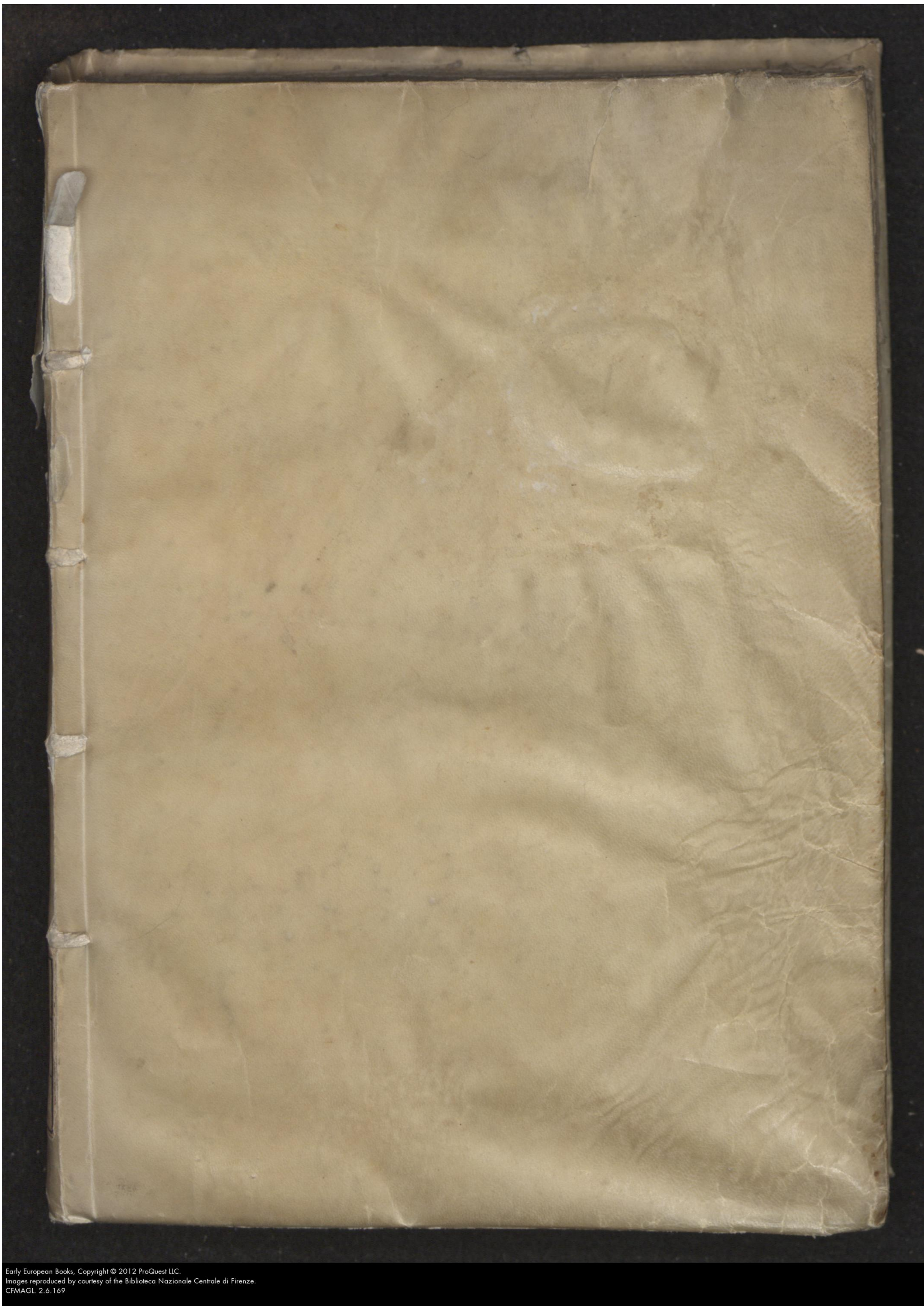
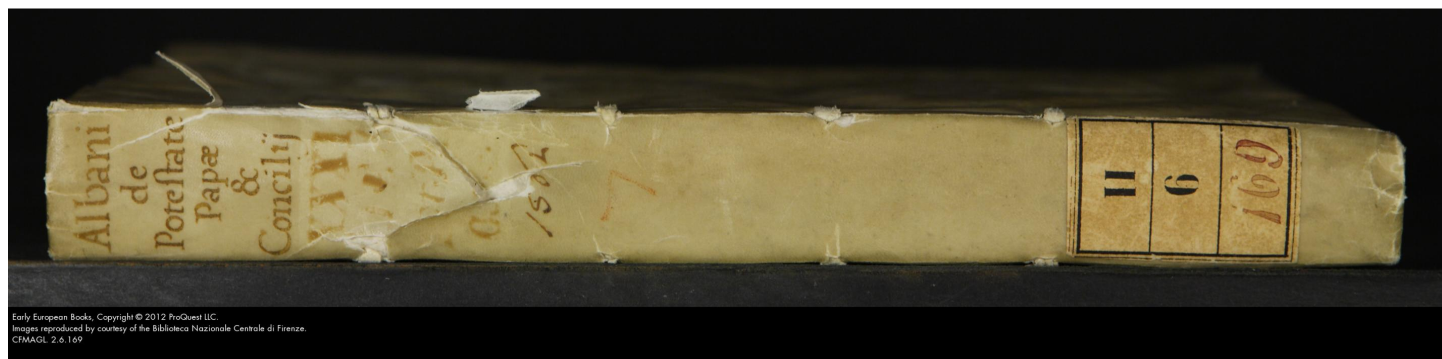

Albani
de
Poteſtate
Papæ
&
Concilij
1502
11
6
169

XX.XI

ALB. de

Pot. P. et

Conc.

CO. IO. HIERONYMI ALBANI EQUITIS ET IURIS UTRIUSQUE CONSULTI,

AC SERENISS. VENETORUM DOMINII COLLATERALIS GENERALIS,

LIBRI DE POTESTATE PAPAE et Concilii nouissima editio multis aucta lucubrationibus eiusdem autoris.

CUM AMPLISSIMO REPERTORIO.

VENETIIS
Apud Cominum de Tridino Montisferrati
M D LXI

IO. ANGELVS Papius Iureconsultus

NVNC PRIMVM LOcum tenens in gymnasio Bononiensi ad Lectorem.

VM in summos, exquisitaq; doctrina viros intueor, Lector beneuole, cumque illorum varijs artibus scripta, quæ quotidie in lucem prodeunt, quantum mihi contingere potest, multa lego, non possum seculi huius, quo ad summum iam peruenerunt ingenia, non admirari fœlicitatem: non quia superioris ætatis homines ijs doctrinis parum instructi fuerint, quas qui tenent, eruditi appellantur: sed meum hoc est iudicium, Posteros aut inuenire per se sapientius quàm maiores, aut accepta à maioribus, facere meliora quę digna statuant in quibus

elaborent. Quam quidem ad rem id magno eſt argumento, quòd olim Athenis celeberrimo quidem, ſed ferè vno totius orbis terrarum, gymnaſio, vix ſingulæ alio inueniebantur artes, alio perficiebantur ſeculo, nunc verò nullus orbis ſit angulus, vbi ab alijs repertę non abſoluantur, aut etiam nouæ multæ non excogitentur, ſimul atque compleantur. Sed in tanta animorum fœcunditate, ac rerum varietate, vt ſegetes fœcundæ, ac vberes, non ſolùm fruges, verùm herbas etiam frugibus inimiciſsimas effundunt: ita alij totam mentis aciem ad veri inquiſitionem, alij ad libidinum, quibus id quod verum eſt obruitur, ſocietatem conuertunt. Ex quo efficitur, vt ij, quas Græci κακοτεχνίας, quaſi malas artes appellant, illi bonas ſectentur. Qui verò non ſolùm, quem ſemel inſtituerunt, curſum tenent rectum, ſed alios qui declinant, ſpecie recti deceptos in viam reuocant, hi ſunt Deo ſimilimi iudicandi, nedum cum magnis viris comparandi. Hinc illa Neſtoris, Achillem ab amore Briſeidos ad bellum: Vlyſsis, ſocios à dulci Sirenum cantu ad nauigationem reuocantis, apud Homerum commendatio. Hinc illa Socratis, Pythagoram, Gorgiam, alioſque id genus ſophiſtas omni opinionum errore liberantis, apud Platonem laudatio. Hinc illa denique (vt de noſtris quoque loquar hominibus) Scæuolæ

uolæ Seruium λογοδαίδαλον ad Iuriſprudentiam traducentis, apud Pomponium tantoperè celebrata oratio. Quorum omnium (mea quidem ſententia) omnes laudes hoc vno, ſed abſo luto ſapientiæ colophone, Ioannes Hieronymus Albanus Eques & Iuriſconſultus præſtantiſsimus, quo non tulit vllum eius patria, aut gloria clariorem, aut aut oritate grauiorem, aut humanitate politiorem, non modò æquauit, verùm etiam vicit: quo, radicitus extirpatis erroribus omnibus, quicunque hactenus de Papa & Concilio impiè ſenſerunt, in viam reuocātur. Quod quidem inſigne opus, recēs adhuc ab autore valde bono profectum, non minus ſum amplexus, quàm Pallas olim Telemachum patri Vlyſsi chariſsimum, ac ſimilimum, ratione tamen diſſimili: nam vt illa Telemachum ad patrem perquirendum excitauit, ſic ego contrà à Telemacho, id eſt, hoc opere ad ipſius autoris inueſtigationem ſum aliquando prouocatus, vt diuturni deſiderij mei expectationem explerem: nec antè conquieui quàm ipſius iucundiſsimo fruerer cōſpectu, ſenſuſque, & os cernerem, vnde hæc melle dulcior ex rerum cognitione efflореſceret, ac redundaret oratio. Ad quem vt veni, expectationem, ac deſiderium hominis, præſentia, præſentiam incredibilis quædam humanitas cum ſapiētia penè diuina coniuncta ſuperauit. Deinde, cū

ego

ego illum de amplissima, quam & ipse nunc administrat, Venetorum Republica ille me de nostra Iuris ciuilis scientia percontatus esset, multis verbis vltrò citroque habitis, tandem cognoui hominem Cyro fęliciorem, vt cuius fortunæ accessisset, quasi orbis quidam artium, ac cumulus, & qui non solùm in luce amplissimi populi magnus esset, sed intus, domique pręstantior, sermo enim eius, facetus, ac nulla in re rudis, omnẽ antiquitatis memoriam exprimit, Iuris ciuilis, & Pontificij absolutam scientiam refert literis politioribus conditam. Cuius voce, atq; oratione, ita tum cupidè fruebar, atque ęgrè ab eo tempore carui, quo sum ab Auenionensibus accersitus, quî in hoc profitendi Iuris ciuilis munere magno Aemilio Ferreto succederem. Iam verò quo est propenso in omnes animo, vt non solùm pręsentes iuuet, sed etiam quos nunquam viderit, assiduam contulit operam, opera vt sua, communi omnium cederet vtilitati, si quidem cùm multas vtranque in partem hanc agitare rem videret quanta sit Papæ atque Cõcilij autoritas, ac proinde Christianorum in diuersas scindi hæreseis, cum maximo religionis periculo studia, velut alter Apollo, edito in id opere, huic morbo graui fecit medicinam. Verumtamen cùm is tam altè serpsisset, & quasi radices egisset morbus, vt vel primo pharmaco non ita curari posset, quin ali-

quid

quid ſupereſſet reliquiarũ, optimos medicos ſequutus, qui in morbis extremis, extremis quoq; remedijs vtuntur: ecce de integro, & addita manu vltima perfectum opus, & numeris abſolutũ omnibus emittit, quod & autoritatis pondere, & vtilitatis vbertate cæteris longè præſtat: eo enim rerum omnium ordinem ita proſequitur, & ſingula argumenta, quaſi haſta in manu collata, ita vehementer proponit, legibus diuinis, atq; humanis ita confirmat omnia, atque adeò concludit, vt qui ſingula diligenter expenderit, is ſic perſuaſus euadet, vt nihil vnquam ſibi contrà in mentem venire patiatur. Sed quid in eius libri, qui ſe ipſe ſatis commendat, laudes ingredior, ad quas ſatis dignè perſequendas Albano ipſo opus foret laudatore? Quare (ſtudioſe Lector) vt re cõperias quod verbis polliceor, ipſum librum diligenter lege, atque Albani noſtri labores eo excipe animi candore, quo tibi ab illo proponuntur. Vale. Auenione.

DE POTESTATE
PAPAE ET CONCILII.

I QVID eſt in tota
mortalium vita lauda-
bile, id totum in ma-
gnis & arduis rebus eſſe
conſtitutum, nemo iure
dubitauerit. Itaq́, ne co-
natus quidem vlli hone- 1
ſtiores exiſtimantur, quã
qui in difficili negotio fuerint aliquando ſuſce-
pti, vbi ſi forte nos fallat qui plerunque optatur 2
euentus, voluntas tamẽ in laude poni ſolet. Qua
ego ratione ductus cum iam inde à prima ado-
leſcentia iuri pontificio ac ciuili diſcendo to-
tum me tradidiſſem, nullam quidem eius diſci-
plinæ partem mihi negligendam putaui, quæ to-
ta ad rerum publicarum conſtitutionem, & ciui-
lem ſocietatem conſeruandam eſſet excogitata.
Verùm eas diſputationes, quæ de magnis rebus 3
eſſent, neſcio quo meo genio impellente ſemper
adamaui: & in ijs ingenium, ſi quod in me eſt, li-

benter exercui. Quoniam gitur multi & illi qui-
dem præcellentis doctrinæ igloria illuſtres viri,
4 maior ne ſit Summi Pont. an ſacri concilij pote-
ſtas, acriter aliquando diſputarunt: & literarũ me
moriæ varia ac diſsidentia tradiderunt: ego quo-
que exquirendæ ac defendendę veritatis percupi.
dus, & iam antea in eadem re non mediocri dili-
gentia laboraui, & nunc iterum ingenij vires peri
clitari non ſum veritus, nõ quòd iam edita mihi
diſplicerent, aut me meæ ſentẽtiæ pœniteret, ſed
magis vt res, quam explicatu difficillimam faten
tur omnes, iterũ atq; iterum excuſſa facilior red-
5 deretur. Nam vt longiore lectione ac pertinaci
6 ſtudio ingenium ſemper magis acuitur, & ætatis
acceſsione vis iudicandi fit robuſtior, hoc nouo
induſtriæ noſtræ labore non parum virium huic
diſputationi additum iri ſperamus. Non ſolum
enim denuo multa collegimus, quorũ autoritas
eodem ſpectat, ſed noua quoque rerum pondera
attulimus, quæ nemo, quem ſciamus, viderit, in
illis præſertim reijciendis, quæ cõtra afferri ſolẽt,
tum ex decretis concilij Conſtantienſis quartæ
& quintæ ſeſsionis, tum ab ijs qui alijs etiã argu-
mentis principatum Romani Põtificis, & ſacro-
rum dignitatem canonũ aut ſtultè conãtur euer-
tere, aut prauè intelligendo anguſtioribus, quàm
ius ipſum exigat, terminis circunſcribunt, deo
autem hoc etiam potisſimum tempore his labo

ribus

ribus atq; huius opuſculi incremento vehementius operam dedi, quo non ſine magna & honeſta fidelium omnium voluptate ad tollendas hæreſes indictum fuit concilium œcumenicum á Pio IIII Pont. verè Maximo, & in omni laudis genere preſtantiſſimo: cuius eximias virtutes & præclaras animi dotes nulla vnquā poſteritas cōticeſſet: omnes enim conatus ſuos eò intendit, vt oportunū iam diu fluctuanti nauiculæ Petri auxilium afferatur. Nec verò me eo prouexit audacia ad ſcribendum, vt crederem tantę ſedis amplitudinē tam exigui defenſoris patrocinio indigere: ſed magis, vt tāquā fidus paſtori catulus ĩpſos catholici gregis abactores, qua poſſem voce terrerem. Quæ tamen dicentur omnia, ſanctæ matris eccleſiæ cenſuris, qua debeo modeſtia & veneratione ſubmitto. Simul etiam ab elegantioris muſæ hominibus impetratum velim, vt in eius rei inueſtigatione, quæ inter iuris interpretes ventilatur, illorū interim lingua uti mihi permittāt, dū res difficillimę et nullius prope eloquētię capaces explicātur. Deo igitur Opt. Max. (cuius cauſa agitur) inuocato, opinor ego & conſtanter affirmo, nullum caſum reperiri, in quo verè dici poſ-
ſit, concilij poteſtatem Pontificia maiorem eſſe, 7
atque inde ſequi dicimus, vt concilium in eum, 8
qui certus ſit Pōtifex, imperium nullum habeat. Et quamuis prima fronte concluſio hæc nō me-

diocriter dubia videatur, ſi tamen quod in ſacris
conſtitutionibus traditum eſt, diligenter inſpi-
cietur, omnis (vt opinor) dubitatio tolletur. Sed
antequam in campum huius quæſtionis latiſ-
ſimè patentem ingrediamur, operæpretium
9 eſſe arbitror, ſi declaretur cur non in Pontificem
ſimpliciter dixerim, ſed in eũ, qui certus ſit Pon-
tifex: ineſt enim in verbo momentum maxi-
mum, quo indicato facilior erit excurſus futu-
ræ diſputationis. Hanc igitur vim id habet ver-
bum, vt nonnulla, quæ tacitè obijci poſſent, reij-
10 ciantur, videlicet à concilio plures de Pontifi-
catu certantes iudicari poſſe. c. ſi duo. lxxix. diſt.
idq́; ab anteactis concilijs quandoque factum, vt
11 de concilio Conſtantiẽſi legimus & de alijs, quæ,
vti non neceſſaria ad rẽ propoſitam, omittuntur.
12 Pariter etiam dici poſſet iure cautum eſſe, Ponti
ficem metu vel pecunia interueniẽte electum, de
ſede eijci poſſe. c. ſi quis pecunia. lxxix. diſtinct. et
his & ſimilibus argumentis concludi, his ſaltẽ in
caſibus concilium maiorem ipſo Pontifice pote
ſtatẽ habere. Hæc. n. & ſimilia, quæ afferri contrà
poſſent, vi prædictorum verborum tacitè, diſſol-
uuntur. Nam vbi plures de pontificatu conten-
dunt, nec quis eorũ verè Papa ſit, percipi poteſt,
cùm non appareat quis verus põtifex ſit, omnes
ab occupata dignitate repelluntur. Iureconſulti
13 enim quid non eſſe, & nõ apparere, paria eſſe exi-
ſtimarunt

ſtimarũt.l.duo ſunt Titij.ff. de teſta.tut.l. in lege
fundi.ff. de contrah. emp. atque hoc modo non
Pont.Max.ſed factum potius eligentium iudica-
tur,qui duos ad pontificatum aſſumpſerũt: quod
nullo pacto fieri poteſt,ne eccleſia,quę corpus eſt
myſticum, ſi duo habeat capita, monſtroſa fiat, 14
contra.c. quoniam in pleriſque.de offic. ordi.Iis
igitur de cauſis non in Pontificem,ſed in eũ, qui
certus eſſet Pontifex,diximus. Sic etiam vbi ele-
ctio Pontificis tanquã irrita reprobatur, eũ ideo 15
iudicari poſſe concedimus, quia cum legitimè
non fuerit ad Pontificatum aſſumptus, ne pon
tifex quidem appellari meretur, neq; vnquã pon
tificiam poteſtatem adeptus eſt.Nam cum ipſius
electio ea forma careat, quæ vnicuiq; rei tribuit, 16
vt id ſit, quod eſſe dicitur l.ſi is, qui quadraginta.
§.quędã.ff.ad leg.fal.electio illa,iure electio dici 17
non poteſt,vt in ſimili in l.iiij.§.condemnatum.
ff.de re iud.traditum eſt,ſentẽtiam, in qua quod 18
ius poſtulat, obſeruatum non eſt, ſententiæ vi ac
nomine carere. Idem ſancitum eſt & in l.non pu
tauit.§.nõ quęuis.ff.de bon.poſ.cont.tab.vbi Iu-
reconſultus ait, filium non legitime exhæredatũ; 19
dici exhęredatum nõ poſſe:ſic etiam inſtrumen-
tum,cui ſolemnia defuere,inſtrumenti virtutem 20
nomenq́, non habere.l.Diuus,& ibi Bar.ff.de mi
lit.teſta.nam aliquid nõ fieri, vel minus legitimè
fieri,paria eſſe exiſtimantur.l.quoties.ff.qui ſatiſ.
cog.

21 cog. Bar. in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec.
22 hinc dixit Bal. in l. fi. C. ſent. reſcin. non poſſ. Papam canonicè electum, eſſe Deum in terris: & non canonicè electum eſſe dæmonem, claues nõ regni cœlorum ſed inferni gerentem, citat d. c. ſi quis pecunia, cui accedit Felin. in c. ego N. col. ij.
23 in fin. de iureiuran. An autem electio metu vel pecunia interueniente facta ipſo iure irrita ſit, vel per ſententiam irrita facienda, nunc non diſcutiam: quia vtcunque ſit, non pontificia poteſtas, ſed factum eligentium iudicatur, vt etiam prædictum eſt. Hæc autem quæſtio copioſiſſimè tractata eſt in libro, quem iampridem edidimus de cardinalatu, quæſt. xv. & xvj. Vbi talem electionẽ nullius eſſe roboris fuit oſtenſum. Nos igitur, vt ea euitentur, quæ aduerſis frontibus inter ſe videntur pugnare, ne'ue illa aduerſentur, quæ de papa in hæreſim prolapſo dici poſſent, de certo pontifice loqui voluimus, ac de illo, in quo pontificiam eſſe poteſtatem extra quęſtionẽ eſt.

PRIMA PARS.

HIS igitur hunc in modum expoſitis ac præfixis, vt hæc, quæ latiſſimè patet quęſtio, clariùs explicetur, & ſuo
1 ordine percipi poſſit: tota quidẽ res in tres partes principales mihi videtur eſſe diuidenda.

denda. Primæ itaque partis ſumma hæc erit. Vbi 2
Papa criminoſus eſt, an eius iudicandi penes cõ-
cilium poteſtas exiſtat. Secunda verò pars decla-
rabit, quid iuris ſit, quando nulla de Papæ crimi- 3
nibus quæſtio eſt: ſed tantùm de peragendis ec-
cleſiæ negotijs tractatur, quam, vt res faciliùs in-
telligatur, in tria tempora diſtinguemus. In ter-
tia denique parte offendicula quædã reijciemus,
atq; alia ſcitu digna, & quæ iam dicta & firmata
per nos comprobabunt, breuiter adducentur. Prę
dictum tamen volo, nemini mirũ videri debere,
ſi hoc in loco multa iterari uidebuntur, quę in li-
bris à nobis editis collecta adduximus, id enim
coacti fecimus, vt huic quæſtioni, quã in primis
tractare inſtituimus, cumulatè ſatiſfiat. Igitur, ut
ad primam partem redeamus, ſi quęritur quid de
Pontifice iudicando tenendum ſit, Reſpondeo,
Romanum Põtificem ſupremum eſſe omnium 4
in terris iudicem, & caput eccleſię militantis, atq;
ideo eum à nemine in hoc ſeculo, atq; ita nec ab
ipſo quidem concilio iudicari poſſe, cum nõ mo
dò ſuperiores ab inferioribus, verùm etiam pares
à paribus cogi non poſſe fuerit legibus conſtitu- 5
tum. l. nam magiſtratus. ff. de arbit. cap. innotuit.
de elec. (caſum hęreſis ſemper excipio) nam tunc 6
Põtifex eſſe deſinit, vt infrà latiùs aperietur. Hæc
autem in ſumma eſt noſtrę concluſionis intẽtio:
ſed quo eius intellectus, cuius vi multa quoque
alia

7 alia deciduntur, fiat illuſtrior, & ne illotis(vt ita
dixerim) manibus hanc inueſtigationẽ protinus
aggrediamur,quæ ipſam potiſſimum amplitudi
nem Pontificiæ poteſtatis amplectitur, lubet in
ea examinanda paulum immorari, & rem hanc
quaſi per gradus quoſdam ad finẽ inſtitutũ perdu
cere. Illud igitur ante omnia eſſe animaduerten-
dum cenſeo, ſcilicet, eccleſiã Dei, cuius perfecta
8 ſunt opera,fuiſſe ſummo ordine inſtitutam:dicẽ
te Apoſt.ad Rom.13. Quæ à Deo ſunt ordina-
ta ſunt,& rectè.Qnoniam ſi ordinẽ auferas, con
9 fuſio ſequatur neceſſe eſt, à qua diuiſio oritur, &
10 ex diuiſione deſtructio .Luc.2. Iccirco omnia cũ
ordine fieri oportere dixit idem Apoſt.1.ad Co-
11 rinth. 14. Quare in eccleſia quicquã ſine ordine
reperiri nõ poteſt.c.miramur.lxj. diſt. Qui qui-
12 dem ordo in graduum diſtinctione cõſiſtit, vt in
poteſtate alter ab altero differat,& maioribus pa
reãt inferiores,alioqui vniuerſitas vlla ſubſiſtere,
13 & cohærere non poſſet.c.ad hoc.lxxxix. diſtinct.
Nam lex diuinitatis eſt,vt B. Dionyſij verbis vta
mur,infima per media,ad ſuprema reduci.Quod
documentum in re propoſita attulit tex. in extra
uag.Vnam ſanctam,de maior.& obe. Hinc vide
14 mus in humanis quoque conſtitutionibus, quæ
15 longe ſunt Diuinis inferiores, ordinẽ ſemper at-
que in primis cõmendari.§.ſi quis autem.in Au-
then.de hęred.& falc.Et re vera ſi quis ab huma-
nis

nis actionibus ordinem tollat, hominem ipsum
exuet ratione. Hoc ita posito illud sequitur, vt ne
cessariò fateamur, vnum in Dei ecclesia statui
oportere, qui cęteris pręsit omnibus, cuius senten 16
tiæ sit parendum, & quem propterea subijci cui-
quam mortaliũ sit nefas. Alioqui totus iste ordo
militantis ecclesiæ ob dissidentes hominum sen
tentias destrueretur. Nã entia nolunt malè dispo 17
ni, & multitudo imperans mala, Princeps ergo 18
vnus, vt ait Philosophus Metaph. 12. & teste Sa-
lomone Prouerb. 11. Vbi non est gubernator po
pulus corruet: idcirco Deus loco præcipui mune
ris promisit populo suo, se ei daturum esse princi-
pem vnum dicens. Non diuidentur amplius in
duo regna: seruus meus Dauid Rex eorum erit,
& unus pastor omnium illorum Ezech. 37. & ali
bi, Suscitabo super eos pastorem vnum. idẽ cap.
34. Proinde & prudentissimi Iurisconsulti do- 19
cuerunt ob vtilitatem publicam Reipublice per 20
vnũ consuli oportere. l. ij. §. nouissimè. ff. de orig.
iur. & vbi multitudo est, ibi nihil honęstũ esse pos 21
se. §. pen. in Aut. de referend. Quin & animalia,
quæ solo naturæ ducũtur instinctu, hoc idẽ aper- 22
tè significant, cum videamus & apes & grues vnũ
sequi, eiq; soli parere, vt ait Hier. ad Rusticum, &
relatum est in c. in apibus. vij. quęst. jj. sic etiã Bea.
Aug. in lib. de nuptijs & concupiscentia ait, natu
ram principiorum amare singularitatẽ. Et certè
B nisi

nisi hoc ordine vnaqueq; vniuersitas regeretur,
omnis contentio ac disceptatio sine exitu futura
23 esset, ob naturalem hominum ad dissentiendum
facilitatem, vt verbis vtar Iurisconsulti in l. item
si vnus. §. pen. ff. de arbi. Itidē si in re nostra vnusquisque ex suo ipsius sensu euãgelica posset inter
pretari documēta & de maioribus ecclesię negotijs arbitratu suo iudicare, tunc iam non vnam fi-
24 dem, & vnã ecclesiam haberemus, sed multiformem fidem, & plures ecclesias, id quod citra hęre
25 sim dici non potest. Art. vnam sanctam, & c. j. §.
vna. de summa trinit. Idem testatur Paulus, cùm
26 dicit, Nunquid diuisus est Christus? 1. ad Corint.
27 1. Vnus ergo Princeps in ecclesia Dei, qui & errã
tes posit corrigere, & pertinaces sua summa iuris
dictione compescere, vt per necessarium quoddã
antecedens sensit idem Paulus in loco pręmemo
rato, vbi sic scriptum est. Idipsum dicatis omnes,
& non sint in vobis schismata. Hoc enim præceptum satis impleri nunquam posset, nisi vnus supremus esset in ecclesia iudex, cuius imperio fide-
28 les omnes coërceantur, vt concludit B. Thomas
secunda secundæ quæst. j. arti. x. cui sententiæ con
sentiunt tradita per Oldr. in consilio xciiij. Andr.
Sic. in consil. lxvj. inter cons. Curt. & Anto. Cors.
in trac. de potest. Regia in v. par. facit. c. legimus.
xciij. dist. Hinc Cyprianus ecclesiasticorum scriptorum propemodũ antiquissimus in eos inuehi
tur,

tur,qui huic principatui detrahunt, affirmans nõ aliunde ortas fuiſſe hæreſes, & nata ſchiſmata, 29
quàm ex eo,quòd ſacerdoti Dei non obtempera tur,nec vnus in eccleſia iudex vice Chriſti cogita tur.Hęc ille in Epiſ.3.Rurſus in epiſt.12.ad Cornelium Romanum Pontificem ſcribens,gratulatur,quòd ſchiſmatici quidã ad pacem redierint, & eorũ confeſsionẽ referens ait,eos inter alia dixiſſe:Nos Corneliũ Epiſcopũ ſanctiſsimæ eccleſiæ catholicæ erectũ à Chriſto ſcimus,& ibi Paulopoſt.Nõ ignoramus vnũ Deum eſſe,vnũ Chriſtum,vnũ ſpiritũ Sanctũ,&vnũ epiſcopum in eccleſia catholica eſſe debere.Hæc Cyprianus.

Quare iã liquere arbitror,vt multa alia prætermittamus, quibus hęc eadẽ res cõfirmari poſſet. Vnũ in eccleſia eſſe oportere , apud quẽ ſit sũma coërtio,ſit ſummũ & ampliſsimũ ius ĩ vniuerſos.

Nunc ſupereſt,vt hũc eſſe ac ſemper fuiſſe Romanum pręſulem doceamus . Nõ eſt autem nobis propoſitum ea omnia perſcrutari, quę ad Papæ primatum attinent,de quo aliàs latiſsimè ſcripſimus,ſatis enim erit hoc tẽpore ex multis pauca delegiſſe,quibus id,quod probare inſtituimus, oſtendatur : principatum ſcilicet hunc, ſolius eſſe
Romani Antiſtitis,idq́ fuiſſe diuturna & perpe- 30
tua morum,animorum, & ſeculorũ approbatione confirmatum , atque ideo eum omnibus præ-
eſſe & à nemine iudicari poſſe . Negari .n. haud 31

potest,quin Petro,à quo hæc pontificia potestas
32 originem trahit,amplior quàm cęteris Apostolis iurisdictio tradita fuerit,si verba pollicitationis, & executionis ei a Christo dicta ventilabuntur. Verba enim, vt à maioribus nostris accepimus,
33 secundum subiectam materiam sunt semper intelligenda.l.stipulatio ista,cũ ibi tradi.ff. de verb. ob.l.si de certa.C.de transac. Quòd si promissio-
34 nis huius verba consideremus,ea tum demũ prolata deprehendemus,cũ de fide ageretur, & de ijs, quę credi à fidelibus oportebat.Quod vel ex ipsa Christi interrogatiõe cuiuis facilè patere potest, Ait enim,Quem dicunt homines esse filium ho-
35 minis,Matth.16.Fidẽ autem totius ecclesię fundamentum esse nemo est, qui nesciat: simul etiã de ædificanda vniuersali ecclesia Christus loquebatur dicens, Et super hanc petram ędificabo ecclesiam meam,atque vno & eodem tempore solum alloquens Petrum ob eius vnius cõfessionẽ subiunxit.Et tibi dabo claues, &c. Quodcunque ligaueritis,&c.Ex quo verborum contextu,si pollicitatio ad subiectũ negotium referatur (vt par
36 est)facillimè intelligimus,potestatem Petro promissam adeo amplam extitisse, vt ad supremã in vniuersali ecclesia iurisdictionem,& ad cũcta maiora negotia extẽdatur. Quod de alijs Apostolis
37 minime dici potest, si verba ligandi & soluendi, quæ illis omnibus dicta sunt,volumus diligenter animaduertere,

animaduertere, Matth. 18. Ibi enim non de vniuerſali eccleſia, non de fidei fundamentò, ſed de foro conſcientię agebatur, & Chriſtus erudiēdos Apoſtolos ſuſceperat, quēadmodum erga fratrē peccantem ſe gerere deberent: id enim liquet tā ex præcedentibus, quā ex ſequentibus verbis, ex quibus etiam media declarantur. l. qui filiabus. & 38
l. ſi ſeruus pluriū. ff. de leg. i. In principio etenim inquit Dominus, Si peccauerit in te frater tuus, &c. Deinde vltimo loco Petrus & verba & mentem Chriſti repetens ac reaſſumens ait, Domine ſi peccauerit in me frater meus, quoties dimittā 39
ei? Vt congruū igitur ſermoni pręcedenti ſit: hoc Petri reſponſum, patet ibi rem ad ſolum peccati negotium fuiſſe coanguſtatā, cui ſi verba poteſtatis illius ſimul prolata annectantur, vt & naturæ ratio, & ius ipſum poſtulat, conſequens eſt, verba illa quanquā vniuerſalia ad illos dimittēdorum peccatorum limites, & ad ferendā contra impœnitentes excommunicationis ſententiam, de qua ibi agebatur, reſtringi oportere, alioqui veræ interpretationes eluderentur, ſi quis amplius ac latiùs, quā ſubiecta materia exigat, interpretando complectatur. Rurſus inter hanc & illam poteſtatem permagna eſt differentia, ſi etiam executio promiſſionis factæ Petro conſideretur. Nā talis 40
pręſumitur ac intelligitur cauſa pręceſſiſſe, qualis ab effectu dignoſci ſolet. l. cū de in rem verſo, &

ibi

ibi Bar.ff.de vsur.Bal.in l.si certis annis.C.de pac. cum simili. Vt igitur promissionem Petro factã, fuisse amplissimam demonstratum est: Ita eiusdẽ quoq; executionem eccelsam intelligimus, atq; in altissimo dignitatis gradu collocatam, cùm ei dictum fuerit, Simon Ioannis diligis me plus his? pasce oues meas. Tria enim ex his tam paucis verbis priuilegia colliguntur. Quorum primum est, hanc potestatis amplitudinẽ soli petro fuisse concessam: Quandoquidem hunc vnũ Dominus in singulari numero, sub nomine proprio, ac etiam persona patris, vt res magis constaret, demonstrata, fuerit allocutus. Ita enim solent etiam iuriscō-
41 sulti nõnunquam sua colligere argumẽta. l.si nominatim. & l. quę conditio. ff. de cond. & demon. Pręterea & vox illa, plus his, personam Petri ab alijs fuisse seiunctam non obscurè indicat. Siquidem ab eo maiorem Christus dilectionẽ exigebat, cui & maiorem traditurus erat potestatem. Idq; etiam satis percipitur ex verbis illis in promissione prolatis. Beatus es Simō. Tu es Petrus. Et tibi dabo. & reliqua, quę a theologis vẽtilãtur.

Secundum verò priuilegiũ ex eo elicitur quòd ei dictum est Pasce, vt intelligeremus autoritatem illam non solum ea complecti, quæ ad forũ conscientiæ pertinent, sed etiam ea, quæ sunt iurisdictionis amplissimę, cùm (vt in sacris antiquo
42 rum literis videre est) Pascere, Regere, ac Regna-

re non

re non dissimilia sint. Reges enim pastores nun- 43
cupabantur. Exech. 34. Esaiæ. 44. & 56. Hier. 2.
& 22. & Psal. 22. Ad hęc accedit illud Paral. 11.
& 11. Reg. 5. Tibi dixit Dominus Deus tuus, Tu
pasces populũ meum Israël & tu eris princeps super
eum. Et omnes denique illi tam Gręci quàm
Latini patres in concilio Florentino legitimè cõ
gregati solẽniter declararunt diffiniẽtes, Petrum 44
non modò pascendi verùm etiam regendi & gubernandi
vniuersalẽ ecclesiam potestatis amplitudinem
accepisse. Quare ex ijs constat, Potestatem
illam nõ ad certum aliquid coarctatam, sed
ad omnia latissimè extẽdi Christum Dominum
voluisse. Tertium deniq; priuilegium illud fuit,
quòd ei dictum est indifferenter, oues meas, nec
ouium pars ab alijs ouibus fuit distincta, vt supra
fideles omnes prorsus ei traditam intelligeremus
hanc supremam iurisdicendi potestatẽ, vt habetur
in c. solitę. de maio. & obed. facit l. si pluribus.
cũ ibi not. ff. de leg. ij. Hoc igitur loco soli Petro,
supremam iurisdictionem, ac super omnes traditam
fuisse colligimus. Quæ omnia promissioni 45
pręcedenti consentanea sunt, vt diximus. Et cùm
loquimur de solo Petro, hoc idem & de successoribus
eius est intelligẽdum, ne alioqui mortuo Petro
ecclesia Dei relinquatur acephala. Verũ hac
de re postea. Nunc autem ex superioribus liquet, 46
longè angustiorem fuisse apostolorum quàm 47

Petri poteſtatem, cùm ea, quæ duplex fuit, vna
ſcilicet ad forum conſcientiæ, altera verò ad ferẽ
dam excommunicationis ſententiam pertinens,
ad fratrem peccantem reſtringatur, ſic enim hic
vbi de apoſtolis, & aliter vbi de Petro, ſubiecta
materia exigit, à qua (vt prædictum eſt) verba &
ſententiæ omnes regi ſolent, ac declarari. Demũ
dicimus, poteſtatẽ apoſtolis traditam, qualiſcun-
que illa fuerit, nõ aliter eſſe interpretandam, quã
vt principaliter in Petro fuerit collocata, à quo
in alios ceu à fonte & capite in membra diffunda
tur, vt docuit Leo, vir ſcilicet omni veneratione
dignisſimus, in Epiſt. 87. & relatũ eſt in c. ita Do
48 minus. xix. diſt. Leonis autem Epiſtolæ à quinto
Concilio Cõſtantinopolitano receptę fuerũt, vt
legitur actiõe prima in Epiſt. Epiphanij, & in re-
ſcripto Ioannis Hieroſolymitani, atque ideo ab
hac declaratione diſcedere non liceret l. i. §. oĩa.
C. de vete. iur. enucl. & ita tenet etiam B. Thom.
in 4. ſent. diſt. 18. q. ij. art. ij. vbi ait, Deum Petro
clauẽ iuriſdictionis contuliſſe, quæ ab eo in alios
deſcendit. Præterea huius concluſionis ratio eſt
in promptu: cũ enim Petro prius tota fuiſſet pro-
miſſa poteſtatis amplitudo, neceſſe eſt, vt quæcũ-
q; poteſtas in Dei eccleſia exercetur, ab eo per
participationem quandam & deriuationem (vt
ita dixerim) habeatur. Ne alioqui Deum ipſum
amplitudini Petro promiſſę quicquam detrahere
voluiſſe

voluisse existimemus: si enim ab humana cōcessione abhorret, quòd alteri præiudicium afferatur l.ij.§.merito.ff.ne quid in flumi.publi. cum vulg.multo magis id à Christi pollicitationū sensu est alienum, quoniam quæ procedunt a labijs 49
eius non faciet irrita. Psal.88. Et cœlum & terra transibunt, verba autem eius non præteribunt. Matth.24.Sed is proculdubio primatu spoliaretur.cui alij sine ipsius cōsensu in iurisdictione cōsortes efficerentùr.Fatendum igitur est cū Leone & alijs, apostolorum potestatem fuisse in Petro 50
tanquam in capite principaliter collocatam. Et magno huic expositioni est adiumento, cum videamus,Petro sine apostolis,sed nō illis sine Petro traditam fuisse potestatem:Quasi vt ipse sine 51
illis posset in quacunque causa ius dicere,sed ipsi iurisdictione sua,qualiscunq; sit,non sine suo capite vti possent.Postremo Petri in alios imperiū ex illa quoque ratione inferri non obscurè videtur.Apostoli enim quando(vt mittam ordinem apostolatus)tanquam oues Christi accipiuntur, 52
fateamur necesse est,eos subiectos esse pastori,cū Christus dixerit vnum tantùm gregē & vnicum esse pastorem Ioan.10.ac nusquam legatur, aliū quam solum Petrum fuisse pastorem constitutū, vt supra visum est.Quare duo ex prædictis colliguntur,Alterum est Petri solius potestatem nullis clausam terminis amplissimam fuisse, aliorū 53

55 autem Apostolorum intra cettos limites contractam, quippe quæ in fratrem duntaxat peccantem seu peccata sacramentaliter confitentem, extendatur. Alterum illud est, quòd qualiscunque fuerit illa, quæ Apostolis tradita est, à
56 Petro quasi ex fonte in cæteros defluit. Quem Petrum etiam Dionysius ille Areopagita, vir doctissimus & insignis Christi Athleta in libro de Diuinis nominibus, supremum & venerabilissimum apicem Theologorum appellat. Theologos autem intelligit Apostolos, Dei scilicet verbum disseminantes, sicut etiam scriptum est apud Damascenum in vita Barlaham & Ioasaph sanctorum Indiæ, & in libro transfigurationis Christi. Verùm multa ad rem hanc facientia posteà loco citabuntur opportuniore. Pastor igitur & princeps Petrus institutus est omnium, atque eadem deinceps in successores potestas translata, Nam si nullus B. Petro in principatu successisset, pari ratione nullus quoq, fuisset in locum apostoli cuiuscunq; suffectus, cum nulla sit ratio differentiæ, & vbi eadem est ratio, ibi idem ius sit constituẽdum: atq; ita ordo ecclesiasticus in ipso statim exordio cecidisset. Id quod ab omni ratione penitus abhorreret. Præterea non minor cura & dilectio Dei èst erga ecclesiam

clesiam mortuo Petro quàm ipso viuente, igitur quemadmodum Christus Petrum instituit, qui vice ipsius vniuersali ecclesiæ præsideret: ita pariter est credendum mortuo Petro Christum sponsæ suæ ecclesiæ in hac potestatis amplitudine alium præfecisse: & maximè cum fidelium numerus percrebuerit, & maiores aduersus eos procellæ fuerint excitate, atque ideo: multo magis hac supremi rectoris potestate & vigilantia indigeret, & ideo dixit Abb.in.c. venerabilem de electio. quod Christus non fuisset diligens paterfamilias nisi aliquem vices suas agentem in terris reliquisset, qui ea omnia posset, quæ ipse potest, & ad hoc citat Innocẽ. & Hostien. Et propterea in.c. quanto, de transla. episco. ita scriptum est. Potestatem transferendi episcopos ita sibi retinuit Dominus & Magister quòd eam soli.B. Petro vicario suo, & per ipsum successoribus suis præbuit & concessit. Hæc ibi. Adrianus Papa ad constantinum & Hirreneon Imperatores scribens, in ea decretali, in qua de veneratione imaginum tractat, sic ait. Ipse Princeps Apostolorum. B. Petrus, qui primitus apostolicæ sedi præsedit, Apostolatus sui principatum successoribus suis perenniter dereliquit, quemadmodum & ipsi à saluatore nostro

concessus

concessus est. Ignatius Patriarcha in epistola ad Adrianum Papã, quæ fuit recepta in. viij. synodo, post illa verba, tu es Petrus &c. inquit, Tales enim beatas voces non secundum quandã, vtiq; sortem Apostolorum Principi Petro solum circumscripsit, sed per eum, & ad omnes, qui post illum efficiendi erant summi pastores & sacri pontifices senioris Romæ. Hæc ille, sic etiã antiquæ & nouæ legis autoritatibus constantissimè affirmatur, in Extrauag. Vnam Sanctam, De maio. & obed. vbi sancitum est, omnes fideles de necessitate salutis teneri credere se subiectos esse Romano Pontifici. Idem habetur in c. per venerabilẽ. qui fil. sint legit. in c. cùm ex eo. de pœn. & remiss. in c. maiores. de bapt. in c. j. de homic. in vj. & in infinitis propè alijs constitutionibus, quas omnes vt recenseamus, nec huius temporis est, nec parui sanè laboris. Ne quis tamen hîc fortè corruget nares. quòd ad probandum Romani põtificis principatum, armis ipsis pontificijs, id est, canonũ decretis adeò confidenter vtamur, quasi hac in re facere fidem hæc non debeant, prædictum volumus, præter conciliorum, & aliorum innumeras autoritates, quæ hoc in libro afferuntur, de vi canonum, & cuius põderis esse apud omnes debeãt nos esse in fine suscepti operis disputaturos. Illud igitur non omittendum censeo, Leonem, cuius supra meminimus, & cuius epistolæ a concilio re

ceptæ

ceptæ fuerunt, hæc in eadem epiſtola tradidiſſe. Veterum eſſe conſuetudinẽ, vt a Romana ſede vel retractentur iudicia vel confirmentur, & Petro ouium curam ita ſpecialiùs fuiſſe mandatam, vt qui ei principatum deneget, non illi minuat dignitatem, ſed ſe in inferiora demergat. Hæc ille. Qui igitur hunc Papæ primatum negat, etiã concilium illùd reſpuat neceſſe eſt. Item Gelaſius in decreto vna cum lxx. epiſcopis edito de apocryphis ſcripturis, multa ſcitu digna de hoc Romani antiſtitis principatu, ex veterum conſuetudine prodidit, patrum illorũ accedente conſenſu. Au- 57
diamus nunc Athanaſium & totam Aegyptiorũ epiſcoporum ſynodum, qui omnes ad Liberium Papam ſcribentes, nunc eum patrem patrum appellarunt, nunc ei cõmiſſam eſſe a Chriſto aiunt vniuerſalem eccleſiam, vt ſua ſumma autoritate infeſtos comprimat, & oppreſſos releuet. Iidem ad Fœlicem II. ſcribentes teſtantur, ſemper eorum anteceſſores ab illa ſuprema Romani Præſulis ſede ordinatiões & dogmata accepiſſe. Hoc ipſum Stephanus Archiepiſcopus, & cum eo tria Africæ concilia confirmarunt, in quibus habetur Papam eſſe ſummum omnium Præſulem, cuius ſedi Epiſcoporum iudicia & ſummorum finẽ negotiorum in honorem B. Petri patrum decreta omnium prorſus reſeruauere ſententiam, & antiquis regulis fuiſſe ſancitum, vt quicquid etiam in

longinquis

longinquis partibus ageretur, nō prius ratum haberetur, quàm si fuisset eiusdem Papæ autoritate firmatum. Hæc habentur in decretis Damasi, & relata sunt in c. antiquis. ix. quæst. iij. Quid? nō ne
58 in primo concilio Constantinapolitano ca. v. cōstitutum fuisse nouimus, Constantinopolitanū Episcopum, primatus honorem tenere post Romanum: atque ita primum omnium esse Romanum etiam hæc synodus sensit. Non est silentio transeundum in v. Romano cōcilio, in quo vna cum Symmacho ccxviij. Episcopi inrerfuere, li-
59 brum Ennodij approbatum fuisse, & patres omnes præcepisse, eum ab omnibus in quacūque eius parte futuris temporibus esse tenendum, & propterea inter illius concilij gesta referri debere. In eo autem Romani Antistitis mirum in modum
60 principatus extollitur. Socrates Episcopus, cuius opera in septimo concilio roborata fuere, tam in historia Cassiodori, quàm alibi primatū Roma-
61 næ sedis super alias extulit. In tertio autem concilio Toletano patres illi decreuère, Romanorum Præsulum epistolas & sanctiones custodiri debere. Ex quo sequitur, quòd cùm infinita propè tā in epistolis quàm in sanctionibus Pontificum ad rem hanc facientia inueniantur, ea omnia ita pręcipiente concilio esse diligenter custodiēda. Audiamus etiam quid ipsi Cæsares priscis illis tēporibus de hoc Romani antistitis principatu tradiderint

rint

rint Constantinus Augustus in suo ædicto mirũ in modum Romani Pontificis potestatem extol lit eumq; vocat vniuersalem episcopum dicens illum esse celsiorem, & sacerdotum totius Mũdi principem Valentinianus Augustus ad Theodosium imperatorem patrem scribens ita inquit, di gnitatem proprię venerationis B.Petro apostolo intemeratam seruemus, quatenus Romanę vrbis episcopus, cui principatũ sacerdotij super omnes antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem de fide ac sacerdotibus iudicandi, Hæc habentur in epist. præambul. ad synodũ chalcedonésem. Valentinianus & Marcianus in epist. ad Leoné cum inuitantes ad synodum Chalcedonensem aiunt. Tuam Sanctitatem principatum in episco patu fidei possidentem iustum credimus alloqué dum. Quid varò Cyrillus Alexandrinus in libro Thesaurorum, quid Ioan. Chrysostomus homeli. 55. in Matth. & vltima in Ioan. quid Ignatius, quid Ambrosius in homel. lib. 1. quid Hieronymus ad Damasum, quid Bernardus in secũ do de consideratione & plerique alij magni nominis viri de hac ipsa re eruditissimè scripserint & quali ac quanta sententiarum grauitate huic veritati conselerint præteribo, ne ad longiores tractatus digrediamur. Sed quæso Maximum in orientali ecclesia ob doctrinam & sanctitatem vitæ meritò decantatum audiamus, qui 62

Theodosio

Thendosio Cęsareæ Episcopo quęrenti, quomo do in Christo duæ naturæ & duę operationes p o ni debeant, sic respondit, Ad Romanum Pontifi cem de ea re conscripta remittite. Cęterùm ne ve tera repetamus, satis erit Florentini concilij san-ctionem, cuius supra meminimus, adduxisse, in
63 qua tā Græci quam Latini patres collatis & Græ corum & Latinorum autorum libris in vnā ean-demq; coiere sentētiam, decernentes Romanum Pōtificem in vniuersum orbem terrarum tenere principatum, & ipsi in B. Petro pascendi, regēdi, & gubernandi vniuersalem ecclesiā a Christo tra ditam esse potestatem, quemadmodum & in ge-stis æcumenicorum conciliorum, & sacris cano-nibus continetur. Quare iam satis superq; cōstat, hunc Romani Antistitis principatum vsq; adeò in perspicuo positum esse, vt de eo dubitare am-pliùs, nedum obloqui, sit nefas. Et certè, vt sermo nem hunc aliquando claudam, nisi cum omnes vna voce fateremur, necesse foret sanctorum ac doctissimorum virorum testimonia reijcere, ca-nonum sanctiones euertere, conciliorum decreta respuere, atq; omnium seculorum consuetudinē
64 abrogare. Quin exautorandus esset Imperator, cùm eius electores ex decreto Gregorij v. fuerint constituti. Preterea Episcopi omnes essent de se-dibus eijciendi, & gesta præcessorum suorum irri-ta faciēda: Nam sublato Romani præsulis princi

patu,

patu, cui hæc omnia veluti fundamento ſolidiſſimo innituntur, ea neceſſariò corruerent. argum. c. cùm Paulus. j. q. j. Quàm autem hæc ſint abſurditatis plena, & ab omni prorſus veritate abhorrentia, iudicent etiam ij, qui prædicta non verentur oppugnare. Nemo enim citra ſummam dementiam, (vt interim hæreticæ prauitatis crimen taceatur, hæc monſtris ſimilia pronunciarit, cũ nullo alio pacto quàm rerum prędictarũ ordine ſãctiſsimè inſtituto ptinacia poſſit humana cõuinci. Prętereà ſi in negotijs huma nis, quæ ſui natura mutari ſolẽt. c. nõ debet. de cõ 65
ſang. & affin. traditũ eſt, ea minimè eſſe mutãda, quę certam interpretationẽ ſemper habuerunt. l. minime. ff. de legi. cũ vulg. Quo pacto hęc, quę ſi dei ſunt, & cõſequenter immutabilia. c. maiores. xxiiij. quæſt. j. poſt tam diuturnos mores, nũc veluti dubia abſque nefario crimine diſputabuntur?
Si enim legislatores omnes ſoli conſuetudini, quę 66
viuentium memoriam excedit, vſque adeò detulerunt, vt eam iuri ſcripto, ac priuilegio in validiſſima forma cõceſſo ęquiparandã cenſeant. l. hoc iure. §. ductus aquę. ff. de aqu. quot. & eſti. c. ſuper quibuſdam. de verbor. ſignific. Quis eſt adeò lucis expers, qui in re tanti ponderis, in qua defixum eſt noſtrę fidei fundamentum, poſt tot leges, & tam conſtantem ſanctiſsimorum hominum conſenſum, mores etiam ętatum omnium, & natio-

num certam viuendi formam ſtultè redarguat? Nam vt Auguſtinus ait, In re dubia ad certitudinem multum valet autoritas, quæ ipſa populorũ conſenſione affirmatur. Hæc ille in.c. palam. 11. diſt. Hiero. quoq; aſſerit, traditiones eccleſiaſticas ita eſſe tenendas, vt à maioribus traditæ ſunt. c. illud. cum ſeq. 12. diſt. morem enim fidelisſimę vetuſtatis ſeruandum eſſe docuit tex. in.l. Teſtamenta. C. de teſta. Quod ſi quis alium aſſerit ſupremum eſſe in Dei eccleſia, quàm Romanum Antiſtitem, illum proferat, qui vel iuſtius vel diutius hac amplisſima vſus fuerit poteſtate, & in quẽ exteræ quoq; nationes magis conſenſerint. quarum Epiſcopi diuerſis temporibus, à Romana ſede ſemper in arduis iudicia petierunt, Cur enim patres illi, vel ad Conſtantinopolitanum, vel ad Alexandrinum, vel ad alium nõ ibant Epiſcopum, ab eo, maiorum negociorum deciſionẽ requirentes? Sed Romanum ſolum cõſulebant, Romanum ſemper rogabant, Romanum venerebantur, aiebantq; ad ipſum ſolum regulas fidei pertinere, illum deniq; vnum, quid eſſet in eccleſia Dei tenendum, poſſe & oportere præcipere. Cur demum Auguſti ipſi, qui præcipuam eccleſię curam habuerunt, ſupremum ſemper honorem. & principatùm (vt vidimus) ſoli Romano Antiſtiti detulerunt? Cur concilia id toties confirmarunt? vt dictum eſt, ac etiã infra loco dicetur op-

portuniore? Cur deniq; libri pleni ſunt canonum à Romanis Pontificibus cõditorũ, qui iam pridem paſſim & vbique pro legibus cuſtodiuntur? Rurſus dicant illi, quinam alij vnquã fuerint, 67
quàm Romani Pontifices, qui Reges, ac Imperatores eorum dignitatibus ſpoliarint, & de ſedibus eijecerint. Zacharias Romanus Pontifex, Regem Francorum, non tã pro iniquitatibus eius, quàm eo quòd tantæ poteſtatis videbatur indignus, regno priuauit; & Pipinum Caroli magni patrem, in eius locum ſubrogauit; vt videre eſt in.c. Alius xv.q.vj. Innocentius Papa contra Archadiũ Imperatorem excõmunicationis ſententiam protulit.c.duo.96, diſt. Stephanus Papa.I I. imperium à græcis, ad germanos tranſtulit, vt habetur in.c. venerabilem. de elec. Honorius.iij.(vt legitur in Chronicis) Federicum imperatorẽ anathematizauit, & proceres eius à iuramento fidelitatis abſoluit; quem poſtea Innocentius.IIII. in concilio Lugdunenſi ab imperiali dignitate deiecit, vt legitur in.c.ad Apoſtolicæ, de re iud.in.vj. Proindè B. Auguſtinus, in quodam ſermone Petri & Pauli incip. Fortis, hãc Petri & ſucceſſorum ſuorum poteſtatem admirans, ait. Quis plebeũ piſcatorẽ apoſtolorum facilè crederet principem, & regibus obſiſtere, Reges ſanctificare, Regibus omnibus imperare, mundũ frenare legibus? & reliqua. Hinc etiam. S. Thomas contra errores græcorũ

cap.lxvj.ĩquit,similem esse errorẽ dicentiũ Christi vicariũ ecclesię Romanę Põtificem nõ habere primatũ vniuersalis ecclesiæ errori dicentiũ spiri
68 tũ sãctũ à filio nõ pcedere.Hęc ibi.Propterea error asserentiũ Papã nõ esse ĩmediatũ & proximũ Christi vicariũ dãnatus fuit in cõcilio Cõstantiẽ si inter errores Io.Vuicleff.Quàm igitur impiè & impudenter agãt,qui nõ modò Romani Antistitis autoritatem respuũt,verùm etiã negare audẽt Petrũ Romę morã traxisse;satis in pręcedentibus fuit ostensum,in quibus,vt pmultas, tũ sanctorũ ac doctissimorũ patrũ traditiones; tũ sacrorũ canonũ,& cõciliorũ sanctiões adduximus,quęvim faciũt atq; cõpellunt ad credendũ,Ita opportunè hoc in loco rationes nõnullas,quę persuadeãt,&
69 delectent,audiamus.Non iniucundũ.n.fore arbitror,si ratio inuestigetur.cur Romę potius quàm alibi hæc sedes amplissima fuerit collocata,& quamuis nõ modò arcanorum Dei ratio imperscrutabilis sit, vt multis autoritatibus notatu dignis aperuit Feli.in.c.si quãdo,de rescrip.sed eorum etiam,quæ à maioribus nostris tradita sunt, teste iurisconsulto, quãdoq; causa reddi nõ possit.l.Non omnium.ff. de legi. si quispiam tamen fortasse tanto huius inuestigationis desiderio teneretur, vt omnino aliquam optaret huiusce rei rationẽ intelligere; is sciat, in voluntate alicuius excutiẽda plurimũ spectari oportere, quid is,cuius

ius ratio volũtatis exquiritur, facere cõsueuerit; hoc.n.modo optimũ esse argumẽtũ legislatores docuerunt.l.si seruus pluriũ.§.fi.ff.de leg.i.l. pen. ff.de alim.legi, Quòd si quis animũ attendat, fa- 70
cilè videbit, Christũ iam inde ab initio fuisse hoc vno potissimũ delectatũ, vt ijsdẽ quãdoq; ad sustentandã atq; augendã religionẽ suã instrumẽtis vteretur, quæ ad eã ipsam euertendã orta esse videbantur, quo scilicet admirabili argumento, quàm ĩcõparabilis esset Christi potẽtia, & quàm vera eius religio, passim ab omnibus intelligeretur: Huius .n. rei manifestus ac fide dignissimus testis (vt multos alios prętermittã, ẽ Paulus, Paulus inquã ille huiusce fidei hostis acerrimus, & indefessus; qui deinde ad eã defendendam adeò est accẽsus & animatus; atq; ità in prędicando euangelio cęteris oĩbus pręstitit, vt vas electionis iure appellari mereretur. Hac ego rõne adductus opinor etiã in re ꝓposita iure conijci posse, hoc ideò Dei numine cõtigisse, vt Romanę illę vires, quæ iã anteà Christianã religionẽ opprimebãt; eandẽ defenderẽt, illudẽq;, à quo potis mũ Christi fideles trucidabãtur; ĩperiũ eisdẽ subijceretur, ac deniq; vt ibi verę religionis caput emineret, vbi sup̃stitiõis caput excellebat, ita.n.sentit Ambro.loquẽs de martyrio Petri & Pau. vt relatũ ẽ ĩ.c.Beati.ii. q.7. Vnde Euse.testis illustris ĩ ecclesiastica histo. c.xiii.ait. In ipsis claudii tẽporibus, clemẽtia diuĩę

prouidentiæ

prouidentię probatissimum omnium apostolorum, & maximum fidei magnificétię, virtutis merito primorum principem Petrum ad vrbem velut aduersus humani generis communem perniciem deducit, ducem quédam & magistrum militiæ suæ scientem Domini prælia gerere, & virtutũ castra tutari. Hæc ille. Hanc igitur tam amplam, ac præclaram victoriam, hæc tam insignia trophea, nõ humana virtute, sed dinina manu esse parta, nemo iure vnquam dubitauerit. Magnũ quoque huius rei est argumentum, cùm animaduertamus nõ modo Hierarchias omnes iampridem maiestatẽ imperij perdidisse, verumetiam, omnes ferè florentissimas olim ciuitates, quę priscis illis tẽporibus imperabãt, aut tum, cùm florerent cecidisse; aut postea ab humanarum rerum dominis tempore, & fortuna, vel funditus euersas, vel penè deletas: Roma tamen hucusq; ita cęteris regijs vrbibus antecellit, vt fateri omnes, nõ solum possimus: verumetiam debeamus, illi vni eternitatem imperij esse diuinitus datam; cui nulla vnquam ætas finem sit allatura, & huius regni sceptrum, non homines, sed ipsum planè Deum, qui semper ille idem est succepisse, sibique hoc vnum è toto terrarum orbe sempiternum immobileque domicilium delegisse. Ita.n. ex legibus ipsis cęsareis licet coniicere, quæ Romam Vrbem ęternam, hac ratione, vt credimus, appellarunt. vt

habetur

habetur in l.j.C.de priuil.corp.Vrb.rom.lib,xj.Et in. l.j.C.de suari.eo.lib. Rursus Roma vrbs sacratissima nuncupatur.l.Senatores.C. de incol.libr. x.Cōstat autem leges fieri nutu diuino,& per ora principū promulgari. l.fi.C.de pręscri.lōg.temp. & habetur in glo.not.in l.2. ff.de leg. Et breuiter quàm ampla sint priuilegia & dignitates.tam vrbis,quàm ecclesię Romanæ latè videatur per Alberic. de Ros. in . l. Iubemus nulli.C. de sacros. eccle.in Auth.vt eccle.rom.cen.an.vbi in princi. hęc habentur,sūmi pontificatus,apicē apud Romam esse, nemo est qui nesciat,& certè nisi omnes hoc ipsum diceremus,frustra Papa eligeretur vt ait glo.not.in clem.Ne.Romani, in verbo, nō consonam,de elect. Quare cum dubitare non liceat, Papam supremum esse iudicem in ecclesia militanti, illud deinceps clarissimè sequiturr, de quo nostra est disceptatio, & quod iam inde ab initio huius inuestigationis polliciti sumus,scilicet,eum,qui fidelium omnium est iudex,à nemine in hoc seculo, & ita neque à concilio posse iudicari: quoniam in alios omnes posse ius dicere, signum est supremę potestatis maximum, ab alijs autem iudicari,est inferioris status indiciū, cùm igitur hæc sibi inuicem repugnent, ac disſidentia sint,sequitur,vt simul stare non posint.l.vbi repugnantia,cum ibi trad.ff.de regul. iur. Quēadmodū enim aliquis & sanctus & peccator simul esse

non

76 nõ poteſt.c.ſicut Chriſtus.j.quęſt.j.nec legitimus
& illegitimus.c.fin.cum ibi not.de cland.deſpon.
77 neque liber & ſeruus.l.duobus.ff.de liber.cau.Ita
pariter dicamus, eundem & ſuperiorem & infe-
riorem ſimul & eodem tempore eſſe non poſſe.
Prȩterea ſi(vt in principio huius inſtitutę diſpu-
tationis diximus) à legibus ipſis abhorret, parem
78 in iuriſdictione,ab habente par imperium coer-
ceri poſſe.l.nã magiſtratus.ff.de arbit.c.innotuit.
de elect. longè minus licere fateamur neceſſe eſt,
ſuperiorem ab inferioribus iudicari.c. cùm infe-
79 rior.de maior.& obed.c.inferior.xxj.diſtinct.Ab
ſurdum enim uideretur, Papam ab illis poſſe iu-
dicari, quos ipſe ligare poteſt & ſoluere,ut ſupra
fuit oſtenſum. Ad quod accedit arg.tex.not.in.§.
ſed quod ſancitũ,in Aut.de nupt.ubi hæc haben-
tur, Erubeſcit enim lex caſtigatores filios genito-
ribus ſtatuere, Et ita apertiſsimè tradidit Iulius
primus vir doctus & integer in epiſtola prima ad
orientales Epiſcopos . Atq, ita hac ratione ducti
legiſlatores omnes, & ſancti illi patres , qui Dei
ſpiritu ducebantur, decreuere neminem in hanc
primam ſedem & aliorum omnium iudicem ius
dicendi poteſtatem habere,cùm ſcriptum ſit,Nõ
80 eſt diſcipulus ſupra magiſtrum,vt videre eſt in cõ
cilio Romano;in quo unà cum Sylueſtro cclxxv.
epiſcopi erant collecti, fuit quoque ſæpiſſimè cõ
81 ſtitutũ,eius culpas eſſe Diuino iudicio relinquen

das,

das, cùm à nemine mortalium iudicari queãt, vt 81
habetur in c.nemo, in c. cuncta per mundũ. in c.
aliorũ.ix.q.iii.in c.nunc autẽ,xxi.dist.in c.si Papa
xl.dist. in quibus locis semper hæc vrgentissima
ratio affertur, id proptèrea nõ licere, quòd Papa 82
aliorũ est iudex, Et quòd neq; ab ipso cõcilio iu-
dicari possit (casum hęresis semper excipio) cùm
tunc minor sit quolibet fideli, secundum glos. in
cap.Achatius.xxiiii.quæs.i.Dico id lege & ratio-
ne probari. De hoc enim est tex. satis expressus in
dicto cap.nemo, dũ ait, Papã neq; ab omni cle- 83
ro, neq; ab omni populo iudicari posse. Ergo nec
totius fideliũ vniuersitatis iudicio subiacebit quę
in hæc duo tantùm genera hominũ diuisa est c.
duo sunt.xxii.quæst.i.Nec dicta verba de singu-
lari iudicio sunt vllo pacto intelligenda, tũ quòd
de ipso prius distum erat, ibi. Nemo, &c. quare se-
quentia illa verba sunt de tota ecclesia necessariò
exponenda, quæ in concilio esse iuris interpreta-
tione censetur: tum etiam, quia vbicunque repe-
ritur, Papam iudicari posse, semper est intelligen 84
dum à concilio, vt docuit glos. frequentioribus
votis approbata in c.sicut inquit.ii. quæst.vii. &
Abb.in tract. de concilio Basil. in secundo dubio
col.ii.Rosell.in tract. de concil. & Dec. in consi.
clj.quare pariter vbicunque traditum est, Papam
à nemine iudicari debere, dicẽdum est iudicium
ipsius concilii potissimum excludi, quod solum

esse potest (si casus daretur) summorum Pontifi-
85 cum iudex ob tantæ reuerentiam dignitatis. Idq;
ideo in re proposita est intelligẽdum, ne alioqui
sacræ illæ constitutiones de casu indubitabili pro
86 mulgatę videãtur l. quod Labeo. ff. de carb. edict.
& l. ancillæ. C. de furt. Et ita textũ illum in d. c. ne-
mo, de concilio sensisse nõ negauit Rom. alioqui
hostis acerrimus pontificię maiestatis, vt habetur
87 in eius consil. cccccxxiij. Præterea ista conclusio
ratione optima cõfirmatur, multa enim legimus
fuisse concilia, & inter alia Chalcedonẽse, & Con
stantiense, quæ gestorum suorum confirmatio-
nem à Romanis Pontificibus petiere. id quod nõ
88 nisi à superiore peti solet, secundũ Bald. in l. fin.
C. de leg. & Felin. in c. j. de tregu. & pac. Ex quo
89 illud sequitur, ipsamet cõcilia se Romano Pręsu-
le inferiora declarasse, atque ideo in eũ nullũ pror
90 sus imperiũ habere. Huc accedit text. in d. c. alio-
91 rũ, cùm ait Pontificem Deo tantùm innocentiæ
suæ rationem esse redditurum, illa enim vox, tan-
tùm, eam vim habet vt omnia iudicia Diuino ex
cepto excludat. l. his solis. ff. de condit. & demõst.
& Clemen. exiui. §. cum autem. de verb. signific.
92 Neq; obstat illud quod pro solutione d. c. alio
rum. afferebat Rom. in d. cons. cccccxxiij. dicens,
nõ incogniti iuris esse, in iudicandis sacerdotũ in
feriorum criminibus nõnunquã sacros canões tra
didisse, eorum causas Dei iudicio reseruari, vt se-
cundum

cũdum eum habetur in c.eiectionem . lxxix.dist. Sed re vera ille text.non facit ad rem,cùm de summis Pontificibus loquatur,vt etiam ibi sentit Gemin.Preterea affert text.ĩ c.futuram.xij.quest.j.in c.accusatio.ij.quest.vij.& in c.oues.vj.quest.j.&tamen hoc non obstante, eos posse ait à summo Pontifice iudicari:atq; ideo pari ratiõe dici posse secundum eius sententiam, ita quoque Papæ causas,que Dei iudicio relinquuntur, concilij. subiecere censuræ,à quo iudicium afflante Dei spiritu proferri solet.Respondeo enim , Verba que non 93
solùm videntur esse similia,sed que illamet atque eadem sunt , vnoq; contextu prolata , non esse in quocunque casu pariformiter exponenda,sed ea varios,pro diuersitate rationis, admittere intellectus l.manumissiones.ff.de iust. & iur.habetur in l.nam hoc iure.ff. de vulg. & pupill. Ratio igitur quare causæ clericorum in iuribus à Romano adductis, Dei iudicio subiiciũtur,illa est, quoniam ibi iudicare seu accusare volentes erant ipsis sacerdotibus inferiores.Nam in d.c.futuram. erant 94
laici ipsis sacerdotibus inferiores c.si diligenti.de for.cõpet.Et in d.c.oues.erant populi veluti oues ipsis subiectæ.Iccirco respectu inferioritatis eorũ causas illas Dei iudicio reseruari oportere fuit optimè constitutum,sed propterea iudicium Pontificis Maximi in ipsos clericos non censetur exclusum,cùm ipse sit supremus Dei minister in eccle-

ſia militanti, vt anteà concluſum à nobis fuit:
95 Nam et hoc Dei eſſe iudicium intelligitur ſecundum glo. in c. continua. xj. quæ. j. omnis enim poteſtas à Deo eſt, vt ait Apoſtolus ad Rom. 13. Et qui huic poteſtati reſiſtit ordinatiōi Dei reſiſtit. c. qui reſiſtit. xj. queſt. iij Et hoc confirmatur quo-
96 niam ſicut Epiſcopi, & eius vicarij vnum & idem eſt tribunal cap. Romana. de appel. in vj. ſic eſt de Chriſto concedendum, & ſummo Pontifice, qui eius vices gerit in terris c. j. vt eccl. benef. c. quāto. de tranſl. prælat. & c. j. xxj. diſt. Hæc autem omnia ceſſant, vbi de iudicando ipſo Romano præſule agatur, cùm nulla in hoc ſeculo ſit ſupra eum poteſtas, vt latè iam anteà diſputatū eſt. Quare cùm ipſe nullum habeat ſuperiorem, neceſſe eſt eius cauſas Dei iudicio ita eſſe ſubiectas, vt ex defectu iuriſdictionis, quoruncunque mortalium iudicia excludantur: Quemadmodum enim in conſtitutionibus per Rom. adductis traditum eſt, clericos à laicis, & ſacerdotes ab eorum ouibus accuſari non poſſe, reſpectu inferioritatis. Pari ratione cōcludendum eſt, Papam ab aliis, qui omnes ei ſubſunt, iudicari non poſſe, atque ita canones per Romanum allati contra eum vel maximè retorquentur. Et ex hac tali ac tanta rationum diſparitate ipſius argumenta refelluntur, arg. l. inter ſtipulantē, §. ſacram, ff. de verb. oblig. cū ſimil. Huc
97 accedit, nuſquam valere ſumptū à ſimilitudine argumen-

argumentum, quando casus in iure inueniuntur expressi, vt plenè docuit Felin. in cap. translato, num. 15. de constit. Sed casus Pontificis, de quo agimus, scilicet, vt à solo Deo iudicetur, & à nemine præterea, est expressus, in d. c. aliorum. ibi, Deus istius sedis præsulem suo sibi sine quæstiōe reseruauit arbitrio: Hoc enim soli Deo cōgruuit, 98
qui causas sine quæstione decidit, quod mortalium nemini potest conuenire, apud quos & quęstio haberi debet, & defensio cuicunque concedi c. qualiter. ij. de accusat. & Clem. pastoralis, de re iud. Rursus ibi, Nolite ęstimare eas animas inquisitoris non habere formidinem, quas Deus præ- cęteris suo reseruauit examini. Si prę cæteris, ergo causæ Papę sunt magis specialiter Dei iudicio reseruatæ, quàm aliorum causæ clericorum, & sic contra Romani sententiam. Rursus ibi, Non ha- 99
bet de allegationis nitore subsidiū, qui vtitur eo teste quo iudice, sed quis est ille, qui simul possit esse testis & iudex, nisi is, qui ꝑ Hieremiā cap. 29. ait Ego sum testis & iudex, s. solus Deus, qui cuncta coguoscit? c. nouit, de iudic. Quare cōcluditur, ibi de solo Dei iudicio ita tractari, vt quorūcunq; aliorum sententia excludatur, idq; ob speciale Petri priuilegium, vt in d. c. positum est. Cùm igitur casus iste in iure inueniatur expressus, sumptum à similitudine corruit argumentū. Talia enim minimè reperiuntur expressa in illis cōstitutionibus

in

in quibus Epiſcoporum & ſacerdotũ cauſæ Diuino arbitrio relinquuntur: Nam id in eis exprimitur reſpectu aliorum, qui eis ſunt inferiores, vt prædiximus, ſed aliud canones ſanxerunt, cùm de
100 illis à ſuo ſuperiore iudicandis ageretur: Tunc.n. ſtatutum eſt Epiſcoporum & ſacerdotum accuſationes, cum duobus ſeu tribus idoneis teſtibus eſſe recipiendas c.accuſatio.ij.ij. queſt.vij.c. qualiter.ij.de accuſat.Hìc igitur Epiſcoporum accuſationts recipiuntur, & ita iure pręcipiente ab hominibus terminãtur:ibi verò, Papæ accuſationes reijciuntur, & illius cauſæ ſine quæſtione Dei iudicio reſeruantur d.c.aliorum.iũctis alijs, quæ ſupra attulimus. Quare ex his apertiſſimè conſtat, quàm varie in vtroque iſtorum caſuum canones ob rationum diſſimilitudinẽ conſtituerint, quorum alter ab altero declaratur l.vtrum, vbi Ang.
101 ff.de peti.here.Non dubium igitur eſt, quãdo canones, Papæ cauſas Dei iudicio ſuppoſuere, eos de ſolo Deo ita intellexiſſe, vt omnia alia iudicia omnino reiiciãtur, & ita clariſſimè ſenſit Ennodius, in eius libello, qui fuit autoritate quinti Romani concilii confirmatus, & inter illius concilii geſta relatus. Quod confirmatur ex his, quę habẽtur Ezechielis.xxxiiii. vbi Deus inquit, ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meũ de manu eorum & alibi, Sanguinem animę, quę peribit propter negligentiam illius, qui pręeſt, de manu

ſpeculatoris

ſpeculatoris requirã. Idem.xxxiii. ex quibus verbis planè colligitur, Deũ ſuo arbitrio reſeruaſſe pœnã illius qui ſuper ſpeculã pręſidebit. Cõtrariũ verò fuit in aliis ſacerdotibus conſtitutũ, quos nõ obſtante illa reſeruatione ab eorũ ſuperiore iudicari poſſe ac debere fuit optima ratione ſancitũ. Et ſic Romani hæc prima confutatur obiectio.

Nunc aliã quoquę diluamus, qua ipſe in eodẽ loco concludit Papam tum demum à concilio iudicari non poſſe, cum iuſtitiam deſiderat temperare & rectè agere, motus autoritate tex. in.d. c.nemo aliter ſentiens, vbi Pontifex erraret, & à recto tramite declinaret. Ego verò (tam illuſtris ingenii pace dixerim) dicere ſanè auſim, hanc ipſius concluſionẽ non modò à vero aberrare, ſed etiam eſſe dignam irriſione. Quis enim ille eſt, 102
qui rectè agens poſſit ab aliquo iudicari? Nemo certè. Et ideo verba illa tex. Iuſtitiã tẽperare deſiderantem, non faciunt conditionem, ſed potius ſunt ad officiũ, illius ſedis referẽda: & hoc modo exponenda, ſcilicet, quæ iuſtitiam temperare deſiderat, quemadmodum & de iudice ſcriptũ eſt, qui dicitur ea ratione ius dicere, quamuis nonnũquam agat iniuſtè l.pen.ff. de iuſt. & iure. Et hoc probatur: Nam in d.c.nemo. vis tantę poteſtatis in eo poſita apparet, quòd hæc vna ſedes omniũ eſt altisſima, & in ea, qui ſedet Papa, aliorum iudex, vt dignitas ſit, non autem vita irrepræhenſi-

bilis

bilis quæ Papã ab aliorum eximat poteſtate. Idq́; apertè colligitur in d.c. facta, ibi, Deteriores ſunt,
103 qui vitam & mores corrumpunt iis, qui ſubſtantiam diripiunt. Ex quo patet, ibi de factis agi delictorum, & ſic contra Rom. Hoc idem Bonifacius, qui martyrii corona fuit illuſtris, apertiſſimè ſenſit in c. ſi Papa, xl. diſt. dicens. Huius culpas iudicare præſumat mortaliũ nemo, niſi ſit à fide deuius. Hæc eadem ſententia in multis quoque aliis ſacris ſanctionibus continetur, quæ, vt breuior fiam, prætermittuntur, & complura de maioritate Papæ ſupra conciliũ adducuntur per And. Sicul. in Clemen. ne Romani. de elect. & per Catal. de bon. comp. in tract. poteſt. Pap. num. 75. & per Iaſon. in conſi. xcviii. in. iiii. volu.

Clara igitur & firma remanet noſtra cõcluſio, ſcilicet Papam à nemine, & ſic neque ab ipſo cõcilio iudicari poſſe, ſi. n. apud legiſlatores indignũ exiſtimatur, eũ, qui multorũ eſt iudex, & magnis præeſt, manere ſub alterius poteſtate, vt habetur in §. 1. in Aut. de dignit. coll. vj. multò magis hoc de Romano pontifice eſt concedendum qui eſt cunctorum fidelium iudex, & omnibus præeſt.

Quinimo Pont. Maximum ſe cõcilio ſponte
104 etiam ſubiicere non poſſe iuris interpretes communiter affirmarunt, dicentes, cum amplitudini Pontificiæ poteſtatis, quæ à Deo eſt. c. j. xxii. diſt. quicquam detrahere non poſſe. Et quamuis reperiatur

periatur

periatur ab aliquibus Pontificibus nonnunquam id factum fuisse, aiunt id iure fieri non potuisse: ita Ioan. And. & Felin. post alios in c. ecclesia S. Mariæ, de cōst. Rom. in sing. cxxxiiij. & Ias. post Alex. in l. est receptū, ff. de iurisdict. omn. iud. vbi hanc partem crebrioribus sententijs approbatam esse ait. Et rectè, hic enim actus, vt in præcedentibus dictum est, sibi inuicem repugnaret, vt scilicet idem ille eodem tempore & inferior & superior sit. Quin nec legislator nec Deus ipse facere 105
posset, vt repugnantia sint in eodē subiecto, teste Ang. in consi. clxxxvii. in fi. citat. l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur. vbi Dec. hoc idem confirmat. Hinc (vt opinor) Synodus cōtra Symmachum Theodorici Regis autoritate coacta, eidē Theodorico, antequā res agi cœpta esset, duo obiiciebat: conciliū scilicet absque ipsius accusati Pontificis iussu congregari non posse, nec primę sedis antistitem minorum iudicio subiacere: quasi diceret, etiam si concilium præcedente ipsius præsulis autoritate conuocaretur, nobis tamen, qui in- 106
feriores sumus contra Pont. Max. ferre sententiā non liceret, prius enim obiectum congregandi concilij principium respicit, scilicet, vt conuocatio iniussu Pontificis facta, sit irrita. Posterius autem obiectum ad concilij iam congregati autoritatem attinet, scilicet, vt Pontifex, qui etiam congregationi autoritatem præbuerit, nō propterea

iudicari posſit,& ſic tex.ibi,hoc modo expoſitus, probat,Pontificem etiam ſponte concilii iudicio ſe ſubmittere non poſſe. In eo enim concilio de iudicandis Papæ culpis agebatur, cui Papa ſuam autoritatem impartiendo, cõſequentur etiam ſe eiuſdem cẽſuræ vltrò ſubijciebat, & tamen Synodus ipſa ea verba dixit, quæ paulo antè adſcripſimus:& ſe eo etiam caſu Pontifice minorem eſſe cenſuit,quod & re ipſa declarauit, nam quamuis deinde Symmachus autoritatẽ ſuam interpoſuiſſet, Synodus tamẽ de eo ſententiã proferre haud auſa fuit.Sed hoc modo arbitrata ẽ, Symmachus
107 Papa ſedis apoſtolicę Prȩſul ab huiuſmodi oppoſitionibus impetitus, quantum ad homines reſpicit,ſit immunis & liber: cuius cauſam totam Dei iudicio reſeruamus. Hȩc omnia habẽtur in §.hĩc etiam.xvij.diſt.Quorsũ enim illi patres Symmachum,& Papam, & geminando ipſius dignitatẽ, etiam ſedis apoſtolicæ Præſulem, & ſe homines eſſe memorarũt; certè non ob aliam cauſam.niſi vt ex his re ipſa,quod ſuperiùs dixerant,oſtenderetur,ſcilicet hominibus in eum,qui ſupra homines eſt, & qui Dei vices gerit, ius dicere non licere. Nam etiam ſi prima illa oppoſitio ſcilicet nõ legitimè congregati concilij ſublata eſſet accedẽte demum ipſius Pontificis autoritate,alia tamen adhuc ſupererat,minori ſcilicet in ſuperiorem ius dicere fas nõ eſſe. Idq; in ferenda de Symmacho

ſententia

ſententia præſtitit impedimentum: quia vbi duæ 108
rationes æquè principaliter adducuntur, ſufficit vna ſublata adhuc alteram ſupereſſe §. affinitatis. inſtit. de nupt. & quamuis Symmachus criminũ ſibi obiectorum reus repertus non fuerit, tamen concilium non tam hominis innocentiam, quàm dignitatis amplitudinem reſpexit, vt videre eſt, ſi ſentẽtiæ latæ verba diligenter conſiderentur: Nõ enim ſynodus illa vſa eſt verbo abſoluimus, & liberamus, vt in ſententijs, quę pro innocente proferuntur, communiter dici ſolitum eſt: ſed ipſe, qui eſt Papa, & apoſtolicę ſedis Præſul, quantum ad homines reſpicit, ſit immunis & liber, perinde ac ſi diceret, non ſit liber, quia eum noſtra ſententia liberemus, neque ſit immunis, quia eũ noſtra autoritate abſoluamus: ſed quia ipſe ẽ Papa, ipſe eſt apoſtolicę ſedis Præſul, nos homines ſumus, quibus non licet de eo ſententiam ferre. Nemo 109
enim qui condemnare non poteſt abſoluere poteſt. l. nemo. ff. de regul. iur. Hoc igitur pacto quãuis Symmachus ſe ab obiectis erroribus expurgauerit, patres tamen in ſententiæ ſuæ verbis non Symmachi innocentię ſed dignitatis celſitudini, honorem detulerunt. Nam ſi eos hominis potiſſimum mouiſſet innocentia, illis vtiq; vſi eſſent verbis, abſoluimus & liberamus, quæ ferè ſemper in abſoluẽdis reis proferre iudices ſolent. Non igno 110
ramus autem ea, quę à communiter contingenti

bus & vsitatis sunt argumenta, valida existimari, vt habetur in l.neq; natales.C.de proba.tum etiã quia ex præcedentibus sequentia declarantur.l.si seruus plurium.ff.de lega.j.cum simil. Sed in principio patres etiam ante causę cognitionem dixerant, seipsos, qui inferiores erant, summum Pontificem iudicare non posse, ergo præcedentia cũ sequentibus iuncta id nõ obscurè indicant: quod ab illis quoq; verbis geminatis confirmatur, vbi dictum est, Symmachus Papa & apostolicę sedis Præsul: Ista enim geminatio Põtificiæ dignitatis arguit, eam potissimũ præ oculis habitam fuisses
111 Nam vbi verba geminata proferuntur, ibi à loquentibus vim factã fuisse Iureconsulti arbitrantur.l.balista.ff. ad Trebel. tradit Bartol.in l.cùm scimus, C.de agric. & cens.lib.xj.

Nec vrget argumẽtũ, quo contra hoc Romanus vtebatur in cõsi.cccccxxiij.dicẽs Symmachũ nõ ex defectu iurisdictionis fuisse ab illa synodo absolutũ, sed quia eius crimina nõ fuere detecta, & quoniã occulta esse poterãt, iccirco fuerũt Dei iudicio reseruata, ad quod probãdũ attulit textũ
112 in cap. nos si incõpetenter.§.itẽ Symmachus.ij. quæst.vij.vbi secundum eum probatur, priusquã de calumniosa illius accusatione synodo constitisset, eam interloquendo declarasse, Symmachũ esse prius dignitati Pontificiæ, qua spoliatus fùerat, restituendũ, quàm accusationibus responde-

re cogeretur. Respondeo enim textum illum sensisse contrarium eius, ad quod fuit adductus, si rectè illius verba considerentur, ibi, Et si rectè videbitur accusantium oppositionibus respõderet, ex quibus liquet patres illos decreuisse, eum non esse cogendum accusationibus respondere, nisi facta prius restitutione dignitatis, hoc deinceps eis rectum esse videretur. Animaduertendũ enim est, eos non dixisse, & si facta restitutione de obiectis criminibus constabit, damnabitur, vt par erat, si Romani opinio veritati inniteretur, sed tãtum pronuntiarunt, Papam accusatũ nec respõdere quidem esse compellendum (id quod in ipso statim causę ingressu fieri solet) nisi ita ęquum videretur: Ex hoc enim loquẽdi modo licet cõiicere, patres iam inde ab initio suæ iurisdictionis defectum præ occulis habuisse, vt etiã supra tetigimus, cum de §. hinc etiã. sensu tractabamus, alias enim priusquã causa cognosceretur, & antequã de veritate seu calũnia accusantiũ intelligi quicquam possęt, suã cœtus ille autoritatẽ, in dubiũ non reuocasset. Proinde cum vsque tunc de hoc dubitauerit, ac deinceps se à ferenda contra Symmachũ sententia abstinuerit, consequens est, vt prædiximus, honorem non tam accusati innocẽtiæ, quàm Pontificiæ celsitudini fuisse tributum. Ex præcedentibus enim et sequentibus etiam media declarantur, vt prædictum est. Atque ita non

modò

modò Romani refellimus argumentũ, sed etiã quantum tex. per eum allatus nostræ intentioni præbeat adiumentum, satis superq; ex prædictis liquere arbitror. Et sic tex. in. d. §. hinc etiam, diligenter examinatus probat, concilium declarasse minorem se Põtif. Max. potestatẽ habere. Dico etiam si pontifex se concilio subijciat, vt prędixi. Ad idem est tex. not. in c. nunc autem, xxj. distin. vbi Nicolaus Papa probare volẽs maiores ab inferioribus iudicari non posse, Marcellini & Syxti
113 Pontificum adducit exempla: aitq; cõcilia contra eos congregata dixisse, nemini primã sedem iudicare licere, ac eis propterea dictum fuisse, vt seipsos iudicarent. Aduerte textũ in d. c. nunc autem. cùm Syxti exemplum adducit, loqui de cõcilio, quod Valentiniani Augusti iussu cõuenerat, cui quidem concilio Syxtus à quodam Basso accusatus se sponte subiecerat, vt ait tex. in. c. mãdastis, ij. quęst. v. & tamen tex. in d. c. nũc autem. ait eum à cõcilio tanquã ab inferiore iudicari nõ potuisse, atque ita ipsum concilium declarasse: ergo ibi est irrefragabilis tex. addito d. c. mãdastis, ꝓbãs Põtificẽ adeò maiorẽ cõcilio potestatẽ obtinere, vt tãetsi vellet, se cõcilio submittere nequeat, quod optimis vtiq; rationibus ex mente Bellem. affirmat Card. Alex. ĩ c. inferior, xxj. dist.
114 Nec obstat, Pontifices quandoq; se concilio subiecisse: quia si tenemus, eos iurisdictioni pa-

trum

trum se supposuisse, id de iure dicimus nō licuisse, vt Ioan. And. & Felin. tradidere in c. ecclesia S. Mariæ, de constit. idq; in præcedentibus confirmatum est. Verũtamen quia non adeò facilè 115
credendum est pontifices illos quicquam, quod de iure fieri non cōcederetur, facere voluisse arg. l. si miles qui. ff. de test. milit. Iccirco sanctius esse arbitrarer, si fortè diceretur, eos id in sua tamen celsitudine permanentes egisse, scilicet non vt se imperio cōcilij subiacerent, sed vt quadam hone
state vitæ suę rationem redderent exemplo Dei, 116
quem quãdoq; facti sui rationem reddidisse Diuina monimenta cōmemorant, vt Esaiæ 44. & exemplo Iob 31. Si contempsi subire iudiciũ cũ seruo meo, &c. & Ioã. 8. ait Dominus, quis ex vobis arguet me de peccato? Sic quoq; Ioan. 18. inquit, si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo, &c. hoc enim modo videmus Christũ etiam ipsum obiecta crimina diluisse, nec tamen propterea dicere oportet eos, apud quos eiusmodi excusationes afferebãtur, in eũ ius & potestatem aliquã habuisse: Verùm ex perfectione mo- 117
destiæ id factũ fuisse probat tex. not. in c. testes. ij. quęst. vij. quod de Pontificibus quoq;, qui id aliquando fecerunt, respondendum est, nec aliter, si rectè inspiciãtur, sentire videntur canones, qui dictorũ Pontificum exempla cōmemorant: non enim eos se concilij sententiæ submisisse, sed co-

ram

ram cõcilio ſe expurgaſſe aiunt, vt non ſolùm cri
mine ſed etiam ſuſpicione carerẽt, vt ſentit text.
in d.c.mandaſtis.ibi, ſuſpicionem fugiens,&c. &
hoc modo iudiciũ illud,inſpectionis potius fuiſ-
ſe,quàm poteſtatis arbitror. Quamobrem ſum-
118 mopere laudandi ſunt, nedum excuſandi Põtifi-
ces illi, qui, vt ſcandalum puſillorum auferrent,
vltrò ſe purgare voluerunt: quoniam vnicuique
mandauit Deus de proximo ſuo Eccleſ. 17.& ali
bi inquit, qui ſcandalizauerit vnum de puſillis
iſtis,qui in me credunt,&c. & rurſus, Veh illi per
quem ſcandala veniunt, Matth. 18.non tamẽ ic-
circo dicendum puto,eos,coram quibus talis pur
gatio fit, in Pontificem poteſtatem habere, cui à
119 Deo iura terreni cœleſtisq; Imperij fuere cõmiſ-
ſa.cap.i.xxii.diſtinct. quemadmodum & de Chri
ſto prędictum eſt. Et quãuis aliàs purgatio apud
eum, cui iudicandi facultas non deſit, fieri con-
ſueuerit, illud eſt in pręlatis inferioribus, aliter
verò in Pontifice maximo, quo in illo etiã caſu
concilia ſunt inferiora, vt habetur in dicto c. nũc
120 autem. Nõ obſtat c.nos ſi.in princip.ii. quęſt.vii.
quia reſpõdet Felin.poſt.Ioan.And.in d.c.eccle-
ſià S.Marię.ibi, iudicium pro diſcretione ſumi de
bere.hoc ipſum alii quoque ferè omnes ſentiunt,
vt per Dec.in d.c.eccleſia.poſſet & aliis modis re
ſponderi,vt per Card.Iacob.in tract.dẽ concil.in
q.de ſubmiſſiõe Papæ.Nec obſt.ſi retorqueretur

tex.

tex.in d.c.mandastis.ibi,sed non alijs, qui noluerint, aut sponte hoc non elegerint, faciendi formam dans, &c.Ergo videtur pontifex sponte se concilio posse subijcere. Nam si dicimus Syxtum se potestati Synodi supposuisse, respondeo id cō tra ius factum fuisse, vt ait Felin.in d.cap.ecclesia S.Mariæ.idemq́; probat tex.per me diligenter expositus in d.c.nunc autem. Si verò dicimus ipsum concilio se nequaquam subiecisse, sed tātummodò se expurgasse, vt prædictum est, tunc non repugnat: siquidem non modò non reprehendimus, sed laudamus Pontifices, qui se publicè excusando, obiectorum criminum suspicionem tollunt, non tamen concedimus concilia aduersus eos propterea autoritatem vllam potuisse nācisci per prædicta. 121

Neq; verò illud obstiterit, quòd nouimus, Pontificem Papatui renunciare posse c. j. de renunt. in vj. atque hinc argumentum duci posse, quòd multò magis se concilio posit submittere, quod vtiq; minus videtur. Respōdeo enim, actū renunciationis nullam in se repugnantiam cont nere, quoniam papa renunciando abdicat se a pō tificatu atq; ita superior esse desinit, Rursus dico renunciantem sibi ipsi duntaxat prȩiudicium afferre: quod vtique locum non haberet, si se synodi supponeret potestati: nemo enim eodem tempore & superior & inferior esse potest, cùm

repugnantia simul esse, vllo pacto nequęant, vt
prædictum est, per l. vbi repugnantia. ff. de regul.
iur. Mõstrosum quippe esset superiorem ab infe-
riore iudicari posse. teste Host. in c. per venerabi-
lem. §. sanè. qui fil. sint. leg. Pręterea p subiectio-
nem hanc, non ipsi Pontifici, sed dignitati Põti-
ficiæ iniuria fieret: vt aiunt Ioan. Andr. & Feli. in
d. c. ecclesia S. Marię. Nõ obst. quemlibet priuile-
gio suo renuntiare posse. Quoniam immunitas
à iudicio inferiorum non est priuilegium extrin
secus additum, sed de formali ipsius rei essentia
& integritate, Præterea etiam si priuilegiũ esset,
argumentum non urgeret: Id enim tum demum
verum est, quum personis priuilegia cõcedũtur:
hæc autem eminentia potestatis nõ personę vlli,
sed pontificiæ tradita est dignitati, vt sæpe dictũ
est. Ergo ei ponti fex Maximus renuntiare nõ po
test, per not. in c. si diligenti. de for. cõp. & in ter-
minis per Ioã. Andr. & Feli. in d. c. ecclesia S. Ma-
riæ. Sic etiã clericus se ipsum vulnerans nõ modo
propter propriũ ipsius cõsensum nõ excusatur,
sed excõmunicationis pęnę subijcitur, propterea
quòd priuilegia clericalia læsit, & dignitati suæ
iniuriam intulit, ita docuit Alberic. de Ros. in l.
peculium autem, §. si ipse seruus. ff. de pecul. &
Dec. in l. seruus. C. de pact. atq; ita ex his liquere
122 arbitror, Pontificem etiam vltrò se concilij po-
testati subiicere non posse, Nam eius est restrin-

gere

gere poteſtatem,cuius eſt ampliare,arg.l. qui vetante.§. eius.ff.de regu. iur. ſed Papæ poteſtas,à Deo eſt.c. quamuis xxi. diſt. & vt ſupra latè fuit oſtenſum, atq; ideo à nemine præterquàm à ſolo Deo poteſt reſtringi vel dilatari. Præterea nemo citra hęreſim quicquàm poteſt detrahere iuribus apoſtolicæ ſedis.c. oẽs.22.diſt. Sed minuere ſuæ poteſtatis amplitudinem eſt lędere iura pontificię,maieſtatis igitur &c. Hinc Nicalaus Papa ad Michaelem imperatorem ſcribens ait, Priuilegia apoſtolicę ſedis nullatenus poſsũt minui,infringi,vel cõmutari,quoniam fundamẽtũ, quod Deus poſuit,humanus non valet amouere conatus. Hæc ibi. quam cõcluſionem apertè tenuit Io.de Lig.poſt Vin.in d.c.eccleſia. cæteriq; 123
eam frequentioribus votis approbauere, teſte Decio in d.c.eccleſia. Et latè illam confirmauit Card. Iacob.in d.tract.de concil.in quæſt.de ſubmiſſione Papæ. Eandem opinionem Romanus quoq; tandem reſipiſcens approbauit in ſingul. cxliii. vbi ſe erraſſe,quia priùs contrarium ſenſerat,fateri non erubeſcit. Pontificis autem culpas(vt reuertamur vndè digreſſi ſumus) à conci
lio iudicari nõ poſſe,Leonis etiã exẽplo corro- 124
boratur,qui quãuis à grauibus ſceleribus ſibi obiectis ſe in concilio ſponte purgauerit, hanc ta-
men aliis Pontificibus formam non præſcripſit, 125
hæc ille in c.auditum.ii. quæſt.vii. Hieronymus 126

quoq; in libro virorum illustriũ attestatur, Damasum accusatũ adulterij se spõte cũ xlij. Episcopis expurgasse. Hęc habentur in c.nos si.in fi.ij.q. vij.Põtificis igitur culpas à nemine mortaliũ iudicari posse,exẽpla,quæ cõmemorauimus,& autoritates affirmãt. Quare iam non obscurè probatũ esse arbitror,Papã erranté, nòn tamen in fide, à concilio tanquã ab inferiore iudicari nõ posse.

Verùm si quispiã obijciat, Papã saltẽ in casu
127 hęresis iudicari,per d.c.si Papa.Dicimus hoc propositę cõclùsioni nõ repugnare, cùm primùm.n. Pontifex hæreticus est: cum extra ecclesiam sit, Põtifex esse desinit, & Pontificiam potestatem amittit.Nam in lege veteri scriptum est, non po
128 teris alterius gentis Regem facere,qui non sit de fratribus tuis.Deut.xvii. faciunt not. per glo. & scrib.in c.fi.de ord. ab Episc. qui renunt. Episc. & teste Cypriano didicimus hæreticos & schis-
129 maticos nil penitus potestatis habere: quia ecclesia,quæ vna est, & intus & foris esse non potest.Hæc ille in c. didicimus.xxiiij. quæst.j. sic & Nicolaus Papa de hæreticis scribens ait.Hi,quos diuina testimonia non consequuntur,quia extra ecclesiam sunt,pondus humani testimonij perdiderunt aduersus eos,qui in ecclesia esse videntur. Nec aduersus eosdem ecclesiasticæ autoritatis pondus habere poterunt, qui ab eius fide discessisse probati sunt. Hæc Nicolaus in c. miramur.

in fi.

in fi.xxiiij.q.i. hæresis enim separat omnem ho- 130
minem ab ecclesia, vt ait tex.in c.conueniẽtibus.
i.quæst.vii.Hinc dixit Bal.in.c.licet de elect.ex-
ceptionem hæresis, propriè exceptionẽ dici non
posse: sed nullum esse, ideo Papa huius criminis
reus nõ est Papa. Propterea & Bellem. & Card. 131
Alex.in c.Anastasius.xix.dist.aiũt, Papã hęreticũ
inter alios Põtifices nõ cõnumerari, & Anasta-
sij II.exẽplũ afferũt, qui, quoniã hæreticus fuit,
in numerum Põtificum nõ refertur: atq; iccirco
alius, qui deinde idẽ nomẽ assumpsit, Anastasius
II.nõ autẽ III.nũcupatur & de Papa hæretico
scilicet vt ideò iudicetur, quia ampliùs Papa nõ
est, latè habetur per Card.Alex.in d.c.si Papa. &
in rub.xv.dist. & ꝑ Catald. in tract. de pot. Pap.
num.45.& nũ.82. & ꝑ Ias.in consi.xcv.col.vj.in
iiij.vol.& talis sentẽtia, vt ait Petrus de mõte in
tract.de pot.Pap. potiùs priuati iã Pontificis de-
claratio est, quã noua priuatio, arg.l. quid tamẽ.
§.si arbiter.ff.de arb. & l.sicut.§. sed si quæratur.
ff.si ser.vẽd. qui.n.nõ credit, iã iudicatus ẽ. Nos
autẽ de illo Põtifice, qui Põtificia fungitur auto
ritate, loquimur. Quod aũt de Pontifice propter
hęresim iudicãdo prædiximus, ita demũ verum 132
esse arbitror, si ipse antequã sentẽtia ꝓferatur nõ
re pisceret, ac seipsum corrigeret contra Rosel.
Qui in tract. de concil.in iij.q.scriptum reliquit,
concilium eo etiam in casu se à ferẽda sententia

in

in Pontificem abstinere nõ posse, quod nos à veritate abhorrere existimamus. Nã si Teste Apost. ad Titũ 3. vt habetur ĩ cap. dixit Apostolus. xxiiij. quęst. iij. hęreticus homo non nisi post secundam correctionem deuitandus est, ergo multò minus deponẽdus. & ita sentit glos. notab. in c. nunc au
133 tẽ. xxi. disti. quod etiã ratione comprobatur, nã vox ista, hæreticus, vox est criminis & pertinacię, vt statim aperiemus, atque ita consequenter dicimus, eum tam diu iudicari posse, quàm diu hæreticus est, & pertinax est. Cęterum si ad fidem correctus redeat, cùm in praua opininione nõ persistat, eum amplius hęreticum appellari non debere, & sacri canones & eorũ interpretes sępissimè tradiderũt, illum dũtaxat huiuscemodi criminis reum existimantes, qui nimium prauæ opinioni hæret, contra c. ne innitaris, de cõstit. aliter verò sentientes, si eum pœniteat, exemplo Pauli, cùm ait, veniam consecutus sum, quia ignorãs feci in
134 incredulitate mea. Cũ igitur is hæreticus appellari ampliùs iure non possit, cùm errorem suum non defendat, nec ei pertinaciter hæreat, vt docuit glo. & Bar. in l. 1. C. de hæret. & Inn. in c. i. de summ. trin. & Albe. de Ros. in suo dict. in verbo, hæreticus, ergo neq; pœnæ hęreticis statutæ suppositus est. Ad quod adduco tex. in c. si Papa. xl. dist. ibi, Huius culpas iudicare præsumat mortalium nemo, nisi sit à fide deuius. Ex quibus verbis

colligitur,

colligitur, Papam tempore ferendi iudicij à fide deuium esse oportere, nouimus enim qualitatē, 135
quæ verbo adiuncta est, secūdum tempus verbi, cui adiicitur, esse intelligendam l. in delictis. § .j. ff. de nox. hoc idē tradidit Ioā. de tur. crem. in. iij. lib. suæ summæ cap. viij. vbi etiam ponit formā, quæ seruanda esset quando Papa de heresi accusaretur. Hæc aūt ita demum vera esse credimus, vt is vsque ad secundam correctionē, vt ait Apostolus, expectetur, & non plus, ne hæretico centies à fide deflectere posse, & centies redire concessum videatur. Hoc idem sensit etiā Caiet. in tract. de pot. Pap. & concil. comp. c. cxxiii. & ad prędicta videri poterūt, quę scripsit B. Tho. in. ii. ii. quęst. xi. art. iii. & iiii. de receptiōe heret. & omnino tex. notatu dignus ī c. quia sanctitas, & in c. pōderet, l. dist. Quare optimū cōsiliū hac in materia fore censemus, si Pontifices, quod absit, de 136
huiuscemodi crimine accusarentur, vt se paratos esse corrigi, per documenta publica notum omnibus faciant: idq; eo modo, quem docuit Alber. de Ros. in Rub. c. de hæretic. in fi. Vbi ait, protestationem hanc Bonifacio VIII. cuius memoria accusabatur, multum profuisse. Ex ijs igitur colligo, conclusionem prorsus contrariam Roselli sententiæ, ipse enim concilium eo in casu à ferenda depositionis sententia se abstinere non posse senserat, nos verò concilium non modò id posse, sed

etiam debere, ex pędictis arbitramur. maximè p tex. in d.c. dixit apostolus. & in d.c. nunc autẽ. vbi secundùm vnam expositionem glo. habetur, concilium à ferenda cõtra Marcellinum sententia se abstinuisse, quia corrigi fuit paratus. Hoc idem de hæretico Pontifice loquens sensit Rom. in cons. ccccccxxiij. col. .ij. Neq; obst. si diceretur, si eo ipso quòd Papa hęreticus ẽ, à Pontificia dignitate cadit, & extra ecclesiam est (vt prediximus) ergo is redire non potest, saltem vt iterum Pontifex sit, alioqui huiusmodi reditus nouæ electionis vim
137 haberet, & ita concilium Cardinalibus eligendi ius auferret, quod iure fieri non potest secundùm Rosel. in d. loco. Respondeo in proposita re ius eligendi interpretatione iuris ita demum ad Cardinales deuolui, si sententia criminis declaratoria subsequatur: quoniam pœnę, quę pro hæresi ipso iure imponuntur, exequi non possunt, nisi huiuscemodi præcedat sententia c. cùm secundum. de hæret. in vj. Eam verò proferri oportere lege aliqua non probatur. Immo contrarium, quando Pontifex resipiscit, paulò antè demonstatum est. Quare cùm istud ius ad Cardinales reuocabiliter deuolutum sit, hoc est, vt ita demum nouus Pontifex eligatur, si is peracta pœnitentia non resipiscat, idq; à Cardinalibus præcogitari posit, cum ex natura rei contingat, eis nulla infertur iniuria, vt in simili casu considerat Dec. in c. quia diligentia.

tia. in fi. de elect. Faciunt ad hoc trad. per Mar. Soc.iunio.in consi.20.vbi ait,rem aliquam alienatã dici nõposse, quando fuit alienata cũ pacto redimẽdi,& fuit redempta, nec mirũ est si absq; alicuius solẽnitatis interuẽtu huiusmodi reintegratio fiat,nã quẽadmodũ ob delictũ priuatio di- 139
gnitatis nudo iuris misterio fit, ita per pœnitẽtiã crimine extincto, res eiusdem iuris nudo misterio ad primum statum redit,cùm nihil tam naturale sit, quàm eodem modo quodque dissoluere quo colligatũ est l.nihil tam.ff. de reg.iur.Nec dicatur,hoc nouæ ellectionis vim obtinere, & hoc modo ius suum Cardinalibus adimi, quoniã longè dissimilia esse solent,aliquid nouiter fieri, vel actionem ipso iure delatam remitti: nã(vt exemplis vtamur)satis exploratum est, Prælatum bo- 140
na ecclesiæ,si capituli nõ accedat consensus,alienare non posse,tot.titu.de reb.eccles.nõ alie.Verum si bona ipso iure ad ecclesiam deuoluantur ex eo, quod emphiteota canonem nõ soluerit,vt latè docet Ias.ĩ l.ij.C.de re emph.Prȩlatus eo casu nõ solutas pensiones recipiendo caducitatem remittere poterit,vt tradũt Card.Flo.& ali.in c.potuit.de loc.Ad hoc accedit Iureconsulti sententia 141
in l.qui autem .ff.de his,quȩ in fraud.cred. quȩ ẽ, vt quamuis omnis alienatio in fraudem creditorum prohibita sit, debitor tamen hæreditatẽ sibi delatam absq; aliqua suspicione fraudis repudia

re possit, alienare enim & nō acquirere imparia
142 iudicātur.l·si sponsus.§.si maritus hęres.ff. de do
nat.īter vir.& vxor. Quapropter idem quoq; &
hic concedendum est, vt scilicet conciliū, quod
à ferenda sententia abstinet, nullā ob id Cardi-
nalibus iniuriam inferat, neq; nouā electionem
faciat. īmo hoc facilius admittendum est, quia
in prædictis casibus pręlatus ille caducitatem re-
mittere & nō remittere poterat, & debitor hære
ditatem adire & nō: hìc verò concilium ad non
143 ferendā sententiam tenetur, vt prædiximus. Qua
re si ea, quæ lęge permittente fiunt, iuste fieri so-
lent.l.Gracchus.C.de adult.ergo multò magis si
lege fiant præcipiente. Præterea apud legum cō-
ditores non insolitum est, vt si quis per senten-
tiam iudicis restituatur, is ad ea omnia, quæ pri-
us erant sua, restitutus intelligatur, idq; non so-
lum si ipsi restituenti, sed etiam si tertio præiu-
144 dicium afferat, text. est in l.fin.C.de senten.pas.
vbi filius qui patre deportato, & liberationem
à patria potestate, & paternarum rerum domi-
nium erat adeptus, eo restituto vtrunque ius
amittit. ad idem adduci possunt scrib. in l. Gal-
lus.§.& quid si tantùm.ff. de libe. & posth. Bel-
lem.in decis.dccxliiij. & Felin. in c. inter quatu-
145 or.de maior.& obed. vbi communi cōsensu af-
firmant, eùm, qui restituitur, ad ea omnia quæ
occasione criminis perdiderat, restitutum esse
existimari.

existimari. Si igitur hæc restitutio superioris ope ratur, quid mirum si in proposito casu restitutio ipsius iuris misterio facta idẽ operatur? Facit ad 146
rem glo. not. in l. si testamentum. ff. de testa. cuius hæc sunt verba, Res facilius renascitur quàm de nouo nascatur, & prædicta mea cõclusio probatur, nam videmus bona hæretici ipso iure publicari, & tamen si is resipiscat antequàm senten 147
tia declaratoria proferatur, bona sua recuperat, & ea amplius occupari non possunt, vt docuit Glo. in c. maximum. i. quæst. vii. Glos. in summ. xxiii quæst. vii. Ioan. And. in c. quia diligẽtia, de elect. & in c. accusatus, de hæret. in vi. Card. Zab. in Clem. i. §. sanè, in i. quæst. de hæret. & Aret. in c. at si clerici, §. de adulteriis, num. 23. de iudi. & Philip. Franc. in c. vt cõmisi, de hæret. in vi. vbi ad hoc citat Dom. & Imol. dicant alii quicquid velint. Nam pro ista opiniõe videtur etiam esse tex. expressus in Aut. de priuileg. dot. hęreti. mul. vbi de mulieribus, quæ propter hæresim & munera & priuilegia dotalia perdiderũt, ita scriptũ est, Licebit autem eis melioris sententię factis & rectam veramq; amplectentibus fidem perfrui muneribus & priuilegiis. Hæc ibi, Ex quibus patet restitutionem statim ipso iure fieri, & absque aliqua iusdicentis autoritate.

Nunc ad primum institutum redeundo, si ali- 148
quis fortasse iis, quæ superius affirmauimus, ex

mente Abb.opponeret dicens,concilium etiam
149 quãdo dubitatur an Papa hæręticus sit,posse cau
sam cognoscere,per d.c.si Papa,& tamen adhuc
non liquere,eum ob dictum crimen ampliùs nõ
esse Pontificem,neq; ab eo recedi posse,vt in ca.
cum non liceat.de præscript.& in c. non'ne,viii.
quæst.iiij.Respondeo, Cum ista qualitas, quòd
Papa hæreticus sit, iurisdictionẽ cõcilio tribuat.
tunc regulam iuris locum habere disponentem,
vbi certa qualitas iurisdictionẽ prębet alitèr non
habenti. si de huiusmodi qualitate dubium est,
ei, an qualitas illa vera sit, cognoscere licere, vt
150 deinde procedere valeat,per cap.si clericus,& ibi
Ant.de But.Abb.cæteriq; communiter tradide-
runt,de foro compe.l.si quis ex aliena,ff.de iudi.
& Bar.in l.pręscriptione,C.si cõt.ius vel vti.pub.
Non mirum igitur si in casu dubio, quando scili
cet,an Papa hæreticus sit quæstio est, concilium
cognoscere non prohibetur,quia non vt iurisdi-
ctionẽ habens in Pont.Max.id facit, sed vtpote
fundamentum iurisdictionis præparãs quàm ad
se ratione hæresis ꝑtinere arbitratur. hęc Ias.in d.
cõsi.xcv.col.vj.vers.Nec ob.vnũ obictũ D.Abb.
Rursus possent aliqui contra conclusionem
151 nostram insurgere dicentes, Pontificem quãdo
in notorio crimine, & scandalum afferente per-
seueraret,iudicari posse,moti autoritate Glo.ĩ d.
c.si Papa,quã approbat Abb.in c.significasti. de
elect.

elect.& in q.incip.Episcopus ĩ solut.ij.dub. Ro. in cõsi.ccccccxxij.& Dec.in d.c.significasti. & latè in consi.cli.vbi ait Glos.illã canonũ interpretibus communiter placuisse, à Theologis autem dãnatum esse, rationes verò autoritatesq́; , quæ pro vtraq; parte adducuntur, ibi videri poterũt, & per Ias.in d.consi.xcv.in iiij.vol.eas enim breuitatis gratia nõ recensemus. His ita se potestati Pontificiæ opponentibus respondeo, Glo. illã, quæ à Theologis redarguitur, iure optimo reprę hendi. Nam re vera cõtra tex. suum apertissimè locuta est, si & mẽs & d.capituli verba oculo veritatis inspiciantur. Ibi enim expressum est, Põtificem, qui notoriè adeò & vehementer errat, vt ratione scãdali secum innumerabiles populos in gehennę præcipitiũ attrahat, iudicari non posse nisi sit à fide deuius. Ecce quãuis crimina notoria in Pontifice sint, & scandalum afferant, ob id tamen ipse nulli censurę suppositus est. Ergo cõtra Glo. hoc idẽ & ratio ibi posita, quę legis opti 152
ma est interpres, confirmat. id enim omne à iure sancitũ esse existimatur, in quo eadem ratio est, vt docuit Bal.in l.data opera, C.qui accus.nec aliter se habet ratio ad legem, quàm anima ad cor- 153
pus, ita Bal.in l.si quis seruo, C.de fur.meritò casus omnes, qui ab eadem ratione gubernãtur, ita sub lege complectuntur, sicut species sub genere cõtinentur, vt post multos affirmat Alex.in cõs. lxxv.

lxxv.in v.vol.& Dec.in cõſ.ccclxxij.& rectè: Nã
154 lex eſt,quicquid in ratione conſiſtit,teſte Abb. in c.nulla ratio. de pręb. Ea igitur ratione tradidit tex.in d.c.ſi Papa, Pontificem iudicari nõ poſſe, quia cum ipſe aliorum omniũ iudex ſit,indignũ omnino videretur, ſi ſuperior iudicio inferioris parere cõpelleretur: Nulla enim profectò aut maior,aut potentior ratio afferri potuiſſet,cum legiſlatores non modò (vt prędictum eſt) ſuperiorem ab inferiore ſed parem à pari iudicari poſſe nefas eſſe exiſtimauerint. Quare aut contrariam partẽ ſequentes ſentiunt,Papã notoriè peccãtem,vt dictum eſt,Pontificiam amittere poteſtatẽ,aut nõ, ſi eam amitti perhibent, tunc iſtud concluſioni noſtræ non eſſet impedimento, quia ſi is Pontificia poteſtate careret,iccirco iudicaretur, quia nõ amplius Pontifex eſſet,vt ſuprà etiam de Papa hęretico traditum eſt.Si verò aduerſantes conſentiunt,vt neceſſe eſt, Pontificem quomodocunq;
155 peccantem,excepta hæreſi,à Pontificia non cadere poteſtate, quo pacto deinde velint, ipſum ab alijs,qui ei ſunt inferiores,iudicari poſſe, non video. Semper enim illa potentiſsima ratio viget, quę à d.c.ſi Papa,conſideratur, eùm ſcilicet, qui aliorum eſt iudex iudicari non poſſe,ſed is ob ſua crimina aliorum iudex eſſe non deſinit,vt ſtatim aperietur. Ergo,&c. Vt in ſimili caſu conſequentiam hanc facit Bellem.ad quẽ accedit Cardinal.

Alexand.

Alexand.in c.inferior,xx.dist.Quòd autem propter crimina Pontifex à sua iurisdictione non cadat,negari nõ potest.Id enim clarissimè habetur in d.c.si Papa,Vbi Papam notoriè peccantem & innumerabilibus populis graue scandalum afferẽtem à nemine iudicari posse positum est.Idq; ratione præmemorata,quæ proculdubio non subsisteret,si ob eam causam Pontificia dignitas amitteretur. Quod satis etiam in præcedentibus fuit ostensum, cum plenissimè probauerimus, indistinctè Põtificis culpas Dei arbitrio reseruari, & in primam hanc sedem à nemine posse ius dici, cùm enim in cõstitutionibus ibi adductis vnum 156
crimen ab alio non distinguatur, neque nos debemus distinguere,prę̨sertim vbi de absoluta Pontificis ditione tractatur c.solitę,de maio.& obed.& Extrauag.Vnam sanctã eod.tit.Pontifici enim à Deo iura terreni cœlestisq; imperii fuere cõmissa, vt habetur in c.i.xxii.dist.Et per Felin. latè in c.i.col.ii.de cõsti.vbi amplissima verba de hoc ipso principatu libero& supremo protulit,& idẽ ibi Dec.confirmauit. Papæq; teste Bal.tota monar 157
chia spiritualis tradita fuit, & Thesaurus omnis dignitatis in eo ẽ, ac ipse ẽ culmen Episcoporũ & aliorum,quos potest cõcipere intellectus,cui data est clauium plenitudo,& eius summa & libera est potestas absolutaq; ab omnibus vinculis,& ab omni regula coercente, exceptis euangelii traditionibus

tionibus

tionibus. Hæc Baldus in prooemio Decretal. quē retulit Dec. in conſ. ccccxcviij. Quare tam ex ijs, quàm ex illis, quæ iā anteà cumulatè adduximus conſtat, amplitudinem Pontificiæ poteſtatis nullam prorſus diſtinctionem admittere, atque ideo inter hæc vel illa Pontificis crimina nullum eſſe diſcrimen, modò ipſe, vt iam ſępe diximus, à fidei tramite non deflectat. Hæc autem concluſio ex illo quoque vehementer confirmatur, nō ſolum enim poteſtas ipſo iure, vt diximus, non amittitur, ſed nec vlla iuris vi, nulla omnino ratione Pontifex, ob crimina deturbari, atq; de ſede eijci
158 poteſt, ſed tolerandus in dignitate eſt. Nam ſi res aliter ſe haberet: vtique non dixiſſet Petrus Epiſt. 1. c. 2. ſubditi eſtote Dominis veſtris etiā diſcolis. Nec Chriſtus Dominus phariſeos, quorū mores deteſtabatur, ī poteſtate cōfirmaſſet dicēs, Facite quęcūq; vobis facienda eſſe pręcipiūt vt B. Ioan. Chryſoſtomus inquit in illa verba ſup cathedram Moyſi, &c. Quæ referuntur, & in re, propoſita eſſe maximi ponderis oſtenduntur in c. non quales. j. quæſt. j. Hoc idem ſi rectè conſideremus, apertè Chriſtū ipſum docuiſſe nouimus, Matth 18. Cum dixit. pedem, manum, oculumq; non tamen caput, ſi ſcandalum afferret, amputādum eſſe: non enim vlla ratione credendum eſt, Deum, cuius perfecta ſunt opera, & qui ineffabili ſapientia eccleſię ſuæ corpori myſtico prouide-

bat

bat, ſine myſterio voluiſſe membra quæcunque 159
ſcandalum afferētia præcidi: de capite verò nullum verbum feciſſe, quãuis illud, à quo membra gubernãtur, eſſet vel imprimis animaduerſione dignum. Et quantum à naturali capite humani 160
corporis ad Pàpam ipſum eccleſiæ caput valida ſint argumenta, præclarè docuit Ioã. de lignano in tract. de cenſura eccleſiaſtica §. iiii. Hæc eadẽ ſententia ſumpto à ſacris antiquorũ literis probatur exemplo, legimus enim 1. Regũ licet Saul Rex iã vnctione ob ſuas omnibus notas iniquitates idignus effectus eſſet, Dauid tamẽ, qui Dei ſpiritu ducebatur, nunquam eum capere, aut interficere auſum fuiſſe, quãuis id facere potuiſſet, vt legenti hiſtoriã liquet. Vbi eſt, niſi Dominus percuſſerit eum, aut dies eius venerit, aut deſcendens in prælio perierit, propitius ſit mihi Dominus, vt non mittam manum in Chriſtum Domini. Rurſus Non ĩmittam manum in Dominum meũ, quia Chriſtus Domini eſt, rurſus. Qùis immittet manum in Chriſtum Domini & innocẽs erit? Ecce ergo quamuis Saul Rex eſſet iniquisſimus, & inſignis peccator, ĩcorrigibiliſq;, tamen 161
Dauid nunquam auſus fuit aduerſus eum ĩſurgere, appellans eum, quamuis ĩprobisſimum, Chriſtum Domini, quippe quẽ ob notisſima ſcelera non modò dignitatem non amiſiſſe, ſed nec eijci ſine ſcelere poſſe iudicaret. Itaq; Dei iudicio, vt

& nos in proposito casu affirmamus dereliquit dicēs, iudicet Dominus ĩter te & me, & vlciscatur Dominus te & me. Hæc ibi, quæ omnia in figura contingebant illis, scripta sunt autē propter nos, in quos fines seculorum deuenerunt, vt ait
162 Apost. 1. ad Cor. 10. Hinc Augustinus ait, Memento, Dei sacramētis nihil obesse malorũ hominũ mores, quin vel non sint, vel minus sancta sint. Item si non habebat Saul sanctitatem, quid in eo Dauid venerabatur? si autē habebat innocentiam, quare innocentem persequebatur? Et ibi paulo post, Ecce Saul non habebat innocentiam, & tamen habebat sanctitatem, non meritò vitæ suæ, sed vnctionis, nam sacramentum Dei, quod in malis hominibus est, sanctum est. Hæc ille contra Petilianum, & relata sunt in c. Dòmi
163 nus. j. quæst. j. vbi etiam Caiphæ pontificis & grauissimi peccatoris affertur exemplum, qui licet ipse verax nō esset, tamen ob dignitatem, quam, propter incōparabile scelus nō amiserat, honore diuinæ veritatis pronũciandæ, non est ab ipso Deo indignus iudicatus. Huc accedit illud Paul. Act. 23. nesciebā fratres quia princeps est sacerdotum, eiusdē sententiæ est Damascenus in libro illo, quem de immaculatis mysterijs edidit. Ecce igitur quàm clarè ostendatur, non modò Pontificem ob crimina à Pontifitia non cadere potestate, sed ĩmo eum ob tantæ præcellentiam

dignitatis debere pasſim ab omnibus venerari,at
que in eo ſummi honoris gradu, (vt etiam infrà
dicetur)tolerari,nam poteſtas omnis ex ſe bona
eſt,quoniã à Deo eſt,vt ait Apoſt. ad Rom.13.
Quod autem ex ſe bonum ac ſanctum eſt, vtiq; 164
à malo adminiſtratore fœdari nõ poteſt c. ſi.xv.
q.vlti .proinde etiã ſacri canones tradiderũt ſa-
cramenta malis quoq; prælatis cõferri, vt videre
eſt in d.c.ſi.& in d.c.Dominus,& in c. ſicut Chri
ſtus,& in c.ĩtra.cũ ſeq.j.quæſt.j.& in cap. vtrũ,de
conſecr.diſt.ij.cũ multis alijs, quæ citari poſſent.
quod vtiq; eſſe non poſſet ſi tales prælati ſua di-
gnitate carerent:idq; clarè docuit B.Thom.in 4.
contra gentiles,& Io.de turre cremata in ſuo lib.
contra impugnatores poteſtatis ſummi pont. in
j.lib.cap.99.cũ ſeq.quare ſunt hæc vitia nõ ſedi,
ſed ſedentibus non dignitati ſed hominibus im-
putanda. Veneranda igitur eſt dignitas,quæ etiã
in malis hominibus toleratur,mores damnandi,
aut potius nõ tam damnandi, quàm, ne Principi
maledicamus,ſunt,quantũ poteſt,obtegendi.vt
filios illos Noë nunquã ſatis laudatos imitemur, 165
qui patris ebrij pudenda nõn detexere, ſed ope-
ruere.Imitandũ eſt etiam memorabile illud Cõ- 166
ſtantini documentum dicentis,ſi clericum vide-
rem peccantem,meis illum veſtibus tegerem,ne
ab aliquo videretur,vt traditũ eſt ĩ c. ĩ ſcripturis,
xcvj.diſt.Quod ſi quid aliquando accidat, quod

repræhendi poſsit, quòd palam ſit, vt eſt huma-
167 num ingenium procliue ad peccandum, tunc pro eo ſupplicandum eſt, & eo caſu nõ tam quid Romæ fiat, ſpectandum eſt, quàm quid fieri debeat, vt ait Iuriſcõſultus, licet aliud agens, in l. ſed licet, ff. de offic. pręſid. & Papam corruptis moribus viuentem, à ſua non cadere poteſtate, & verum eſſe Pontificem, probatur autoritate concilij
168 Cõſtantienſis, in quo Ioan. Hus fuit damnata ſententia, qua continebatur Papam contrarijs moribus Petro viuentem verum nõ eſſe Pontificem. Quare cùm dubitare nõ liceat, Pontificem etiam ob mores perditiſsimos, & graue ſcandalum afferentes, à ſua non cadere poteſtate, atque ita aliorum omnium iudicem eſſe non deſinere, conſequens eſt, eum ob id à concilio iudicari non poſ-
169 ſe. Quid ergo dicent illi, qui Papam, qui Chriſtus Domini eſt, pro quocunque notorio crimine deponi poſſe perhibent? Caueant obſecro ne in dictum illud incidant, Veh vobis, qui *dicitis* bonũ malum, & malum bonum, ponentes *l*ucem tenebras, & tenebras lucem, Eſaiæ 5. & *in c. veh*, qui dicitis, xj. quęſt. iij. eadẽ enim efficaciſsima ſuperioritatis ratio ſemper viget, quę à d. c. ſi Papa, conſideratur, vbi eſt text. contra gloſam ſuam, quem euitari poſſe non arbitror, cùm de publicis criminibus & ſcandalum afferentibus loquatur, & tamen pro Pontifice loquitur, vt pręđictum eſt.

Nec

Nec obstat responsa, quę, vt iste text. ineuitabi lis euitaretur, Abb. & Decius tradidere. Abbas .n. cōcilij Basiliensis fautor, ac defensor, in tract. quē 170
de d. cōcilio edidit, in ij. dub. vers. iij. dixi. col. ij. & pen. cùm negare non posset d. c. si Papa, de notorijs criminibus sensisse, ait, ibi non concilij sed tantummodo singularis personæ iudicium excludi, quia text. inquit, huius culpas iudicare præsumat mortalium nemo: ait enim ipse, concilium propriè persona non dicitur, neque iudicium eius 171
mortale, sed diuinum est. Ita secundùm Abb. d. c. verba, de concilio minimè sunt intelligenda. Sed (pace dixerim tanti patris) hæc responsio inepta est: Nam si hoc modo ille text. explicaretur, maximum sequeretur inconueniens, videlicet Papam in casu hęresis ibi excepto, à particulari persona iudicari posse. Nam ibi habetur, Huius culpas iudicare pręsumat mortalium nemo, nisi sit à fide deuius, ea verò huius dictionis, nisi, vis est, vt id 172
ponat, quod in oratione præcedenti vetitum est, vt not. Bartol. in l. actione. C. de transact. Verū si in pręcedenti oratione, personę duntaxat particularis iudicium prohibitum fuerat, & ab hac prohibitione solus casus hæresis sit exceptus: quod præ diximus, sequeretur omnino, videlicet, eū in casu hæresis à particulari persona iudicari posse, vt in exceptione ponatur, quod in regula negatum erat. Hoc autem inconueniens à iure penitus ab

horret,

173 horret, quia vbicunque Papam iudicari posse reperitur, semper intelligendum est, à cõcilio Glo. communi consensu approbata in c. sicut inquit, ij. quę. vij. idq; affirmauit ipsemet Abb. in d. tract. de concil. Basil. in secundo dubio, col. ij. habetur per Rosell. in tract. de concil. & per Dec. in d. cõs. cli. & ab hoc nemo vnquam, quem viderim, dissentit. Cùm igitur, hæc ita sint, dicimus text. illũ de concilij quoque sententia intelligendum esse,
174 ne aliter eo modo legem interpretemur, quo res difficultatem patiatur, cõtra l. vnic. vbi Bald. C. de
175 sen. quæ pro eo quod inter. Nouimus enim ita legem non esse exponendam, vt posit à sapiente repræhendi, sicut elegãter docuit Iurecõsultus l. Saluius Aristo. ff. de leg. pręst. Sed quidnã magis repræhensibile foret, quàm si in aliquo casu Pont. Max. à singulari persona iudicari posse concederetur? Pręterea text. illum, de cõcilio sensisse, docuit Glos. c. mandaltis, ij. quęst. v. quę Papã ab vniuersali concilio iudicari non posse ait, nisi in casu hęresis, & d. c. si Papa, autoritate mouetur, sicq; nõ obscurè sentit tex. illum de cõcilio locutũ fuisse. idem quoque à c. nemo, & c. aliorum, ix. quæ. iii. cõstitutum esse superius demonstratum est. Quare ex his Abbatis responsum satis superq; refutatum esse arbitror.

176 Nunc superest, vt Decii responsũ dissoluatur. Decius enim conciliabuli Mediolanensis prote-

ctor,

ctor, cum videret. tex.hunc vehementer vrgere cõtra notorii criminis obiectionẽ, quę Iulio II. Põt.Max.opponebatur, dicebat d.c.si Papa, etiã si de notoriis Papæ erroribus loqueretur, de his tamen duntaxat, quę in omittendo consistunt intelligi oportere: ponderando ibi tex.negligens, remissus in operibus, taciturnus à bono, &c. Et ideo aliter esse dicebat in delictis, quæ committendo perpetrantur, quia cùm hæc grauiora sint, de vno casu ad alium ob rationis dissimilitudinẽ arguendum non esse perhibebat, vt per glos.in l.si mora, ff.solut matr. Cęterum & ista Decii opinio valde absona est, quia quicquid aliàs sit, negligentię peccatũ in pręlato grauissimũ est. meminimus enim 177
timere nos debere, quod comminetur Deus negligẽtię sacerdotum, ait Hilarius in c.nulli fas, xxv. quæst.i. Iccirco delictum hoc non minori pœna dignum, quàm si dolo perpetratum esset, à legibus existimatur, vt videre est in c.dictũ, lxxxi.dist. vbi Glo.id adnotãdum esse dicit, pręlatũ pariter pro 178
negligentia, sicut & pro dolo deponendum esse, & ad hoc multos canones hoc ipsum sentientes adducit, hoc idem & Hieronymi testimonio cõprobatur, qui ad Heliodorum scribẽs ita locutus est, Infatuatum sal ad nihilũ prodest, nisi vt proiiciatur foras, & à porcis cõculcetur. Quę verba nil aliud indicant, quàm prælatum negligentẽ dignitate spoliandum esse, teste Glo.in c.nõ omnes, ii.

quæst.

quæst.vii.accedit Glo.in c.ſępe fit,xii.quęſt.ii.Idē colligitur ex his,quę Deus negligenti ſpeculatori comminatur Ezech.33. Quare autem inter hæc crimina in prælato nullum diſcrimen ſit,ea ratio
179 eſſe poteſt, quia, qui ad ſacerdotale munus aſſumitur,pręconis officium ſuſcipit.c.ſit rector,xliij. diſtin.Et hoc potiſsimùm ad Pontificē pertinet
180 cap.officii,xxiiii.quæſt.i.Verùm is, qui proferendæ veritatis onus aſſumpſit, ita dicitur proditor veritatis,eam tacendo, ac ſi mendacium loqueretur cap.nolite timere,xi.quæſtione iii. Idq; atteſtatur etiam Auguſtinus ad Caſulanū dicens, vterque reus eſt,& qui veritatē occultat, & qui mendacium profert, quia ille prodeſſe nō vult, & iſte nocere deſiderat, quæ paria ſunt, vt habetur in
181 c.quiſquis metu,xi.quæſt.iii.Hinc teſtis qui ſe ad dicendam veritatem aſtrinxit, ita ob veritatem, quam tacuit,ſicut ob prolatum mendacium, falſi criminis reus efficitur.c.i.de cri.falſ. quādo enim aliquis ſeu à pacto, ſeu à lege ad non negligendum onus,quod ſuſcepit, aſtrictus eſt, tunc eum ſi negligit,perinde ac ſi committeret,peccare docuit Ang.in conſil.lxxii.& in propoſita re omittēdus non eſt elegans tex.in l.ſi ſeruus,§.ſi fornicarius,ff.ad leg.aquil.& tex.cùm Glo.in c.inferiorū.
182 lxxxvi.diſt.Cùm hæc igitur ita ſe habeant, vt negligere,& committere in ſacris Epiſcopis paria iudicentur,diſsimilitudo illa rationis,quam fruſtra excogitauit.

excogitauit Dec.cõfutatur. Cuius commento re clamant apertè verba illa d. c. huius culpas iudica re,&c. Vox enim illa culpas indefinitè prolata ẽ:
indefinitam porrò idem posse, quod vniuersalis 183
satis explorati iuris est l.si pluribus,ff.de legatis ii. quamobrem indistinctè omnes culpę sub illo ver bo cõtinentur, neq; vna ab alijs distinguenda est. Ita arguit tex.in c.solitę,de maio.& obed.& ĩ Ex trauag. Vnam sanctam,eod.tit.& quamuis tex.in princip.d.c.si Papa,de negligente Põtifice exem-
pli causa locutus sit,nouimus tamen,& legem ab 184
exemplis nõ coangustari.§.hactenus,Institut. de
grad.& constitutionem strictè loquentem à pin- 185
guiori ratione dilatari consueuisse l.cùm pater, §.dulcissimis,ff.de leg.ij.l.regula,§.licet,vbi Bar. de iur.& fact.ignor. sed ĩ d.c.pro ratione.sublimitas Põtificię dignitatis affertur,quę in vtroq; casu
pariter exuberat,ergo idem ius, vbi eadem ratio: 186
pręsertim cum id indefiniti verbi virtus postulet Hæc eadem contra Dec.conclusio,ratione opti-
ma comprobatur: Nam non incognitum est.ex- 187
ceptionem de regula esse oportere,l.fin.§.cui dul cia,ff.de vin.ole.trit.leg.Bar.post Glo.in l.i.ff.de reg.iur.Sed ĩ d.c.si Papa,à regula casus hęresis fuit exceptus,qui in committendo consistit, cum declinare à fide,& sacris constitutionibus pertinaci ter aduersari,hoc ipsum importet: ergo, vt exceptio de regula sit, in regula etiam crimina, quæ

eiuſdem naturę ſunt,& committendo fiunt, com præhenſa eſſe concludendum eſt. Quare & hoc
188 Decii infirmato reſpõſo,tex.in d.c.ſi papa, illęſus remanet,à quo apertiſsimè declaratum eſt,ſcelera Pontificis etiam notoria & qualiacunque ſint, dempto errore fidei, iudicari non poſſe: ſed ob celſitudinẽ dignitatis & poteſtatis amplitudinẽ, quæ in eo eſt Diuino iudicio reſeruari. Cui non obſtat ratio, qua aduerſarii mouebantur, dicentes, iccirco Pontificem propoſiti criminis reum damnari poſſe,quia hæreſim ſapit, cùm in noto-
189 rio crimine pertinax ſit.Primò.n.id cõtra d.c.eſſe demonſtratũ eſt:deinde uis quęſtionis in eo uertitur, an Papa ob id deſinat eſſe Põtifex nec ne:nã ſi eũ Põtificia carere dignitate dicimus,tunc ideo iudicari poſſet, quia penes ipſum Pontificia non eſt poteſtas. vt de vero hæretico ſuperiùs dictum eſt,& hoc concluſioni meę non repugnaret.quia concilium hoc modo maiorem Põt.Max.autoritatem habere non diceretur.Si verò eum à Pontificia dignitate non cecidiſſe affirmamus, vt verũ eſt,& ex prædictis liquet, tunc ideo iudicari non poteſt, quia ipſe aliorum omnium iudex eſt.Iſta enim eſt illa inconuincibilis ratio, cui ſacræ conſtitutiones conſtantiſsimè innituntur, & quæ in d.ca.ſi Papa,conſideratur. & cõſequentiam hanc (vt dixi)facit Bellem.& Card.Alexãd.in d.c.inferior, Ex hoc etiam infertur, verum non eſſe, id,

quod

quod hære[illegible]m ſapit, in conſtitutione de hæreſi lo quente, contineri. Id enim de ſola hæreſi vera, vt eſt error in fide, intelligendum eſt, vt tradit Gloſ. in c. ſiquis pecunia, lxxix. diſtin. & B. Tho. in iiii. diſt. xix. & Card. Alex. in d. c. ſi Papa, & Feli. poſt Dō. in c. ſciſcitatus, col. ii. de reſcript. quod maximè verum eſt exiſtente tanta inter hos caſus rationis diſsimilitudine, vt ibi amittatur, hîc verò Pōtificia poteſtas retineatur, & ab hac ratione leges pendeant & prophetæ. Nam, vt Zepherinus Papa 190
teſtatur, maiorum quiſpiam minorū accuſationibus non impetatur c. maiorū, ii. quæſt. vij. Non tamen inficiamur Papæ clauibus expreſsè abuten 191
ti, & notoriè quæ mala ſunt præcipienti, in illis caſibus parendū non eſſe. c. manet, xxiiij. quæſtio. i. c. & ſi illa, i. quæſt. vii. idem affirmauit Inno. in c. inquiſitioni, de ſent. excom. cui accedūt alii ibi & Card. in conſ. cxlvii. in fi. & in conſ. cl. in fi. Quod tamen intelligendum eſt, quando talia Pontifex ſine iuſta cauſa præcipit: Nam ex cauſa etiam cō- 192
tra vniuerſalem ſtatū eccleſiæ ſtatuere non prohibetur, ſecūdùm Innoc. in c. quanto, de conſuet. Non igituur Pontifex errās damnari poterit: Immo in reliquis ligandi fungitur autoritate, vt probatur in c. in memoriam, xix. diſtin. vbi habetur, in memoriam B. Petri ſummo Pont. parēdū eſſe, etiam ſi vix ferenda præcipiat. Idem colligitur ex tex. & Glo. in c. ipſe ligandi, xi. quæſti. iii. ibi. n. in

193 text.declaratum eſt, Pōtificem ligandi poteſtate carere, quādo eam pro voluptatibus ſuis exercet, Glo. ibi quamprimum ait, eū ob id depoſitione dignum eſſe, vt dicunt etiam, qui aliam partem ſequuntur, ſed illico Glo. ab hac opinione diſcedit inquiens, ei in illis abuſibus parendum non eſſe:
194 Nouiſsima enim opinio præualet, vt per Glo. in l. qui filium §. i. ff. ad Trebell. Quare ibi Glo. eſt, quæ hoc modo cōſiderata, ſnīam hanc approbauit, quam etiam expreſsè ſenſit Glo. in c. mandaſtis. ii. quęſt. v. cum ait, Papam pro nullo crimine, niſi pro ſola hæreſi iudicari poſſe, citat d. c. ſi Papa, idq; ſequitur Glo. quę eiuſdē capituli autoritate mouetur ī c. i. de renū. ī vi. accedunt Ioā. Andr. & Hoſt. in c. propoſuit, de prębend. & Card. Alex. in c. ſynodū, col. ii. xvii. diſtin. & in d. c. ſi Papa, & in c. Anaſtaſius, xix. diſt. Quę quidem opinio etiā confirmatur per text. in c. oues, ii. quęſt. vii. oues paſtorem nec repræhendere, niſi à fide exorbita-
195 uerit, nec vllatenus accuſare poſſunt, quia facta paſtorum ouis gladio ferienda non ſūt, quamuis repræhendenda rectè videantur, & vt S. Anterius
196 Papa teſtatur in c. facta, ix. quæ. iii. Facta ſubditorum iudicātur à nobis, noſtra verò à Domino iudicantur: loquitur enim de factis peccatorū Pontificis, dum ſubiungit, deteriores ſunt, qui vitā & mores corrumpunt iis, qui ſubſtantiam aliorum prędiaq; diripiunt. Et vltra prędicta concluſionē

hanc

hanc approbat Glo. not. in d.c. ſi quis pecunia, & B.Tho.in iiij.diſt.xix.atq; huic ſentẽtię acceſſerũt Albertus Magn.Pet.de Palu.Herueus,Vlricus,Aug.de Anch.& alij relati per Ioã. de Turr. Crem.in lib.de eccleſ.hoc idem latè cõprobauit Caietanus in tract.de autor.Pap.& cõcil.& eccl. cõpar.c.xcvj.& c.xxvij. Quibus addo Card. Ioã. de Imol.& Feli.quos retulit,& ſecutus eſt ĩſignis Doctor Ioã.Bap.Caſt.ĩ addit.ſuis ad ſing.Rom. num.794.concludens,Papã ſcandalum afferen- 197
tem ad renunciandũ Pontificatum vllo pacto cogi non poſſe, atque ideo nec de ſede eiici, ne quod vna via prohibetur per aliam concedatur. c.cùm quid,de regul.iur.in vi. Quinimo ſuperio 198
ribus temporibus fuit inter iuris ĩterpretes diſceptatum,poſſet ne Papa vltro ſuæ dignitati renũciare,an non;vt videre eſt, in Glo.c.i. de renun. in vi.ad cuius controuerſiæ diffinitionem promulgata fuit ſanctio illius.c.i. Quare ita colligitur argumentum. Si Papa iuſtis de cauſis ſecũdũ iuris diuini,aut humani conſtitutiones ad renũciandum pontificatum cogi quoquo modo potuiſſet,vtiq; extra dubitationem extitiſſet,eũ ſaltem ſponte poſſe pontificatu ſe abdicare, ne igitur ſine vlla ratione inter tot ſapientes ſit decertatum,absq; difficultate cõcedendũ videtur,Papam ratione cuiuſcunq; ſcandali inuitum de ſede eiici nõ poſſe.Et mehercule nisi ita diceretur,

aperte

aperta eſſet via principibus laicis, qui ſæpisſimè Romanis pontificibus ſunt infeſti, ad ponendam eorum dignitatem in magno diſcrimine, poſſent enim aduerſus Pontifices ob illorum potentiã multa confingere, quæ maximas in eccleſia Dei procellas facillimè excitarent; quibus eſt obuiãdum l. conuenire. ff. de pact. dotal. Et ideo concludendum eſt, cum Specul. in titu. de accuſato. Papam pro ſolo crimine hæreſis accuſari poſſe; Ad quem accedit Pet. de Anch. in repe. cap. Acceſſorium de reg. iur. in vi. in quæſt. illa. Vtrum Gregorius xii. obligatus eſſet pontificatui renũciare. Neque id (vt nõnulli faciunt) obijciendum eſt, omnino veritati conſentaneum non videri, Pontificis ſcilicet errantis culpas à nemine iudicari poſſe, ne hoc modo capite langueſcente mẽ

199 bra infirmentur. Nam Deus quandoque ob peccata populorum & malos antiſtites, & corruptis moribus Principes regnare patit. Iux. illud Oſeę 13. Dabo vobis Regẽ in furore meo. & Iob 33. Qui regnare facit hominem hypocritã propter

200 peccata populi. Hinc Hieronymus, Non ſemper princeps populo, & iudex eccleſiæ per Dei arbitrium datur, ſed prout merita noſtra depoſcunt, ſi mali ſunt actus noſtri, & operamur maligna in conſpectu Dei, datur nobis princeps ſecundum cor noſtrum. Hæc ille in c. audacter. viij. quæſt. j. Quod Euariſtus quoq; Papa confirmat in c. nõ

eſt.ij.quæſt.vij.Quod ſi ipſi nos corrigeremus,& charitas in nobis refloreſceret, fortè honeſtioris vitæ ſuperiores tam clericos quàm laicos habere mus.Quare talis Pontifex tolerandus eſt,tũ quia 201
ex hoc forte bonum in eccleſiam peruenire poterit:tum etiam quia, vt Augu.ait, non eſt magnum tolerare illum,qui à Deo Opt.Max.toleratur.Eiuſdem quoq; ſentẽtiæ fuit Petrus anteà citatus in Epiſt.1. cap,2. vbi ait, Subditi eſtote Dominis veſtris etiam diſcolis,hęc enim eſt gratia ſi propter Dei conſcientiam ſuſtinet quis triſtitias patiens iniuſtè.Hæc ibi,Neque timẽdum 202
eſt,vt quandoque aduerſarij autumant ob reprobatos ſummi Pont.mores vniuerſalem eccleſiã ſubuerti poſſe.Nam cùm ea Chriſtus fore ſe vſq; ad cõſummationem ſeculi pollicitus eſt,Matth. vlt. Hinc Deus, vt apud veteres ſcriptum eſt, in paſtores illos inuehitur, qui poteſtate abutentes gregem dilaniant,dicens,Liberabo gregem meũ de ore eorum,& non erit vltra eis in eſcam: viſitabo oues meas,& liberabo eas ĩ die nubis & caliginis,Ezech.34. Sic etiam Balaam veniens ad 203
maledicẽdum populo,cui Deus benedixerat,ab 204
ipſo Deo prohibitus eſt, vt legitur nu. 22. Item Anaſtaſius.11. cum vellet Achacium reuocare nõ potuit,quia ab ipſo Deo fuit ꝑcuſſus,vt habẽt in.c.Anaſtaſius cũ gl.19.diſ. Et iõ teſte Hilario de trin.lib.vij.cuius meminit Oldr.in cõſ.cclv.&

Card.

Card. Alex. in rub. xv. diſt. col. iii. Proprium eccleſiæ eſſe ſolet, vt tũc vincat cùm læditur, tũc intelligat cùm arguitur, tũc ſecura ſit cum videtur ſuperata. Et S. Rom. Eccleſia, quę ſemper immaculata ꝑmãſit, Domino prouidẽte, & B. Petro Apoſtolo opem ferẽte, firma & ĩmobilis omni tempore perſiſtet. Hæc Hieron. ad Damaſum, habetur in cap. hæc eſt fides, xxiiii. quęſtione. i. ſcriptũ
205 enim eſt, quòd portæ inferi nõ præualebunt aduerſus eam, ſcilicet eccleſiam, & nauicula Petri fluctuare poteſt, ſubmergi verò non poteſt. c. nõ turbatur, 24. quæſt. j. Fuerunt ſanè diuerſis temporibus ꝑiculoſisſimæ procellæ, & teterrimi turbines ĩ eccleſia, veteriſq; diſciplinę perturbatio, ac mores antiſtitũ perditisſimi, & ab omni Chriſtiana profesſione penitus abhorrentes: ſemper tamẽ eccleſia tempeſtates euaſit, ſemper Dei lumen & auxilium affuit, ſemper deniq; ventorũ vim, & quancunq; temporum difficultatem inuicto virtutis robore ſuperauit. Quare ob id eccleſiam periclitari nõ poſſe, minimè dubitãdum eſt, ſed pro tali Põtifice tãto propẽſius orandum eſt, vt habetur in dicto c. ſi papa, & multis modis poteſt modeſtè admoneri, vt per Card. Alexan. in Rub. xv. diſt. & hoc modo. d. Card. Alexã. tue
206 tur, Glo. d. c. ſi Papa, inquiẽs cõcilium cõgregari poſſe, vt Papa eo caſu admoneatur, nõ autem vt deponatur, hęc ille in d. c. Synòdum, col. ij. ĩ cuius

ſententiam

ſententiã inclinare videtur etiam Iaſon in conſ. xcv.in iiii.vol.& quãuis hic illius Glo. ſenſus eſſe non poſsit.Illud tamen verum puto fore,vt vbi Deus eccleſiæ ſuæ periculũ viderit imminere,aut malum Præſulem eripiat,aut cor illius immutet, cum præſertim cor Regis in manu Dei ſit, Pro- 207
uerb.c.12.aut inenarrabillibus modis illi ſuccurrat.Itaq; concludendũ eſt.ſiue Deus (vt diximus) velit malum principẽ regnare ob ſcelera populi, ſiue aliquo modo permittat,vt fortaſse iuſti exerceantur,ei à nobis parendum eſſe atque eius iudicandi & caſtigandi poteſtatem Deum ſibi ſoli reſeruaſſe vt etiam anteà citata cõfirmant,quę prudenter Symmachus ait:Nolite exiſtimare eas animas inquiſitionis non habere formidinem, quas Deus præ cęteris ſuo reſeruauit examini,non habet apud illum reus de allegationis nitore ſubſidium, quando ipſorum factorum vtitur eo teſte, quo iudice.Hæc ille in c.aliorum,ix.quęſt.iii.Nõ omitto Petrum de monte in d.ſuo tract.Glo.illã d.cap.ſi Papa,maledictam appellaſſe,dixiſſeq;,eã non ſentire,Pontificem pro notorio crimine deponi poſſe,ſed accuſari tantum:fortè vt repræhẽdatur, & modeſtè corrigatur, ſecundum doctrinam Apoſt.ad Timoth.5.Seniorẽ ne increpaueris,ſed obſecra vt patrem,& vt ei in his malefactis 208
reſiſtatur,exemplo Pauli Petrum repręhendẽtis, quod legimus in c.Paulus Petrum,ij.quęſt.vii.nõ

tamen, vt deponatur. Quemadmodũ nec Petro ob eius delictũ Pontificia dignitas fuit adempta.
209 Postremò prȩsupposita aduersantium opinione, quam tamen constanter negamus, per prȩdicta fortasse noua quæstio excitari posset, an scilicet eo casu omnium patrũ consensus nemine penitus dissentiente requiratur, & hoc quoniã, vt tradit Bal. in l. Barbarius, ff. de off. præt. in addit. siue apo. col. iij. sicut prȩlatus habet ius in subditos, ita
210 & subditi ius reale in eum, vt eis subsint, in cuius iuris quasi possessione sunt, quemadmodũ & filius in quasi possessione filiationis. Idem clarè ait Inno. in c. Auditis de præscrip. Dicens inter esse subditorũ ne mutẽt Dominos. Quibus stantibus illud sequi videtur, vt vnanimis omnium patrum
211 consensus exigatur: cum enim eo casu de auferendo cuique eorũ iure & dicta quasi possessione agatur, explorati iuris est, in re communi potiorem esse prohibẽtis causam l. Sabinus, ff. comm. diuid. cum cõcord. Et ita similem quæstionem decidit
212 Archid. in c. si transitus, lxxix. distinct. Quod etiã cõprobari posset per tex. sing. in §. fin. in Aut. de defen. ciuit. quẽ valdè extollit Rom. in sing. xcv. & multi ibidem in addit. relati, vbi habetur, quòd ad cõfirmandum defensorem omnia suffragia exiguntur. Si ergo actum confirmationis vnius dissensus infirmat, qu ntò magis depositionem Põtificis summè odiosam? Accedat regula c. vbi periculum.

riculum. de elect. in vj. Et hoc præsertim cùm in 213
re dubia tutior via sit eligenda c. iuuenis. de spon
sal. Cæterum quia nos prædictę conclusioni no-
stræ constanter adhæremus, sufficiat hoc tẽpore
præsens dubium excitasse, pro cuius decis. videri
possent tradita in c. cum omnes de constit. Nunc
vt quæcunque hactenus dicta sunt in breue com 214
pendium redigamus, illud in summa colligimus,
nullam prorsus esse concilij potestatem in eum,
qui iure sit Pontifex. & quamuis tria sint, in qui-
bus prima fronte aliud videri posit, primum vbi
plures de Pontificatu cõtendunt, alterum vbi Põ
tificis electio est irrita, tertium vbi fuerit hęreticus
Pontifex: horum tamen nihil conclusioni nostrę
obsistit. Nam & in eo, quod primò diximus, vbi
nõ apparet quis sit Pontifex perinde est ac si non
esset, cùm non esse & non apparere paria esse iu-
dicẽtur. Quod autem secũdo loco tractatum est,
qui legitimè non est electus, is neque Pontifex ap
pellari meretur, nec Põtificia subnixus est autori
tate: is denique, qui in hæresim lapsus contuma-
citer in praua opinione perseuerat, ne inter Pon
tifices quidẽ numeratur. Quę omnia euidentissi-
mis rationibus, & maximorum virorum autorita
tibus, superiùs ita ostendimus, vt plura addere su
perfluum videatur. In reliquis autem Papam quã
quam manifestissimè peccantem, neque ab vllo
mortalium iudicari posse, neque potestatem suã

concilij cẽsuræ iure posse submittere abundè probatum est:& hęc,quod ad prius nostrę distinctionis caput attinebat,dixisse satis sit. Nam quæ de criminosi Pontificis autoritate polliciti fueramus,cumulatè præstitisse nobis videmur.

SECVNDA PARS.

NVNC iam igitur secundam partẽ aggrediamur, in qua quid iuris sit quando non de Papa iudicando, sed de expediẽdis ecclesiæ negotijs agitur,inuestigandum est. Atq; vt rem hanc, quæ satis proli
1 xa est,& fortasse hactenus non recto ordine pertractata, planam faciamus, eam in tria tempora diuidendam esse iudicaui,vt primùm videamus quid fieri oporteat,cùm cœpta negotia ab anteactis concilijs decisa non sunt. Secundo loco an Pontificis potestas super ea sit, quæ ab illis satis decisa fuisse videri possunt. Tertiò vbi legitime coacto concilio dissentit Pontifex à patribus,
2 vtra sententia sit præferenda.In primo itaq; casu quærendum est,an occurrentia negotia, qualiacunque illa sint, à Pontifice Maximo expediri possint,an vero aliqua tanti ponderis sint, vt nõ

nisi de concilij consensu decidi valeant. Hic non defuere, qui voluerint fidei & vniuersalis ecclesię 3
causas, ad solum concilium pertinere, moti autoritate Gregorij, qui de quatuor primis cōciliis ait se illa summa deuotione amplecti, quia in eis velut in quadrato lapide sanctę fidei structura consurgit, & cuiuslibet vitæ communis atque actionis norma consistit, hæc ille in c. sicut. xv. distin. & per istum tex. voluit Glo. & ibi nonnulli per Card. Alexand. in c. Anastasius. xix. dist. memorati quæstionem fidei solius autoritate concilii decidendam esse. in hanc quoq; sententiam adducebantur, qui hanc partem sequuntur, per tex. in d. c. Anastasius, quo exprimitur Anastasiū, ic- 4
circo hæresis crimine dānatum fuisse, quia absq; concilio Episcoporum, Achatij eius criminis rei particeps fuerit. Pro hac eadem opinione afferūt tex. in c. habeo librum, xvi. dist. vbi habetur oportuisse, vt Synodus vniuersalis contra quorundā hæreticorum prauitatem canones promulgaret. Nam, sicut ibi Gem. ait, Verbum illud, oportuit, 5
verbum necessitatis est, ex quo infertur, de his, 6
quæ ad fidem attinent, absque concilio statuta sanciri non posse: ita Andr. Sic. in addit. ad Abb. in c. quod translationem, de offic. delega. vbi pro opinionum cōcordia subiunxit, fidei negotium, quod graue & arduum est, ad solam Synodum pertinere: si verò tale non sit, Pontificem Maxi-

mum

mum id decidere nõ prohiberi. Quæ opinio etiã ex mente Iaſ. eſt in conſi. xcv. col. iiii. verſi. Et licet ſolus Papa, in iiij. vol. vbi Gloſam ĩ d. c. Anaſtaſius, intelligit, quando cauſa fidei ardua eſt, & hoc modo priùs eã intellexerat Abb. in q. incip. Epiſcopus, in iij. char. cuius meminit Card. Alex. in d. c. Anaſtaſius. Verùm enimuerò ijs, quæ pro hac parte afferuntur, non obſtantibus & contrariam ſententiã potiorem eſſe, & hanc opinionũ concordiã veritate carere demõſtrabimus. Atq;, vt planior hæc fiat materia, illud conſtãter affirmamus, Pontifici in Petro omniũ cauſarum & pręcipuè maiorũ decidendarũ poteſtatẽ tributã eſſe. Secundò cauſam fidei à Pontifice terminari poſſe. Tertiò quęſtionẽ fidei pręſertim ad Pontificem referendã eſſe. Quartò eam potisſimũ ad Põtificem referri debere, quę ſit ardua, & ex hoc vltimo malè concors illa concordia deſtruetur.

7 Primo igitur dico, omnium negotiorum & præcipuè maiorum, iuriſdictionem eſſe in Pontifice Maximo. Quia Pontifex eadem autoritate fungitur, quã habebat & Moyſes teſte B. Ber-
8 nardo ad Eugenium, ſed ad Moyſem præſertim maiora referebantur: alia verò, vt ipſe minus grauaretur, ab alijs quos ipſe elegerat, decidebantur, vt legitur Exod. 18. & Deut. 1. Ergo, &c. Id etiã probatur ex his, quę habentur Deut. 17. vbi quãdo occurrebant ardua, iusſit Dominus adeundũ

eſſe

esse locum, in quo sacerdotes leuitici & iudex, qui super eos erat, sedebant: & illos, qui sacerdotis imperio non obediebant, morte dignos esse declarauit. Sed ille sacerdos, nunc Pontifex Maximus est, vt apertè ostendit tex. in c. per venerabilē. §. rationibus. qui fil. sint leg. ergo Pontificis est præsertim in arduis imperare: & eius imperio parendum est, ita iubente Deo, nec dicat aliquis tex. Deut. non de solo summo sacerdote, verū & de adiutoribus loqui, quia adiutores illi non ad minuendum summi sacerdotis imperiū, sed ad labores adimēdos erant assumpti vt nuperrimè dictum est, quod cōfirmatur per not. in d. §. vbi scriptores communiter consenserunt, solū Pon- 9
tificē sine adiutoribus ardua expedire posse. Quā conclusionem eo in libro, qui à me de cardinalatu conscriptus est quęst. xxxix. latissimè probaui Hoc idē indicant verba, quæ Pontifici in Petro dicta fuere. Quodcūq; ligaueris, &c. Matth. 16.
quæ quidē verba, cū vniuersalia sint, omnia cō- 10
tinēt, & nihil ab eis intelligitur exceptum, vt ait tex. in c. solitę, de maior. & obed. Ergo cū vnum negotium ab aliis seiūctum non fuerit, ne nobis quidem id facere licitum est, vt ait tex. in d. c. solitę. & in Extrauag. vnam sanctā, eod. tit. vbi ex infinitis propemodū antiquę & nouę legis autoritatibus ostēditur, omnia Romano Pōtifici de necessitate salutis subesse: quod qui non credit

ibi legat. Quod tamẽ etiã nos in superiorioribus multis rationibus,& locupletissimis clarissimorũ virorum testimoniis,comprobauimus, ad quę accedat hoc idem fuisse rationibus optimis confirmatum,per Glo.in Clem.ad nostrã.de hęret. Ad
11 rem facit tex.not.in c.j.xxij. distin. Qui absolutè ait Petro iura terreni cœlestisq; Imperii à Deo cõmissa fuisse, & aliter credentem hęresis criminis
12 reum esse.Idem attestatus est Bald.in proęm.Decretal cui accedit Dec.in cõsil.cccxcviii. col.fin. dum ait esse in Pontifice totam monarchiam spiritualem, & eius potestatẽ absolutã esse ab omni regula coarctãte accedat tex.in c.rogamus,xxiiij. quæstio.j.vbi habetur ita Deo pręcipiente cuncta maiora negotia ad ecclesiam Romanã esse referenda.Idem legitur in c.dudum,iii.quæst.vi.& cũ
13 dicimus ecclesiam Romanam, de potestate summi Pontificis loquimur, vt colligitur in d. cap.dudum.vbi ob autoritatem Petri defertur ecclesiæ
14 Romanæ,quę illius nomine consecrata est, quod confirmabitur ex infrà dicendis , dum citabitur Card.Zab ĩ Clement.vna.de Sũma Trinit.§. nos igitur. & Papam plenitudinem potestatis habere probatur in c.cum ex eo,de pœnitẽ.& remiss.vbi Innoc.III.id in cõcilio generali affirmauit. Idẽ expressè voluit B. Bernardus in Epis. ccxxxviiii. inquiens quamuis alii in partem solicitudinis vocati sint, Pontificem tamen solum plenitudinẽ

habere

habere poteſtatis. Vt etiam docuit Paul. de caſt. in conſi.414. in facto præſenti in primo vol. Ad idem eſt tex. in c. ad honorem. de aut. & vſ. pal. quod & B. Thom. confirmauit in quod lib. iiij. art. xiij. Sed quis Cyrillo de huiuſmodi potentiæ plenitudine vel altiùs, vel illuſtriùs, vnquam locutus eſt? Qui in lib. Theſaurorum ait, Filiũ Dei, quemadmodum ipſe à patre accepit eccleſiæ & gentium ſceptrum, & poteſtatem ſuper omnem principatum, & ſuper omne quodcunq; eſt, vt in eius nomine genua cuncta curuentur: ita eandem ampliſſimam poteſtatem Petro & ſucceſſoribus
ſuis pleniſſimè conceſſiſſe. Hinc iuris vtriuſque 16
conſulti votis frequentioribus affirmarunt, Papam in hac iuriſdictionis amplitudine etiam poteſtatem vtriuſq; gladij accepiſſe, atque ideo ipſum quoque imperium ab eccleſia dependere, & ita de neceſſitate ſalutis credi ac teneri firmiter oportere, vt traditum eſt in cap. nouit, de iudic. per Abb. Panorm. in conſi. xxviii. in primo vol. Aret. in conſi. lviii. & per Bart. in l. i. ff. de requir.
reis. vbi ait, Dantem propterea quod contrariũ 17
ſenſerat, ab eccleſia fuiſſe quaſi damnatum. Ideo
idem Barto. ſing. ait in tract. ad reprim. in verbo. 18
per edictum, Papam poſſe citare quemcũque & in quocunque loco exiſtentem, quoniam vbiq;
eſt Dominus. Et eum poſſe omnia, modo cõtra 19
fidem non ſentiat, tradit. Soc. in cõſ. xiii. in i. vol.

M Alexand.

Alexan.in consi.cvii.in ii.vol.& Feli.in c.si quãdo,de rescrip.Dec.in consi.cxxxviii. in i.volu.& de hac ipsa Põtificiæ potestatis amplitudine pulcher est tex.in Clemen.i.vt lit.pend.& in c.Episcopo.9.q.3.& est tex.not.in c.nolite errare. 11. dist. Ratio autem vltra prædicta huius tam am-
20 plæ autoritatis est in prõptu. Cum enim ad Romanum præsulem potissimũ spectet remp. Christianam ad benè beateq; viuendum non modo hortari verùm etiam vrgere & compellere.C.de iudæis.45. dist. consequens est,vt ei quoque illa omnia intelligantur esse cõcessa sine quibus hæc agi non possunt l.ii.cum ibi trad.ff. de iuris. om. iud.c.Præterea de of.deleg. & ad hoc leges notatu dignas attulit Ang.in consi.290.Cõstat aũt
21 sine causarũ cognitione, sine correctione morũ, ac etiam penarum iniũctione,quibus mali coercentur, & boni quiescunt, nõ posse homines ad hanc vitæ honestatem adduci,cap.cum & plantare,de priuil.cap.factæ.4.dist.& habetur in titulis tam ciuilis quàm pontificii iuris, qui de pænis inscribuntur: Igitur ad Papam pertinet hortari, cõpescere & punire, quæ omnia sine huius amplitudine potestatis exerceri non possent. Et latissimè hanc iurisdictionem coactiuã, in omnes
22 fideles tuetur Io.de turr.crem.ĩ lib.ii.suę summæ cap.45.cum seq.Proinde multi iurisconsultorũ celeberrimi, qui de donatione Constantini egerunt,

runt,literarùm memoriæ prodidere,Constantinum restituisse potiùs,quàm donasse, cum Papa Christi vices gerat, cuius est terra & plenitudo 23
eius Psal.23.Et cui data ē omnis potestas in cœlo & in terra Matth.vlt.Ita Glos.not. tradidit in c.ego Ludouicus,lxiij. dist. Io.de Lign. in Clem. Romani,de iureiur.Alex.in cōsi.lxxxvij.ī ij.vol. Secundùm ordinem cōtinuantem.Abb.in cons. lxxxij.in.j.vol.Aluar.Pelag.in tract.de plātu ecclesiæ lib.i.art.xliii.& lix.& Card.Alex.in c.Cōstantinus,xcvi.dist.& propterea quàm īpie agāt, qui donationē hanc, figmentū esse quoddā au- 24
dent affirmare, & ex prædictis constat, & ex his etiam,quæ inter gesta concilii Cōstantiensis habentur,in quibus damnatū fuisse legimus capitulum illud Ioan.Vuicleff.in quo asserebat,Sylue- 25
strum & Cōstantinū errasse dotando ecclesiam. Nam & ex assertione hęretici,& ex damnationis sententia à concilio promulgata colligitur,donationem hanc & veram & validam extitisse, qua de re latè aliquando disseruimus.Ad propositum autem negotiū redeuntes dicimus complura ad rem hanc pertinentia colligi per eundem Pelag. arti.xlv. & nonnulla etiam, quæ adduci possent, vt breuior sim,relinquuntur, satis enim tā ex iis, quàm ex illis, quæ iam anteà in re proposita copiosè attulimus,constat, Papam plenitudinē potestatis habere. Cum autem à plenitudine nihil 26

absit, eiq; nihil penitus adiici posfit l.i.ff. de dot. pręleg. tradit Mar. Soc. Iunior. in consi. cxxiiii. in primo volu. Consequens est, vt nulla omnino in quacunq; causa iurisdicendi potestas ab hac amplitudine Pōtificię maiestatis ītelligatur exclusa.

27 Secundò, vt ordinem institutum sequamur, dico causam fidei in specie à Pōtifice decidi posse: ita Hieronymus ad Damasum ī c. hęc ē fides, xxiiii. quęst. i. vbi ait, ad Pōtificem pertinere errantes in fide corrigere: & dissentiētes ab iis, quæ ipsius iudicio cōprobata sunt, cū Petri sedem teneat, hæreticos esse, ad idem est text. in c. roga-

28 mus, xxiiii. q. i. Insuper audi Cyrillū in dicto lib. Thes. Maneamus vt membra in capite nostro apostolico throno Romanorum Pōtificę àquo nostrum est quęrere, quid credere, & quid tenere debeamus, ipsum rogantes prę omnibus, quoniā ipsius solius est repręhendere, corrigere, statuere, disponere, & soluere, & loco eius ligare, qui ipsum ædificauit, & nulli alii quod suū est, sed ipsi soli dedit: cui omnes iure Diuino caput inclināt: & Primates Mundi ei tanquā Christo obediunt.

29 Hæc ille. Quapropter omnino dicendum est iurisdictionem hanc ad Pontificem pertinere: siquidē ei Dominus dixit in Petro Lucæ 22. Ego rogaui pro te Petrę, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Quæ quidem verba citātur à tex. in d. c. maiores,

de baptism.

de batiſm. ad oſtendendum maiores eccleſiæ cau ſas ad fidem pertinentes ſpectare ad ſummũ Pontificem. Hæc eadem verba ad demonſtrandũ Petri primatum & eius inconcuſſam fidem adducũtur à tex. in c. j. xxj. diſtin. nam, vt Iſidorus ait lib. vij. Ethymologiarum. c. xij. quod etiã legitur in ca. cleros, xxj. diſtinct. Põtifex princeps ſaccerdotum eſt: vel dicitur quaſi via ſequentium: ipſe eſt ſummus ſacerdos: ipſe Pontifex maximus, ipſe quod vnuſquiſq; facere debet, oſtẽdit. Hoc enim vltimũ ad fidei normam pertinere arbitror, hinc
Innocẽtius primus Epiſt. xxv. ad Chartaginenſe 30
concilium reſcribens illos patres miris laudibus extulit: quoniam ſequentes maiorum decreta, noluerunt negotia fidei in conſulto Romano Pontifice diffinire, à quo eccleſiæ omnes normam recipere
conſueuerunt. Sic etiam legimus Chartagi- 31
nenſe concilium ſuper damnatione Pelagij atq; ita in iis, quæ fidei ſunt ab Innocentio Romano Põtifice petiiſſe, vt geſta Synodi cõfirmaret, qđ & factum fuit, vt videre eſt in Epiſt. concil. Chartaginenſis ad Innocentium, & in Epiſtola reſpõ. ipſius Innoc. Proinde ex petita hũc in modum & conceſſa confirmatione hæc iuriſdictio Papę ſuprema colligitur, cui ipſum concilium nouimus
in re propoſita detuliſſe. Vnde Mileuitana Syno 32
dus Chartaginẽſem imitata ſimiliter ad eundẽ Innocent. nouam hæreſim detulit, vt ipſe, qui pręcipuo

cipuo

cipuo munere gratiæ Dei in apoſtolica ſede eſt
collocatus, pronunciaret, quid tenendum foret.
Hęc habentur in Epiſt. eiuſdem concilij ad Inno.
& in Epiſt. reſp. ipſius Innoc. Ex quibus liquet Sy
nodum illam apertiſsimè ſenſiſſe præcipuum eſſe
munus Romani Pōt. vt de fide ſententiam profe
33 rat. Hoc alia quoq; ratione adiuuatur, vna enim
fides debet eſſe totius eccleſiæ c.j.§. vna de Sūma
Trin. Idē; ait Apoſt. ad Epheſ. 4. & pri. ad Corin.
primo, ibi. Idipſum dicatis omnes & non ſint in
vobis ſchiſmata, ſed hoc impleri non poſſet, niſi
exoriens de fide quæſtio à ſummo Pontifice, qui
vniuerſæ eccleſiæ præfectus eſt, decidi poſſet, vt
clarè concludit B. Thom. in ij. ij. quæſtio. j. artic. x.
ergo, &c. Et qui aliter diceret hæreſis crimine te
neretur, vt ait tex. not. in d.c.i. xxii. diſt. Idq; vrgē
tibus argumentis cōfirmat Glo. in d. Clement. ad
noſtrum, de hæret. Ad quod etiam videatur Alu.
Pell. in d. lib. j. art. xlv. Et memoria repetātur, quæ
nos ſuprà latè diſſeruimus, cū obiter de primatu
34 Romani Antiſtitis ageretur, nec prætereatur Flo
rentini cōcilij diffinitio, qua declaratum eſt, Ro-
manum Antiſtitem omnium Chriſtianorum pa
trem & doctorem exiſtere, atque ideo eius eſt, fi-
deles docere, non autem ab eis doceri. Et me her
cule valde abſonum, atque impium videretur, ſi
cōcilium duntaxat hanc iuriſdictionem haberet,
ſic enim infœlices errantiū multorum animæ ob
difficilli-

difficillimam cōcilii coactionem facillimè depe
rirent: quæ quidem concilii congregatio multo-
ties quoque ob iniuriam temporum impeditur.
Vt exempla ueterum Conciliorum ostendūt. A
primo.n.cōcilio Niceno, quod fuit sub Siluestro
confectum, usq; ad secundum sub Damaso Con
stantinopoli celebratum. LII. anni fluxerunt, à
secundo usq; ad tertiū ephesinum sub Celestino
coactū. LX. anni à tertio usq; ad quartum chalce
doniæ sub Leone peractum, secundum aliquos.
30. secundū alios. 19. anni. à quarto vsq; ad quin
tum rursus Constantinopoli congregatum. anni
118. a sexto usq; ad septimum Nicenum tempo
re Adriani. CX. anni & à septimo usq; ad octa-
uum Constantinopoli cōuocatum tēpore Adria
ni. ii. LXXXII anni. atq; ita patet intra quingen-
tos quadraginta quinq; annos octo tantum con-
cilia generalia fuisse collecta. Præterea possent
etiam collecta synodo nonnunquam paria pa-
trum suffragia reperiri, & res indecisa relinqui.
Huc accedit quòd ob nimiam conciliorum fre- 36
quentiam, vbi facilis esset eorum collectio, Epi-
scopi ferè semper ab Ecclesijs suis abessent, id
quod à sacris constitutionibus dissideret: c. inter
corporalia, §. sicut enim: de transl. Episcop. cap.
nisi cum pridem, §. verum, de renunt. & tot. tit.
de cleric. nō reside: Deniq; id etiam propterea ini 37
quum esset, quòd multi pauperes præ inopia de
suo

ſuo iure decedere coacti opprimerentur, quippe qui pecuniarum defectu laborantes ad conciliũ accedere nõ poſſent, ſic etiam feminæ ad denun cianda peccantium crimina ad ſynodos accedere tenerentur. quæ omnia cum valde abſurda ſint, & à ſapientum auribus abhorrentia, iure me-
38 rito ſunt reiicienda, vt docuit Iuriſconſultus in l. Saluius Ariſto. ff. de leg. pręſtan. quo textu ad rẽ hanc ſępè Bal. & Soc. vti conſueuerunt. Cõcludẽ dum igitur eſt, ea etiam quæ fidei ſunt & omnia vel maxima eccleſiæ negotia poſſe iure proprio à Romano Antiſtite diffiniri. Quid? ea eſſe nõ niſi ad ipſum iure proprio referenda dicere non vere bor, cum nuſquam fuerit ab euangelicis traditio nibus acceptum, concilijs ipſis quibus robur deſit Pontificiæ maieſtatis, vim & poteſtatem aliquã tributam eſſe: ſi enim à verbis illis ſumitur conci liorũ poteſtas Dic eccleſię, & ibi paulò poſt, quæ cũque ligaueritis Matth. 18. vt patres Baſilienſes in xxxij. ſeſsione facere nitebãtur. dicimus verba illa ad ſolum conſcientiæ forum, & ad ferendę ex communicationis ſententię autoritatem pertine re, atque ideo ad alia maiora eccleſiæ negotia ex tendi non poſſe, vt latè iam anteà declarauimus, Præterea verba illa non ſunt collectiuè ſed diſtri butiuè intelligenda, vt quicunque prælatus poſsit autoritatem hanc in ſua Diœceſi exercere, vt à ſa cris Theologis fuit cõmuniter affirmatũ, idq́; ve

tuſtiſsima

tuſtisſima docuit cōſuetudo, quæ legũ omnium 39
optima eſt interpres l.minimè.l. de quibus.ff. de
leg. cũ vulg. Tantę enim potētię eſt huiuſcemo- 40
di cōſuetudo, quæ à iure peritis interpretatiua nũ
cupari ſolet, quòd etiã ſi quælibet conſuetudo à
lege aliqua reprobaretur, illa tamẽ propterea nō
intelligeretur excluſa, teſte Dec. in c.cũ M. Ferra
rienſis, de conſtit. vbi citat Pet. de Anch. in cōſil.
cxxvij.incip. viſis. Conſtat autẽ in re propoſita
pasſim & vbiq; à prælatis eccleſiarum ſeiũctim,
ac ſeparatim, iuriſdictionem hãc, qualiſcũq; illa
ſit, exerceri: Quæ concluſio confirmatur, nam & 41
Petrus, cui hæc verba dicta fuerunt, ſine aliorum
cōcilio Ananiam & Saphiram ſumma autorita-
te dãnauit, nefas autem eſſet aſſerere Petrũ Diui-
na præcepta tranſgredi voluiſſe Quare ad conci-
lium minimè ſunt trahenda, quæ fuerunt ſingu-
lis impertita, Item iſta denunciatio contra Pon- 42
tificem fieri nō poſſet, cum nemini ſit ſubiectus,
vt per doc. in c. Nouit de iud. & latè per Io. de tur.
crem. in lib. ij. ſuæ ſummæ cap. 98. Iiſdem quoq;
rationibus reſpondetur, ſi forte verba illa Ioan.
xx. adducerentur. Quorũcunq; remiſeritis, & reli 43
qua. Nam ibi quoq;, & de foro cōſcientiæ, & de
poteſtate ſingulis apoſtolis, non autẽ ſimul om-
nibus & collectiuè tradita agebatur, & ideo quã
tùm diſtent hæc à concilii autoritate, & ab ipſa
veritate, omnes intelligũt: cùm enim longè diſ- 44

similia sint, de vno ad aliud non recta fiet illatio l.inter stipulantem, §.sacram, ff.de verb . obli.cũ concor . Multò minus ea denique refragantur:
45 Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, & reliqua. Quoniam ibi non de potestate cõcilii sed de gratiis à Deo Opt. Max. impetrãdis intelligebatur, quæ non multitudini, sed vnanimitati (vt Cyprianus ait) precantium conceduntur. Atque ideò si verba illa ad subiectam materiam referamus, vt iam inde à principio id fieri oportere probatum est, & cõclusum, non debent ad rem hanc prorsus alienam trahi atque extendi
46 l.non omnis, ff.si cer.pet. Quamobrem vnde originem susceperit ista conciliorum potestas, quæ nonnunquam supra ipsos Põtifices tollitur, satis intelligere non possum. Verùm si quis instaret di
47 cens, Constantiense cõcilium declarasse se immediatè habere potestatem à Deo, statim respõdeo id fuisse iure optimo declaratum, cùm enim tunc nullus esset certus Põtifex, & maximum ob illud schisma ecclesiæ periculũ immineret ac res omnino moram nõpateretur: Pontificia potestas erat eo casu ad concilium deuoluta, atque ideò illa potestas à Deo dependebat, vt infrà oportuniore loco declarabitur, quare rursus dicimus quæstionẽ fidei à Papa iure proprio posse decidi, & sine ipsi-
48 us autoritate à nemine preterea, quod plus est. Et ista conclusio, concilium, scilicet nullam à Deo

imme-

immediatè habuisse potestatem concludenti ratione probatur. Nam aut asserimus potestatem hanc pontificia maiorem esse, aut parem, aut inferiorem. Si maiorem dicimus: hoc pacto seque retur: Papam, deficiente iurisdictione, constituto concilio, desinere esse caput ecclesiæ, id quod esset absurdum, & ab omni ratione abhorrens, quoniam sine aliqua saccrarum literarum autoritate asserere papam tum demũ sua iurisdictione carere, cùm concilium congregatur, est vel facile contemnendum, quia vt inquit B. Hieronimus. Quod de scripturis non habet veritatem, 49
eadem facilitate contemnitur, qua probatur. facit l. illam. C. de collat. & tex. not. in §. cum igitur ibi, Nec est lex aliquid tale dicens, in Aut. de nõ elig. secu. nub. Præterea hoc nõ sine maximo fidelium detrimẽto contingeret, cum nulla maior necessitas dari possit, quàm fideles papa Christi vices agente carere, vt docuit glo. approb. in cle. ne Romani, §. cæterum, de elec. Insuper hoc idem repugnaret concilio Chalcedonẽsi, ex cuius epist. ad Leonẽ colligitur, à tota synodo summitatis titulum Leoni fuisse tributum. Qui autem summus est, vtique inferior esse non potest. Rursus ex ipsius gestis constat supremum semper honorem fuisse papæ delatum, & rursus ab eodem concilio, et à multis aliis fuit petitum, vt gesta in ipsis, à pontificibus Romanis approba-

rentur, quorum meminit Io. de turr. crem. in lib.
50 iij. suę summæ cap. 34. Confirmatio autem à su-
periore peti solet. Ad prædictorum confirmatio
nem accedit glo. ab omnibus approb. in c. iii. de
cler. excom. min. quæ ait excommunicatum nō
posse à tota synodo dispensari, sed hoc ad Ro-
manum pontificem pertinere: & ita etiam do-
cuit Imol. in c. graue, col. vj. de præben. dicēs, pa-
tres, concilij se habere ad Papam, vt cōsultores,
non autem, vt iurisdictionem habentes, quæ qui
51 dem tota in pontifice residet. Igitur maior est Pa
pæ potestas, non autem minor. Et si aliquis for-
tè alio exceptionis genere vteretur, quo nonnul
li ex Basileiensibus sequentes Iarson vtebantur,
dicentes, quod & si pontificiæ potestatis ampli-
tudo tolli non posit, vel minui, possunt tamen
patres in concilio congregati illius executionem
ità restringere, vt nequeat ad actum deduci, nisi,
vt per ipsos patres fuerit ordinatum. Respon-
deas licet, obiectionem hanc falsam esse, tū quia
52 nullo iure probatur, vt prędictum est, tum etiam
quia contrarietatem continet, contrarius autem
audiri non debet. c. pen. de off. deleg. in vj. c. vno
vers. omnibus. Vt eccles. benef. sin. Nihil enim
aliud hoc pacto ageretur, nisi quòd Papa am-
plisima habeat potestatem in vniuersos, & non
habeat, atque plenisima iurisdictione fungatur,
53 & tamen iudicare non posit, hæc enim sunt re-

pugnantia,

pugnantia, quæ simul stare nō possunt. l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur. Atq; ità patet Papæ potestatem, constituto concilio, inferiorē dici non posse. Si verò concilium parem cum Papa potestatem habere diceretur, in maximū incōueniēs incideremus; sequeretur enim ecclesiā Dei habere duo principia, & duas cathedras: Id quod ecclesiæ vnitas non admittit, nam teste Cypriano, in epistola ad Magnū, Dominus insinuās nobis vnitatem de diuina autoritate venientē ait. Ego & pater vnum sumus, ad quam vnitatem redigens ecclesiam denuò dicit, & erit grex vnus, & vnus pastor, & latè de hac vnitate habetur in c. loquitur & in c. alienus 24. quæst. 1. Idque Iuri- 55
sconsultorum sententia confirmatur, qua cautum est, idem à duobus eodem modo, & eodem tempore posſideri non posse, atque ita nec exerceri. l. si vt certo, §. si duobus. ff. commod. Prçterea pluralitas principatuum mala est xij. Metaph. Igitur à Deo prouenire non potuit, cuius perfecta sunt opera, & qui vidit cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Accedit ad hæc quòd cum Papa in patres, neque patres in Papam, autoritatem habeant, quia par in parem non habet imperium, non fuisset satis prouisum ecclesiæ. Id quod esset contra verbum Domini 56
dicentis. Quid vlterius debui facere vineæ meæ, & non feci? Denique posset facillimè schisma

oriri

oriri ob diſsidentem inter eos ſententiam.l.item ſi vnus.ff.de arbi.C.quia diuerſitatem, de conceſſ.præben. Id quod repugnaret apoſtolo ad Cor.i.Idipſum dicatis omnes, & non ſint in vo-
57 bis ſchiſmata. Et ideò in ſchiſmatis remediū hęc non eſt ſequenda ſententia. c.legimus, 93. diſt. quoniā vbi ſchiſma eſt, ibi eccleſia eſſe nō poteſt, c.pudēda.24.q.i. Si demum volumus minorem eſſe concilii poteſtatem, tum dico, aut ea imme diatè procedit à Deo, aut à Papa, Sic à Deo, fruſtra fuiſſet conſtitutū, concilia, quæ minoris eſſent autoritatis ad ſuccurrēdū eccleſiæ periculis, non ſine difficultate maxima congregari poſsēt, cùm Papa ipſe maiorem habens poteſtatem eccleſię facilius & cum minori diſpendio prouidere potuiſſet: Deus autem nihil agit fruſtra, igitur &c. Si verò à Papa prouenit, ſumus voti
58 compotes: cum hoc ipſum agamus. Quare à ſufficienti partium numeratione colligimus nullam eſſe aliquo in caſu concilii poteſtatem, niſi quatenus à Papa defluit. Argumentum enim hoc in iure ualidum eſt, vt habetur in l. ex maleficiis, §. Hęres, ff. de actio. & oblig. & in l.Patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſu. vel alie.iu.
59 Tertiò dico, fidei negotiū pręcipuè Pontifici Maximo ſuppoſitū eſſe.Nam Chriſtus Petro Pōtificiam poteſtatem traditurus, diſcipulos omnes de fide interrogauit dicens, quem dicunt homi-

nes

nes esse filium hominis? vos autem quem me esse dicitis? &c. Et sic negotium hoc fidei erat, & quamuis omnes interrogati essent, tamen solus Petrus prosilijt inquiens, Tu es Christus filius Dei viui, ob quã confess ionẽ Christus ei dixit, & ego dabo tibi claues Regni cœlorum: quodcunq; ligaueris, &c. Quasi dicat Christus (vt Hier. ait) quia tu dixisti me filiũ esse Dei viui, & ego dico tibi quia tu es Petrus, & tibi dabo, &c. Ita etiã prędicta verba exponit B. Io. Chrysostomus, etiã ob hanc pręcipuam ipsius Petri confessionem, cum Pontificiam nactum fuisse potestatẽ ait Card. Alex. in rub. xv. dist. & in c. fidelior, l. distinct. His sic se habẽtibus dico, si negotium, quod fuit causa Pontificiæ potestatis, fidei negotium fuit: ergo causa fidei, quæ Pontificiæ iurisdictionis occasionem præbuit, præ aliis debet sub eadem iurisdictione contineri, & hoc sentiens Innoc. III. ait in c. maiores, de bapt. Maiores difficilioresq; causæ ecclesiæ, & pręsertim fidei ad Petrum referantur. Quia 60
ipse interroganti Christo quis ipse esset, respondit, Tu es Christus filius Dei viui. Animaduerte verbum illud, præsertim, quod nõ sine mysterio in d. c. positum fuit. Hinc Innocentius ad Mileuitanum concilium rescribens, ait, causas omnes & præsertim fidei ad sedem Romanam esse referendas. Hęc ille in Epist. xxvi. accedit tex. in c. quotiens, xxiiij. q. j. Dum ait, Quotiens ratio fidei vẽ-

latur,

tilatur, eam nõ nisi ad sedem Petri referendã esse: Nam iste text. iccirco negatiuè ait, quęstionem fidei non ab alio, quàm à solo Pontifice decidendam esse: quia specialiter & potissimùm veritas fidei potiùs à Pontifice, quàm ab aliis sperari potest, tum ob rationem prædictam, tum quia principaliter pro Petro oratum fuit à Christo ne fides eius deficeret, vt etiã cõsiderat Innocent. III. in d.c. maiores. Hoc idẽ summus Pontifex sacro approbante cõcilio declarauit in Clem. vna. §. nos igitur, de Summa Tri. Vbi Card. Zab. per illũ tex. ait. Nota quòd ad ecclasiam Romanã pertinet determinare ea, quæ concernunt articulos fidei, quia rationes fidei determinat solus Papa. Quod quidem documentum ad aliud quoque adnotandum est. scilicet, vt cum de potestate ecclesiæ Romanæ loquimur, intelligatur, eã à solo Pontifice
62 exerceri posse. Rursus dico fidei causã esse à Deo summo Pontifici mandatam, vt secundùm quorundam opinionem Papa ad eam decidẽdam vices suas nemini delegare poßit. Hoc enim sentit expreßè Spec. in tit. de leg. §. nunc ostẽdendum. versic. xxxv. vbi enarrãdo casus summo Põtifici reseruatos, & qui à legato exerceri non possunt, casum fidei exprimit. & quamuis deinde contra arguat de text. in c. frater noster, xvi. quęst. j. tamẽ id vel de causis mediocribus intelligẽdũ est, vel, si de arduis loquimur, eas ab alijs cognosci, sed

non

non nisi à Pontifice decidi posse, concedendum
est, cùm ita præcisè in d. tex. traditum sit. secun- 63
dum quem verba illum citantis sunt intelligẽda
teste Bar. in l. non solum. §. liberationis. ff. de li-
ber. leg. In hac eadem conclusione residet Catal.
in trac. de potestate Papæ, nu. 38. per tex. in d. c.
quotiens. ibi, non nisi ad sedem Petri, &c. Idẽ sen
sit Alu. pel. de plan. eccl. in lib. j. art. 45. Quod &
nos cõcludenti ratione sustineri posse credimus
Quoniam fidei nostræ veritatem speciali ratio-
ne Petro & successoribus suis creditam fuisse, iã
antea demõstrauimus, ea verò in quibus personę 64
industria potissimum est electa, per alios expedi
ri nõ posse, notissimi iuris est. vt docuit Bar. in l.
nemo est, qui nesciat, ff. de duo. & in l. diẽ functo
ff. de offi. asses. & Fel. in c. licet ex quadam, col. ii.
de test. inter artifices enim longam esse differen-
tiam ait Iuriscõsultus, in l. inter artifices. ff. de so
lut. Quæ quidem omnia diligentissimè sunt ani
mauertenda pro decisione alterius, qui statim se-
quitur casus. Ad illud autẽ, de quo nũc agitur pro
positum redeũdo, facit quod inquit Ambros. su
per Mar. vt refertur in c. nõ turbatur, xxiiii. quęst. 65
j. vbi Petrus firmamentum ecclesię nuncupatur,
referturque etiam si Apostolis omnibus dictum
fuerit, vt retia laxarent, soli tamen Petro dictum
fuisse, Duc in altum, id est, in profundum dispu-
tationũ. Glo. ibi subiũgit ex hoc argui posse, quæ

ſtionem fidei ad ſolum Pōtificem pertinere: per d.c.quotiens,& ſic ibi Glo.ad text.relata vult alta
66 negotia & potiſsimùm fidei ad Pōtificem eſſe re
67 ferenda ſicut etiam eorum cōprobatur exemplo, qui in.vii. ſynodo conuenientes nō nulla in fide dubia Agatonis Papæ terminationem ſequentes diffinierunt. Sic etiam patres Chalcedonenſes de duabus in Chriſto naturis ad Leonis ſententiam acceſſerūt. Hinc infertur Papam ad cōgregandū concilium non teneri in ijs, quæ ad fidem pertinent, cùm ipſa ei decidere liceat, vt per B. Thom. in q.de poten.q.x.artic.iiij.in reſp.ad 13.cui accedit Card.Alex.in c.j.& in c.ſicut,xv.diſtinc. aiunt enim concilia dato certo & indubitato Pontifice quamuis vtilia,non tamen neceſſaria eſſe.

68 Quartò dico cauſam fidei præſertim quando ardua eſt, à Pontifice maximo iudicãdam eſſe, & ſic cōſtanter ſentimus, & loquimur aduerſus cōmétitiā illam variarum opinionum cōcordiam, quam (vt ſuperius diximus) quidam fruſtra excogitarunt. Hac autem ipſa de re eſt tex. expreſſus in c.frater noſter, xvj.diſtinct. vbi Grego.ait, Si qua cauſa fidei eueniet, ſi mediocris erit, à noſtris reſponſalibus cognoſcatur: ſi verò ardua, ad ſedem apoſtolicā deducatur: vt noſtræ audientię ſententia decidatur. ad idem eſt tex. in d.c.maiores, de baptiſ.dū vult, maiores & difficiliores fidei cauſas ad apoſtolicā ſedē eſſe referendas. Huic demum

ſenten-

ſententiæ accedunt rationes,& autoritates, quas paulò ante ad rem hanc adduximus, & conſideravimus,& pręcipuè Spec.in loco prędicto.hoc idē ſenſit.B.Bernardus ad Innocentium Papá dicés, oportet ad ueſtrum referri apoſtolatum pericula quæq; & ſcandala emergentia in regno Dei, ea preſertim, quæ de fide cōtingunt: dignum nanq; arbitror ibi potiſsimū reſarciri damna fidei, ubi fides defectum habere non poteſt: hæc eſt prerogatiua huius ſedis, cui enim alteri dictum eſt Ego pro te rogaui Petre,ut non deficiat fides tua? Hęc Bernardus.

Quare ex ijs omnibus ampliſsimè demonſtratū eſſe arbitror, eccleſiæ cauſas omnes, & cuiuſcū que ſint qualitatis à Pōtifice maximo decidi poſſe, vt latiùs quoq; in meo de Cardinalibus lib. q. xxxix oſtendi.

Nunc illud ſupereſt, vt quæ ſuperius in contrarium ſunt adducta, refellamus. Primùm itaque nihil vrget Gregorij autoritas in dicto cap. ſicut, Gregorius enim illa quatuor concilia non ideo 69
tam modeſtè veneratus eſt, quòd quæ ibi ſancita fuerant in ſolius eſſent concilii poteſtate: hoc enim conſtitutionibus, quas ſuprà citauimus apertiſsimè repugnaret: neque illorum duntaxat quatuor, ſed aliorum etiam conciliorum autoritati æquè detuliſſet. Verum eis potiſsimum (vt opinor) tantum honoris tribuit, quòd prauas ac

potentes hæreticorum ſectas perdiderant, & venerandas ſanctiones, tam ad fidem quàm ad communem vitæ ſtatum attinentes ediderant, vt etiã ſenſit Barb. in Clem. ne Romani, de elect. nec tam eorum, qui illi concilio interfuerunt autoritatem, quàm ſententiarum, quæ ibi leguntur, gra-
70 uitatem inſpexiſſe mihi videtur. Nam veritas à quocunque proferatur, non tenenda ſolùm, ſed etiam venerãda ẽ, quod & Glo. oſtendit in cap. quęritur, ii. quęſt. vii. & à quocunque dicatur à ſpiritu ſancto eſt, ſecundùm Ambro. in prima ad Corinth. c. 12. Sed ratione cõtinentis ea non venera
71 tur niſi honeſtatis gratia: Quia cõcilia à ſummo Pontifice accipiunt autoritatem. c. ſignificaſti, de elect. habetur xv. xvi. diſt. Vnde Gelaſius Papa in c. ſancta, in fi. prin. xv. diſt. ait, Sed & ſi qua ſunt concilia à ſanctis patribus hactenus inſtituta, poſt iſtorũ quatuor autoritatem, etiam cuſtodienda, & recipienda mãdamus, & decernimus, atque eo pacto eis vim legis tribuit. Pręterea etiam ſi ad ſeruanda illa decreta ſe aſtrictum fuiſſe dixiſſet, hoc tamen opinioni meæ non eſſet impedimento. Id enim iccirco factum crediderim, quia cauſæ illæ iam ab anteactis cõciliis deciſæ fuerant, quod nobis non obſtat, vt in eo qui ſtatim ſequitur caſu, demonſtrabimus. In hoc enim, de quo nunc agimus, de iis tantumodo loquimur, quæ adhucà
72 conciliis deciſa nõ ſunt, Eodem modo ad d. cap.

Anaſta-

Anastasius,respōdetur. Nam illa hæresis ab antę acta Synodo damnata fuerat,vt ibi per Glo. Ad c.habeo librum,respōdetur,ibi oportuisse, vt cō tra hæreticos Synodus canones promulgaret, ali ter enim hæretici illi pontificiæ decisioni non ac quieuissent,quare ea facti potius,quàm iuris necessitas fuit, aliter canones sibi inuicem repugna rent. Et si cui fortasse pędictis obstare videbitur constitutio illa de reformatione capitis & mem brorum edita in quarta & quinta sessione cōcilij Constantiensis & à Basileiensibus repetita, is nō subsistat,quia obiectioni huic inferius & rectè & opportunè respondebimus. Confutatis igitur ac 73
iam planè sublatis contrariis argumētis,illud sequitur quæstiones qualescunque sint,quæ nondum decisæ fuerint, ad Petri sedem esse referendas,quam conclusionem vltra alios latè approbauit Abb. in c.quod translationē,de offi. deleg. & in dicto cap.maiores,de baptis. & in q. incip. Episcopus,Card. Alexand.in locis superius memoratis:& alii, quos infrà in tertio membro referre constitui.

Iā promissi ordinis ratio postulat,vt ea, quæ ad secundū membrum attinent perscrutemur,videlicet quando decreta ab anteactis conciliis ędita sunt,super ea sit ne potestas Pontificia,vel contrà. Breuiter ex mente scriptorum omnium regu 74
la sit,Pontificem Maximum concilii cōstitutionibus

nibus ſuperiorem eſſe, vt ait tex. in c. cuncta per mundum.ix.quæſ. iij. iccirco ſemper ab eis autoritas Pontificis excepta eſſe intelligitur c.ſignificaſti,de elect. Immò concilia à Pontifice maximo autoritatem nanciſcuntur d.c.ſignificaſti,& c.dudum,iij.q.vi.§.hinc etiam, xvij. diſt. Itaque
75 meritò Papa maior eſt:quia prĩceps ſua facit omnia,quibus ſuam impertitur autoritatẽ l.j.§.omnia,C.de vet.iur.enucl.Si enim Pontifex illis aſſentiam & poteſtatem tribuit, vt legitur in c.ſancta,in fi.princ.xv. diſt.&,vt ſuprà latè fuit oſten-
76 ſum,vtiq; eis maior eſt.Hinc videmus, totius,eccleſiæ appellationes ad Pontificem maximum eſſe deferendas,vt ait tex.not.in c.ipſi ſunt, ix.q. iii. Clarum autem eſt concilium vniuerſalis eccleſię præſentiam atque imaginem exhibere,ap-
77 pellationem porrò de minori ad maiorem fieri debere, à legibus conſtitutum eſſe . Adiicitur in eodem tex. à ſententia Papę nunquam prorſus
78 appellari poſſe : quod quidem verbum, prorſus, adnimaduertendum eſt.

79 Nec obſtat illud, quod extorquetur ab epiſtola B.Auguſtini ad Glorium Eleſium, & Felicem grammaticum, qui aduerſus Donatum & quoſdam alios calumniantes ſententiam à Melchiade Papa cum nõnullis epiſcopis promulgatam,in qua Cecilianum in epiſcopatu ſuo confirmarũt,ſic ait.Ecce putemus illos epiſcopos, qui

Romæ

Romæ iudicarunt, non bonos iudices fuisse; restat adhuc plenarium vniuersalis ecclesiæ concilium, vbi etiam cum ipsis iudicibus causa posset agitari, & si malè iudicasse conuincti essent, eorũ fines soluerentur. Ex quibus verbis argumentum colligunt aduersantes, sententiam latam per Papam posse à concilio reuocari, atq; ideò illud esse maius tribunal.

Respondeo eam non fuisse B. Augustini intẽtionem, qui tam in epistola ipsa, quàm in libro de Vnico baptismo, profitetur in Romana ecclesia vigere apostolicæ cathedræ principatum, id quod verum non esset, si alia maior potestas inueniretur. hunc eundem Papę primatum, extollit idem Augustinus in sermone incip. Fortis, & in aliis locis, qui infrà opportunè citabuntur. Dicimus igitur, verba illa, Restat adhuc plenarium & reliqua, non ratione maioris potestatis esse intelligenda, sed ratione plenioris examinis, quod nonnunquam concedi solet ad conuincendam pertinaciam eorum, qui malam causam fouent, vt in re proposita sensit Augustinus dicens in locis præmemoratis, sed iam tamen quasi haberẽt quod dicerent; malos iudices esse perpessos. quæ vox est omnium malorum litigatorum, cum fuerint etiam manifestissima veritate superati. Hæc ille. Quod verò dicitur, sententiam, si rectè iudicatum non fuerit, posse a concilio retractari, nõ

sunt

ſunt verba Auguſtini eo ſenſu accipiēda, vt prō
ptereà iudicium concilij, Romanæ ſedis ſenten-
tiæ præferatur, in qua, vt prædiximus, expreſsè
fatetur poſitum eſſe totius eccleſiæ principatum
ſed id totum fieri autoritate Romani Antiſtitis,
cui melius in concilio veritas innoteſcat, in quo
tot ac tantorum patrum ſententię audiuntur ar
gu. c. prudentiam de off. deleg. & ita fieri poſſe
80 docuit tex. in c. ſententiam. 35. q. ix. Non enim
incogniti iuris eſt appellationem admitti à prin
cipe malè informato (vt verbis vtar iuris inter-
pretum) ad principem melius informandum, vt
habetur per Bal. in l. fi. C. de relat. & Io. de Neui-
za. in conſi, xii. inter conſil. Alberti Bruni. verſic.
quarta principalis. Sed appellari poſſe à Papa ad
concilium tanquàm ad maius tribunal haud li-
cet. c. ipſi ſunt. ix. q. iii. vbi habetur. Ipſi ſunt Ca-
nones, qui appellationes totius eccleſiæ ad huius
ſanctæ ſedis examen voluerunt deferri, ab ipſa
nuſquam prorſus appellare debere ſanxerunt, &
ratio eſt, quia alioqui ſequeretur, ſupremam po-
teſtatem non eſſe in Papa, contra id quod fuit
diffinitum à Martino. V. in concilio Conſtantiē
ſi, & declaratum in concilio Florentino, & con-
tra ea quę plenè in prima parte deduximus. Prę
81 tereà cùm vnum & idem Chriſti, & Papę cenſea
tur eſſe tribunal vt docuit Hoſt. in ca. quarto, de
conſuet. ſequeretur aliud in terris eſſe tribunal,

quod

qđ maioris esset autoritatis tribunali ipsius Christi, quod est absurdum. Accedant ad hæc non- 82
nulla conciliorum decreta, quorum meminit Io.de turr.crem.in 3.lib.suæ summæ.cap.47.cũ sequen. & ne tempus conteramus extat bulla Pii II. Romani Pontificis, qua cautum est, in hæresis crimen incidere eum qui à Papa ad concilium appellare audeat,& Papam supra omnia 83
concilia potestatem habere confirmat Glo.not. & ibi Gemin. in capit. vbi periculum, in verbo concilio, de elect. in vi. huic sententiæ deseruit Gloss. not.& ab omnibus approbata in cap.3.de cler.excommu.min. quæ ait excommunicatum non posse à synodo dispẽsari:idq́ue esse soli Põti.Max.reseruatum.quam Glo.pro vltima conclusione Monarchiæ Papæ attulit Pet.de monte in suo libro.quod ea ratione confirmatur, scilicet concilia gestorum suorum confirmationem à Romanis Pontificibus petere consueuisse, vt in præcedentibus tractatum est. Quare non dubium est, eos esse ipsis concilijs superiores,siquidem confirmatio à superiore peti solet, teste Bald.in l.fin.C.de legi.& Felin.in capit.i.de treg. & pac.

Ab hac autem regula duo casus tantummo- 84
do à sapientibus excipiuntur, scilicet casus fidei, & casus in quo de vniuersali ecclesiæ statu agatur, de primo text.est in cap.sicut, xv. distinc. &

in c.Anastasius xix.distinct.& ita Glosam ibi procedere ait Abb.in q.incip.Episcopus, de secundo casu est Glos.in cap.proposuit, de cõcess.prębẽd. pro qua facit tex.in c.quę ad perpetuam,& c.sunt quidam,& c.contra, xxv.quest.j. nec nõ & multa alia,quæ in hac materia per Abb.& alios afferuntur,in d.c.significasti,per Abb.in tract. de concil. Basil.& in q.incip.Episcopus,& p Rosell.in tract. de cõcil.ac per alios multos, qui variis in locis ea de re,quid sentirent,scriptum reliquere. Et quãuis id, quod de pertinentibus ad vniuersalem ecclesiæ statum diximus,redargui posset ex his,quæ
85 docuit Archidia.in c.porrò,lxvj.distinct.vbi ait à Põtifice maximo formam sacramentorũ ab Apo
86 stolis traditam immutari posse: Quod quidem ad vniuersalem ecclesiæ statũ pertinere haud obscurum puto: tamen id etiam concedendo,& quamuis in his duobus casibus Pontifex supra concilium imperium non haberet, non sequitur proptereà quicquam ob id detrahi Pontificiæ potestati,quę in illis conciliis tanquam caput in membris, & tanquam Rex in regno inerat, ac veluti Sol inter minora sidera corruscabat: nam vbi concilia memorantur,de veris atque integris conciliis intelligimus,quę non nisi autoritatem prębẽte capite,id est,Põtificia potestate, cõgregantur, ut superius dictum est, & infra etiam demonstra
87 bitur. Quare cùm totum concilium tanquam cor
pus

pùs vnum censeatur, dici non potest, idem seipso maius, aut minus esse, argum. l. eum qui ędes, ff. de vsuc. & si in eodē corpore maioritas daretur, proculdubio caput cæteris membris præstantius esse ab omnibus iudicaretur, hinc enim scriptum est, non licere à capite membra discedere, sed sequi ipsum debere c. non decet, xii. distinct. & à capite naturali ad Papam totius ecclsiæ caput validum 88
esse argumentum ait Ioan. de Lign. in tract. de cē sura ecclesiastica. §. iiii. Et hoc modo in prędictis etiam sēsit Abb. in d. q. incipien. Episcopus. Hinc 89
etiam si super intelligentia eorum, quę a conciliis sancita sunt, ambigeretur, à sede apostolica vtpo te à capite interpretatio ē requirēda c. nec licuit, xii. distinct. Verum dicet aliquis fortasse, cur sic à 90
sanctis patribus specialiter traditum est, decreta concilii in his, quæ ad fidem & communem viuendi modum pertinent, commutari non posse? Is sciat id optima quidē ratione, & non sine Dei numine constitutum esse, ne scilicet (vt Gelasius ait) prauis occasio præberetur, quę medicinaliter statuta fuere pulsādi. Hæc ille in c. maiores, xxiiij. quæst. j. vbi ait, hoc maiores diuino suggerente spiritu decreuisse: aliter enim nullus certus in fide nostra viuendi modus, nullum stabile fundamen tum reperiretur, si ea quæ ad fidem attinent, subuerti possent: sic enim fides nostra non vna esset, 91
cōtra illud Apostoli ad Corint. 1. Idipsum dicatis

omnes,&c.Et primæ ad Thimo.c.3.Ecclesia est firmamentum & columna veritatis.Et hoc modo ecclesia super immobilis & inconcussæ petræ soliditate fundata dici nõ posset,cõtra illud Euã gelii. Et super hanc petram ædificabo ecclesiam meam:& contra tex.in c.ita dominus,xix.dist.in. ibi, Hanc petræ istius sanctissimã firmitatẽ. Sed vt proximè demonstratum est,nihil ob id Põtificiæ detrahitur autoritati, quæ in illis concilijs
92 tanquam caput inerat. Et hoc ex eo etiam planius fit: ꝙ eodem iure neq; ipsi concilio, prædicta fidei decreta mutare licitum esset, vt ait text. in d.c.maiores,eadem enim in vtroq; casu ratio est, & tamẽ propterea nemo dicere auderet, anteacta cõcilia maiorẽ futuris potestatẽ habuisse,
93 cum semper ecclesia fuerit,& futura sit vna, secũ dum illud Cantic.Vna est colũba mea, &c. Quare hactenus minimè probatum esse arbitror concilium vllo in casu suprà Pontificem esse.

Reliquũ igitur est,vt absoluto hoc altero pro positæ distinctionis membro, ad tertium nostra
94 traducatur oratio,in quo discutiendum est,quid iuris sit,quando congregata Synodo à sententia Pontificis Maximi, qui in cõcilio sunt patres dissentiunt,& vtra tum potior ac præferẽda sit sententia.Hìc vt res ista clarius habeatur,nõnulli se iunctim casus sunt considerandi. Quorũ primus est, si quando fortè Põtificis voluntati Diuinæ traditiones.

traditiones obstarent. Nã tunc Põtificẽ nil posse satis exploratum est. c. sunt quidam, xxv. q. j. Non enim fas est statuta maiorũ ab inferioribus 95
subuerti. c. cum inferior, cũ concor. de maior. & obed. nec vnquam alicui ampla adeò condendæ legis potestas concessa esse existimatur, vt is contra concedentis decreta statuere posſit, teste Bal. in l. nulli, C. de sentẽ. cum alijs, quæ per Dec. afferuntur in consi. cccccxxxviij. col. pen. facit ad hãc rem illud Esaiæ 10. Nunquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea? aut exaltabitur serra cõtra eum, qui trahit eam? qua in re Põtifici Maximo, non solum à cõcilio, sed à quocunque priuato, qui aut veteris aut nouæ legis autoritate mouentur resisti posset, exẽplo Pauli, qui restitit 96
in faciem Petri non ambulantis in via Euãgelii ad Gal. 2. Hoc idem & aduersus vniuersale cõcilium facere licitum esset, exẽplo Hier. qui diuinę legis autoritate motus contra concilium affirmauit, raptam & raptorẽ vinculo matrimonii posse 97
cõiũgi, vt videre est in c. tria. & ĩ c. placuit. xxxvi. q. ij. sic etiam vbi solitæ rationes tantum adducerentur, deberent amplecti: cum enim in concilio 98
Niceno ageretur de promulganda lege, qua sacerdotes prohiberentur dormire cum vxoribus, quas ante consecrationem duxerant, solus Pannutius firmis rationibus patres omnes à sententia reuocauit, vt habetur in c. Nicena. 31. distin.

tanta

99 tanta enim vis eſt rationis,vt perinde mouere de
beat animũ iudicantis,ac ſi lex ſcripta adducere-
tur.ita docuit Andr. de Iſer. in procœm. feud. ad
quem accedit Iaſ. in l. quotiens. C.de rei vendi.
vbi teſte Ariſt.inquit,legem querere quando ra
tio naturalis eſt in promptu mẽtis & intellectus
imbecillitatem arguere.& quãti põderis ſit ratio
traditur per Fel.in c.tua nos,de iureiu.& per Cra
100 uet.in cõſ. 31.nu.5.Secundus caſus pręcedenti ſi
milis eſt,quãdo ſcilicet iuſſum Põtificis notoriũ
ac manifeſtũ contineret errorem:tunc enim quã
uis ipſum ob id damnari non poſſe docuerimus,
nihilominus in eiuſmodi erratis eũ Pontificia ca
rere poteſtate declaratum eſt,in c.manet, xxiiij.
101 q.i.& in c.ipſe ligãdi,xj.q.iij.nam poteſtas de ge-
nere bonorum eſt, & poſſe malum, non dicitur
poſſe.c.principium,de pœnit.diſtinc.ij.& iſta po
teſtas ſecũdùm Apoſtolum in ædificationẽ non
in deſtructionem tradita eſt,propterea Pontifici
præcipienti,quæ ſcandalum afferunt, & quę ſine
dedecore eccleſiæ recipi non poſſunt,parendum
non eſſe docuit Inno.in c.inquiſitioni, de ſentẽ.
excom.Ideoq; nõ modò à patribus concilij, ſed
à priuatis quoq; hominibus reijciẽda eſſent,quia
(vt dixi) ad ea,quæ euidẽter mala ſunt, nulla po-
102 teſtas extenditur.Et aduertẽdum eſt,nos ſemper
de ijs quæ nota ſunt omnibus mala loqui, con-
tra id, quod aduerſus Pontificem Maximum ab
imperitis

imperitis dici ſolitum eſt: aiunt enim Pontificiã poteſtatem (vbi clauis erret) nullam eſſe, ac deinde, (quod ferri nullo modo debeat) ipſi ex libidine ſua, non ex æquo iudicant, & erraſſe clauem prædicant, ſi quid aduerſus ſua vota factũ vidẽt, nec intelligunt clauem errare dici non poſſe, niſi 103
tum demum cum error adeò apertus eſt, vt nulla ratione defendi poſsit. c. ſunt quidam. xxv. q. i. & ita ſi rectè inſpiciatur locutus eſt Inno. Cæterùm cùm res dubia eſt, ſummus Pontifex iuris inter- 104
pretatione non cenſetur errare. c. nõ nos, xl. diſt. vbi de Pontifice ita notanter ſcriptum eſt, Quis enim ſanctum dubitet, quem apex tantæ dignitatis attollit? Idem habetur in libro Ennodii, ſuperius memorato. Huic deciſioni optimè ſeruit. ele 105
gans Iuriſconſulti ſententia in l. liberto. ff. de obſeq. lib. cùm ait, Filio, ac liberto ſemper honeſtã ac ſanctam perſonam patris & patroni videri debere. Facit tex. in c. nõ turbatur, xxiiii. q. i. vbi ait, 106
non turbari nauem, in qua eſt Petrus, qui eccleſię firmamẽtum eſt. Idem enim & de ſucceſſoribus Petri proculdubio intelligendum eſt, vt prędixi mus: Licet igitur in iis, quæ apertè mala eſſe noſcuntur, Pontificia non vigeat autoritas, propterea tamen dici non poteſt, concilium maiorem ipſo Pontifice poteſtatem habere: nam idẽ eſſet etiam ſi concilium erraret, vt ſuperius Hieronymi exemplum afferentes diximus. Cõcilia enim 107

quando

quandoq; erraſſe nõ ignotum eſt, vt refert Card. Alex. in c. Anaſtaſius, in fi. xix. diſt. nõ tamẽ in iis, quę ad fidẽ pertinent. Nõ igitur ſic rectè colligas, Pontifex in illis caſibus ligandi poteſtate nõ fungitur, neque ei parendum eſt: Ergo ille, qui ei nõ paret maiorem ipſo autoritatẽ habet, nam priuatus, vt prędictum eſt, ei parere non debet. & tamẽ nullam ipſe poteſtatẽ habet. Tertius caſus eſt, in quo diſcutienda eſt propoſita difficultas, an ſcili
108 cet in decidendis eccleſiæ quęſtionibus Papę opinio patrum ſententię pręferatur, vel contrà. Itaq; vt facilior fiat huius ambiguitatis intellectus, ſic diſtinguas cenſeo, vt diligenter perſpicias de iis ne agatur, quæ ad fidem & communis vitæ normam non pertinent: an de iis, quæ pertinent. Primo caſu arbitror, Pontificis ſententiam proculdubio potiorem eſſe: Nam ſi Pontifex Maximus
109 poteſt ea tollere quando iam ab anteactis conciliis deciſa fuere, vt ſuperius in ſecundo diſtinctionis membro fuit oſtenſum: ergo multò magis, ne à patribus decidantur, facere poterit: tum quia-
110 difficiliùs, quæ iam conſtituta ſunt deſtruuntur, quàm ne fiant impediuntur, teſte Iureconſulto in l. patre furioſo, ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. tum etiam quia in illis conciliis etiam Pontificia inerat autoritas, hîc autem non, ergo, &c. Arguendo de maiori ad minus. Quinimo crediderim patres nullam iuriſdicendi autoritatem habere, niſi

Pontificia

Pontificia potestate muniantur, à quo conciliũ 111
accipit autoritatẽ c.significasti,de elect.c. vbi pe
riculum,cùm glo.in verbo,concilio, eo. ti.in vi.
Egid.Bellam.in consi,96. in 16. q. cum multis,
quæ per Card. Alex. adducuntur,in d.c.Anasta-
sius,vbi ait,vnico verbo ad leges,quæ omnẽ cõ-
cilio tribuunt potestatem,responderi posse, eas
videlicet intelligendas esse,quando Põtificia po
testas,quæ concilij caput est, in eo in cõcreto cõ
sideratur.vel quando postmodum concilij gesta
à Pontifice Maximo approbantur: Nam princi
paliter conciliorum potestas in Papa cõsistit. c. 112
i.& per totum.xvii.disti. & conciliorum decreta
Pontifici ascribũtur c.si quis dogmata, xxv. q.ii.
facit,c.hi qui,de præben.in vi. vt latè suprà in pri
ma parte probauimus.Ad quæ accedit, idem nõ 113
obscurè sensisse Archidiaconum in c.porrò,lxvi.
dist. dum ait, Papam sacramentorum formam
etiam ab Apostolis traditã mutare posse, vel Pa
pa mortuo id & concilium posse: cùm enim di-
cat id Papa mortuo euenire, sentit aliter se rem
habere ipso viuente ac contradicente,certè nulla
alia fuit Archidiaconi mens, nisi ꝙ Pontifice vi
uente,cùm ipse ecclesiæ caput existat, sine ipsius
autoritate concilium ius dicere non posit,eo au
tem mortuo concilium ecclesiæ caput existit,se- 114
cundùm Glos.in cle.ne Romani, de elect.idque
tradit Car.Alex.in d.c.Anastasius, meritò enim

cum ad concilium deuoluta sit pontificia pote-
115 stas eiusdẽ potestatis vi, id facere potest. Idẽ esset etiam deposito Pontifice, vel quando in vrgentibus ecclesiæ negotiis, ob incuriam summi Pontificis, autoritas eius ad concilium recideret. Nam his casibus tunc cõcilium potest: quia in eo Põtificia inest potestas, vt in fine eius quæstionis aperiemus. Sed patribus sine pontificia potestate
116 ius dicere non licere, ex prædictis satis arbitror liquere, ergo Papę sententia præferẽda est. Ad hoc illud etiam facit, ꝙ (vt superius latè visum est) ipsiusmet causæ ob supremam, quæ in eo est, potestatem, ipsi vni in hoc seculo reseruantur, modò ne à fide declinet, tũc enim Pontifex esse desinit. Quantò ergo magis aliorum causæ ad eũdẽ sunt referendæ? Si verò loquimur de iis, quæ ad fidẽ pertinent, tũc quia hoc opus hic labor est, rei difficultatem, quàm fieri potest diligentissimè, examinandam esse censeo. In primis igitur ex mẽte Abb. Card. Alex. in d. c. Anastasius, ait, Si in negotio fidei Papa melioribus rationibus moueretur tunc ipsius sententiam potiorem esse. Et idẽ etiã dixerat Rosell. in tract. de concil. In casu autem dubio inquit Card. patrum opinionem vtpote meliorem anteponendam esse: & Papam aliter sentiẽtem tanquã hæreticum dãnari posse. Ego autẽ optimis rationibus subnixus affirmare ausim, hanc hominum alioqui eruditorum opinionem

nem nemini meritò placere posse. Nam fides no 117
stra vna est, teste Apostolo ad Ephes. 4. & c.j.§.
vna.de Sum.Tri.& vnica est veritas, vt ex prædi
ctis apparet. Aut igitur volunt ij, sententiã patrũ
esse præferendam, quia quod ipsi vnanimiter sen
tiunt, id dicatur veritate munitũ, aut id presumi,
& sic casum dubium adhuc remanere, quia præ-
sumptio locũ nõ habet nisi in casu dubio, vt no- 118
tũ est. Si verũ esse autumãt, quod à patribus decla
ratur, quomodo dici potest Papæ sententiã præ
ferri, quã ideo melioribus rationibus roborata est?
nam omne, quod à veritate deflectit, falsum est,
&, vt ait Apostolus, omne quod non est ex fide,
peccatũ est. Quare si quod à patribus profertur,
veritas est, illud sequitur, vt id omne, quod ab eo
rũ sententia discrepat, falsitas sit. Qua enim auto
ritate diceretur, patrũ sententiã veritatẽ habere,
quòd ab ipsis proueniat, eadem autoritate dicen
dum foret, rationes Pontificis, quę à concilio vt-
pote nõ bonę reiiciuntur, veritate carere. Prę sup
ponimus enim concilium congregatum esse, &
sententias sibi inuicem repugnare: aliter si nego-
tium fidei iam decisum fuisset, id amplius retra-
ctari non posset, per d.c.maiores.xxiiij.q.j. Præte
reà quis esset iudex, an Papa melioribus quàm pa
tres rationibus moueatur? Ergo, &c. Aut casum 119
dubium esse sentiunt, sed pro opinione patrum
pręsumendum esse, per c.prudentiam, de off.de-

legat.& tunc dico, Papam damnari nõ poſſe, niſi
pro hęreſi vera,& de qua non ſit dubium, quin ſit
hęreſis, vt ipſemet Card. Alexand. ait in c. ſi Papa,
xl. diſtinct. & hoc regulare eſt:nam in dubio reos
non eſſe damnandos apud Iureconſultos traditũ
eſt. l. abſentem, ff. de pœn. quod de Pontifice prę-
ſertim dicendum eſt, qui errare non exiſtimatur
ſecundùm c. non nos, xl. diſtinct. Quicquid ſit,
120 Card. Alex. in d. c. Anaſtaſius, ait in negotio fidei,
patrum opinionem potiorem eſſe:idẽ voluit &
in c. j. & in c. ſicut, xv. diſtinct. Quanquam autem
eo animo ſim, vt arbitrer vix vnquam hoc poſſe
euenire, ſi tamen accideret, & Pontificẽ, & patres
in ſua opinione pertinaces eſſe, puto contrariam
prædictę ſententiam magnis rationibus & autori
tatibus defendi poſſe. Quinetiam ſi aliter ſe res
haberet, non tamen ſequitur, concilium maiorẽ
ipſo Pontifice poteſtatem habere. Ad primũ mo
ueor, quia, vt in primo diſtinctionis membro cla
rè fuit oſtẽſum, ſoli Põtifici per illa verba, Quod
cunque ligaueris, etiam decidendæ quæſtionis fi
dei iuriſdictio tradita fuit, & præſertim negotiũ
fidei in illis verbis (vt ibi diximus) continetur, er
go ſolus poterit id iudicare, & ei parendum erit.
Et ſi aduerſantes diſtinguunt an cõcilium ſit con
gregatum nec ne, dico diſtinctionem hanc iure
121 non probari, & Pontificiam poteſtatem, quę nec
diſtincta, nec anguſtata vnquam fuit, nec diſtin-
guendam,

guendam, nec restringendã esse vt docuit tex. in cap.solitæ.de maior.& obed.Et in Extrauag. vnã sanctam eo. tit. & glo.not.in cle. ad nostrum. de hæret.Idq; testatus est Bal.in procem.decretal. di
cens in Põtifice totam esse monarchiam spiritua 122
lem,& ipsius potestatem ab omni regula,quæ co
arctet,absolutam esse. Prætereà quando plura in 123
vno sermone coniunguntur & ab eodem verbo reguntur,ea omnia dicuntur eiusdem esse qualitatis arg.l.vnic.vers.hoc ita tã variè.C.de caduc.tollend.Sed hoc modo omnium iudicandorum potestas Petro tributa est, per illa vniuersalia & amplissima verba: Quodcunq; ligaueris.Ergo quemadmodum Pontifex ob illam potestatem alia negotia etiam contradicente concilio iudicare potest,nec sine Põtificia potestate patres id possunt, vt nuper dictum est, ita ob eandem potestatem etiam negotium fidei decidere poterit, vt omnia pariformi ratione cẽseantur secundum l.iam hoc
iure,ff.de vulg.& pupill.intelligo semper dũmo- 124
do summus Põtifex apertè contra dogmata fidei nõ loquatur:nã tunc hęreticus esset.c.sunt quidã, xxv.quæst.j.loquimur enim in dubio quando interpretanda est scriptura,& Pontificis interpretatio non est contra euangelica documenta, sicut erat interpretatio Arrij,Videlicet patrem esse maiorem filio,quæ repugnabat verbo Domini,Ego & pater vnum sumus.Ioan. 10. quod habetur in c.qui-

c.quidã,verſ.Arriani.xxiiii.quæſt.iii.Inſuper hoc concludenti ratione comprobatur: nam aut ne-gas ſolum Pontificem negotia fidei iudicare poſ-ſe,aut non: Si id negas, contra expreſſas conſtitu tiones & contra ſanctorũ dogmata loqueris, quo rum ſuprà meminimus: Si verò id concedis, tum ſequitur,quòd cum poſsit ſolus Pontifex & nolit ſine concilio iudicare, illa Synodi coactio, quæ pro decidenda illa queſtione fit, ad libitum Pon tificis eſt, cùm nulla cogente neceſsitate eam cõ

125 uocet.Sed in caſibus, in quibus pro libito Ponti-ficis Synodus congregatur, Pontifex abſolutam habet poteſtatem,vt latè per Roſell. in tract. de cõcil.& per Card.Alexand.in cap.j.colum.iiij.xv. diſtinct.Idq; omnes hac de re ſcribentes conſen-

126 tiunt.Non enim poteſt Pontifex Maximus dimi nuere Põtificiam poteſtatem,neq; obligare ſe,ne poſsit ea,quę Pontificiæ dignitati tradita ſunt:nã cùm amplitudo huius poteſtatis à Deo autorita-tẽ ſumpſerit,non poteſt humana Põtificis volun tas,eam vllo modo mutare,ob hanc enim ratio-nem ſcriptores, quos non multo ſuperius citaui-mus,vno ore affirmant,Papam ſe concilio ſubij-

127 cere non poſſe.Quinimò dico,Papam etiam ac-cedente iuramento & voto ſe aſtringere nõ poſſe quin ea poſsit,quæ à Deo Pontificiæ tradita ſunt poteſtati,vt latè tradidit Alex.in cõſil.ccxxiiii.in vj.vol.& Barb.in conſ.i.in j.vol. Qui ambo ita in

facti

facti contingentia Pauli II.temporibus respõde
runt,dum enim Cardinales pro eligendo Pontifi 128
ce in conclaui essent,omnes iuris iurandi religio-
ne se obstrinxerunt, vt qui eorum Pontifex esset,
nisi fratrum accedente consensu neque Cardina-
les creare,neque bona ecclesiæ in feudum posset
concedere.Prædicti autem iuriscõsulti celeberri-
mi Paulo II.ad Pontificatum assumpto cõsulue
re, eum hæc peragere posse iuramenti religione
non violata.Aiunt enim talia iuramenta votáq;
irrita esse,quia amplitudini Pontificiæ repugnãt,
& consequenter Pontifici hæc agere licere, perin
de ac si nullo iuramento se obligasset. Ad rem fa 129
ciunt quæ per Felin.& alios habentur in c.si dili-
genti,de for.comp.Inquiunt enim, clericum pri-
uilegio fori renuntiare non posse: quia priuile-
gium de iure diuino est. Quare ita in proposito
casu dicendum videtur. Nam si Pontificiæ pote-
stati à Deo traditum est, vt emergentes fidei quæ
stiones decidere possit. Ergo non potest Põtifex
per congregationem Synodi, quæ sponte ab eo
fit,se obligare quin eodẽ modo solus possit: quo
& ante actum hunc volũtarium,solus id poterat.
Cęterum posset voluntas Pontificis facere,ne Põ
tificiæ liceat potestati,quod ipsi datum à Deo est
cõtra prædicta.Intelligo dummodo, vt sępe iam
dixi,Pontifex apertè contra dogmata fidei nõ lo
quatur,per c.sunt quidam,xxv.quæst.j. hæc cadẽ
ratio

ratio locum etiam haberet, quando iam cõgrega
130 ta Synodo aliqua fidei quæstio nasceretur. Non enim Pontifici Maximo licitum est, in Pontificia iurisdictione sibi consortes adhibere, vt per Card. Alex. in c. inferior, xxi. dist. & huius dicti ratio esse potest, quia Pontifex Maximus, qui Dei vices gerit in terris, nõ potest sibi pares & multò minus superiores cõstituere: quia, secũdũ Arist. stantibus terminis discretiuis nullum inferius potest esse id quod superius, nec participare. Hæc sunt aurea verba Baldi de Imperatore loquente in præludiis feud. vers. expedita definitione, quæ extolluntur à Cur. in cons. lxiiii. & hoc satis clarè apparebit ex autoritatibus, quæ inferius citabuntur. Præterea in multa alioqui absurda incideremus. Nam si patrum sententia præferenda esset, sequeretur idem esse, etiam si non omnes vnanimiter in eandem sententiam adducerentur. sed
131 eorum maior pars, (quia in vniuersitatibus quod à maiori parte fit censetur ab omnibus approbatum l. quod maior. ff. ad municip.) & est tex. not. in l. si quod extraordinarium, C. de legatio. lib. x. vbi hæc habentur, atque id, quod maioris partis probauerit assensus, solemnis firmet autoritas, & tunc sequeretur ab vnius minimi Prælati suffragio, quod suprà dimidiam partem suffragiorum esset, fidei nostræ veritatẽ depẽdere posse. Quod est contra tex. in c. hæc est fides. & in c. quotiens,

xxiiii.quæst.j. & contra cap.maiores,de bapt. & contra innumeras constitutiones, quarum supra meminimus,in quibus continetur, hoc præcipuum esse munus Romani Pontificis. Si verò volumus dicere etiam minorem suffragiorum partem,cum qua Pontifex sentiat, præferri. Vt malè sensit Roma.in consi.ccclxvi.in fin.Tunc quæram, vbi & quo iure,prætereà sequeretur,plus posse Pontificem, cui quatuor vel quinq; Prælati accederent,quam alios omnes patres, quod vtique ridiculum meritò uideri posset, si negemus solũ Pontificem id posse, quod cum quinq; vel sex patrum consensu posit,cum tot suffragia ferè nunquam Pontifici Maximo, à quo creantur, deesse
posint, neque verò debet Pontifici per indire- 132
ctum licere,quod ei directò prohibetur cap. cum quid,de regu.iur. in sexto. Si verò diceretur, hæc nõ habere locum nisi quando suffragia essent paria vel quasi paria,respondeo ad mille distinctiones & subdistinctiones hoc modo deueniri, quæ à iure non probantur.erubescimus autẽ cum sine
lege loquimur l.illã.C.de coll. Sed Pontifex Ma- 133
ximus fundatam atque inconcussam habet intentionem suam,cum ei dictum sit,Quodcunque ligaueris, vbi nihil prorsus fuit exceptũ c.solitæ.de maio.& obed. Qui vult hanc intra certos limites coercere potestatem, doceat qua autoritate id faciat. Vbi enim limites non præfigit lex, ne nobis 134

quidē id facere permittitur, l.j.§.generaliter, ff.de legat.pręstā.propterea B. Thom.ij.ij.quęs.j.art.x. concludit, vt diuersitas opinionum tollatur, necesse, esse, vt in quęstione fidei solus Pontifex Maximus iudex sit supremus. Pręterea si patribus hęc iudicādi potestas cōcederetur, hoc modo omnes Pontifici Maximo essent æquales: quod plurimis constitutionibus contrarium est, in quibus legimus Pontificem esse summum, esse maximū, esse aliorum caput, & principem, vt videre est in multis conciliorum decretis, quæ superius memoraui mus, & in c.solitæ, de maior.& obed.in princip.in c.si Petrus, viii.quæst.j.in c.cū Beatiss.xxiiij.q.i. in c.puto, ii.quęst.vii.& in c.Petrus, ead.cau.& quęs.

135 Hoc idem legimus apud sextum concilium Constātinopolitanum actione xviii.à quo Papa nuncupatur Pater patrū, summus Papa, & apostolicę summitatis antistes. Verum is principatu spoliatur, cui alii exęquantur. Quòd si quis teneret, Papam omnibus non præesse, hæreticus esset, vt habetur in text.in c.i.xxii.distinct.& Glo.in Clē.ad nostrum, de hęret. Vbi scriptum est, hunc peccare contra illum articulum vnam sanctam. Hoc ipsū & Hieronym.& cæteri doctissimi pariter ac sanctissimi patres, quorum superius memini, docuere. Idem expressè sensit Bald.in l. Barbarius, ff.de

136 offic.præt.in fi.vbi ait Papam in spiritualibus esse omnia & super omnia. Idq; etiam constitutū est in

in sępe citata Extrauag.vnam sanctã.de maio. &
obed.Huic opinioni,quæ his rationibus subnixa
est, non desunt magnæ autoritates si rectè consi-
derentur.Nam pro ea est Glo.in cap.quodcunq;,
xxiiij.quæst.i.quæ mouit difficultatẽ hanc,vide-
licet quęnam sententia preferatur,totius ne eccle
siæ,an ecclesiæ Romanæ:& sic Pontificis,vt supe
rius declaraui.ea deniq; Glo.adductis pro vtraq;
parte argumentis concludit, Pontificis sententiã
esse præferendam,citat.c.hæc est fides,qui tex.de
solo Pótifice,& de quęstione fidei loquitur:ergo 137
ita & Glossæ decisio intelligenda est,per not.per
Bart.in l.nõ solũ,§.liberationis;ff.de liber. legat.
vbi ait,semper doctoris verba secundum leges ad
ductas intelligẽda esse. Hoc idem expresse sentit
etiã Archid.in c.Anastasius,in fi.xix.distinc.Vbi
hac quęstione mota in negotio fidei, & argumen
tis pro vtraq; parte factis,decidit sequendam esse
Glo.in d.c.quodcũq;.quę,vt dixi, ad fauorẽ Pon
tificis sententiam protulit.& Arch.pręcisè in ne-
gotio fidei loquitur, Demũ pro hac eadem con- 138
clusione est,Glos.in ca.in istis, iiii. dist. quę ait in
condendis statutis semper pręferendam esse Pon
tificis sententiã Episcoporum sententiæ, nisi con
tra fidẽ loquatur,citat.c.sunt quidam,xxv.q.j. qui
tex.loquitur de pertinẽtibus ad fidem, vt ibi Glo.
declarat,& Glo.in c.sequen.& ibi declaratur, tũc 139
demum Pontificẽ loqui contra fidem,quum con

tra euangelica documenta, vel id quod apertè &
diffinitiuè iudicatum eſt, loqueretur: ſentiens lõ
gè aliter ſentiendum, quando cõtra ea nõ ſtatue
ret apertè. Sed nos pręſupponimus Papã hoc mo
do nõ errare, ergo eius ſentẽtia præfertur, ꝑ Glo.
illam. quæ debet intelligi etiam in negotio fidei,
cùm citet d.c. ſunt quidam, quod de fide tantùm
loquitur, vt dixi. Et ita Dom. de. S. Gemi. in d.c.
in iſtis, teſtatur doctores in hac ſentẽtia reſidere.
Accedit quia prĩcipaliter pro fide Petri oratum
fuit, & ei à Chriſto dictum fuiſſe nouimus, con-
firma fratres tuos, Luc. 22. & ſic Petri eſt alios cõ
firmare, non autem ab alijs in fide confirmari,
quæ verba in cap. maiores, de baptiſ. adducũtur
ad probandum Pontificis poteſtatem maximè
in pertinẽtibus ad fidem præcellere, quod etiam
ſenſit Auguſtinus ad Paulinum Epiſt. 106. cuius
meminit Alciatus in Epiſtola Inter claras, C. de
140 Sum. Trin. Præterea Pontifex princeps eſt ſacer
dotum, & ad eũ pertinet, quid vnuſquiſq; facere
debeat, oſtendere, vt ait B. Iſid. quod repetitum
eſt in c. cleros, xxj. diſt. ergo ipſe alios docere de-
bet, non autem ab alijs docendus eſt, quid circa fi
dem tenendum ſit, vt Synodus Florentina decla
rauit dicens, Papam omnium Chriſtianorum do
ctorem exiſtere. Idq; adeò latè iam anteà traditũ
eſt, vt vel plura afferre vel eadem repetere ſuper-
fluum videatur.

Non

Non obſtat huic concluſioni illa vnica ratio, quæ ab aduerſantibus affertur, videlicet patrum ſententiam præualere, quia ſanior & melior exi
ſtimatur, cùm à pluribus approbata ſit. Nam or- 141
bis maior eſt vrbe c. legimus, xciii. diſt. Reſpondeo enim imprimis conſequentiam hanc fallacem eſſe & inanem. Nam etiam populus maior eſt, quàm ſint pauci prudentes, qui ex illo populo deligantur: horum tamen prudentior quàm totius populi exiſtimatur eſſe ſentētia, teſte Abb.
in c. Oſius, de elect. populus enim docendus eſt, 142
non ſequendus, vti traditur in l. decurionum. C. de pœn. & in c. docendus, lxii. diſt. & in ca. mira-
mur, lxi. diſtinct. Quare non ita ſimpliciter verū 143
eſt, multorum ſententiam, vnius, qui ex multis fuerit delectus iudicio præualere, & præſertim quando ei ob præcellentem dignitatem, quæ in eo eſt, Spiritus ſanctus aſsiſtit: cùm enim Chriſtus pro Petro potiſsimum preces ad patrē effuderit, ne eius fides vnquam deficeret Luc. 22. & propterea etiam eidem mādarit, vt fratres ſuos
in fide firmaret: nil mirum eſt, ſi illius ſedis iudi- 144
cium in iis, quę ad fidem pertinent, infallibile eſt, atq; ideo cæteris omnibus prȩferendum, vt apertiſsimè ſenſit Hieron. ad Damaſum, & relatū eſt in c. hæc eſt fides, xxiiii. q. i. idem habetur in cap. maiores, de bapt. & alibi ſępè. itaq; ratio illa, quæ cōtra nos affertur, facillimè cōfutatur, quam re-

probauit

probauit etiam Glo.in d.c.quodcunq;, vbi ea re iecta decidit Papæ ſententiam præualere per tex. in d.c.hæc eſt fides, eandem obiectionem in negotio fidei adduxit Archi.in d.c. Anaſtaſius, ſubiungens, graue ac periculoſum videri, ſi fides noſtra vnius ſolius arbitrio committeretur, & tamē ea non obſtante ſequitur Glo.in d.c. quodcunq; quæ (vt dixi) pro Pontifice ſenſit. eandem rationem citauit etiam Glo.in c.in iſtis,iiii.diſtinc.& tandem dummodo Pontifex non loquatur contra fidem eo modo, vt habetur in c.ſunt quidam xxv.quæſt.j. ait Pontificis iudicium omniū Epiſcoporum ſententiæ præualere. Quod confirmatur ex decreto Florentini concilij præmemorato. Pręterea dicimus, nos non diſputare quænā ſententia melior cēſeatur, ſed quænam poteſtas maior ſit, & tum demum intelligo, cùm Papa manifeſtè non erraret in fide, prout iuris interpretatione non cenſetur errare c.non nos, xl.di-
145 ſtinct. Principis enim voluntas talis eſſe præſumitur, qualis eſſe debet, vt per Bald.& Iaſ.in l.ex facto, ff.de vulga.& pupill. cum multis alijs ſcitu dignis, quæ legimus in conſ. Io.de Neuiz. xij. inter conſil. Alberti Brun. id quod multò magis de ſummo Pontifice eſt concedendum, qui viuus fons iuſtitiæ nuncupatur, vt docuit Soc. in conſ. clxiiij.in j.vol. Quare & ſi horum aut illorū ſententia melior exiſtimatur, ideò tamen non ſequi

tur,

tur, vt eius iudicis sententię sit præferenda, qui illi iuridisdictioni pręest, Arg. c. puto, ij. quæst. vii. Cùm enim potestas & prudentia differant specie, de vno ad aliud non rectè sumitur argumentum, etiã si à maiori ad minus colligeretur, quod alioqui validissimum est in iure, ita traditum est in l. solemus, § . latrũculator, ff. de iud. tradit Dec. in l. non debet, ff. de regu. iur. & in c. cùm in cunctis, de elec. Pręterea ista collectio, vbi maior est sapientia ac etiam maior charitas. ibi quoq; maior est autoritas saperet hæresim Valdensium & Io. Vuicleff, quoniã sequeretur solum apud Sanctos viros claues ecclesiæ residere, vt ait Ioan. de turr. crem. in 2. lib. suæ summæ cap. 85. facit tex. not. in cap. noua quædam de pœnit. & remis. vbi gratiæ sunt diuisæ de vna ad aliam non recta fiet illatio, vt sentit B. Thom. in q. de veritate. q. 12. art. 11. in resp. ad illud Matth. 11. Non surrexit maior Ioanne Baptista. Huc accedit, quòd d. ca. legimus. loquitur non de autoritate potestatis. Sed de autoritate consuetudinis, quę tanto maioris autoritatis esse dicitur, quantò generalior est, & à pluribus obseruatur, teste Cardi. Alex. in d. c. sicut, in fi. & Caiet. in tract. de potest. Pap. & concil. c. xix. atq; ideo, cum hęc dissimilia sint, illatio aliqua de vno ad aliud fieri non potest l. Papinianus exuli, ff. de minor. cum concord. caput enim totius rei est videre patres ne sine Papa li-

146

147

gandi autoritate fungantur an non?Et hîc videmus pro Petri fide oratum fuisse, dictumq; ei, vt fratres suos in fide firmaret, & non contrà videmus omnibus Apostolis de fide interrogatis solum Petrũ respondisse, Tu es Christus filius Dei viui, videmus ei soli dictum fuisse, quodcunque ligaueris. Apostolis autem sine Petro nullã fuisse traditam potestatem, & cõplura alia possunt, animaduerti, quæ in prima parte copiosissimè diximus. Ad quæ accedit, quod si dicemus, Apo-
148 stolos parem cum Petro iurisdictionẽ accepisse, sequeretur, quot erant Apostoli, & fuerunt eorum successores, tot etiam capita ecclesiam habuisse, quę cum corpus sit mysticum vtiq; monstrum efficeretur, quod citra hęresim dici nõ põ-test per ea quę habentur in extrauag. Vnam sanctam, de maio. & obed. & in c. si duo, lxxix. dist. & in l. non sunt liberi, ff. de sta. ho. Vel si eos omnes non capita sed membra appellare volumus, contra Paulum loquimur dicentem. Quòd si essent omnia vnum membrum, vbi corpus? item sequeretur oues congregatas & in vnum collectas, pastori non esse subiectas. Quod & ab euangelicis traditionibus, & ab omni prorsus ratione abhor-
149 ret. Proinde concludendum est, vt iam anteà fecimus, ad solum Pontificem potestatis amplitudinem pertinere, alios verò in partem sollicitudinis tantùm vocatos esse, vt ait etiam B. Bernar dus

dus in epist.ccxxxviii.quod confirmatur per tex. in c. decreto cum c. seq. ii. q.vi. & in c.ad honorem,de aut.& vsu pal.& in c.multum,iii.quęs.vi. Et qualiscunq; sit aliorum potestas, ea tamen à Papa in illos ceu à capite in membra diffunditur vt docuit Leo in c. ita Dominus,xix.dist. Eiusdem sententiæ fuit Bernardus, qui ad Eugenium scribens de Pontificis & aliorum potestate sic ait,Habent alii assignatos greges singuli singulos sed huic vniuersi sunt crediti, nec tantummodo ouium pastor,sed & princeps pastorum,&c.Quę quidem sententiam cõfirmatur per Pau.de Cast. in consi.414.in facto præsenti in i.vol.Ad hęc accedit glo.not.& communiter approbata, & iam sępe citata in c. 3.de cler.excom.min.quæ ait ex- 150
communicatum à tota Synodo dispensari non posse:Sed hoc esse soli Põtifici reseruatum. Atq; ita expedita est quæstio Pontificem scilicet omnia sine aliis posse, alios verò sine Pontifice nihil posse,vt iam anteà copiosè probatũ est, ad quod accedũt ea,quæ in libro de Cardinalatu q. xxxix. iam pridem attulimus.

Neque obstat illud, quo nonnunquam vtun- 151
tur hæretici, qui maior est vestrum sit minister. Marc. 9. Quasi quod ob id Christus in ecclesia sua neminem esse maiorem voluerit,nã hoc potius contra eos est, siquidem Christus non modò primatum non vetat, sed immò illum præsuppo

nit dicens, qui maior est, qualem autē & quā modestum eū esse oporteat, qui cæteris præest, hoc ibi verbo ita docuit, sicut alibi re ipsa, cum lauit pedes Apostolorum dicens, exemplum dedi vobis, &c. Quibus tamen quàmprimum, nō frustra equidem. dixisse voluit, Vos vocatis me magister & Domine, & benè dicitis, sum etenim Ioan. 13.

152 Nolo etiam insolutum prætermittere illud obiectum, quod nonnulli contra Pontificem afferūt: aiunt enim (vt & nos diximus) ecclesiam vniuersalem corporis imaginem exhibere: sed ipsius dicunt Pontificem non esse caput, sed Christum, secundū Apostolū ad Coll. 1. & ad Ephes. 1. ipsūq; solum esse caput asserunt, ne aliter corpus hoc si duo haberet capita mōstrosum videatur. Respondemus, eos vel decipi vel alios velle decipere: nā Christus & Papa vnum duntaxat caput esse existimantur, vt declaratum est in extrauag. Vnā sanctam de maio. & obed. & vnum & idem tribunal constituunt, vt per Host. in c. quāto. de transl. prę lat. cui accedit Barb. in Clem. ne Romani. nū. 32.

153 de elect. Papa enim nomen capitis in ecclesia nō meretur, nisi in quantum est Christi visibile instrumentum, & ipsius vices gerit in terris, quare quemadmodum Episcopi & eius Vicarii, vnū & idem tribunal esse nouimus, non autem duo cap. Romana, de ap. in vj. ita pariter illud idē de Christo ac summo Pōtifice concedamus, qui illius vi

ces tenet c.j.vt eccl.ben. c. quãto, de transl prę̄lat. Aliter quęnã esset hęc illius mystici corporis recta compages si eius membra, qui fideles sunt, humana forent, visibilia & mortalia: caput verò supra humanum duntaxat inuisibile ac diuinum esset? Quodnam corpus vel magis difforme vel magis disimile vnquã intellectu posset concipi? quàm hoc, quod à Christo ipso, cuius perfecta sunt ope
ra, miro quodam ordine compositum est? Præte- 154
reà cùm proprium hominum sit dissentire l. item si vnus, §.finali.ff.de arbitr. atque ideo ex mente B.Thom. vnũ in ecclesia Dei esse oportere diximus, cuius iudicio dubia orientia decidantur. Quæram an eo casu Christus, cùm hîc secundum eos nemo cæteris præsit, ad habendum iudicium sit adeundus? Quamobrem, vt res facilius intelligatur, considerandum est, quòd & si Christus ille idem & Deus, non solum ecclesiæ suæ caput sit, sed etiam omnium Dominus secundũ illud Hie
re.23. Cœlum & terrã ego impleo. Tamen cum 155
ex hoc mũdo esset recessurus, voluit homines suę potestatis esse participes, & ab illis ea omnia, quę ab eo in ecclesia dum in humanis esset gerebãtur, officia exerceri posse: Idq; triplici ratione ni fallor, primum quia eius clementiæ ac bonitati congruebat, vt hominibus, quorum amore ductus propriæ vitæ non parcebat, suæ potestatis ampli
tudinem impartiretur: Nam quantò quilibet me 156

lioribus præest, tantò maior ipse & honestior est, vt legitur §. nos igitur, in aut. de defen. ciuit. Vndè Hugo de Sancto Victore in prologo sui commenti super Angelica hierarchia sic ait: Ipse verò omnium conditor, cuius ineffabilis maiestas, & indeficiens virtus potens erat sola gubernare, quę creauerat sola, voluit rerum à se creatarum participes habere & cooperatores, non vt ille eorum ministerio iuuaretur, sed vt ipsi potestatis eius cõsortio sublimes efficerentur. Secundò quia hoc
157 ipsius dignitati conueniebat, valde enim ad Dominantis decus attinet, dignos ac præcellentes habere ministros, qui eius potestatem exerceant, ut de hoc est tex. singu. in. c. si ergo tantus. §. gubernatio populi viii. q. i. quẽ tex. in re proposita multum extulit Cæpoll. in tractatu de Imperatore militum deligendo. §. Ratione dignitatis nu. 7. & de his Christi ministris ac eorũ dignitate illud scriptũ putamus Psal. 138. Nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis cõfortatus est principatus eorum. Tertiò quia hoc humanę vtilitati expediebat, homo enim visibili cognitione ducitur, ac ei facilè credit. Cùm igitur Christi gloriæ indecorum esset, vt ipse ille, qui super cœlos corporaliter exaltari meruit vt Psal. 8. Eleuata ẽ magnificẽtia tua super cœlos: nobiscum semper visibiliter permaneret: conueniens inquam humanæ fuit vtilitati, vt cuncta mysteria, quæ ipse in ecclesia insti

stituerat,

tuerat, ab hominibus administrarẽtur. Cur enim Christus Dominus, vt legitur Act.9. cùm Saulũ increpuisset dicens, Saule Saule quid me persequeris? audissetq; Saulus Iesum esse secum loquẽtem, ac stupens dixisset: Domine quid me vis facere? Cur inquam Saulum ipse non instruxit? Sed per Ananiam voluit instrui, visũ recipere, & baptizari, & repleri spiritu sancto? Nimirum post ascensum in Cœlum per homines, quibus homines facile credunt, agere omnia voluit, quos suæ potestatis sublimi consortio decorauit. Proinde sicut videmus, eum instituisse, vt homines prædicarent, peccata dimitterent, sacramenta conferrent, & per sensibilia panis & vini accidẽtia inuisibilem gratiam acciperent c. sacrificium. de con sec. distinct. ii. ita pariter constantissimè affirmãdum est, eundem quoque voluisse, vt vnus homo esset in ecclesia sua, qui tanquam caput cæteris præesset, qui supremam ipsius potestatem visibiliter exerceret, qui suo arbitrio schismata & dissidentes hominum sententias definiret, & qui denique traditionibus suis nos ad eum finem dirigeret, ad quem & Christum nasci, & eundem mori voluisse nouimus. Cur enim Iesus vt legitur Act. 10. cum Angelum misisset ad Corneliũ vt eum in viam salutis dirigeret, adeundum esse Petrũ præcepit, à quo necessariæ traditiones ad salutem acciperentur? dicẽte Angelo. Petrus tibi dicet quid

te

te oporteat facere. Non ne ex ijs Christus dominus patefecit, cunctam rectè viuendi normam, et vera Christianæ fidei dogmata non ampliùs (vt diximus) ab ipso iam super cęlos euecto, sed ab hominibus, & potissimùm ab eo qui vices illius in terris agens, cæteris præest, esse semper accipiẽ
158 da? Et ita resi det Abb. in c. venerabilem de elect. dicens, Christus non fuisset diligẽs paterfamilias, nisi aliquem vice ipsius in terris dimisisset, qui in occurrentibus causis posset ea omnia facere, quæ ipse Christus posset. citat Innoc. & Host.

Ad prędictorum cõfirmationem animaduertendum est, Christum, cuius actio nostra est instructio, dum in humanis ageret sublimem hanc potestatem Petro nunquam tradidisse, sed eam tãtum promisisse per illa verba. Et tibi dabo, &c. Quæ cum futuri temporis sint, solã pollicitationem important testis est Abb. in c. significasti, de elect. Cum verò in cęlum esset ascensurus, eam Petro exercendam mandauit, dicens: Pasce oues meas, quæ verba exercitium & laborem indicãt, vt per Abba. in d. loco. Perinde ergo fuit ac si dixisset, nunc iam tẽpus est, vt promissam tibi exerceas potestatem. Ex ijs enim duobus simul consideratis conijcitur, tunc ideo Christum potestatem hanc promisisse tantum, nõ autem & dedisse, ne prædictum corpus si duo capita in terris habuisset mõstrum efficeretur: deinde verò quamuis

uis nobiſcum ſe fore pollicitus eſſet vſq; ad con-
ſummationem ſeculi, Matth. vlt. tamen huius ſu 159
premæ poteſtatis exercitium Petro iccirco man
dauit, ne eccleſia & ſic corpus ſuum myſticum ſi
ne capite viſibili ac cęteris membris conformi re
linqueretur. Et hoc ex ijs, quæ ab Inno. IIII. in
concilio generali ædita ſunt, comprobatur, vt ha
betur in cap. j. de homic. in vj. ibi, Dei filius Ieſus
Chriſtus, ne gregem ſui precio ſanguinis glorioſi
redemptum aſcenſurus poſt reſurrectionem ad
patrem, abſque paſtore deſereret, ipſius curã Bea
to Petro Apoſtolo, vt ſuæ ſtabilitate fidei cæte-
ros in Chriſtiana religione firmaret, commiſit,
& hanc concluſionem latè defendit B. Thom. in
4. contra gentiles capi. 76. Prętereà in concilio 160
Florentino Papam caput eſſe totius eccleſię fuit
adeò ſolemniter diffinitum, vt neceſſe ſit vel cõ-
ciliorum autoritatem euertere, vel obiectionem
hanc penitus irridere. Sileant igitur non modò
qui Papam eſſe caput eccleſiæ inficiantur, verum
etiam qui traditiones hominum reſpuunt, & de
illis impudentiſsimè obloquuntur: Cum ex pręedi
ctis apertiſsimè conſtet Ieſum ipſum voluiſſe tra
ditiones, & dogmata ab hominibus, & pręſertim
à Petro eſſe ſuſcipienda.

Verum ſi obijceretur, quando Petrus poteſta- 161
tem accepit, eũ eccleſiam ſignificaſſe teſte Augu.
ſuper Ioan. Quod legitur in capitu. quodcunque

xxiiii.q.i.ita vt non ipſe ſed eccleſia in ipſo poteſtatem habuerit. Huic obiectioni reſpõdet Petrus de monte in ſuo tracta. de poteſta. Pap. verbum Auguſt. hoc modo impleri poſſe, dicendo videlicet, toti eccleſiæ in habitu poteſtatem traditam eſſe in exercitio autem ſoli Petro tantùm vt inter paſtorem & ouile aliquod ſit diſcrimen, facit illud Oſeę 1. Congregabuntur filii Iuda & filii Iſraël & ponent ſibi caput vnum & ca. audiuimus, xxiiii.q.i. dum ait Petrũ pro omnibus & præ omnibus poteſtatem accepiſſe, ſubiungens, pro omnibus ad denotandam vnitatem, & præ omnibus ad denotãdam prælationem. Poſſet etiam reſponderi Petrum eccleſiam ſignificaſſe, id eſt, vniuerſalis eccleſiæ poteſtatem accepiſſe, cùm in eo tota eccleſia repreſentetur ita d. c. quodcunq; intellexit Glo. in c. à recta, xxiiii. quæſ. j. Hæc alii. Nos autem iure putamus aliter reſponderi poſſe iis, qui aliquando hoc fundamẽtum adduxere ſcilicet ſi rectè, & mens & verba Aug. percipiantur, concluſionem noſtram corroborari. Nam vidẽs ipſe eccleſiam ligandi & ſoluendi autoritatẽ exercere, & opus eſſe, vt eã habeat per rationes, quas paulò poſt conſiderabo, non tamen videbat, eã ipſi in euangelicis documẽtis traditam fuiſſe, nõ enim alia de ligandi poteſtate verba reperiuntur prę terquam ea, quæ Apoſtolis dicta fuere, & iſta, quæ ſoli Petro dicta ſunt, ſcilicet: quodcunq; ligaueris,

gaueris, &c. Sed illa ecclesiæ collectiuè considera tæ non seruiunt, tum quia eis distributiuè tradita fuit potestas, vt omnes ferè consentiunt, tum etiã quia data fuit eis participatiuè tantum, vt prædictum est, ista verò soli Petro dicta fuere. Vndè Aug. volens inuestigare non quidem an Petrus vt Pontifex supremam hanc potestatem acceperit cum id cunctis euangeliũ sciẽtibus liqueat, vt ait Greg. ad Mauricium Imperatorem scribens: Sed vnde ecclesia eam sumpserit, cum id nullibi repe 162
riatur expressum, ait, si ista verba Petro tãtum dicta sunt, nota verbum, tantum, quia de natura taxatiuę dictionis est, excludere nõ expressa, quare ex hoc sentit Aug. se nõ dubitare, quin ipse solus, cum id expressum sit, iurisdictionẽ acceperit, sed an solus duntaxat: si enim ipse tantum habuit (inquit Aug.) hoc nõ facit ecclesia, id est, hoc facere non potest, cum id nusquam reperiatur: sequitur deinde, si autem & in ecclesia fit, & sic si non solum Petrus ipse, sed etiam ecclesia hoc facere potest. (Id enim & copulę & aduersatiuæ vis exposcit) ergo opus est confiteri, quando Petrus eam habuit, non tantum ipsum, verum etiam ecclesiã accepisse illam in Petro. Nã hæc ratio concludit, quia si ecclesia eam habet, & nemini nisi Petro hæc suprema potestas data fuit: opus est, vt eam in Petro adepta sit. Atque ita Augu. non obscurè sentit, Petrum solum eam habuisse, ac etiã eccle-

ſiam in eo, cuius ipſe eſt caput: vt clarè ſentit tex. in c.omnibus xxiiii. q. i. vbi legitur etiam domũ Dei quæ eſt eccleſia claues accepiſſe: & poteſtatem ſoluendi & ligandi, Nam illa vox implicatiua, etiam, caſum magis dubitabilem includere cõſueuit, vt habetur in l.etiam, & in l.fi. C. ſi tut. vel cur.inter tradit. Glo.in l.illud.ff.ad leg.Aquil. & Alex.in conſi.xxiii.in v.vol.Atq; ita colligitur maius dubium eſſe de eccleſia, quomodo claues & hanc poteſtatem acceperit, quàm de Petro cui ſoli & ſucceſſoribus eius traditus fuit vicariatus à Chriſto, alioqui neceſſe non eſſet Papam eligi, vt inquit Glo.in clem.ne Romani, in verbo, non conſonam, de elec.quam ad hoc notatu dignam eſſe, ait Abb. in quęſt.incip. Epiſcopus, col.pen. Quare puto Auguſtinum ſenſiſſe contrariũ eius, ad quod adducebatur. Ex ipſius enim documento contradicentes inferebant, eum voluiſſe, eccleſiam dũtaxat, non autem & Petrum poteſtatẽ illam accepiſſe, & dubium Auguſtini eſt è contra, an ſcilicet ſolus Petrus tãtùm, adeò vt eccleſia excludatur, eam acceperit: Nam de Petro Auguſtinus nũquam dubitauit. Audi eum in ſermone de Petro & Paulo, cuius principium eſt, Ecce fortis, vbi ita inquit: Quis plebeum piſcatorem facilè crederet principem, Regibus obſiſtere, Reges sã ctificare, regnis omnibus imperare, mundum fræ nare legibus? & reliqua. Rurſus audi eundem ſuper

163

per

per illud quod ait Petrus, Ioan. 13. Domine tu mihi lauas pedes? dicit ille: Non ita hoc intelligẽdum eſt, quaſi aliquibus iam lauaſſet & poſt eos veniſſet ad Petrum: Quis enim neſciat primum Apoſtolorum eſſe beatiſsimum Petrum? ſed intelligendum eſt quòd ab ipſo cœperit. Et ſic Auguſt. primatum Petri vtpote notiſsimum affirmat. Hoc idem conſtanter aſſerit in ſermone de 165
cathedra Petri ſic dicens: Inſtitutio ſolennitatis hodiernæ à ſenioribus noſtris cathedræ nomẽ accepit, ideo quòd primus Apoſtolorum Petrus hodie Epiſcopatus cathedram ſuſcepiſſe feratur, atque ibi paulò poſt. Et ideò dignè hoc fundamentum eccleſia colit, ſuper quod eccleſiaſtici ædificij altitudo conſurgit. Idq́; ſatis exploratum eſt: Nam ſi eccleſiæ tantùm tradita eſſet poteſtas, ſequeretur, quòd Pontifex Maximus maiori, quàm quilibet de concilio, iuriſdictione non frueretur; quod proculdubio ridiculum eſſet, & contra euãgelica documenta, & cõtra canonum ſanctiones decreta conciliorum, ac traditiones ſanctorum, quas abundè iam anteà cõmemorauimus, ex quibus omnibus habetur, Romanum Antiſtitem in Petro poteſtatis amplitudinem accepiſſe. Sed de traditione poteſtatis eccleſiæ nuſquã expreſſum eſt, vt ſuprà plenè probauimus. Iccirco dubiũ pro 166
babile fuit, quærere ſcilicet vndè originẽ ſumpſerit iſta poteſtas, quam exercet eccleſia, & quã vt

quandoque habeat necesse est: aliter sequeretur, duobus de Pōtificatu certantibus ecclesiam iu di care non posse, quod & nefas esset, & in graue cederet ecclesiæ detrimentum, ac repugnaret cap. si duo, lxxix. distin. Ideóq; si Papæ electio tanquam simoniaca vel metu facta oppugnaretur, secundùm c. si quis pecunia, lxxix. distin. Similiter si Papa mortuus esset, vel demētia captus, vel ob hęresim de sede eiectus, vel negligens in vrgentibus negotiis & imminentibus ecclesię periculis, ecclesia decernere non posset, nisi supremam hanc potestatē haberet, quare quòd eam habeat necessariò concludendum est: quomodo autem eam habeat, inferius explicabitur. Si igitur & solus Pontifex eam habet, & ecclesia in ipso. Quonam pacto patres concilii eam ipso inuito, quod longè maius est, & contradicente exercere possint, non video: cùm ipse huius potestatis sit fundamētum & caput. Hoc eodem, vt prædiximus, modo illa obiectio confutatur, quę nonnunquam colligi solet in c. firmiter, §. vnam sanctā. & ibi Ioan. And. de summ. tri. vbi traditum est, Christū ipsum ecclesiæ, & Apostolis ac eorum successoribus claues concessisse, cui sententiæ vid etur etiam cōsentire Host. in c. noua, de pœnit. & remiss. Nā hoc intelligendum est ordine præmemorato, scilicet, vt in Petro prīcipaliter collocatę sint claues, & potestatis amplitudo, deinceps verò à Petro & eius suc-

ces-

cessore tanquam à fonte in alios potestas defluat, vt Leo iam sæpè citatus docuit in c.ita dominus, xix.distinct.& habetur in c.fundamēta, atque vt latius fuit in prima parte conclusum. Si igitur & ecclesia & alii omnes hanc non habent autoritatem nisi in Petro & eius successore Romano Pōtifice: Pontifex autē eam habeat: Omni quæstione remota videtur eius decisioni adhęrendū esse, qui hac plenissima iurisdicēdi fungitur potestate. Intelligo tamen nisi Pontifex vsque adeò insaniret, vt expressè contra dogmata fidei loqueretur.

Verùm si aliquis fortè diceret, eum dici errare, quòd contra patrum sententiā loquatur. Respōdeo verum id non esse, quia nusquā cautū est: eru 168
bescimus autem cum sine lege loquimur.l. illam, C.de collat.immo à sacris cōstitutionibus declaratum est, Papā errare tantummodo quādo apertè contra euangelica documenta, vel contra Apostolorum & sanctorum patrum eos sequentium decisionem apertam decidere vellet, vt ait text.in cap.sunt quidam, Sed hoc in proposito casu non pręsuppōitur, ergo, &c.& hoc repugnaret iis, quę Abb.Rosell.& Card. Alexand.in locis iā anteà citatis aiunt, dum affirmant Pontificis opinionem sequendam esse, quando melioribus quàm patres rationibus moueretur. Si enim pręsupponūt eum
melioribus rationibus moueri posse: Ergo etiam 169
sentiūt, Papam eo ipso quòd à patribus dissentit,

non

non errare: ſed rectè reperitur contrarium, cum qui in negotio fidei à Pontifice diſſentit hæreticum exiſtimari, ita Hieronymus in d.c. hæc eſt fides, xxiiii. queſt.i. Prætereà ſi hoc verũ eſſet, Glo. in d.c. quodcunq;, & Archid. qui eã in q. fidei amplectitur, malè loquerentur: præſupponunt enim ſententiam Pontificis patribus contradicentẽ prævalere: ideo eo ipſo Pontifex non dicitur errare. Sic etiam deſtrueretur Glo. in d.c. in iſtis, vbi cõtradicentes ſententias præſupponit & arbitrium Pontificis preualere ait, niſi contra fidem loquatur: Atque ideo non dicitur Papa contra fidẽ loqui, etiam ſi aliter quàm patres ſentiret. & hoc eo magis quia citat d.c. ſunt quidam. ſecundũ quod ſunt ipſius verba intelligenda, vt ꝑ Bart. in d.l. nõ ſolum. §. liberationis. ff. de liber. leg.

170 Deniq; non obſtat, ſi diceretur, Papam errare poſſe. c. nunc autem, xxi. diſt. eccleſiam autẽ vniuerſalẽ errare non poſſe. c. à recta, xxiiii. q.i. Quia reſpõdeo quãuis Papa vt homo errare poſsit iuxta illud, omnis homo mendax, tamẽ ſi notoriè nõ errat, in dubio errare non cenſetur, cũ eius vita iam ad Chriſtianæ vniuerſitatis regimẽ approbata ſit. c. non nos, xl. diſt. facit l.i. ff. de offic. præ-
171 fect. præt. & ideo ipſius ſententiæ, qui iudicandi autoritatem habet, ſtandum eſt, vt prædiximus. & eſt tex. in c. noua quædam de pœnit. & remiſ.
172 Rurſus dico loca in quibus autores ſentiunt Põtificem

tificem errare posse, intelligenda esse de iudicio personali ipsius Pontificis: aliter autem vbi Pōtifex Maximus, vt Christi Vicarius sedens in solio suæ maiestatis negotium fidei definiret, quia eo casu, cùm ei Spiritus sanctus assistat, vt paulò ante probauimus, credendum est, eum errare non posse, ita docuit Leo in ij. ordinationis suæ dicēs super illud, Ego rogaui pro te, &c. specialis cura à Domino Petri suscipitur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. Hoc idem sensit B. Bernardus, qui ad Innocentium Papam scribens ait. Dignū arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, vbi fides defectum habere non possit, & reliqua, quæ supra retulimus. Sic etiam B. Thom. in quolibeto. ix. ar. vltimo, secundum quod refert Brixiensis in quibusdam responsionibus factis contra Panor. distinguit inter opinionem Papæ & sentētiam Papæ. Idem ait Caietanus in trac. de aut. Pap. & cōcil. & alij, qui hac de re egerunt, pro quibus adduco tex. in d. c. hęc est fides, vbi Hieronymus ait, se in ijs quæ ad fidem attinent, emendari paratum esse à Pontifice, quia Petri sedem & fidem tenet. Ecce nisi Hieronymus sensisset, Pōtificē in sede Petri sententiam fidei proferentem à veritate declinare non posse, vtiq; ei fidem suam non credidisset, & hoc præsertim cùm non aliam huius suę credulitatis rationem afferat, nisi quia Pontifex

Petri

Petri ſedem tenet. Quod deinde etiam magis ex preſsè confirmat dicens, ſi autem hæc noſtra con feſsio Apoſtolatus tui iudicio comprobatur, qui cunque me culpare voluerit, is ſe hęreticum com probabit, ex quibus verbis non obſcurè colligitur, Hieronymum ſenſiſſe Pontificem Apoſtola tus ſui iudicio iudicantem errare non poſſe, cùm à tali ſententia diſſentientem hæreticum eſſe per hibeat: & ratio eſt in promptu, nam ſi Papa in ijs, quæ ad fidem pertinent, iudicandi poteſtate perfruitur, vt latè iam anteà fuit oſtenſum: cōſequēs eſt, vt errare non poſsit, alioqui nihil ſtabile & fir mum in eccleſia haberemus: quo nihil deterius poſſet contingere. Et huic rei magno eſt argumē to, cùm nuſquam inueniatur, Papam aliquē, quā tūcunq; malum, vel conſtitutionem condidiſſe, vel ſententiam protuliſſe, quæ à fide deflecteret: id quod profectò non potuit niſi Dei ſpiritu afflante contingere, qui iudicio illius ſedis ſemper

172 aſsiſtit, vt ſuperiùs tetigimus. Poſſet etiam ab aliquo fortè dici, cōcilia quoque nonnunquam errare poſſe & quandoque erraſſe, vt docuit Cardi. Alex. in d.c. Anaſtaſius, in fi. Nec refragatur text. in d.c. à recta, primò, quia ibi non probatur id, ad quod d.c. allegari conſueuit, cum ibi non eccleſiā errare non poſſe, ſed nunquam erraſſe conſcriptū ſit. Hæc autem diſsimilia ſunt, ergo de vno ad aliud non inſertur l. Papinianus, ff. de minor. Secundò

cundò dicimus text. illum de vniuersali ecclesia 173
intelligendum esse, quę est omnium fidelium col
lectio, vt habetur c. ecclesia, de consecr. distinct. j.
ita Glo. in d.c. à recta. & Abb. in c. significasti, de
elect. cui accedit Ripa in c. j. de iud. & Caiet. Car
di. Alex. & Card. Iac. in locis præmemoratis con
sentiunt, arbitrantes hoc de concilio, in quo tan
tummodo vniuersalis ecclesia repræsentatur, sen
tiendum non esse ob rationis dissimilitudinem,
quia primo casu fides in quocunque etiam mini-
mo fideli reperiri posset, quemadmodum & in so
la B. Virgine fuit reperta. Vel si volumus (vt ma-
gis verum puto) q; non modò ecclesia ipsa vni-
uersalis, sed etiam is, qui eam representat, in perti
nentibus ad fidem errare non possit, tūc ea ratio
ne Pontificem quoque errare non posse dicimus, 174
quippe cum in eo vniuersalis ecclesia repręsente
tur, c. quodcunq;, xxiiii. q. j. c. scire debes, vii. q. j.
tradit Glo. in d.c. à recta. Et propterea id, quod
fuit statutum à Papa dicitur fuisse ab vniuersali
ecclesia constitutum, c. Pia cum glo. de excep. in
vi. hinc ait B. Thom. in ii. ii. q. xi. arti. ii. in solutio
ne vltimi arg. autoritatem vniuersalis ecclesię in
Romano Pontifice residere. quod verum esse in
telligo, quando Pontifex ex Pręsulatus sui iudi-
cio sentētiam profert, vt prædiximus. Sed posito
etiam quòd Pontifex errare posset, concilium au
tē non, intelligo illud de concilio integro in quo

summus inest Pontifex, qui eius caput est, quia quanquam ipsi soli sine alijs ligandi potestas tradita est: tamen non aliis sine ipso tributa fuit. Et doctores, quorum suprà memini, dicũt, Papam melioribus quandoq; rationibus moueri posse, in iis, quæ ad fidem pertinent, ergo sentiũt Synodum cui Pontificia desit autoritas errare posse. quia fidei veritas vnica est, quam si à Papa cõtra dicentibus patribus inueniri posse concedimus, fatemur patres à tramite veritatis posse deflectere, & consequenter errare. Præterea cũ loquimur de ecclesia, loquimur de corpore mystico, ergo de capite & principaliter intelligimus, vt etiã superius dictum est, respondendo ad leges, quibus cautum est cõciliũ plenissimã habere potestatẽ:
175 Nam intelligũtur de integrali cõcilio, in quo Põtificia potestas, tãquã sol inter sydera corruscat, præsertim cùm pro ipsius fide à Christo principaliter oratum fuerit. Sed capite à membris dissentiente, dico membris à capite discedere non licere, sed illud sequi debere per c. non decet, xii. dist. Caput enim quantum cęteris mẽbris sit præstantius & natura ipsa satis indicat, & eruditè admodũ declaratur per Bal. in c. i. §. ad hæc, de pac. iur. firm. Abb. & Feli. in c. cum non liceat, de pręscri.
176 Quare cum de capite naturali ad Papam ecclesię caput valeat argumentum vt Leo docuit in c. ita Dominus, xix. dist. & Cyrillus in libro Thersaur.

& Ioan de Lign.in tract.de censura ecclesiastica.
§.iiii.Consequẽs est, vt quemadmodum mẽbra dissentiente capite agunt frustrà, ita membra huius corporis mystici negotia ecclesię prę sertim ardua contradicente Pontifice diffinire nõ possit.

177 Ex iis igitur liquere arbitror, etiã in dubia fidei quæstione Papæ iudicium sententiæ patrum præferri. Nunc dico etiam si aliter esset, hoc propositæ cõclusioni nostræ non repugnare: nã vt Card. Alex. ait, in d.c. Anastasius, hoc nõ esset ex maioritate potestatis, sed ex maioritate iudicii: quia ex quo Patres veritatem fidei iudicare existimatur, sequeretur Pontificem aliter sentientem errare in fide, & consequenter eius sententiam tã quam à fide alienã reiiciẽdam esse: immo ipsum tanquam hæreticũ accusari posse, vt d.Card. ait, sed tunc propterea non diceretur concilium maiorem ipso Pontifice potestatẽ habere, quia eius potestatis causa non esset ipsum cõcilium, sed veritas, contra quam si Papa niteretur, tanquam hęreticus, & consequenter tanquam non Põtifex, iudicari posset. Nam veritas à quocunq; inuenia- 178
tur tenenda est, vt sæpe dictum est. Postremo ne illud quidem omiserim, quod dici fortasse posset cõcilia etiam sine Põtifice multa posse facere, vt 179
est, Papa mortuo, aut deposito, aut negligẽte ad prouidendum necessariis ac imminentibus ecclesiæ periculis: ergo videtur concilia etiã sine Pon- 180

tifice ſupremam habere poteſtatẽ. Breuiter dico Papa naturaliter ſeu ciuiliter, vt puta per depoſitionem, mortuo, ideo concilium ſummam habere iuriſdictionem in caſibus, qui moram non patiuntur, quia tunc Pontificiam nanciſcitur poteſtatem, vt iam anteà tetigi, & latè tradunt qui ea de re ſcripſerunt. Idem eſt etiam vbi Pontifex in vrgẽtibus ecclesiæ negotiis periculisq; negligens
181 eſt. Nam in quacunque vniuerſitate ob magnam maioris & potentioris partis incuriã propria poteſtas ad alios recidit, & eis accreſcit, qui alioqui
182 nihil poſſent. l. cùm Nauarchorũ. vbi Bart. C. de naui. lib. xi. not. in c. gratum, de poſtul. prẹlat. Fa
183 ciunt not. tradita per Pet. de Anch. in conſi. 409. uiſo & diligenter inſpecto col. pen. & fin. Dum tradit Poteſtatem etiam Papæ reſeruatam poſſe tempore ſchiſmatis ab ordinariis exerceri propter urgentẽ neceſsitatẽ. quẽ ſequitur Car. Alex. in. cap. per uenerabilem. §. quod autem, qui fil. ſin. leg. car. 21 & 27. Hinc etiam ad vnum ſolum Cardinalem aliis negligentibus, totius collegii iura deuolui, & ipſum ſolũ nomine omnium Pontificem eligere poſſe nouimus. in Glo. communitur approbata in Clement. ne Romani, §. porrò, de elect. & ne longè exempla petamus, in hac materia ſcilicet congregandi concilii, quamuis principaliter ſummi Põtificis autoritas exiga
184 tur, tamen inſtante neceſsitate, vt puta pro ſedã

da

da hæresi, Papa requisito & recusante, aut negligente, potestas illa ad Cardinales, & eis negligēti bus ad Imperatorem, tum deinde ad alios principes, ac deniq; ad inferiores quoq; deuoluitur, vt per Rosell. in tract. de concil. & per alios, qui hac de re scripserūt, quos etiam retulit Ias. in cōs. xcv. in quarto vol. hoc tamen de hæresi sedanda declarandum est, vt infrà in tertia parte explicabimus. Quare & in proposito casu dicimus Pontificiam potestatem, ob summam ipsius Pōtificis in negotiis vrgentibus negligentiam ad conciliū recidere: ut probatur ex multis, quæ in simili docuit Feli. in c. cum olim de testi. Itaque cùm in eo & Pontificia insit potestas, illud sequitur, nihil propterea Pontificiæ adimi potestati, neq; cōcilium Pontificia potestate maius esse, cum illa concilii caput sit, ac in eo in concreto consideretur. Facit ad rem hanc Archidiaconi documētum in c. porrò, lxvj. distinct. cum multis, quæ copiosè superius adducta sunt, & pro conclusione ac sigillo (vt ita dixerim) eorum, quę in hac disceptatione deduximus, affertur edictum cōcilii Florētini, quo 185
cautum est, Romanum Antistitem in Petro regendi & gubernandi vniuersalem ecclesiam potestatis plenitudinem accepisse: quo stante nefas est amplius disputare de potestate concilii sine Pontifice, ne dum suprà eum. Nam ecclesia vni- 186
uersalis, collectio fidelium est, quæ in concilio es-

se iu-

ſe iuris interpretatione cenſetur (vt prędiximus) ſuprà quam quidem vniuerſalem eccleſiam, ſi Papa eſt, vt fuit apertiſsimè ab illo cōcilio declaratum, inanis eſt iſta collectio, cùm ad ipſum Pōtificem ſpectet regere & gubernare eccleſiā vniuerſalem, non autem ab ea regi vel gubernari. Et eo magis cum hoc ipſum concilium declaret, ita quoque præcedentes Synodos æcumenicas ſenſiſſe, quod infrà etiam plenius opportuno loco aperiemus.

Nec aduerſus prædicta omnia vrget conſtitutio in iiii. & v. ſeſsione à Conſtantienſi concilio
187 edita, & à Baſileienſi deinceps repetita, qua cautum eſt. Quęcunque cuiuſcunq; ſtatus & dignitatis etiam ſi Papalis exiſtat, obligatum eſſe parere præceptis illius, & cuiuſcunque alterius cōcilii legitimè congregati in iis, quę pertinent ad fidē, & extirpationem ſchiſmatis, & ad reformationem eccleſiæ in capite & in membris. Quorū verborum occaſione dici nō poteſt, quāta ſit exorta perturbatio, & quàm multi conati ſint ſupremi capitis imminuere poteſtatem, qui & ingenio & doctrinæ gloria florentes poſteà quāplurimis autores fuere ita ſentiendi, & huius altercationis & ciuilis atq; inteſtini belli in eccleſia excitandi de hac maioritate poteſtatis, de qua hoc libro diſputare inſtituimus. veritatis autem ſtudio laborem hunc libenter ſuſcepimus, atque in hiſce potiſsimum

mum refellendis,quæ vim magnam habere exiſtimantur,quanta potuimus diligentia dedimus operam,vt argumẽtorum fallacia, & quaſi nube depulſa,veritas ipſa in lucem prodiret: cur enim alias alibi à nobis diſputata, ſed nunc diligentius conſiderata,multiſque nouis aucta rationibus,in hoc perquam neceſſario loco tractare pudeat? Quicquid igitur de hac ipſa re Cardin. Alexand. in Rubri.xv.diſtinct.& alii alibi dixerint:nos ſaluo ſemper ſanctę matris eccleſiæ arbitrio opinamur,ſanctiones illas ita intellectas, vt futuris Põtificibus indubitatis normam dare nitantur,ferri nullo iure potuiſſe. Idque duobus vel præcipuis concluditur argumentis: Primum eſt, quoniam 188
concilia,quæ ſine iuſſu certi atque indubitati Põtificis congregantur,legitima non ſunt: nam conceſſo Romani antiſtitis principatu, de quo latiſſimè iam antea diſſeruimus,ſequitur,membra ſine capite,& oues ſine paſtore congregari iure nõ poſſe: nam ad illius ſolius autoritatem pertinet 189
concilia congregare, cui omnes fideles obedire tenentur, ſed Papa ille eſt, cui tota parere debet eccleſia c.i.xciii. diſt. & iam ſæpe probatũ eſt, igitur.&c.Præterea ſi ad alios etiã hæc autoritas ptineret,facillimè ſchiſma oriri poſſet, cui vt occurratur,ad ſolũ Papã eã ſpectare opus eſt cõfiteri. Idq; ſatis apertè probatur Macab.1.c.14.vbi Symoni ſummo ſacerdoti fuit tributũ cõuẽtus ſine

190 ipſo fieri non poſſe. Hæc veritas probatur etiam in c.dudum iii. q. vi. vbi habetur, ab Apoſtolis & eorum ſucceſſoribus in antiquis fuiſſe decretum ſtatutis, quæ ſancta vniuerſalis tenet eccleſia, nõ debere abſque conſcientia Romani Põtificis cõ
191 cilia celebrari & ibi Gem. Hoc idem in concilio Niceno fuiſſe ſancitum multi patres fide digniſsi
192 mi prodiderunt: Iulius enim Primus, qui paulo poſt illam Synodum fuit ad Pontificatum euectus, in Epiſtola prima & ſecunda ad orientales Epiſcopos, & Athanaſius ac omnes Epiſcopi Aegyptij, Thebaici, & Lybici, in Alexandrina Synodo congregati, in epiſtola ad Fœlicem II. affirmarunt, ita (vt prædiximus) fuiſſe à Niceno concilio ipſis præſentibus conſtitutum. Hoc ipſum & Galla Theodoſij Auguſti mater in epiſtola ad
193 filium confirmauit dicens, Legatos Romani Põtificis ſecundum Niceni concilij diffinitiones ſolitos eſſe concilijs præſidere. Nec quiſpiam miretur hoc inter illius Synodi conſtitutiones non reperiri, cum nouerimus multas ex eis hæreticorũ inſidijs fuiſſe delatas, vt Fęlix II. qui martyrij corona fuit inſignis, in eius decretis teſtatur, & habetur in epiſt. concil. Sardicen. Idque Athanaſius & Epiſcopi in Alexandrina Synodo collecti, quorum paulò ante meminimus, confirmarunt, rogantes Fœlicem II. vt ob hoc Niceni concilij ſtatuta diligentiſsimè cuſtodiret. Quare ex tot et

tantorum

tantorum patrum teſtimonijs liquet, hoc in Niceno concilio fuiſſe proculdubio conſtitutum. Hęc eadem ſententia in concilio Chalcedonenſi actione decima continetur, vbi ſcriptũ eſt, Cecropio proponente ab omnibus patribus acclamatum eſſe, illud appellari concilium iure non poſſe, quod non eſſet Apoſtolica autoritate collectum. Atque ideo legimus Synodum quoque contra Symmachum Papam iuſſu Theodorici coactam decreuiſſe, ad ipſum Papam quamuis accuſatum, pertinere, Synodum illam cogere, ne alioqui irrita foret, §. hinc etiam, xvii. diſtinct. & de quo ſuprà latius viſum eſt. Huc accedit Marcellum primum, qui martyrio fuit inſignis Epiſt. ij. Damaſum Epiſtola iij. ad Stephanum Archiepiſcopum, & ad tria Africę concilia, ac Iuliũ primum in locis præmemoratis affirmaſſe, ab Apoſtolis & eorum ſucceſſoribus traditum fuiſſe, concilia non debere abſque Romani Pontificis ſententia celebrari, ad quod videatur etiam tex. in c. Synodum, & in c. multis, xvii. diſtinct. In vniuerſitatibus enim habẽtibus caput, iure cautum eſt, nihil ſtatui poſſe ſine ipſius capitis autoritate ſecundum Innoc. in c. cum acceſsiſſent, & in c. cum omnes, de conſtit. facit. l. omni innouatione, & ibi Alber. de Roſ. C. de ſacroſ. eccle. Hinc nouimus Pelagium II. pręcepiſſe vana irritaq; eſſe ea omnia, quæ agebantur in Synodo ſine ipſo Nea

194 (margin, beside "Hęc eadem ſententia…")

195 (margin, beside "cellum primum…")

poli congregata, vt videre est in eius epist. decre
tali,& in d.c.multis,facit,c.benè quidem,xcvi.di
196 stin.Similiter & Damasus epist. v. eadē ratione
constituit, concilium Ariminense nihil prorsus
statucre potuisse. Ennodius ī libro autoritate v.
Romani concilij confirmato, atq; inter illius ge
sta relato,& Socrates Episcopus in lib.iiii. ca.ix.
cuius opera in vii.cōcilio approbantur, cōstāter
asserūt, ecclesiasticis regulis mandari, ne præter
sententiā Romani presulis concilia cōgregētur.
197 Non pretermitto ante conciliū Sardicense fuis-
se ab Arrianis Synodum in Antiochia collectā,
quæ.fuit habita nullius momēti propterea quòd
absque Romani Pont.autoritate cōuenerat, vt
autores Græci in lib.iiii. Tripartitæ historię do-
198 cuerunt.Deniq; Sanctus ille Stephanus, cuius ce
lebritatē Græci xxiiii. die Septēbris venerantur,
damnat conciliū, quod de abrogandis imagini-
bus sineRomani antistitis autoritate cōuenerat,
& cùm eius concilij decretum æcumenicū dicere
tur,exclamans ait, O ignorātiam,ò absurditatē,
&quomodo Synodus hęc ęcumenica vocabitur,
quam Romæ pręsidens nō approbauit? sine quo
impossibile prorsus est,res ecclesiasticas regulari.
199 Accedit ad hæc tex.in c.Regula,xvii.distinct.&
in c.ideò.ii.q.vi.& quæ habentur per Aymarum
Archiepiscopum Remensem in suo lib.de Syno
dis,cap.xviii.vbi ita inquit,ne mireris,quòd ipso
rum

rum conciliorum autoritatem Romano Ponti-
ci aſcribamus, nam nulla concilia rata leguntur,
quę apoſtolica autoritate ſuffulta non fuerint.

Et quoniam apud pertinaces de hac ipſa re nō 200
nunquam difficultates oriuntur, libet in ea venti
landa paulùm immorari, vt contraria diluamus.
Huic igitur apertiſsimæ veritati obiiciuntur ea,
quæ illi, qui contra nos ſunt, aliquando obloquū
tur, dicentes; antiqua concilia non fuiſſe Roma
ni Pontificis autoritate collecta: Nicenumq́ue,
Conſtantinopolitanum, Epheſium, & Chalce-
donenſe adducunt. Rurſus aiunt, Concilium
Aquileienſe fuiſſe in Italia celebratum, cui præ-
fuit Ambroſius. Reſpōdeo enim, vt pro illuſtrio
ri dicendorum intellectu affirmandum eſt, non
eſſe à ſacris conſtitutionibus, & ſanctorum pa-
trum ſententia diſcedendum, quamuis quædam
ex priſcis illis conciliis prima frōte, ſolo iuſſu Cę
ſaris videantur eſſe collecta; quoniam id propte-
rea non contingebat, quòd Romani Pontificis
abeſſet autoritas; quinimò, ea præcedente, Impe
ratores illa concilia congregabant, vt inquit Ar-
chid. in cap. mandaſtis, ii. q. v. dicens, vbicunque
reperitur Cæſares concilia coegiſſe, id ſemper eſ-
ſe intelligendum, iuſſu ſcilicet Romani Pontifi
cis præcedente. Quapropter illius autoritatis ma
gis executores, quàm perturbatores iure nuncu-
pari poſſunt. vt ſentit tex. in cap. ſexta Synodus,

xvi.dist. ibi exequente piissimo Principe Constantino;idq; testatur Aymarus ĩ.d.loco. Iccirco autem priscis illis temporibus solum nomen Imperatoris proponebatur,ut omnes ex diuersis prouincijs cõuocati patres facilius colligerētur.Cùm n. tunc maxima esset hæreticorum potentia & insolentia, parum fuisset, si nudum Papæ prçceptũ prçcessisset, atq; ideo Papa per Principes seculares agebat, quod per se ipsum agere non potuis-
201 set, & multa contra Cæsaris autoritatem attulit oldr.in cons.69. ubi totis uiribus conatur ostendere illam nullo iure uel Diuino uel humano esse subnixam,quod quidem cons. terribile esse dixit Feli.in.c.cùm non liceat de prçscrip.sed quicquid sit de hac re saltem dicimus, Cæsarem non modo ullum in sacerdotes imperium non habere, sed illud etiam, quod in homines sibi subiectos exercet habere accumulatiuè ad Papam non autem priuatiuè,ut uerbis utar Feli. & aliorũ, qui ita docuerunt in.c. Quoniam de rescript.uacante autem alio principatu sæculari, non Cæsar sed ipse papa succedit secundum ueriorem sententiam, quoniam ei subest tanquã habenti potestatem illam in habitu reducibilem ad actũ, ita Feli. post alios in.c. Licet ex suscepto de for. compet. ubi eadem ratione cõmuniter affiirmatum est, Papam uacante imperio succedere, & non è contra,ita etiam habetur per Bart. cum ibi additis in

l. j. §. denique.ff. de aqu. plu. arcc. ſed de his hactenus. Iam igitur doceamus ſine Pontificis auto 202 ritate concilia illa non fuiſſe coacta. In Niceno concilio dicimus Oſiũ Epiſcopũ Cordubenſem unà cum Vincentio & Victore uices agẽtem Syluestri Romani Pontificis præfuiſſe, ut legitur in præfatione ad concilium Sardicenſe, eoſque illius concilii ſanctionibus primos ſubſcripſiſſe, nam ab ordine ſubſcriptionis ſuperioritas coniici ſolet, l. j. §. quibus. C. de nou. cod. fac. quæ etiam ex eo uel facilè dignoſci põt, quòd patres illi petiierunt, ut acta in illo concilio, ſua ipſe Syluester autoritate firmaret; id quod ſuperiorem poteſtatem haud obſcurè indicat, ut iam ſæpe dictũ eſt. Conſtat etiam ex relatione multorum inſigni pietate illuſtrium, quos paulò ante attulimus, in eadem Synodo inter cætera fuiſſe ſancitum, non licere ſine Papa Synodos conuocari. Quapropter conſtantiſsimè affirmandum eſt, patres illos in ſuo concilio celebrando, alio iure uti non uoluiſſe, quàm eo, quod ipſi aliis ſtatuerunt argumen. l. j. & tot. tex. ff. quod quis iur. Præterea antiquis documentis traditum eſt, Synodum illam, nutu Sylueſtri fuiſſe coactam. ut habetur in epilogo Romani concilii ſub Syluestro Propterea quamuis ſolus Conſtantini iuſſus præceſsiſſe uideatur, credendum tamen eſt, id ſine Syluestri uoluntate non fuiſſe peractum,

tum

203 tum ex prędictis, tum etiam quoniam quantum honoris Syluestro Constantinus tribueret, videre est, in edicto Constantini, in quo eum esse summum, esse maximum, esse sacerdotum principem, prædicauit; Porrò in hæresim laberetur, qui illius sedis priuilegia lędere auderet. c. omnes xxii. distinc. quod scelus de Cõstãtino illo optimo suspicari, ne dum dicere, est nefas. Denique huius sententiæ magnum est argumentum, cum nouerimus Cõstãtinum multos libellos, in quibus sacerdotes accusabãtur, sibi oblatos reiecisse, & palàm dixisse ad se huiusmodi iudicium non pertinere. Quare verisimile est, eum pari ratione, ne Romani Pontificis autoritas imminueretur, noluisse pręcipere, vt Synodus colligeretur,
204 nisi Syluestri præcedente consensu; quoniam in voluntate hominis excutienda plurimum inspici solet, quid is facere consueuerit. l. si seruus plurium. § .fi. ff. de leg. j. l. pen. ff. de alim. leg. Ha-
205 ctenus de concilio Niceno. Primum concilium Romanum in quo ipse Constantinus & cclxxv. patres interfuere, Syluestri iussu coactum est, solam Constantino præsentiam exhibente. Arelatense concilium ii. vnà, cum Eugenio & Quiriaco Syluestri vices agentibus celebratum est. Romana Synodus ii. Iulio 1. præsidente, habita fuit. In concilio Sardicensi plurimum honoris Romano Pontifici delatum est. vt in iiii. & vii. cap.

eiusdem

eiusdem concilij continetur. Statutum enim in eo fuit, episcoporum appellationes ad illam sedẽ esse referendas; atque ideò conijciendum est, illud quoque concilium fuisse Iulij autoritate coa-ctum; ne supremę ipsius dignitati detraheretur, quamuis id expressè legi non possit; cùm integra gestorum illorum exemplaria non habeantur. Traditum enim est in præambulis ad concilium Sardicense multos patres se ob angustas inducias excusasse, culpantes Iulium Romanum Antistitem: Cur autem de induciarum angustia reprehẽderetur, qui suam in cogenda Synodo non impertitus esset autoritatem? Preterea exploratum est, vt ibidem habetur, multas tunc Romano Pontifici ab hæreticis redditas fuisse literas Athanasiũ accusantes, multasque à catholicis eum exculpantes, à quibus tum accusationibus, tum excusationibus porrectis secuta est celeberrimi illius concilij congregatio. Diu etiam ob hanc eandẽ causam Athanasium Romæ moram traxisse nouimus. Ex quibus omnibus necesse est in eam ire sententiam, vt Papæ autoritas omnino magnæ illi Synodo interfuerit; multæ enim coniecturæ probationi plenæ sufficiunt. l. ii. cum glo. ff. de ex 206
cus. tut. Imo. in cons. cxxxix. Crauet. in cõs. clviii. Imò sola presumptio plenè probat, in ijs, quę sunt consona veritati secundum Bar. in d. l. ii. ff. de ex cus. tut. Mileuitanum cõcilium, in quo ratio fidei

ventilatur,

ventilatur, autoritate Papæ fuiſſe collectum, teſtatur Innocẽtius I. cum enim ad illos patres, qui ad eum literas dederant, reſcriberet, ait. Mileuitanum noſtra autoritate concilium. Septimum Chartaginenſe concilium non fuit ſine Papę legatis celebratum. Quòd autem attinet ad concilium Conſtantinopolitanum, quamuis in eo parua admodum Romani Pōtificis mentio habeatur, non tamen propterea contra nos ſumendum eſt argumẽtum, quoniam ob Arrianorum furorem aliquando aliter fieri non potuit, vt habetur in v. cap. illius concilij. Veruntamen etiam ibi vidimus Romano Antiſtiti ſupremũ ſemper honorem fuiſſe delatum, cùm ſtatutum fuerit primũ honorem Conſtãtinopolitano, poſt Romanũ, deberi epiſcopo. In concilio illo Epheſino primo, quamuis integra eius geſta non habeantur, nouimus tamen Cyrillum Alexandrinum vice papę Celeſtini præſidiſſe, vt legitur in præambulis ad illud concilium, licet mendaces aduerſarij, & in hoc, & in Chalcedonenſi, negent autorita-
207 tem Romanorũ Antiſtitum interceſsiſſe. Vt igitur hæc eorum impudentia detegatur, Chalcedonenſis illius cõcilii geſta perſcrutemur, ex quibus conſtabit in ea Synodo & cogenda, & celebranda, & poſt illius confectionem, ſupremum ſemper honoris, & iuriſdictionis gradum Leoni fuiſſe tributum, atque ita ex iis, quid in aliis quoque

veteribus

veteribus illis concilijs fuerit obseruatum, vel facilè accipietur. Valentinianus & Marcianus Augusti in epistola ad Leonem, cum rogarunt, vt magna Synodus Chalcedonensis, ipso autore, colligeretur. Huius veritatis est contestis vir sanctissimus Leo, qui ad Synodum illam scribens in epistola xlv. sic ait. Amplectendum est clementissimi Principis concilium, qui nos ad reformandam ecclesiam conuenire voluit, Petri tamen iure atque honore seruato. Existimetis igitur nos in his fratribus Paschasiuo &c. qui ab hac sede directi sunt, illi concilio præsidere. Hoc idem confirmat Leo ad ipsum scribens Marcianum Augustum, vt patet in epistola xlvii. cùm inquit, prædictum fratrem & coepiscopum nostrum vice mea conuenit concilio præsidere. Aiunt isti veritatis perturbatores, Leonem inuitari, nec nos id negamus, sed quo tandem modo inuitatur & rogatur? Certè vt concilij autor sit, vt ei præsit. Præterea diligenter est animaduertẽdum, rogatum fuisse ab Augustis Leonem, vt suam concilio pręsentiam exhiberet. Sic enim futurũ sperabant, vt res ecclesiæ, quæ in ij. Ephesina Synodo, vi & metu fuerãt ab hæreticis profanatæ; maiori ordine componerentur: Verùm quia moris non erat, vt Pontificia maiestas accederet, pręsertim cum in longinquis partibus concilia colligebantur. Sed tantum per Legatos

eò destinatos pręesset. Iccirco Legatos misit, qui huic concilio pręsiderent. Audiamus Paschasiuum Leonis legatum coram toto concilio ipsa hæc profitentem, affirmantemque ideò necesse esse, vt omnia, quæ ibi erāt pertractāda, sua prius interlocutione decernerentur, cui omnes patres assensere; vt videre est in Actione iii. illius concilii. hoc idem latè probat Ioā. de turr. crem. in iii. lib. suæ summæ. ca. xi. Gelasius in epistola ad episcopos Dardaniæ constanter asserit, Romanam sedem sola sua autoritate decreuisse, vt Synodus Chalcedonensis haberetur. Quid igitur adhuc plura desideramus? cum Gelasii, Leonis, ac ipsorum habeamus testimonia Imperatorum, quæ Leone autore, aiunt Synodum Chalcedonēsem fuisse collectam.

208 Nunc idem in ipsa celebranda obseruatum fuisse doceamus. Colligitur ex libellis cōtra Dioscorum porrectis, semper Leonis nomen concilio fuisse prælatum, atque indè coniicitur, ipsum tanquàm caput cæteris præfuisse; maiores enim in prioribus locis poni consueuerunt. l. i. §. quibus. C. de nou. cod. fac. ex gestis eiusdem cōcilii. Actione x. habetur, à patribus dictum fuisse palàm: Romanæ sedis legatos, & prius loqui, & prius acta confirmare consueuisse. Immò cum de ferenda contra Dioscorum damnationis sententia ageretur, patres concilii, Leonis vices agētibus

tibus dixere, ipſos ibi primatum obtinere, & propterea ipſorum eſſe ſententiam ferre, in quã vniuerſa Synodus eſſet conceſſura. hæc ibi in Actione iii.

Verum quid deinde celebrata illa Synodo actum fuerit aperiamus. Tota Synodus in epiſtola ad Leonem teſtatur, ipſum ſibi, vt capu membris præfuiſſe. Imperatorem verò ad ornamentũ interfuiſſe. Ecce quàm clarè hoc loco probetur id, quod paulò antè narrauimus, ſcilicet Imperatores nunquam conciliis, vti præſides præfuiſſe ſed ad ornamentum, hoc eſt ad libertatem concilij defendẽdam. Item Synodus à Leone petijt, vt geſta approbarentur, Idem quoque Auguſtus & Auguſta petiere, vt in eorum epiſtola traditũ eſt. Leo autem illa tantum confirmauit, quibus ipſe ſuam autoritatem fuerat impertitus, inſinuans, concilia autoritate Romani præſulis, quaſi quodam freno temperari ac regi, hæc habentur in epiſtolis Leonis lvii. lviii. & lxix. Quantũ etiam honoris Leoni concilium exhibuerit, ex eo liquet, quòd ei ſummitatis titulum tribuit in epiſtola eiuſdem concilij ad Leonem. Qui autẽ ſummum quidpiam eſſe affimant, nihil illo ſublimius eſſe pronuntiant. 209

Quare quid amplius pro hac parte adduci poſsit, non video, quàm ſi quis doceat antiqua concilia iniuſſu Romani Pontificis non fuiſſe

collecta;ab eodem verò Pontifice petitum,&ab ipsis concilijs,& ab Imperatoribus, vt conciliorum gesta, sua autoritate firmaret, ab eodẽ acta ritè celebrata roborari, & rursus ab eodem illicita damnari.

210 Clamant concilium Aquileiense,cui præfuit Ambrosius,in Italia celebratũ, in quo nulla Romani pręsulis mentio habetur. Respõdeo illius concilii acta mutila esse, nec integra ad posteros peruenisse, & propterea quæstiones nostras illorum autoritate decidi nõ posse, & idem dicimus de multis aliorum conciliorum gestis, quæ imperfecta ad hanc ætatem vix peruenerunt. Nam,

211 vt Celsus ait Iurisconsultus,inciuile est, nisi tota lege perspecta iudicare.l.inciuile.ff.de leg.faciũt ad rem tra.per Bar.in l.omnes populi.ff. de iust. & iur.& per Doct.in rub.ff.de no.oper. nunc.& per Canon.in c.contingit,de fid. instr.Collectio enim ista non valet,hoc non legitur factum,igitur non fuit factum, quia locus ab autoritate negatiuè nullius est roboris,& momenti. Legitur enim Io.vlt. multa alia fecit Iesus, quę non sunt scripta in libro hoc. Pręterea non est verisimile patres illos præsertim in Italia conuenisse, nisi Papę saltem tacito accedente cõsensu,idq; quoniam ita in concilio Niceno fuerat iam anteà cõstitutum, vt à fide dignis autoribus acceptũ est, quorum supra meminimus:tum etiam quia con

cilia iniussu Papæ congregari non consueuisse affirmatum est in concilio Chalcedonensi, vt supra diximus. Demum illud quoque affirmamus, si concedatur quod iure negari potest, illam Synodum iniussu Pontificis conuenisse, non tamē propterea hac Pontificiæ potestati obesse; nihil enim noui de fide ibi traditum est, sed quidam tantum, qui in Arrianam perfidiam inciderant, erant hæretici declarandi, vt ait Gelasius in epistola ad Episcopos Dardanię: quocirca cùm iam anteà error ille esset damnatus, hæc sententia illorum magis conciliorum, quæ hæreses damnauerunt, quàm Aquileiensis, iure appellari potest c. Acatius, cum glo. xxiiii. q. j. Qui autem iudicis sententiam exequitur, autoritatem illius intelligitur comprobare .l. ad solutionem. C. de execut. rei. iud. faciunt ad rem tradita per Abb. per illum tex. in. c. in causis, de elect. & est tex. not. vbi Bar. in .l. vnum ex familia, § . j. ff. de leg. 2. vbi habetur id quod ab executoribus testamenti factum est, ab ipso testatore factum esse censeri.

Disputatū etiam fuisse aiunt, in concilio Char 212
taginensi, essetne in Synodo Nicena sancitum Episcoporum appellationes ad Romanum esse Pontificem deferendas, & in libris illius concilii nusquàm canonem hunc inuentum fuisse, & ex hoc inferunt contra Romanæ sedis autoritatem. Nos verò asserimus ibi duntaxat disputatum esse;

an inter illos canones hic canon eſſet deſcriptus. Proinde et ſi repertus non fuit, non tamen ſequitur, eundem canonem non fuiſſe in illo concilio conſtitutum, præſertim cum id Athanaſius, & Egyptii Epiſcopi, aliiq́ue plurimi affirmarunt vt prędictum eſt. Nec mirum eſt, ſi multi ex dictis canonibus deſint; quia (vt ait Athanaſius ſcribens ad Felicem. II.) ab hæreticis potentiſ-
213 ſimis deſtruebantur. Quid plura? videamus quòd legati Papæ aſſerebant Africanis Epiſcopis diſſentientibus; id ne iure diceretur, an non? vt intelligamus vtra iuſtior eſſet contentio. Iuſtiſsimam fuiſſe dicimus legatorum affirmationem, cùm id à Nicenis patribus fuiſſe ſancitum ſuperius docuerimus. Præterea hoc idem fuit in ſardicenſi concilio declaratum, vt habetur in. 4. & 7. cap. illius concilii. Iure igitur fiebat, quod vel vnius, vel alterius ex his duobus conciliis erat autoritate ſubnixum, & vſu comprobatum. Quare vel Africanos iniquè egiſſe concedendum eſt, cùm à concilii ſaltem ſardicenſis ſententia diſcreparint, vel dumtaxat diſceptaſſe, an ille canon eſſet inter alios Nicenos deſcriptus: quo caſu nō ſequitur, hoc propterea ibi non fuiſſe ſancitum, quod in libris concilii non ſit repertum, nam vt prædictum eſt, legitur Io. vlt. multa quoque alia fecit Ieſus, quæ ſcripta non ſunt in libro hoc. potuit enim vel ab hęreticis ſubtrahi, vel ab iis, qui

maieſtati

maiestati pontificiæ inuidebant, quemadmodũ alios quoque subtractos fuisse non incognitũ est.

Verùm siquis adhuc perspicuam hanc veritatem mordere niteretur, dicens, olim imperatoribus fuisse concessum, vt Pontifices ipsos eligerent, vt habetur in.c.Adrianus.63. dist.et ex hoc inferre, quòd si electi ab ipsis Imperatoribus põtificatum assequebantur, quo nihil maius in Ecclesia Dei videtur posse contingere cap. licet, de elect.c.vbi periculum, eod.tit.in.vi. & clem. Ne romani, eod. tit. Multo magis concedendum videretur, ad eosdem ius congregandi concilii pertinere. Aut. Multo magis.c.de Episc. & cler. Respõdeas licet in primis: priuilegiũ hoc ab Adriano, consentiente concilio, Carolo Francorum regi, imperatoriq; fuisse concessum.d.c. Adrianus, & hoc idem Leonem viii. Ottoni primo imperatori seu Alemaniæ regi confirmasse vt habetur in. c. in Synodo. lxiii. dist. idque tum ob ingentes à Carolo magno pro Ecclesia res fortiter, pieque ac feliciter gestas; tum etiam ob nimiam hæreticorum, & schismaticorum potentiam ac sęuitiem, qui summos præsules acriter adeò opprimebant, vt ferè tota Ecclesia subuerteretur. Quapropter catholicę religionis gubernatores existimarunt hoc pacto pontifices debere ab imperatoribus protegi, ac defendi, vt videre est in c. vota. §. rationibus, lxiii. dist. Postquàm autẽ

cum

215 cùm nutu Dei tãdem tanta hæc hęreticorum potentia cecidisset; Ludouicus ille nunquàm satis laudatus Imperator, hæc dignitatẽ Ecclesiæ dedecorantia perhorrescens, vltro huic tanto priuilegio, sedente Paschali Pontifice, renunciauit, vt traditum est in.c.ego Ludouicus. lxiii. dist. & in. c.sacrorum.§.ex his, ead.dist. Præterea dicimus non rectè colligi argumentum, si dicatur, Qui eligunt Pontificem, electo Pontificiam tribuunt potestatem, & propterea maioris viderentur esse
216 autoritatis; quoniam aliud est iurisdictionem cõferre, in personam declaratam, & vt ita dixerim, determinatam. Aliud est determinare, & declarare personam, quæ ex collatione iam facta huiusmodi nanciscitur autoritatem, vt de hoc est tex. not. & ibi Bar. & alij in.l.vnum ex familia.§. j.ff.de leg. ii. Vbi talis extat elegans iurisconsulti sententia. Hæredem, qui fundum ex dispositione testatoris vni ex ipsius familia relinquere cogebatur: quamuis in eius optione sit, vnum, magisq; alium, cui relinquat. eligere; nihilominus ex quo vnum omninò debebat eligere, nihil ei tribuisse censeri; atque ita beneficium illud primo testatori, non autem hæredi illum eligenti acceptum fertur. Hoc idem pari ratione est etiã in proposita re concedendum: cùm enim Imperator vnum, qui futurus esset Pontifex, omninò
217 eligere teneretur; Qui eligitur, Pontificiam potestatem

teſtatem Deo eam tribuenti,& legi ita præcipiẽ ti,acceptam fert, non autem eligenti, vt docuit Feli. in cap.cum R.canonicus de offi. deleg. qui enim declarat,nihil de ſuo tribuit, ſed datum ſignificat.l.hæredes palàm.§.ſi quid poſt,ff. de teſta.ſimile videmus in eligentibus Imperatorem, & in Cardinalibus, qui nunc eligunt Romanos Pontifices, & tamen ipſi non ſolum ſunt longè inferiores Pontifice,ſed nulla prorſus Pontificię poteſtatis prærogatiua potiuntur, vt latè docui in lib.meo de Cardinalatu.q.xxii. Quare deletũ remanet illud obiectum, quod ab iſta eligendi Pontificis poteſtate,quam Imperatores nonnũquam habuere,colligebatur. Alioqui enim in illum errorem vel facilè incideremus, Pontificiã ſcilicet dignitatem à Cęſare inoleuiſſe, & Papę præfectionem à Cæſare emanaſſe, qui quidem 218
primũ fuit Marſilij de Padua,qui propterea fuit damnatus in extrauag.xxii.incip.licet ſecundum doctrinam Apoſtoli, & cum denuò Io. Hus. in eundem cecidiſſet, fuit iterum in concilio Conſtantienſi damnatus. Hinc legitur in Actione iii. concilij Chalcedonenſis Dioſcorum quaſi ſuſpectos haberet illos patres,petijſſe, vt ſententiæ de ipſo ferendę ſenatus Cæſaris pręeſſet,cui à patribus reſponſum eſt,haud quaquàm licere,quę ad religionem ſpectant, coram laicis pertractari. Hac eadem ratione fuit in Antiocheno concilio

219 constitutum, eos qui in spiritualibus adire Impe ratorem auderent, esse mulctandos, vt relatum est, in ca. si quis, à proprio, xxi. q. v. In octaua Synodo cap. xvii. affirmatum est, nusquàm sacros canones sanxisse, Principes seculares in concilijs conuenire, sed solos Antistites. Hoc idem fuit disputando conclusum in concilio sub Eugenio IIII. Senis indicto & congregato, vt testatur Abb. in quæst. incip. Episcopus, & Feli. in c. Apostolicę, de excep. Quid quod ipsimet laici principes palàm hoc ipsum aliquando affirmarunt. Theodosius enim ad primam Ephesinam Synodum scribens, ait, illicitum esse eos, qui non sunt ex ordine episcoporum, ecclesiasticis immisceri tractatibus. Theodoricus Rex alioqui impius, id pariter testatus est; Is enim in cōcilio cōtra Symmacum Papam collecto apertè professus est, ad patres Synodi tantum spectare, quæ sequenda essent præscribere, ad se autem nihil, pręter reuerentiam, pertinere, vt habetur in §. hinc etiam xvii. distinct. sic etiam nouimus, vt iam antea dictum est. Constantinum eadem ratione in Niceno concilio multos libellos reiecisse, in quo sacerdotes accusabantur.

220 Quare vt tandem cò redeamus, vndè digressi sumus, concludendum est, Principes seculares filios esse ecclesiæ, & non pręsules: ac eis conuenire, in iis, quæ ad religionem spectant, discere pótius,

tius,

tius,quàm docere; & multo minus pręcipere. C. si imperator. xcvi. dist. & hāc conclusionē plenè probat Io.de tur. crem.in iii.lib.suæ sūmę.c.xxv.

Hæc igitur omnia apertissimè concludunt,robur nullum habere concilia iniussu Pontificis congregata.

Ab hac autem firmissima regula casus tollendi schismatis, & alii, qui moram non patiuntur, 221
excipi solent. quoniam tunc ideo sine iussu Papæ concilia conuocantur,quo necessarium opportuno tēpore fluctuāti ecclesiæ tribuatur auxilium, atque id tamen fit vi Pontificiæ potestatis,vt prędictum est, quæ ad vniuersitatem Episcoporum recidit,in illis duntaxat casibus,in quibus, periculum imminet,ne Respublica Christiana diu manens in tanto discrimine periclitetur,alia verò negotia,quæ differri possunt,futuro Pontifici relinquūtur,vt docuit Dec.in c.Osius,de elect. Vbi ait hoc ipsum in Synodo Constantiensi,de qua agimus,fuisse conclusum. Idq; Rosell.in tract.de potest.Pap.Abb.in quest.incip.Episcopus,& Card. sancti Syxti in sua summa retulisse.Faciūt ad rem tradita per Felin.in cap.super literis,de rescript.Ijs hunc in modum expositis & intellectis,iam contra prædictas cōstitutiones clarissima fiet illatio.
Quoniam causa,quare concilium illud Constan 222
tiense conuenerat,ea potissimùm fuit,vt schisma tum vigens tolleretur,à quo in dies aduersus iacta

tam Petri nauiculam impetus procellarum & tur
bi num magis ac magis inualeſcebãt. Idq́; tam ex
bulla Io.23. in qua illius concilii indictio cõtine
tur, quàm ex iureiurãdo ab eodẽ Io.ſuſcepto colli
gitur. Quare ſequitur illius concilii poteſtatẽ fuiſ
ſe ad illos duntaxat caſus coarctatam, qui congre
gationi illi cauſam prębuerũt, extra quos illę ſunt
conſtitutiones, de quibus agimus, quæ futuris in-
dubitatis Pontificibus normã dare videntur, atq;
ideo iure dicimus, eas ex defectu poteſtatis irritas
eſſe & inanes. Nam cùm patres illi ſuæ iuriſdictio
nis limites egrederẽtur, qui erãt in tollendo ſchiſ-
mate ob pericula imminentia cõſtituti, ab eis ędi
iure ſtatuta non potuerunt, quæ ad illos præciſè
caſus non pertinerent, qualia ſunt prædicta, ſiqui
223 dem à limitata cauſa limitati producũtur effectus
l. cancellauerat. ff. de iis, quę in teſt. delen. cũ ſimil.
ceſſante enim; quæ vrgebat, negotiorũ cauſa, quæ
illi Synodo præbuerat autoritatem, illius quoque
iuriſdictio ad finem perueniſſe cẽſebatur. l. adige
re, ff. de iur. patr. c. cùm ceſſante. de appellat. Et ita
ipſum illud conciliũ ſenſiſſe apertiſsimè conſtat,
cùm multa negotia hac ratione futuro Pontifici
reſeruarit, ſecundum Abb. in d. quæſt. Epiſcopus,
& Dec. in d. c. Oſius. Id quod factum nunquã fuiſ
ſet, ſi amplam & non reſtrictam putaſſent illi pa-
tres ſuam eſſe poteſtatem, argumẽto l. cum de in-
debito. ff. de probat. Conſtat igitur ex prædictis,

decreta illa tanquam extra casus præmemoratos 224
promulgata nullo iure suffulta iudicari debere.
Neque vrget si aliquis fortè instaret dicens, Cōcilliū Cōstantiense legitimū fuisse, atq; ideo omnia illius gesta venerari oportere. Nos enim legitimū fuisse conciliū illud concedimus, & fatemur, sed in illis duntaxat casibus, in quibus instante necessitate ad illud deuoluta erat iurisdicendi potestas: 225
in aliis secus, & stant ista simul, concilium quoad quædam legitimum esse, & quoad alia quædam non esse, sic Leo vir omni veneratione dignissimus gesta concilii Chalcedonensis approbauit in iis tantum, quæ sine sua autoritate non fuerant ꝑtractata, reliqua verò voluit irrita esse & inania, vt videre ē in eius Epistola lvii. & lix. Quamobrē Gelasius hoc potissimū Leonis exemplo ductus, id quod prædiximus, confirmauit, vt in Tomo eiusdem Gelasii continetur. Quapropter iure affirmamus quicquid fuit extra negotium schismatis, & alia, quæ moram non patiebantur, à Constantiensi concilio constitutum: id totum nullius fuisse roboris & momenti. Et ratio est in prōptu: Nam sublata schismatis occasione, & dato indubitato Pontifice, patres illi sine eius autoritate cō uenire non potuissent, vt latè in præcedentibus fuit ostensum. Longè minus igitur ob aliud congregati, potuerunt Pontificiæ potestatis amplitudinem coercere, quod est plus. Idq; argu. l. relegatorum,

torum, §. poteſt, ff. de interd. l. qui indignus, ff. de ſenat. & capit. cum illorum, de ſentent. excommun. concilium enim etiam cùm papa non poteſt derogare poteſtati alterius papę, vt eſt text.
226 not. in c. innotuit de elect. Et quo rectè intelligatur quonam modo conciliorum differant poteſtates, ſic diſtinguas neceſſe eſt. Aut enim ſine Põtifice colliguntur, quod in caſibus tantùm, qui citra periculum differri nequeunt, fieri conceditur, & tunc ad illos præcisè caſus illorum poteſtas eſt coarctata, vt proximè dictum eſt. Aut à Papa cõuocantur, qui vel ad certa negotia expedienda ſuam impertitur autoritatem, & tunc ſimiliter quicquid extra illa fit, irritum eſt, vt Leo docuit & Gelaſius confirmauit. Idque clarè habetur ex traditis per Ioã. de Imol. in c. graue, in fi. de præben. per Abb. in d. quæſt. Epiſcopus, & per Deci. in d. c. Oſius. facit tex. not. in l. cuicunq;, §. non tamen omne. ff. de inſtit. act. & l. diligẽter, ff. mãd. vel deniq; plenã eis exhibet poteſtatẽ, & eo caſu poſſunt quæcunq; negotia diffiniri, arg. l. in re mãdata. C. mãd. Et ita ait Io. de Imol. poſt alios in d. c. graue, col. vj. verſ. circa tertiũ de pręben. Ad rẽ
227 igitur redeuntes dicimus, ꝙ etiã ſi tota Epiſcoporũ vniuerſitas in Cõſtantiẽſi Synodo adfuiſſet, tamẽ cũ eorũ omniũ poteſtas eſſet ad caſus inſtãtis neceſſitatis coarctata, vt iã ſæpè diximus, ab eis ꝓmulgari ſãctiones illæ nõ potuiſsẽt, quæ poſteà

legitimè

legitimę creati & certi Pontificis autoritati derogarent, tales autem videntur esse constitutiones quartæ & quintæ sessionis huius concilij, si eo modo, quo ab oppugnantibus Pontificiam maiestatem, intelliguntur.

Sed aliud quoque argumentum afferri contra potest. Nam etiam si cętus Episcoporũ omnium, quorum congregatione concilia cõsistunt, vt statim aperiemus, ampla quorumcunq; iudicandorum potestate perfrueretur; id quod iure optimo negatum est. Hoc tamen posito, constitutiones illæ à concilio Constantiensi eo modo decerni
non potuissent. Animaduertendum enim est, vt 228
tetigimus, iurisdictionem quæ ad concilium spectat, ad vniuersitatem habentiũ iura Episcopalia pertinere, c.j.xvij.distinct.c. satis euidenter.xcvi. distinct. vbi habetur, illicitum esse eum, qui non est in ordine episcoporum ecclesiasticis intermisceri tractatibus. Abb. in d.quæst. Episcopus, & Rosell.in tract.de conciliis. Idq; ab omnibus cõmuniter confirmatur: vt videre est per Doct. maximè Io.de Imol.in c.graue, de pręben. Hĩc legi- 229
tur apud concilium Chalcedonẽse episcopos ibi commorantes, cum intellexissent nõnullos Aegyptios, qui non erant episcopi, vnà cum Dioscoro Chalcedonẽsi petiisse, vt concilio interessent, clamasse omnes cõciliũ episcoporum esse aliosq; esse eiiciendos, & ideò Leo Papa cõcilium Chal

cedonenſe cõcilium epiſcopale appellauit. de cõ
ſuetudine tamen admittũtur etiã Abbates & ge-
nerales miniſtri ordinum religioſorum & omnes
illi, qui cùm promouentur ad dignitatem iurant
venire ad concilium, & ita factum fuiſſe in conci
lio Baſileienſi, ait Card. de turr. crem. in rubri. qui
ad concilia generalia ſint vocandi, & traditur in
cerimoniali in rub. qui habent vocem deliberati-
uam in concilio, ij autem neque ad votum deciſi
uum admitterẽtur, niſi autoritate ſummi Pontif.
accedente, ſed habentes iura epiſcopalia ſunt iu-
dices ipſo iure & vi conſuetudinis hactenus in cõ
230 ciliis obſeruatæ, tituli autem eorum, qui diuerſis
in prouinciis huiuſcemodi eccleſias poſsident
enarrantur per excellentiſsimum Alber. de Roſa
te in Rub. ff. de ſtat. ho. huc accedit, quòd ſingulæ
eccleſiæ tenentur contribuere pro impenſis, quæ
fiunt ab epiſcopis euntibus ad concilium, quia pu
blicæ vtilitati incũbunt, & hoc eſt eorum onus
præcipuum, vt docuit Abb. in conſi. vii. col. fin. in
ii. volu. Cùm verò ad Synodum illam, ſi eorum,
qui aberant numerus ſpectetur, minima Epiſco-
porum pars conueniſſet, conſequens eſt eam ni-
hil prorſus extra cauſas in concilii indictione ex-
preſſas decidere potuiſſe. Ratio eſt in promptu,
231 nam ſoli pręſentes nunquam poſſunt autoritatẽ
exercere, quæ ad vniuerſitatem ſpectat, niſi accu-
ſata ac planè certa abſentium contumacia, tunc
enim

enim cùm omnes in vrgentibus negotijs moneã tur, qui venire negligunt, ipsi se ipsos à ferẽdis suffragijs excludunt c.cum nobis olim, de elec.& eorum potestas ad solos prẽsentes recidit licet numero sint pauciores l.cũ nauarchorum,& ibi Bar. C.de nauic.lib.xj.ca.bonæ. & ibi Glo. & Inno.de elect.c.vbi periculum,cum ibi trad.eo.titu. in vi. facit tex.not.in §.si autem sanctissimus de ecclesi. 232
tit.vbi data neggligẽtia episcopi in pijs causis exequendis,sancitum est,licere cuicunque alij omnibus modis studere,vt causæ piẽ compleantur,quẽ tex.ad hoc citat Bar.in l.nec quicquam.§.fi.ff.de off.procon.& leg.faciunt ad hoc tradita per Feli. in cap. cum olim, de testi. Quinimo ob aliorum 233
negligentiam iura totius vniuersitatis ad vnum solum quandoque deuoluuntur, vt est text. not. in l.sicut,ff. quod cuius. vni. no. & in cap. si iure, lxv.distinct.vt prædiximus.Atque ideo tria in in- 234
dictione concilij, ne à re proposita digrediamur, exprimi solent, scilicet causa,locus,& tempus, vt ijs omnibus publicè intellectis, contumaces penitus excludantur, & in solis præsentibus legitimũ esse concilium intelligatur, ita prædicti sapientes & diuturni mores docuerunt, qui pro lege non immeritò custodiuntur,l.de quibus.ff. de legi.

Cum igitur patres ad concilium Constantiense requisiti fuerint & citati pro sedando schismate, & procuranda inter fideles pace, vt prædictũ est,

qua autoritate ſoli præſentes alia ĩ indictione negotia non contenta, pręſertim tam ardua, expedire potuiſſent? Si enim id vi proprię poteſtatis egiſſent, non licuiſſet, cum illi patres eſſent numero abſentibus inferiores, ad quos non incogniti iu-
235 ris eſt, totius vniuerſitatis autoritatem iure proprio non pertinere, vt habetur in l. quod maior, ff. ad municip. & per Feli. & alios in c. cũ omnes, de conſtit. & per Ioan. And. in c. cum omnes, de regul. iur. in vi. Si verò vi deuolutę ad eos poteſtatis ob abſentium contumaciam id ſibi licere exiſtimaſſent, & hoc longè minus audere debuerant, cum abſentium iura ad ſolos præſentes non recidant, niſi eorum contumacia præcedente, vt proximè fuit oſtenſum. Abſentes verò ad tollendum ſchiſma & ad caſus, qui moram non patiebantur, citati fuerunt, non autem ad reſtringendam Ro-
236 mani atque indubitati Præſulis autoritatẽ: Igitur nulla fuit eorum contumacia, quæ ſolùm à neglecta prouenit citatione l. aut qui aliter, & ibi Bart. ff. quod vi aut clam, citati autem ad ea nõ erant, atque ideo à ſua poteſtate in iis, nondum erant excluſi, conſequenterq; nec eorum poteſtas erat ad alios deuoluta.

237 Quare conſtanter ſentio his potiſsimum duabus rationibus conſtitutiones illas ita expoſitas & intellectas non valere, accedit ad hęc, quòd etiam ſi patres illi plenam habuiſſent autoritatem, non

tamen

tamen potuissent, dico etiam indubitati Pontifi cis accedente consensu, talia diffinire, quibus Põtificiæ maiestati detraheretur, quæ à Deo est & amplissima est, vt iam indè à principio plenè discussimus.

Et huius solidissimę cõclusionis veritatẽ apertiorem fore arbitramur, si effectus animaduertun tur, qui deinde ab illis sanctionibus hoc modo in tellectis prouenerunt. Solent enim causæ ab effe 238
ctu plerunq; cognosci l. cùm de in rem verso, vbi Bart. ff. de vsur. Bal. & alii in l. si certis annis, C. de pac. cum simil. Cæterùm quid aliud, quam schis- 239
mata & magna in ecclesia Dei dissidia pepererũt? Basileiẽses enim earum autoritate potissimũ fre ti Eugenium IIII. sua sentẽtia de sede eiecerũt, electo in eius locum Fœlice. Tandẽ tamen nutu Dei, & Eugenio, & Nicolao eius successori vniuersalis adhæsit ecclesia, & meritò. Quàm iniqua 240
enim fuerit illa eiectio & quàm impiè tunc erexe rit arrogantia supercilium, hæc ipsa per se res indi care potest. Nã (vt interim omittam pro solo casu veræ hæresis damnari posse Romanũ Antistitem, vt vidimus, cuius quidem criminis Eugenius nõ accusabatur,) dico Synodum illam pro certis 241
tantũ modo negotiis expediendis fuisse collectã, nimirum vt Græcorum & Latinorũ antiqua & notissima dissidia tollerentur, vt hæretici damna rentur, atq; vt bellorũ discrimina sedari possent,

vt notum erat. Idq; ex gestis illius cōcilij verè per
cipi potest, si rectè capitulum illud cōsideretur, in
quo illius cōgregationis intentio declaratur. Cū
242 igitur multi Episcopi ob causas præmemoratas
ad illud concilium non accesserint; qui proculdu
bio ad deponēdum seu confirmandum certū Pō
tificem accessissent, si ad id citatio vel saltem fa-
ma aliqua præcessisset, quomodo soli illi pręsen-
tes eiecto Eugenio, ad quam rem nō erat indictū
concilium, nec etiā fama vlla pręcesserat, iniquis-
simæ temeritatis crimen effugient? Non enim vi
propriæ potestatis id potuerunt, cùm ipsi essent
numero pauciores, quibus nō licet autoritate pro
pria totius vniuersitatis iura exercere, vt paulò an
tè probauimus. Non etiā vi deuolutæ ad eos pote
statis id potuere, cum absentes ad id requisiti non
fuissent, atque ideo veluti contumaces à suo iure
non cecidissent. Non postremò vi mandatę à Pō
tifice Max. plenæ autoritatis, cùm ad certos alios
tantum casus fuerit coangustata, extra quos eorū
potestas non egrederetur, vt paulò antè narraui-
mus referentes talem à Leone latam fuisse senten
243 tiam, & à Gelasio confirmatam. Quare vi nullius
autoritatis Basileienses illi talem ac tantā senten-
tiam protulerunt. Nil mirum igitur si iste pestife
ri schismatis euentus ab illis constitutionibus ma
le intellectis, tanquàm fructus ab infecta radice
proueniens, statim fuit communi fidelium con-
sensu

ſenſu reprobatus. Neque ita multò poſt, aliud 244
ſchiſma contra Iulium II. originem traxit, vt vi
dere eſt per Dec. in conſi. clj. & tamen non mo-
dò Iulius, ſed etiam Leo x. eius ſucceſſor à tota
Chriſtiana Repub. venerati fuere & coram Leo-
ne Cardinales, qui contra Iulium inſurrexerant, 245
ſe palàm ſchiſmatis reos profitentes, illud piacu-
lum abiurarunt. Ex quibus omnibus luce clarius
conſtat, tum validiſsimis rationibus à nobis ad-
ductis, tum malis euentibus ob hoc ſubſecutis, tũ
etiam vniuerſalis eccleſiæ conſenſu, prędictas cõ
ſtitutiones, ſi contra Pontificiam poteſtatem in
telliguntur, minimè ferri potuiſſe: & in eis con-
dendis Dei ſpiritum non adfuiſſe. Huc accedit, 246
non deeſſe magni nominis viros, qui teſtantur,
quo tempore decreta illa promulgata fuere, vnã
tantum ex tribus ſectis, quæ tres illos, qui ſe pro
Pontificibus gerebant, ſequebantur, interfuiſſe,
cum nondum reliquæ duę conueniſſent; affir-
mantque, propterea Franciſcum Zabarellã Car-
dinalem, dum in concilio Conſtantienſi illã con
ſtitutionem publicaret, legere noluiſſe partem il
lam, quæ eſt de reformatione capitis & mẽbro-
rum, tãquam, quę ſurreptitia foret, ita Panor. ait
in quodam ſuo tract. nondum excuſſo, in quo de
clarauit, quid de concilio Baſileiẽſi ſentiebat, &
alii celebres autores id confirmarunt, quod etiã
ex eo vel maximè comprobatur, quoniam dein
ceps

ceps quando aliæ quoque ſectæ ad Synodum ac
ceſſerunt, denuò fuit indictum concilium, vt le-
gitur ſeſsione xxxv. ex quo conijci poteſt, illoſ-
met patres ſenſiſſe, cōcilium ante illam indictio
nem legitimum non fuiſſe: & ex mente Ioan. de
turr. crem. in lib. ii. ſuæ ſummę c. xcix. rurſus obii
citur, decretum illud non fuiſſe in ea forma pro-
mulgatum, vt generaliter omnem Synodum cō
plecteretur, ſed eam tantum, quæ ad tollendum
illud ſchiſma conuenerat. Atque ideo earum cō
ſtitutionum inualiditas tanto magis eſſet mani-
feſta. Et ideo Card. Iacobatius in tract. de conci-
lio lib. v. pagina 304. multas rationes adducit,
quibus oſtendit, bonum eſſe ſi dictum decretum
nullius fuiſſe roboris & momenti declararetur.
ad quod accedāt ea, quæ habentur per Io. de tur.
crem. in d. c. xcix. vbi multa notatu digna cōtra
illius decreti validitatem inueniuntur: quæ bre-
uitatis gratia præteribo.

247 Nec vrget ſi quiſpiā fortè alio exceptionis ge
nere vteretur, obiiciens; Martinum v. certum iā
& indubitatum Pontificem geſta illius concilii
confirmaſſe: Nam ab illa confirmatione noſtra
hæc opinio confirmatur, ſi enim decreta illa om
nia (exceptis caſibus in quibus eccleſiæ periculū
imminebat) irrita non fuiſſent ob ſupremæ defe
ctum autoritatis, Patres illi non affectaſſent, vt à
248 certo iam Pontifice approbarentur. Qui enim
ſanus

ſanus eſt non indiget medico. Matth. 9. & c.ad huc inſtant, de pœnit.diſt.iii.Cũ autẽ Martinus eis duntaxat robur addiderit, quæ fidei ſunt, vt in confirmatione legitur, illud ſequitur, vt alia omnia in ſua permãſerint infirmitate, argu.l.cũ prætor, ff.de iud.Præterea etiam ſi Martinus voluiſſet nullo habito diſcrimine omnia cõfirmare, id in ſucceſſorũ præiudicium, qui parẽ habẽt poteſtatẽ, facere non potuiſſet. Ea tamẽ, quæ fidei ſunt, excipio, quibus ſucceſſores etiam aſtrin 249
gũtur, in reliquis ſecus, cũ nemo poſsit quicquã detrahere amplitudini Põtificię poteſtatis, quæ à Deo eſt, vt in prima huius operis parte declaratũ eſt. Et ſi quis cauſam exquirat, cur ĩ fidei negotio ſucceſſores aſtringãtur, ĩ reliquis verò nullũ ipſis pręiudiciũ fieri poſsit, eã eſſe dixerim, ꝙ ea quæ fidei ſunt, nõ ſolius Papę, ſed Euangelij ſunt potiſsimũ autoritate ſubnixa. & quãuis Papa, qui eſt sũmus in eccleſia Dei miniſter, ea declarãdi pleniſsima poteſtate fungatur, vt in præcedẽtibus viſum eſt. Ille tamẽ, qui declarat nihil 250
noui cõſtituit l.adeò, §.cũ.quis, ff.de acquir.rer. dom.l. hęredes palã, §.j.ff. de teſtam. Quare huiuſmodi conſtitutiones euãgelicæ potiùs, quàm Pontificię nũcupantur, & ideo non mirum eſt, ſi etiam ſucceſſores, immo etiam ipſimet Pontifices talia declarantes aſtringuntur, quoniã ſtatu 251
ta fidei ſunt immutabilia; nã aliter plures fides

concede-

concederemus,& vnum respectu eiusdem diffini tionis hæreticum esse posse, alterum non posse, quod illæsa veritate dici non potest, cùm tota ec clesia vnam tantum fidem confiteatur, vt notum est. Hæc verò cessant in iis, quæ ad fidem non per tinent, nam cùm Pontificis potissimũ autoritate nitantur, iniquum est, alios Pontifices, qui eiusdẽ
252 sunt potestatis, ab eis cogi. Cęterum si quis rursus instaret dicens, hoc ipsum, quod Papa in certis ca sibus concilio parere teneatur, ad fidem spectare: ac propterea illud sequi, vt cum à Martino fuerit approbatum, etiam successores eius astringantur. Respondeo Martinum illa duntaxat cõfirmasse, quæ principaliter erant de fide. Qualia erant ea, quę contra Ioannem Husiũ declarata fuere, non autem hæc, quæ per quandam consequentiam ad fidem trahuntur. Idq; argũ. l. si quis nec causam. cum ibi tradit. ff. si cert. pet. quod quidẽ ex gestis eiusdem concilii confirmatur. Nam prædictæ cõ stitutiones, quæ ad Pontificiam attinent potesta tem æditæ fuerunt antequam decreti essent iudi- ces, qui fidei negotiis operã darẽt, illud enim iiii. & v. hoc verò in vi. sessione fuit ab illis patribus cõstitutum. Atq; hinc manifestum est, ipsam Sy nodum sensisse, fidei causam ab illa fuisse seiun- ctam, argum. l. si idem, C. de codicil. Quid? nõ ne hoc ipsum dilucidè habetur in eadem cõstitutio ne à Constantiensi concilio ædita, & in Basileiẽsi

repitita,

repetita, de qua nunc agimus? in qua declaratum est quęcunq; concilio esse subiectum in iis, quæ pertinent ad fidem, & ad extirpationem schisma tis, & ad reformationē ecclesiæ in capite, &c. Ex 253
iis enim patet negotiū fidei distare à negotio reformationis ecclesiæ in capite & in mēbris, quoniam id copulę, Et, quę ibi posita est vis exposcit, quæ propriè inter diuersa poni solet, secundum Glo. approb. ī rub. ff. de iur. & fac. ign. & in c. querelam, de simon. faciunt not. in c. in plerisque, de elec. & per Abb. in prooem. Gregorii. Et licet aliquando contrarium inueniatur, hoc tamen communiter fit, & ista est propria huius copulæ significatio, à qua discedere non licet, nisi vbi de con- 254
traria mente disponētis cōstaret. l. nō aliter, ff. de legat. iii. & l. fi. C. de his, qui ven. ętat. impetr. atq; ita patet, ista negotia fuisse tāquam diuersa, & separata, in hoc ipso loco ab illismet conciliis intellecta. Et mehercule dici vlla ratione non potest, negotium, in quo de deponendo Pontifice ob aliam causam, quàm ob veræ hęresis crimen ageretur, propriè esse negotium fidei, nisi fortè ad id, secundum quid; & per quandam, vt diximus, cōsequentiam traheretur. Verba autē de ea re sunt 255
semper interpretanda, quæ non secundum quid, sed purè & simpliciter est talis. l. hoc legatū, ff. de lega. iii. tradit Soc. in cōsi. xlvii. in i. vol. Prætereà rectè potest hoc argumentum reflecti, atq; ita cō

cludi, aut hoc negotiũ ad fidem pertinet, aut non: si fidei est, illud sequitur, vt cum ea, quæ ad fidem attinent mutari nequeant, vt paulò antè probatũ est. Id neque à Constantiensi concilio statui, neq; à Martino potuerit confirmari, cum potestatem Pontificis Maximi absolutã esse, & nullo limite coarctatam sæpè iam ante illa tempora fuerit & Pontificum sanctionibus, & conciliorum decre-
256 tis, atque ipsa consuetudine declaratum, vt inter alia concilium Florentinũ in diffinienda hac am plitudine potestatis apertisime affirmauit, dicẽs Papam à Christo regendi & gubernãdi vniuersalem ecclesiam potestatis plenitudinem accepisse, quemadmodum & in gestis ęcumenicorum conciliorum & sacris canonibus cõtinetur. Ex quibus patet, ita testante cõcilio, anteactas Synodos ęcumenicas, & sacros canones hoc multoties & pariformiter statuisse. Idq; in prima parte huius ope-
257 ris plenisime cõtinetur. Si verò hoc fidei negoti um nõ est, vt supra docuimus, atq; hoc idem ipsę Cõstantiensis & Basileiẽsis cõcilii sanctiones (vt prędiximus) aperuere, quas proximè considerau imus, consequens est, Martini successores, qui pari Imperio perfruũtur, vllo pacto coerceri ꝓptereà nõ potuisse. l. nam magistratus. ff. de arbit. c. inno
258 tuit. de elect. Et ita ex omni parte liquet, quòd quantò magis contra Romanæ sedis itur autori tatem, tanto, magis ea more puri auri fit illustris, & prędi-

& prędictarum constitutionum inualiditas inno tescit. 259

Verùm quia nostri moris non est, contra sanctiones patrũ insurgere, nisi vbi nos ipsa veritas, & religionis amor impellit, ideo cogitabam eas rectius posse interpretari, & rem ad concordiam adduci, cum aliàs fuerit (ni fallor) illorum patrum intentio. Quod enim in eis legitur, quencunque etiam dignitate Põtificia pręcellentem, & illius, & cuiuscũq; alterius concilii legitimè congregati pręceptis parere oportere in ijs, quæ ad reformationem ecclesię in capite & in membris attinent, dicimus verba hæc ad duplicem trahi posse intellectũ, vt scilicet, vel distributiuè, vel collectiuè, accipiãtur: Si distributiuè, hoc est quòd etiam in reformatione cuiuscunq; membri & ecclesię particularis Põtifex cõcilio sit subiectus. Hoc modo prorsus Pontificia maiestas destrueretur, si cõcilij cõstitutio ad vnum tantum membrum attinens à Pontifice Maximo tolli non posset. Ita enim & constitutiones innumeræ, & sanctorum traditiones, atque ipsa consuetudo, à quibus omnibus contrarium astruitur, euerterentur. Quin illa quo- 260
que Synodus sibimet repugnaret, quæ in damnãdis capitulis Ioannis Husīj declarauit, Romanã ecclesiam supra quascunque alias potestatem habere: atque hoc pacto se ipsam statim oppugnaret contra l. nã ad ea. ff. de cond. & demonst. Pręterea

terea ista cōcilij potestas supra Pontificē post tot sæcula ita repente gigni nō potuit, sed opus erat, eam iam inde ab initio nascentis ecclesiæ semper fuisse, atq; eo demum tempore declaratam, quod quantum distet à verisimili nemo ambigit: cùm tot anteacta cōcilia, tot veterum decreta, tot illustrium virorum documēta, atq; ipse deniq; vsus
261 contrarium semper cōstantissimè declararint, ac nefas sit credere, veritatem hanc, quę suaptè natura dilitescere diu non potest, in concilio tantum Constantiensi post mille & quadringētos annos
262 & amplius fuisse detectam. Hæc enim, quę à veri similitudine adeò deflectunt, tāquam falsa reiici debent teste Aristo. i. Ethic. & Bal. in l. i. C. de ser. fug. facit l. non est verisimile, ff. quod met. cau. cū
263 simil. Quare concluditur, illa verba de capite & mēbris distributiuè exponi vllo pacto nō posse, quoniam iste intellectus meritò posset à sapiente redargui, atq; ideo est reijciendus, l. Saluius Arist. ff. de legat. pręstan. Si verò ea, vt necesse est, collectiuè explicētur; hoc est, vt in reformatione capitis & membrorum simul, concilio Pontifex parere teneatur (vt etiam verba eius constitutionis indicant, quæ hoc sermone vtitur, Generalem reformationē ecclesię Dei in capite & in mēbris.) Tunc ab aliorum non videretur discrepare sententia, qui iampridem ante concilium Cōstantiēse
264 affirmarunt, ea, quæ ad vniuersalem ecclesiæ statum

tum

tum pertinent, absolutè & simpliciter à summo Pontifice abrogari non posse, quoniã hoc pacto status ecclesiæ decoloraretur, secundum Glos. in c. proposuit, de concess. præbẽ. Glo. in §. nisi rigor, j. q. vii. Inn. in c. inquisitioni, de sent. excommun. Archid. in ca. sunt quidam, xxv. q. j. Cardi. Zab. in consi. cxlvii. & in consi. cl. in fi. Abb. in c. significasti, de elec. & in q. Episcopus, & multi alii hoc idem senserunt, quamuis ego cum eis non ita facilè sentiam. Verùm esto, negari non potest, quin decretum, quod vnà & membrorum & capitis reformationem cõplectitur, ad vniuersalem ecclesiæ statum pertineat, atq; ita constitutio illa nihil noui penitus contra Pontificem attulisset, vt prædicant ij, qui perspicuam hanc veritatem audent oppugnare. Præterea memoratu dignum esse cẽ 265
seo, verba illa, Ad reformationem ecclesiæ in capite & in membris, referri oportere tãtummodo ad casus ratione hæresis aut schismatis contingẽtes, cùm tunc desit verus Pontifex, cuius præcipuũ munus est, ecclesiam reformare: atq; ideo quod ibi de capite dicitur, intelligendum est, de capite dubio & incerto: non autem de indubitato & vero. Vbicunque enim in oratione qualitas aliqua 266
specialis exprimitur, ac deinde sermo subsequitur generalis, aiunt iuris interpretes, generalitatem hanc à qualitate sermonis præcedentis debere restrĩgi, l. fi. §. cui dulcia, ff. de trit. vin. leg. Bar.

in l.sed & siquis,§.fuit quæsitum.ff.si quis cau.& vt latiùs paulò post declarabitur. Hoc autē ratio ne valida confirmatur: cùm enim hîc de restringenda veri ac certi Pontificis ditione tractetur, quę à Deo est, & nullo limite coarctata, (vt iam sæpè diximus) sequitur materiam hanc restringibilem esse,& strictè,quātum fieri potest,ex iuris-

267 consultorum sententia interpretandam. Quapropter cum ista verba ad dubium & incertum Pontificem referri possint, non debent vllo pacto ad certum & iudubitatum extendi l. cum quidā, ff. de lib.& post.c.odia,de reg.iur.in vi.Abb.in c.se

268 des,de rescrip.Faciunt ad rem hanc trad. per Cō-post.& alios in c.causā quę,de reser.vbi not.aiūt, beneficiū alicui collatū à Papa nō obstāte collatione alteri facta,ītelligēdū esse de collatione inualida,nō aūt de valida:Hoc idem sequitur Alex. in cōs.cxxv.viso titulo,col.ii in.ii. vol.& in cons. xxxv. viso processu,col.iiii.in iiii.vol. Ias.in l.fin. col.v.ff.de const.princip.Dec.in c.i.de rescrip. & Crauet.in cōsi.xciii.Dico amplius,verba ista omnino verum Pontificem complecti non potuisse

269 Quoniam sermo quantumcunque generalis nūquam ad ea porrigitur, de quibus in specie disponere non posset. c.tuę,de decim. & ibi Hostiē.& Ant.tradiderunt Alexand.in cons.cxlj.in iiii. vol. vbi ex hoc limitat Glo.singu. in l. promittendo, ff.de iur.dot. quæ optimè rei propositæ applicantur

tur. Sed in ſpecie illa constitutio certi Pontificis poteſtatem imminuere, ac ei pęnas iniungere nõ potuiſſet, vt latè in pręcedentibus fuit oſtenſum, ſequitur ergo, vt iſte caſus certi Pontificis in verbis illis generalibus minimè compræhendatur.
Nam verba etiam impropriè accipiũtur, ne actus 270
ad irritum deducatur, l. ſed & ſi poſſeſſori, §.j.ff. famil.herciſc.tradit Alex.in conſi.ccxlviii. in vi. vol.& Bald.Nouel.in tracta.de dote in xliii.priuilegio vbi citat tex.Glo.& Doct.in l.quęſitum, §.ſi ſeruus,ff.de legat.i.Neque deterrebor ſi fortè huic opinioni obiiceretur, conſtitutionem illã de vero quoque Pontifice ſenſiſſe in illis verbis,
etiam ſi dignitatis Papalis exiſtat. Quoniam ver 271
ba ſunt ſecundum materiam ſubiectam intelligẽda. Cum autem & tempore illius conſtitutionis nullus certus Pontifex haberetur, ac etiam cum illa conſtitutio in futurum de ſchiſmate & fidei negotio pertractet, debent illa verba ita explicari, vt de exiſtentibus in quaſi poſſeſsione Pontifi
catus ſenſerint, qui pro legitimis ac veris poſſeſ- 272
ſoribus haberi ſolent, donec contrarium oſtẽdatur.§.commodum, Inſtit.de interd. Ang. in l.qui interrogatus,ff.de pet.hęred.iſta enim proculdubio fuit illorum patrum ſentẽtia, qui hæc omnia potiſsimum egerunt, vt illos de Pontificatu certantes è ſedibus occupatis eiicerent, vt latius infra aperietur.

Verum

Verum etiam si cõstitutionem illam de verò ac certo Põtifice sensisse cõcederemus, propterea tamen Pontificiam potestatem imminutam esse haud concedimus: per quam diligenter enim (ob secro) illius verba considerentur, quæ de reformanda ecclesia in capite & in membris disponunt: quoniam de reformatione duntaxat ad mores pertinẽte ea arbitror esse intelligẽda: Id quod nihil nobis obesse poterit, vt statim probabitur.
273 Hoc autẽ à sufficienti partium numeratione probamus, quod argumentum in iure validum est l. ex maleficiis, §. heres, ff. de actio. & obli. l. patre furioso, ff. de his. qui sunt sui vel alie. iur. habetur in c. per tuas, de sentẽ. excõm. & in c. si vir, de cog.
274 spir. In primis autem sciendum est, quòd reformare nihil aliud est, quàm rem aliquam in nouam formã traducere, vt ait Glo. in l. vectigalia, ff. de public. Aut igitur volumus ecclesiã reformari, & ita in nouam & insolitam formam trãsferri, quo ad caput & membra, hoc est dignitatem & eorũ simul omnia priuilegia commutãdo, & hoc fieri nõ posse deciditur in c. priuilegia, primo & ii. xxv. quęst. ij. hoc enim pacto status vniuersalis ecclesię decoloraretur, si ea quæ hactenus ab Apostolis & eorum successoribus nobis tradita sunt, destruerẽtur, quod fieri non licet c. quæ ad perpetuam, & c. sunt quidam, xxv. quæst. j. c. & si illa, j. quęst. vii. Aut volumus prædicta applicare ad reformatio-

nem

nem ecclesiæ in capite simul & in membris, hoc est prælatos omnes & simul ipsum Pōtificem de sedibus eiiciendo, & hoc longe minus fieri posse cōcedimus, ratione & iuribus pręmemoratis, ita enim totum ecclesiæ Dei ædificiū radicitus euelleretur, id quod vsq; adeò absonum & irrationabile est, vt vix cogitari posit nedū statui. Aut volumus vi prædictorum verborum solum caput, hoc est, ipsum Romanum Pōtificē (loquor enim de indubitato, nō autē de hæretico, schismatico, vel intruso) accusari ac deponi posse pro obiectis ei criminibus, & hoc similiter fieri non potest, cū paulò ante docuerimus, verba illa de capite & mēbris, distributiue, ac seiunctim explicari non posse, sed collectiue tantum, vt etiam vis illius copu 275
lę, Et, exposcit, quæ ęque principaliter copulata coniungit secundum Bar. in l. Seię, §. Caio, ff. de fund. instr. & Abb. in c. cū Marthę, de celebr. miss. Quid igitur est reliquum? nisi vt necessariò fateamur, verba illa de reformatione morū esse intelligenda, & de iis, quæ ad bene beateq; viuendum, & ad communem fidelium vtilitatem attinēt? quo casu concedimus, Pontificem ea debere tanto diligentius custodire, quanto ipse in dignitate omnibus alijs antecellit, cùm maiora faciat vitia 276
peccatorum sublimitas peccantium ca. nulli fas. xxv. q. j. & l. omne delictum. ff. de re milit. Ad officium enim summi pastoris potisimum spe- 277

ctat, omne, quod irrepræhensibile est, sua summa potestate defendere c. omne, xxv. quæst. j. cùm potestas ei data fuerit in ædificationem & non in destructionem, vt ait Apostolus, cuius contrarium ageretur, si huiuscemodi statuta conciliorum à Pōtifice pro libito voluntatis euerterentur c. si ea, xxv. quæst. ij. Sed hîc animaduertēdū puto, quòd

378 nihil propterea Pōtificię detrahitur potestati, idq; duplici ratione ostenditur. Quarum prima est, quoniam certus Pontifex eis non obediens propterea tamen puniri nō posset, nisi forte declinaret à fide, vel esset intrusus, vt iam sæpè dictū est, sed ei tantùm à concilio resisti posset, ne ecclesiā Dei cōfundat, vt vtar verbis Panor. qui hanc partem probauit in quęst. incip. Episcopus, citat Inn: in c. quanto. de cōsuet. Ita enim & Paulus restitit in faciē Petri ad Gal. 2. & in c. Paulus, ii. quęst. vij. Neque vrget si forte diceretur sanctionem illam contrarium sensisse, cùm pœnas non parentibus iniungat, etiam si talis Pontificia potestate fungatur, quia hoc iamiam cōfutabitur argumentum.

279 Altera ratio est, quòd illæ constitutiones loquuntur de concilio legitime congregato super pręmissis, legitime verò cōgregatum concilium dici nō potest, nisi quando certus & indubitatus Pōtifex suam ei præbet autoritatem, vel eo deficiente negotium ita vrgeat, vt futuro Pontifici nequeat reseruari, quo casu propter instantem necessitatem

eius

eius poteſtas ad concilium recidit, cuius autorita tis vi, cum ibi omnia conſtituantur, & in concilio tanquam caput in membris, & anima in corpore vigeat, conſequens eſt, in his caſibus dici non poſ ſe, concilii poteſtatem Pontificia potiorem eſſe. Niſi forte etiam dicere velimus, hominem eſſe anima nobiliorem, cum conſtet hominem ſine anima eſſe non poſſe, eamq; totius hominis partem eſſe præſtantiorem: quę quidem partis ad to tum comparatio etiam Philoſophis videtur ille- 280
pida. Cum enim ex connexione, quę eſt inter Pō tificem ſeu pontificiam poteſtatem, vt patres in Synodo exiſtentes corpus concilii, atq; ita quod dam totum conſtituatur conſequens eſt, vt totum, non ſit aliud à parte ſecundum Gloſ. not. in c. nullus inuitis, lxi. diſtinct. tanta etenim conne- 281
xitatis eſt vis & potentia, vt plura pro vno & eodem habeantur, & iure non diſpari iudicentur. l. vulgaris, ff. de fur. C. vulgaris, de pœnit. diſtin. i. proinde continentia ædificij cenſentur ædificiū cum eo, cui cohærent. l. ii. & l. ædificia, ff. de verb. ſigni. c. ſi ciuitas, de ſent. excommu. in vi. Faciunt ad rem, quę habentur in l. voluntas, C. de fideicomm. in c. i. de conſecr. eccle. vel alt. & in cap. ſi quis contumax, xvii. q. iii. Ex quibus omnibus liquere arbitror quàm ĩpropriè diſputetur quęnā ſit maior Pontificis vel concilij poteſtas cum Synodus ſine Pontificia poteſtate conſiſtere non

posſit.

282 Nunc ſupereſt, vt obiectionē illam diluamus, quam nuper de pœnis in illa conſtitutione contentis tetigimus. Reſpondeo enim debere per quàm diligenter animaduerti, tria eſſe negotia illa, quę in ipſa conſtitutione memorantur, ſcilicet negotium fidei, negotium ſchiſmatis, & negotium reformationis eccleſię in capite & in mēbris. Propterea cùm ibi ſtatuatur, quemlibet cuiuſcunq; dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, parere debere concilio ſuper præmiſsis legitimè congregato, & contrafacientes eſſe pœna condigna plectendos: Dico id rectè fuiſſe ſancitum, ſi tamen eius intellectui hoc moderamen ita iure cogente adhibeatur, ſcilicet, vt ſingula ſingulis congruè referantur, hoc eſt, ſi de inobedientia inferiorū conſtabit, ipſi in quocunq; caſu & nullo habito diſcrimine puniātur, cùm id ratio ſubiectio

283 nis expoſcat. Si verò de Pōtifice Maximo ageretur, tunc id ſanè intelligendum cenſeo, vt puniatur in caſibus ibi pręmemoratis, in quibus id iure fieri liceat, hoc eſt, ſi fortè in primo illorū caſuū, qui ad fidem ſpectāt, Pōtifex aberraret, puniri debet, c. ſi Papa, xl. diſti. Idem ſi in ſecundo caſu ibi præmiſſo duo de Pontificatu certantes peccarēt, quia eiectionis pęna poſſet iniūgi. c. ſi duo, lxxix. diſt. Idem ait Bal. in c. olim, in fi. de reſcrip. & Feli. in c. ii. de pręſcrip. Et hæc fuit potiſsima cauſa

illius

illius congregandi cõcilii propter ſchiſma, quòd illis temporibus vigebat cum maximo fidelium detrimento, vt paulò poſt aperietur. Similiter Papa puniri poſſet, ſi in tertio & vltimo caſuum ibi compræhenſorum à iure deflecteret, ſi fortè circa reformationem capitis & membrorum aliquid à concilio decerneretur, vtputa, ſi Pontifex pe- 284
cunia electus, & intruſus, omneſq; in eum pertinaci voluntate conſentientes pęnis debitis ſubijcerentur. Nam tunc etiam ipſe Antiſtes de ſede eiici poſſet. c. ſi quis pecunia, lxxix. diſt. & hoc ſce- 285
lus in hac Synodo Conſtantienſi obiectum fuiſſe Ioanni 23. teſtatur Fulg. qui illi cõcilio interfuit, vt etiã retulit Iaſ. in l. Barbarius, ff. de off. prætor. vbi de Papa hoc modo electo aliter videtur ipſe ſentire, & non benè. Nam quemadmodum 286
Papa canonicè electus (teſte Bal.) eſt quaſi Deus in terris: ita contra ius ipſum ad ſupremam hãc dignitatem euectus, quodammodo Dæmõ aliquis eſſe cenſetur. Hæc Bal. quem retulit Felin. in cap. ego N. col. ii. de iureiur. Atque illa opinio ex iis etiam refellitur, quę latè in libro de Cardinalatu à nobis ædito diſſeruimus in illa quæſtione, Quales in Pontificis electione eſſe debeant Cardinales. In aliis ergo caſibus, pręter præmemoratos Pontifex non obligabitur; niſi vt ei à concilio reſiſti queat, vt proximè fuit oſtenſum. Nec repræ- 287
henſibile eſt exiſtimãdum, ſi eadem verba in illa

conſtitu-

conſtitutione,vno contextu prolata,varios, à di uerſitate rationis recipiãt intellectus.Id enim iure optimo fieri poſſe legiſlatores ſępiſsimè tradiderũt,vt videre eſt in l.manumiſsiones,ff.de iuſt. & iure. & in l.nã hoc iure, ff. de vulgar. & pupill.
288 verba enim quantumcunque generalia reſtringi ſolent,ne abſurdam expoſitionem admittere cogantur.l.ſiue hæreditaria,ff.de negot.geſt.l.nã abſurdum,ff.de bon.liber.iunctis alijs, quę plene habentur per Decium in cap.cũ inter,de except. & per Abb.in conſil..xlvij.in ij.vol.Hinc etiam contrarium illud reiicitur, quod forte obijci poſſet,
289 ſcilicet,verbũ illud,Parere teneatur, quod in illa conſtitutione poſitum eſt,& quandam ſubiectionem videtur ſignificare, tam ad Pontificẽ quàm ad alios eſſe pariformiter referẽdũ, iuribus vulg. Nam illud quoad ipſum Pontificem(extra caſus per nos paulò ante enucleatos) accipietur improprie:& quoad alios proprie,id quod, vbi hoc ratio poſtulat,fieri ſolet,vt docuit text. & Glo.in l. ii.ff.de offic.proconſ.& text.not.in c.ab excõmunicato,& ibi Zabar.de reſcrip.& in c. cũ dilectus, vbi Abb.de conſuet.cũ multis aliis,quę per And. Sicul.adducuntur in cõſ.xxxiiii.& in conſ.xliii.in ii.vol.Ad prædicta omnia accedat, ſi hoc modo illa Conſtantienſis cõſtitutio explicetur, nec iuri communi,nec veterum conciliorum decretis,neque conſuętudini diuturnis moribus confirmatæ

derogatum

derogatum iri,quibus omnibus aliter expoſita re
pugnabit. Nouimus autē interpretationē illam, 290
quæ iuri conformis reperitur,tanquam maiori fa
uore digniorem,ſemper eſſe cæteris pręferendam
vt habetur in d.cap.cum dilectus,cū Gloſ.not.de
conſuet.& in c.ſtatutū,iuncta Gloſ.de pręben.in
vj. Alexand.in cōſ.lxxxiii.in ii·vol.& Feli.in c.cū
acceſsiſſent.de cōſtitut. Alia quoque ratio afferri 291
poteſt: nam ſi quod negatum eſt,nec concedi po
teſt, illa conſtitutione Pontificia poteſtas reſtrin
gi etiam potuiſſet,non tamen ex ea ita poſita cō-
iici ea res deberet, cum enim ibi in conſtitutio-
ne illa tres caſus proponantur, ſuper quibus ſta-
tuere intendebat,fidei,ſchiſmatis,& reformatio-
nis eccleſię in capite & in membris:dicimus,cum
in primo caſu ad fidem pertinente ſecundum ius
commune cōſtituerit d.c.ſi Papa.& ſimiliter etiā
in ſecūdo caſu.ſcilicet ſchiſmatis, à iure cōmuni
nō declinauerit d.c.ſi duo.Ita pari ratione cōſtitu
tionē illam etiam in tertio caſu de reformatione
capitis & membrorū ibi copulatiuè annexo nihil
noui penitus attuliſſe,ſed ſecundùm ius antea vſi
tatum diſpoſuiſſe, vt in pręcedentibus declaratū 292
eſt, quoniam à maioribus noſtris accepimus, vt
prædictum eſt,vnam partem ex pluribus copula-
tis debere à qualitate aliarum, quæ ei coniunctæ
ſunt, reſtringi ac declarari, vt ait Rom. in conſil.
ccxxx.incip. pręmiſſorū Alex.in d. conſ.ccxlviii.

in

in vi.volu.Soc.in conſ.xiii.in iii.vol.& Mar.Soc. Iunio.in cõſil.cxii.in i.vol.Facit text.not.in l.fin. §.cui dulcia.ff.de trit.vi.leg.& ideo ſic rectè colli gitur, ibi in i. & ii. caſu decretum illud à ſacris & antiquis conſtitutionibus circa Pontificiam poteſtatem nõ diſcrepauit,igitur & hoc idem in iij. caſu eſt coniiciendum:vt hac ratione ſimilem ca ſum decidit Soc.in cõſil.cclxvj.col.x.in ij.volum.
293 Non prætermitto,interpretationem illam eſſe ſẽ per accipiendam, qua contrariæ opiniones ad cõ cordiam adducuntur,vt docuit Alexãd. in conſ.l. in vii.volũ.& Soc.in conſil.lxvi. & in conſil. cxii. in primo volum. Cum autem noſtræ huius fœde re diſtinctionis ita fiat,quoniã & illarum conſtitutionum inanitas,& abſurdi intellectus reijciun- tur,iure dici poteſt,eam non debere à ſapiente redargui.Et profectò ſi illę ſanctiones introſpiciun tur,facile intelligitur,eas potius declarare, quàm noui aliquid ſtatuere voluiſſe,ſcopus enim & prin cipalis illorum patrum erat intentio ſuper tollen do illo ſchiſmate conſtituta. & propterea totis vi ribus elaborarunt, vt cunctis fidelibus innoteſce- ret,ibi legitimum eſſe concilium, cui etiã Pontificia maieſtate pollentes parere cogerentur, quo poſſent certantes de Pontificatu de ſedibus eijcere,& optatam vnitatem fidelibus tãdem reſtitue re,prout annuente Deo factũ fuiſſe nouimus, & ideo ſtatutum illud non modò fuit in quarta ſeſ-
ſione

ſione promulgatum, ſed etiam in quinta repetitum. Non igitur ſanctiones illę ſunt pręter condi 294
torum mentem contra certum & indubitatum Pontificem afferendæ, argumento l. non omnis, cum ibi trad. ff. ſi cert. pet. Mens enim diſponentis eſt in quibuſcunque diſpoſitionibus potiſsimum attendenda, vt latè habetur per Soc. in conſilio lviii. in j. vol. & per alios alibi ſæpè. Et iſta cō cluſio (ni fallor) Florentini cōcilii autoritate probatur: cum enim ibi ſit diffinitum, toto illorum Græcorum & Latinorum Antiſtitum annuente conſeſſu, Romanum Præſulem in Petro regendi & gubernandi vniuerſalem eccleſiam poteſtatis amplitudinem accepiſſe, quemadmodum etiā in geſtis ęcumenicorum conciliorum & ſacris canonibus continetur, duo hîc puto eſſe animad- 295
uertenda: Primum eſt quod illa Synodus antea-cta concilia indefinitè commemorans intellexit, ea omnia huius poteſtatis amplitudini conſenſiſſe. l. ſi pluribus, ff. de leg. ij. cum ſimil. in quibus ſermonem indefinitum vniuerſali æquipollere traditum eſt: atque ideo hoc etiam de Conſtan- 296
tienſi concilio, quod eſt ipſo Florentino vetuſtius, intellexit: qui enim omne dicit nihil prorſus excludit. l. Iulianus. ff. de lega. iii. Alterum verò, quòd illa Synodus ſenſit, id eſt, ſcilicet in materia Pontificię poteſtatis à ſacris Pontificum decretis nuſquam concilia diſcrepaſſe. Cum enim

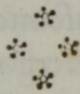
Synodus hæc verba proferat: Quemadmodum etiam in gestis æcumenicorum conciliorum & sacris canonibus continetur perinde est, ac si diceret, in re proposita canones & concilia in vnã
297 eandemque semper conuenisse sententiam: quia vbicunque plura ab eodem verbo reguntur, iure ea omnia vnam eandemque interpretationem admittunt l. vnic. §. hoc ita tam variè, C. de cad. tollend. l. nam hoc iure, cum ibi tradit. ff. de vulgar. & pupill. cum vulgat. Verumenimuerò semper canones Pontificiam hanc potestatem amplissimam esse, & nullo limite coarctatam cõstãtissimè tradiderunt, vt latè in præcedentibus fuit
298 ostensum. Quòd si vt leges à legibus interpretantur, l. nam & posteriores, ff. de leg. l. vtrum, vbi Ang. ff. de peti. hære. Tradunt Docto. in l. omnes populi, ff. de iusti. & iur. ita pariter ac multò ma-
299 gis æquum est, concilia à concilijs, quæ eodẽ spiritu Dei reguntur, declarari, ex sententia Florentini concilij dicendum est, hoc idem, quod canones, etiam ipsa semper concilia statuisse: eorumq; decreta non esse aliter exponenda. Proinde ne à tanti concilij declaratione dissentiamus, necesse est, vt proximè explicauimus, constitutionem illam Constantiensem ita interpretari, vt Pontificię maiestati vlla in parte non reluctetur.

Atque ita nouis istis lucubrationibus, & rationibus (vt putamus) hactenus non auditis, dicta-

rum

rum constitutionum obiectio confutatur, siue eas contendamus irritas esse & inanes, vt primo loco disputatum est, siue potius earum validitatem re probabiliori modo intellecta tueamur.

Quare confutatis omnibus, quę in contrariũ 300
possent afferri, remanet clara cõclusio, certi & indubitati Pontificis summam esse omnium iudicandorum potestatem. Ideoque frustra laborarunt, qui tãtum concilio deferre voluerunt, vt eã potestatem, cui nulla par in terris esse potest, minuere, & concilio subijcere non erubescant: in quo quantum à verò aberrarint, ex ijs, quæ non minus diligenter quàm verè disputata arbitramur, percipi potest.

TERTIA PARS.

ON AB re neque iniucundū hoc vltimo loco fore arbitror, si ostendatur quid iis responderi oporteat, quæ ferè communiter opponi solent, quorum primum, id est, si solus (inquiunt) Pontifex
1 ecclesiæ negotia cuiuscunque generis expedire potest, vt asseris, inanis ergo conciliorum congregandorum ratio instituta, & frustra tum ab Apostolis, qui Spiritu sancto ducebantur, tum secutis deinceps temporibus indicta & coacta concilia extiterunt. Huic igitur obiectioni primùm sic aptè puto responderi posse, expedire, ac perutile esse, vt quandoque concilia congregentur: tū quia multa ibi tractari sancirique consueuerunt, quæ ad benè beateque viuendum mentes hominum erigunt, eo enim multi docti ac Sancti patres vndecunque

decunque confluunt, qui varia ad honorem Dei proponunt:tum quia, quod plurimorum senten 2
tijs comprobatum est, sanius esse iudicium existi matur,c.prudentiam,de off.deleg.Nam multitudo sapientum sanitas est orbis terrarum ecclesiastici 6. & vbi multa consilia ibi salus.prouerb.
ij.faciliùs etenim inuenitur, quod à pluribus quæ 3
ritur cap.de quibus,xx.distinct. & per ampliores homines veritas reuelatur.l.quęstionem,C.de fideicommiss. tum denique quòd quæ vniuersali sunt approbata consensu, ab omnibus passim libentius accipiuntur. Ita colligitur ex tex. Hilarij 4
in cap.quod quis,xxxv.quæst.ix.Vbi ędito à Põtifice decreto condemnationis quorundam excessuum. Papa hortatus est Synodum,vt suam etiam ipsa sententiam adhiberet, cui patres omnes proprias subscriptiones adiecerunt: quo decretum illud posset tenacius custodiri. Ex quibus colligitur,Synodi consensum,& subscriptionem requiri, non quòd Synodus maiorem ipso Pontifice potestatem habeat, sed quo res facilius recipiatur,& ab omnibus tenacius ac firmius teneatur. Eiusdem sententiæ fuit Innocent.in d.cap.de
quibus,& Ioan.de Imol.in c.graue,col.vi. versic. 5
circa quartum,de præbẽ.vbi post alios ait, patres existentes in concilio,cui Papa præest,nullam habere iurisdictionem, sed magis videri cõsultores cum ipsæ potestatis plenitudine perfruatur. Et

ideo

ideo decreta in quibus continetur concilia autoritatem aliquam summo Pontifici tradidisse, ut in capitu.dudum,iii.quæst.vi.cum simil. sunt intelligenda approbatiuè & declaratiuè, quoniam eius potestas à Deo est, ut latissimè fuit ostensum. Atque his de causis,& Apostolos, & alios deinceps concilia coegisse arbitramur. Sed conciliorum congregationem necessariam esse, eo quòd eorum potestas maior Pontificia sit, nullo pacto concedimus. Idem sensit B. Thom.in quæstio. de poten.quæstio.x.art.iiij. quem refert & sequitur Cardina.Alexand.in cap.j.& in cap.sicut, xv. distinct. dicens, concilia & si vtilia sint, non ta-
6 men esse necessariò congreganda. Hic autem animaduertendum est, quod hæc ita demum vera esse existimamus, si de necessitate iuris loquimur, cùm de iure concilia congregari non esse necesse docuerimus. Si verò de facti necessitate quæritur, vt statim aperiemus, tunc quo res magis clarè intelligatur, tria capita sunt consideranda, eaque exemplis declaranda. Si igitur quæritur, an saltem pro confutandis hæreticorum erroribus concilium necessariò congregandum sit. Respondeo, aut huiusmodi opiniones,& nouę sunt, & nondum reprobatæ,& tunc non nisi ad sedem Petri sunt referendę: tex.est expressus in cap. quotiens,xxiiij. quęst.i. hoc idem ait Hieronymus in cap.hæc est fides,ead.quęs.Idq; apertè constitutũ

est in

est in c.maiores, de bap. Eiusdē sententię est Gregorius in c. frater noster, xvj. dist. quod ex ijs etiam confirmatur quæ habentur. Deut. 17. Si difficile vel ambiguum apud te iudicium esse prospexeris, venies ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem, qui præerit loco, quem elegit Dominus, ipsi enim iudicabunt tibi iudicium veritatis. Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio morte morietur. Hæc ibi, quæ quidem verba in figura de Apostolica sede prolata fuerūt, vt traditum est in c. per venerabilem, §. rationibus, qui fil. sint leg. Et hæc opinio latè in præcedentibus confirmata est. Verùm si hæretici isti iudiciū summi Pontificis respuerent, tunc de ipsis idem fieri oportere arbitrarer, quod de aliis ecclesiæ ho
stibus iamiam subiiciemus. Aut ergo prædicti er 7
rores iam antea damnati fuerunt, & summi Pontificis maiestas contemnitur. Et tunc cùm in hęresim iam damnatam incidāt, dico eos statim hereticos esse, c. Anastasius, xix. dist. c. Achatius. xxiiii. quæst. j. cū ibi not. Pro erroribus verò iam antea damnatis, concilia amplius cogi non posse, optimo iure ac Diuino spiritu suggerente constitutū
est in c. maiores, xxiiii. quęst. i. Quare si taliū hæ- 8
reticorum secta ita potens non est, quin à principibus saltem eradicari poſsit, eo casu audacter dicimus, & constanter affirmamus, principes nullo pacto excusari posse, quin armata manu ad expel

lendos

lendos & ſubijciendos huiuſmodi hoſtes eccleſiæ incorrigibiles teneātur, cùm eorum officium potiſsimùm in eccleſia defendenda cōſiſtat: aliter à Deo vltore caueant, cui de hoc præſertim (teſte Iſidoro) rationem ſunt reddituri, vt habetur in c.principes, xxiij.quęſt.v.accedit ad hoc tex. in c. ſicut excellentiā, xxiii.quæſt.iiii.alioqui, (vt Aug. ait) verba Pſalmi eluderentur. Erudimini Reges qui iudicatis terrā, ſeruite Domino in timore: ſi principes, quæ contra Dei honorem hoc modo audent impii, pro viribus non prohiberent. Hæc ille ad Bonifacium com.quæ relata ſunt in c.ſi ec

9 cleſia, xxiii·quæſt.iiij.Propterea etiam canonum conditores, qui exiſtimarunt hac in re principes nunquam defuturos, tradiderunt, Pōtifices in tanto rerum diſcrimine, ne huiuſmodi erroribus conſentire videanrur, ad petendum à principibus auxilium obligatos eſſe. Idq; exemplo Pauli, qui vt legitur Act.23.audita illorum coniuratione, qui eum antequam manducarent, vel biberent, coniurauerant interficere, ab armatis hominibus petito auxilio periculum euaſit. Hæc omnia habentur in c.Maximilianus, & in c. ab Imperatoribus, xxiij.quęſt.iij. Omni ergo conatu extirpandę ſunt iſtæ vulpes, quę vineam Domini deuaſtāt c.quoniam, xxiiii.quęſt.i. Nam teſte Baldo, cōtra ſchiſ-

10 maticos & hęreticos primo vtēdum eſt verbis, ac euangelico præcepto dicente, Si peccauerit in te

fratre

frater tuus,&c. De quo habetur in c. nouit, de iudic. Sed postquàm persistunt in praua opinione, lapidibus sunt eijciendi, vt vbi nō sufficit virtutis ingenium, ibi valeat armorum præsidium ad tutelam. hęc ille in c. olim, in fin. de rescript. Cauete 11
igitur mundi Principes ne periclitantem ecclesiā hoc potissimùm tempore destituatis, ne manus adiutrices impiè abstineatis. Verùm iam diu fluctuantem inter æstuantes procellas Petri nauiculam adiuuate: Proh dolor. Vbi nunc sunt ecclesię 12
immunitates illesæ? vbi religio non violata? vbi priuilegia clericorum intacta? vbi hodie iusdicentes laici manus in clericos non inijciunt? vbi formidabiles illę (fœdum Dij immortales facinus) censurę ecclesiæ non contemnuntur? Deniq; quinam alij sunt, quàm aliqui laici Principes, qui maiorum ecclesiarum sacerdotia cōferant? id quod à diuinis concilij Chalcedonēsis traditionibus in Actione iii. & à multis alijs sacris constitutionibus declinauit, quibus pariformiter est sancitum, spiritualia non posse à laicis pertractari. c. Messana, cum ibi not. de elect. ca. si quis à proprio, xxi. q. v. Neq; obiiciatur id fieri vi autoritatis, quam ipsi Pontifices concesserunt: Quis enim non intelligit rem hanc, quę adeò à tramite veritatis declinauit, & Pontificiæ maiestatis dignitatem tantoperè fœdauit; mali esse exempli, & propterea 13
esse reiiciendam? l. si quis aliquid. §. qui abortio-

nis.ff.de pęn. Quid? nõ ne etiam his temporibus prouinciæ quædam, ſpreto Pontifice, concilium nationale indicere non verentur? Sed caueant tranſgreſſores ne Deum iniuriarum, quas antea memorauimus, vltorem experiãtur. Ozias enim propterea quòd ſacerdotum officia ſibi vendicare nitebatur, fuit lepra percuſſus, j. par.xxix. & §. item Balaam.ij.q.vij. Balthaſſarem Regem, qui vaſis templi in ſuis conuiuiis vti non horruit, grauibus pœnis fuiſſe percuſſum non ignoramus. Daniel. 5. & in cap. veſtimenta, de conſecr. diſti. j. Helidorus ab Antiocho Rege miſſus ad ærariũ templi auferendum, fuit ab equo diuinitus veniente penè interfectus.ij.Macab.iij. Quę omnia deberent eos, qui ſibi, vel arrogant, vel contemnunt eccleſiæ poteſtatem deterrere. Nicolaus 1. in epiſtola ij. ad Michaelẽ Imperatorem ſcribẽs, ac vetera exempla repetens, latiſsimè docuit: nõ paucos Principes, quia debitum ſummo ſacerdoti honorem non exhibuerunt, grauiſsimas pęnas dediſſe: contra verò, multos ob ſuſceptam eccleſiæ defenſionem maxima eſſe præmia conſecu-
14 tos. Præterea, ſi ex præteritis, vt fieri ſolet, futura vel facilè cognoſcuntur: quidnam aliud indicant hęreſes quàm euerſionem earum, in quibus vigent, vrbium & regnorum? nouimus enim Oriẽtem in quo priſcis illis temporibus pulcherrimæ atque opulentiſsimę ciuitates florebant, poſt per

uerſum

uerſum Arrij dogma, à ſumma illa felicitate ceciſſe. Græcia vſque adeò potens prouincia, & quibuſcunque virtutibus prædita, vt eam mortales paſsim admirarentur, poſteaquàm à Romanæ ſedis obedientia ſe ſubtraxit, maieſtatem Imperij perdidit, & ſolum illius antiquæ Gręciæ nomen vix potuit retinere. Pannoniam celebrem 15
olim regionem diuitijſque & fortunæ indulgentia triumphantem, cuius vires etiam potentiſſimos Principes deterrebant, poſt hæreſim Ioãnis Hus & Hieronymi à Praga infeliciter corruiſſe, nemo eſt qui neſciat. Africa, cuius fœlicitati multæ prouinciæ inuidebant, & in qua tot illuſtria concilia celebrata fuiſſe legimus, poſt labem Pellagianam diruta eſt & collapſa. Cæterum (vt vetera prętermittamus) ſatis documenti Germania ſit, quæ cùm apud omnes inſuperabilis haberetur, noſtris tamen temporibus, poſtquàm impia Lutheri dogmata ſuſcepit & fouit, à Carolo Quinto Cæſare Auguſto diuinitus ſuperatur. Anglia quoque & Gallia quot procellas, quos amfractus, & quæ damna hodie patiantur ob ſchiſmata, quę in illis prouincijs, perquàm impiè dominantur, iudicent omnes, qui in iudicando ſolius veritatis viribus innituntur. Ex quibus omnibus apertiſsimè conſtat hæreticæ prauitatis comitem eſſe deſtructionem vrbium & regnorum. Eia igitur ca-

16 tholici Principes, ſi Deum colitis, ſi voſmet ipſos diligitis, ſi regnorum veſtrorum cupitis incrementa, regios illos animos veſtros tandem erigite, & totis viribus eccleſię titubanti ſuccurrite & date hoc vnum ei, à quo omnia accepiſtis; quid enim vel apud Deum iuſtius, vel inter mortales illuſtrius cõtingere vobis poteſt? quàm ſi potentię veſtræ vires (vt futurum tãdem ſperamus) pro eo exhibeatis, qui vos proprio ſanguine redemit, qui vos imperio tot vrbium, tot populorum, tot denique regnorum, tam liberali manu cohoneſtauit, ac tanquàm Deos in terris conſtituit. Ita enim fiet, vt omnes illi, qui à recto Chriſtianæ religionis tramite declinarunt, tandem velint, nolint, è vinculis errorum ſuorum, tanquàm è rigida hieme exeuntes ad ſemper vernantẽ Romanæ ſedis obedientiam reuertantur. Quòd ſi hę

17 reticorum potentia (vt tandem eò redeamus, vnde digreſsi ſumus) neque cenſuris eccleſiæ, neque hortatu aut armis principum, ſicut optimo iure cõſtitutum eſt, opprimi poſsit, niſi concilium celebretur, quo vno ſcilicet validiſsimo auxilio vltimoq; conatu per ſęcula retroacta ſemper omnes hæreſes & quæcunque diſsidia eccleſiæ ſublata & radicitus euulſa fuiſſe nemo eſt, qui neſciat: tunc rectè ne eccleſia diutius in tanto diſcrimine permaneat, cogi concilium oportere cõcedimus, & firmiter opinamur, idq; per tex. in c. nec licuit,

xvii.dis.ibi,Si peccator in profundũ malorũ peruenerit,& aliqui pertinaces reperiantur,qui doceri nolint,necesse est eos à sede Apostolica aut quocunque modo ad fidem attrahi, aut ne aliorum perditionis causa sint, secundùm canones per potestates opprimi seculares.hæc ibi. Ex quibus col
ligo,hæreticos altero ex duobus modis prædictis 18
in viã veritatis omnino esse reuocandos.Verùm si in proposito casu isti ob sectæ potẽtiam armis debellari non possent(vt par esset,) illud sequitur, vt per aliam viam,qualiscunque illa sit, cæteris fi
delibus aggregari debeãt.Id enim vis illius verbi, 19
necesse est,& illius, quoquomodo (ni fallor) exposcit,vt docuit Glo.in l.quidam,in verbo, quoquomodo.ff.de fideicommis. lib. huic sententiæ accedit euangelicum illud Matth.18.& Luc.15. Quis ex vobis habet centum oues, &c. & mortuus erat frater tuus & reuixit, vnde ait Augustinus. Quærimus perditos,vt de inuentis gaudere posimus.Hæc ille in epistola ad Vincentium,vt habetur in capitu.quemadmodum, xxiii. quæst. vii. Ad rem facit capit.ponderet,l.dist.& cap.credite, xlv. distinct. Quod etiam naturali ratione
suaderi potest.Nam Christus & pariter eius mini 20
stri sunt medici animarum, vt colligitur ex verbis illis Matth. 9. Non opus est benè valentibus medico,&c.Mar.2.habetur in cap. adhuc instãt, de pœnit.distinct.iii.& in cap.omnis.§.sacerdos.

de

21 de pœnit. & remiſſ. Sed bonus medicus ac fide-
lis nunquam egrotantibus deeſt, donec ſupereſt
aliqua ſpes ſalutis. Quare ſi pertinaces iſti pariter
ac potentes hæretici, nō niſi coacto concilio ad
fidem eſſent reuerſuri, illud congregari oportere
exiſtimarem. Sed hanc neceſsitatem, facti potius
(vt dixi) quàm iuris neceſsitatem putamus: quia
niſi eorum iniuſta potentia reſiſteret, ius ipſum
exigit, vt modis ſuperius enarratis eradicentur.
22 Hoc verò, quod de facti neceſſitate diximus, ad-
huc alia declaratione indiget; nam intelligo con
cilium eo etiam in caſu cogi non poſſe, vt de fi-
de temerè diſputetur: neque vt ea, quę pro fidei
noſtræ fundamento iam deciſa ſunt, in dubium
reuocentur, de hoc eſt tex. cum ibi not. in ca. ma-
iores, xxiiii. quæſtio. j. aliter enim non vnam fi-
dem & vnam eccleſiam, ſed plures fides incertaſ-
que ac plures eccleſias haberemus, quod vtique
ab omni iure ac ratione prorſus abhorreret. Ve-
rùm huiuſmodi concilij congregatio propterea
vt hæretici doceantur, & corrigātur, non autem,
vt fides noſtra, quæ certa & ſtabilis eſt, ob de-
mentium falſas que opiniones dubia fiat à iure con-
23 cedi ſolet. Quamuis reperiatur Bohemis in con-
cilio Baſileienſi fuiſſe conceſſum, vt in defenſio-
nem errorum ſuorum libere loquerentur, decre-
tique fuerūt quatuor Doctores catholici, qui eis
reſponderent, teſte Ioan. de Turr. crem. in iii. lib.

suę

ſuę ſummę.cap.9.vbi ſubiungit,poſt longam diſceptationem ipſo præſente factam eos, quamuis conuicti eſſent,ita perfidos vt venerant receſſiſſe.Sic etiam Roſell.in tracta. de conciliis ex relatis per Vincentium hiſtoricum ait, Arrium & nonnullos alios hęreticos poſtquàm eorum dogmata damnata fuerant, iterũ in cõcilio auditos fuiſſe.Quod tamẽ puto ſanè intelligẽdũ, ſcilicet, pręmiſſa proteſtatione ſe determinationes concilii eſſe humiliter ſuſcepturos. Quamobrem ſi parati eſſent doceri & corrigi, atque in omnibus & per omnia (vt ęquum eſt) concilij ſubiacere cenſuræ, nec aliqua capitula concilii libertatem coarctantia porrigerent, eo caſu (vt pręd ximus) concilium meritò congregari debet, vt oues deperditę inueniantur, ac mortui fratres reuiuiſcant: ſi verò parati non eſſent corrigi, eo quo diximus modo, tunc non ſolùm pro eis Synodus cogenda non eſſet, ſed ij de iure ne in concilium quidem admitti poſſent, vt docuit verbum illud Pſal. Non ſedi cum concilio vanita- 24
tis, & cum iniqua gerentibus non introibo, legitur quoque in capitu.cum quibus, xxiiij.quęſtio. iij. Eccleſiaſtici moris non eſt,cum ijs, qui pollutam habẽt communionem permixtamque cum perfidis, miſceri concilium. & ibi paulò poſt, Nullum nobis fas eſt inire certamen cum homininibus communionis alienæ.Audi Apoſto.11.ad

Theſſal.

Theſſal.3. Denunciamus autẽ vobis fratres in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & nõ ſecundùm traditionem, quam acceperunt à nobis, & 11. ad Corinth.6. Nolite iugum ducere cũ infidelibus: quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? quę autem conuentio Chriſti ad Belial? aut quæ pars fidelis cum infideli? Rurſus ibi paulò poſt. Exite de medio eorum, ſeparemini, & immundum ne tetigeritis. Audi & Ioan. c.2. Si quis venit ad vos & hanc doctrinam non affert, nolite eũ recipere
25 in domum, nec aue ei dixeritis: Facit tex. not. in c. ſi quis inquit. i. q. i. Vbi habetur cęleſtẽ gratiam cum hęreticis communem eſſe nõ poſſe, cum quibus nec terreſtris cibus, nec ſecularis potus debet eſſe communis. Ad hęc accedant multa exempla notatu digna, quæ habentur in c. deniq;. vii. q. i. Quinimo ii tãquam membra putrida reſecari debent, & tanquam oues morboſæ, non ſunt cæteris ouibus aggregandæ, ne totum ouile corrumpant, argumento capituli reſecandę. xxiiii. quæſt. iii. & c. fin. de regul. Intelligo tamen niſi ad eum finem, quem ſuprà diximus. Hoc idẽ ſenſit Gloſ. & Archid. in cap. conuenientibus. j. quæſt. vii.

Expedit igitur, vt quandoque (ſicut prædiximus) concilia congregentur, non tamen de iure neceſſarium puto, vtpote, quæ maiorem ipſo Põtifice

habeant

habeant autoritatem. Quæ quidem Pontificis 26
etiam ſupra ipſum concilium autoritas nutu Dei
tandem in Florentino concilio fuit adeò perſpi-
cuè diffinita, vt de ea re ampliùs dubitare non li-
ceat: cuius diffinitionis tametſi antea ſępè memi
nimus, eam tamen hoc oportuno loco dilucidiùs
explicare conſtitui, vt ea diligentiſsimè ventilata
& plenè diſcuſſa, tota res plana fiat, & hæc tum
demum expedita ſit quęſtio. Hęc igitur præcisè
ſunt illius verba conſtitutionis. Item diffinimus
ſanctam Apoſtolicam ſedem, & Romanum Pō
tificem in vniuerſum orbem tenere primatum,
& ipſum Romanum Pōtificem ſucceſſorem eſ- 27
ſe B. Petri Apoſtolorum Principis, & verū Chri-
ſti vicarium, totiusq; eccleſiæ caput, & omnium
Chriſtianorum patrem & Doctorem exiſtere.
Et ipſi in B. Petro paſcendi regendi & gubernan
di vniuerſalem eccleſiam à Domino noſtro Ieſu
Chriſto plenam traditam eſſe poteſtatem. Quē-
admodum etiam in geſtis ęcumenicorum conci-
liorum, & in ſacris canonibus continetur. Hæc
ibi, Videtis ne quot & quanta hoc ſacrum con-
cilium attulerit? & quàm diligenter totis viribus
elaborarit, vt omnino controuerſiam hanc in-
ter has poteſtates proximis illis temporibus non
ſine maximo eccleſiæ detrimento exortam, diu-
que & acerrimè diſputatam præcipuè termina-
ret. Nullam enim verborum vim, nullam ſen-

tentiarum amplitudinem prætermisit, quo perpetuum tantę disceptationi silentium hac sua Synodali declaratione tandem imponeretur. Iccirco
28 enim Synodus illa Romanũ Pontificẽ nõ modò verum esse Christi vicarium, & Petri Apostolorũ principis successorem, omniumq; Christianorũ patrem & doctorẽ existere, voluit declarasse: Verumetiam vt ecclesiæ vniuersalis & in vnum collectæ potestatem omnino huic Pontificiæ subiectam esse pasim ab omnibus intelligeretur, adiecit eundem Romanum Antistitem in vniuersum orbem tenere primatum, eum esse totius ecclesiæ caput, eum denique in vniuersalem ecclesiam potestatis amplitudinẽ accepisse. Quapropter hæc (vt ita dixerim) vniuersalitas ibi toties memorata, & geminatis verbis tã variè explicata, apertissimè indicat, nihil aliud Synodum illam vel in primis egisse, quàm vt quæcunque de hac ipsa ecclesiæ seu concilij ditione quæstionis oriundæ occa
29 sio amputaretur. Quantum enim roboris & potentię habere soleat illa verborum geminatio traditũ est in l. balista, ff. ad Trebell. & latè per Ant. Cors. in tract. de verbis geminatis cum alijs vulg.
30 Quantum etiam orationem adiuuet illa copula, Et, toties, vt vidimus, repetita, satis est exploratũ, cùm eam in huiuscemodi materia fauorabili semper esse ampliatiuè accipiendam iure fuerit constitutum. l. ea tamẽ adiectio, ff. de leg. iii. l. si stipulatus.

latus.ff.de vſur.tradit Bart.in l.cùm ita.§.fi.ff.de leg.ii.Soc.in conſi.lxiii.in iii.vol.& Fel.in c.ii.de reſcript. Præterea niſi ampliſsima hæc illius cõſti- 31
tutionis verba potiſsimùm ſenſiſſe de tota eccleſia collectiuè ſumpta(vt diximus)fateremur,ea& ſuperflua & inania redderentur, qnod iure concedi non poteſt l.ſi quãdo,& ibi Bart.ff.de leg.i.c.ſi Papa.de priuilegiis.in vi.Item contra propriam ſi- 32
gnificationem acciperentur:ſiquidem, eccleſia, vox quędam eſt collectiua,ſicut populus,& grex: cùm non aliud eccleſia(vt viſum eſt) quam fidelium collectio ſit,idq́; præſertim cùm vniuerſalis eccleſia ita in numero ſingulari prolata,vt ibi, ad vnam tantum ſit propriè referenda,quemadmo- 33
dum contrà, pluralis numerus in vno verificari nõ ſolet.l.vbi numerus,ff.de teſtib. Porrò notiſsi- 34
mi iuris eſt,à propria verborum ſignificatione diſcedere non licere.l.nõ aliter,ff.de leg.iii.l.fi.C.de his,qui ven.ætat. impetr.cum ſimil. Huc accedit quòd ſi forte illam ſolẽnem cõſtitutionem.verborum violata proprietate, & penitus euerſa illorum patrum intentione,ad particulares vel homines vel eccleſias reſtringere niteremur,in illud ſtatim inconueniens, quod iam anteà tactum eſt, præcipites incideremus,ſcilicet, ſupremum hunc paſtorem oues tantum ſeiunctas ac ſeparatas, nõ autem in vnum collectas,atque ita totum ipſum gregẽ paſcendi & regendi autoritate potiri,quod

quantum ab omni prorſus ratione abhorreat, ne-
35 mo eſt, qui neſciat. Nouimus autem nuſquam le
gem ita eſſe interpretandam, vt poſsit à ſapiente
repręhẽdi, l. Saluius Ariſto. ff. de leg. pręſt. Idq́; po
tiſsimũ cùm illa ſancta Synodus lucidiſsimè ape
ruerit, paſtorem hunc, nõ modò vniuerſalem ec-
cleſiam, & ſic totum ipſum gregem paſcendi &
36 regendi nactũ fuiſſe poteſtatem, verùm etiã, quò
res magis conſtaret, verbum illud, plenam adiun-
xerit, vt cuicunq; pateret, ampliſsimæ huic iuriſ-
dictioni nihil omnino deeſſe, nihil ab ea excipi
poſſe: cum ea plenitudinis ſoleat eſſe vis & pote-
ſtas, vt nulla prorſus egeat adiectiõe. l. j. ff. de dot.
pręleg. c. ſi omnia, vj. quęſt. j. traditur per Alber. in
dictionario, in verbo, pleno iure, per Firm. in ver
bo, plenitudo, & nouiſsimè (vt alios prętermittã)
per Mar. Soc. Iun. conſ. cxxiiij. Verbum enim, ple
37 num, & verbum, liberum, paria eſſe exiſtimantur
l. fideicommiſſa, §. quanquàm. & ibi Docto. ff. de
leg. iij. Bar. in l. alio, ff. de alim. leg. & Fel. in c. audi
tis. de pręſcri. Poſtremò ne amplius vllo vnquàm
tempore vel à conciliorum decretis, vel à cano-
num ſanctionibus, aut aliundè aduerſus Pontifi-
ciæ poteſtatis amplitudinem argumenta collige
rentur, atque ita, vt radicibus abſciſis peſtifera hu
ius contentionis arbor tandem areſceret, Syno-
dus illa ſubiecit, & anteacta concilia, & ſacros ca-
nones in hanc eandem ſemper coiſſe ſententiã.

ea enim omnia ita voluit declarare, & verum illorum sensum ita omnibus aperire, vt Synodali hac interpretatione, à qua discedere nefas est, cũctis fidelibus innotesceret, nemini posthac licere ab vlla parte vel diuini vel humani iuris detorquere intellectus, qui huic in vniuersalem quoq; ecclesiam potestati Pontificiæ reluctentur. Quis igitur religione illæsa negare audeat, eidem iurisdictioni cõcilia esse subiecta, cui vniuersalẽ subesse ecclesiam ab ipso concilio diffinitũ est? Siqui 38
dem constat tantũ à tota ecclesia distare cõciliũ, quantũ vices gerens distat ab eo, cuius vices aguntur, vt videre est in c. à recta. xxiiij. quæst. j. & per Abb. in c. significasti, de elec. & in quæs. incip. Episcopus. & per alios alibi sæpè. Proinde multa, quę aduersus plenum, de quo egimus, Imperium Romani Pontificis in vniuersum orbem obijciũtur, & quæ prædictorum vi tacitè dissoluuntur, consultò prætermittam, vt est illud: extare scilicet in sextò canone Niceni cõcilij verba de iurisdictio- 39
ne Alexãdrini Episcopi in Aegypto & Lybia, sic illi tributa ex illarum regionum antiquo more, sicut parili apud nos more Romano Pontifici, vt habetur in c. mos antiquus, lxv. distinc. Ex quibus verbis colligi volunt, Episcopum Alexandrinũ Romano adæquari. Gregorium item Pontificẽ Romanũ (aiunt) virum sanctum & doctum prohibuisse se vniuersalem Episcopũ appellari. c. ec-

40 ce.ix.distinct.& Clemētem v.in extrauag. quę in
cipit, meruit charissimi filii. sic declarasse de Fran
ciæ Rege, neque illum, neque illi subditos homi-
nes credere teneri se esse subiectos Romano Pon
tifici, & id genus alia colligunt. Verùm & hæc,
quæ diximus, facilè diluuntur: & nobis proposi-
tum non est omnibus respondere, qui sic verba
disquirunt, & vndecunque venantur, vt huius
præsertim ætatis homines faciunt cōtentionis cu
pidiores quàm veritatis: qui se vicisse causam opi
nantur, cum vnum aut alterum locum ex sacris
voluminibus protulerunt, quem aliquo modo in
suam sentētiam detorquere potuerint. Quę verò
plurima & irrefragabilia à nobis afferuntur, nihil
ad se pertinere putant, & horum igitur ineptis ar-
gutiis superiore disputatione satis responsum ar-
bitramur, & quæ nuper retulimus, ne pręcipua re-
sponsione videantur indigna, promptam habent
solutionem. Nam cum anteà ostenderimus, in eo
dem concilio Niceno decretum fuisse præter sen
tentiā Romani Pontificis concilia celebrari non
posse, & testimonia Episcoporum Aegyptiorum
protulerimus, & Iulii I. & Fœlicis II. Pōtificis &
41 Martyris. Quis ex hoc non intelligat Romanum
Pręsulem in eo supremum omnium Antistitum
esse iudicatum? ac propterea verba illa de Alexan
drino Episcopo non eo sensu inferenda esse, sed
quoniam ecclesia Romana inter alias Patriarcha
les

les adnumeratur, quatenus hãc Papa priuato iure tenet, & priuatim eſt eius Patriarcha, cum Patriarcha Alexandrino comparari & afferri quędam inter eos ſimilitudo poteſt: quatenus verò Chriſti vices gerit in terris, vt probatum eſt, in omnes habet imperium, vt dilucidè in præmemorata Florentini concilii ſanctione cõtinetur: vbi poſtquã Põtificiæ poteſtatis amplitudo eſt declarata, ſubiungitur, Alexandrinum Epiſcopum eſſe tertium 42
ordine Epiſcoporũ. Quod verò Gregorius fecit, ad humilitatẽ pertinet, vt Sixtus, Victor, & Eleucherius, qui ſunt ipſi quoque adſcripti ſanctorum numero, hunc titulum vniuerſalis Epiſcopi non repudiarunt, quod in his viris non ſuperbiæ ſed veritati tribuendum eſt, ſed vtraque virtus & hu 43
militatis & veritatis in miniſtris Dei plurimùm commendatur. c. cõtra morẽ, c. diſtinct. Glo. fin. in Clement. i. de relig. dom. tradit Alber. in l. cum ita legatum. ff. de cond. & demõſtrat. Quis enim putet Gregorium ſenſiſſe Romanum Antiſtitem non eſſe Papam vniuerſalem? cum ipſe, vt relatũ eſt in c. ſicut, xv. diſtinct. concilium Chalcedonẽſe tanquam euangelium veneraretur, à quo concilio ſciebat acclamatum Leoni Patriarchæ ęcumenico, id eſt vniuerſali, cuius ipſe Gregorius meminit in Epiſt. ad Mauricium Imperatorẽ, ad Eulogium Alexan. Ad Anaſtaſium Antiochenũ, Epiſcopos, vt omittam quod habetur actione tertia eiuſ-

eiuſdem concilij in libellis admiſsis contra Dioſcorum, eundem Leonem vniuerſalem Archiepiſcopum nuncupari. Cur enim hîc repetantur geſta v. concilij Conſtantinopolitani & Mariani literę ad Agapetum & alia multa quę lõgum eſſet commemorare? Poteſt etiam aliter reſponde
44 ri ad d.c.ecce, & dici iſtam, (vt ita dixerim) vniuerſalitatem dupliciter poſſe conſiderari, Primo inquantum ſummus Pontifex præeſt vniuerſali eccleſię tanquàm caput, paſtor, & rector. Et tanquàm habens iuriſdictionem in vniuerſos, & hoc modo nefas eſſet dicere Papam vniuerſalem appellari non debere tum ex iis, quæ hìc, tum ex illis, quæ in prima parte deduximus, ad quæ accedat c. in nomine Domini xxiii. diſt. Secundo hęc vox vniuerſalis, accipi poteſt in quãtũ Papa cuicunque eccleſiæ ſingulariter & immediatè præſideat, tãquàm eius ſpecialis gubernator & rector; & hoc modo vniuerſalis appellari non debet, & ita loquitur tex. in d.c.ecce, & in c. nullus, & in c. primę ſedis, xcix. diſtinct. vt ait B. Thom. in trac. contra impugnantes religionem, & Cardin. S. Sixti in d. cap. nullus, & huic interpretationi deſeruiunt tradita per Bal. in ſuo repertorio, in verbo, Prælato mortuo, Iſta reſponſio probatur apertè per rationem poſitam in d.c.ecce, ibi, Si enim vniuerſalem Papã veſtra ſanctitas dicit, negat ſe hoc eſſe, quod me fatetur vniuerſum. Nam iſta ra-

tio non

tio non concludit nisi hoc vltimo modo vniuersalitas accipiatur, quia primo modo accipiendo non repugnat, quòd vnus præesset alicui ecclesiæ particulariter, & alius eidem vniuersaliter sit præfectus, sicut videmus etiam in bello multos quidem esse pręfectos specialibus cohortibus, & vnũ esse præfectum omnibus, Quocirca magis animaduertendum censeo in re proposita, quod Eulogius Patriarcha Alexandrinus ad Gregorium scripsit, Quàm humilis Gregorii responsio, quia minimè credendum est, patriarcham illum in tã longinquis partibus commorantem & tantæ sedis præsidem Romano Pontifici hunc vniuersalis titulum tribuisse, nisi id iure fieri debere cognouisset. Quinimo vsque adeò est vniuersalis, vt Papa cum omnibus alijs prælatis in eorum potestate & iurisdictione concurrat, & ideo quod 45
multo magis est, aiunt eum in feudum posse concedere non solum ea, quę ad suum Apostolatum pertinent, sed etiam quascunque res, quę aliarum omnium sunt ecclesiarum, ita habetur per Doct. post Io. Mon. in c. si eo tempore, de elec. in vi. per Bal. in c. j. in prin. qui feud. da. poss. per Alb. Brun. in consi. j. & ij. & per Soc. in consi, x. col. v. vers. circa tertium, inter consi. Alber. Bru. quæ sententia confirmatur per tex. in cle. j. vt lit. pend. vbi scriptum est, ad Papam, ecclesiarũ, personatuum, dignitatum, aliorumq; beneficiorum plenam & li-

beram dispositionem ex suæ potestatis amplitudine pertinere. Ad verba Clemētis v. in illa extrauaganti, quam diximus, breuissimè responde-tur, constitutionē illam decernere nullū Regi aut regno præiudicium fieri, nec regnum nec regni incolas magis Romano Pontifici post eam cōstitutionem subijci, quam anteà subijcerentur. cùm id solum ageret, vt intelligeretur credendum esse de necessitate salutis, omnes oues Dominici gregis Romano pastori esse subiectas, quemadmodum & in Extrauag. vnam sanctam, fuerat declaratum, ut etiam ait Fel. in. c. cum non liceat, col. pen. de præscript.

47 Ex alijs verò, quæ contra disputationem hanc nostram & theses propositas, quas tuemur communiter afferuntur, illud in primis in ore est, de quo nos dicturos esse polliciti sumus, de canonum scilicet autoritate, quam alij irridere, alij nullum habere pondus in hisce disputationibus solent dicere, ac perinde nos ineptè facere, cùm eorum producimus testimonia contra obtrectatores, vel hostes Pontificiæ maiestatis, atq; medicus faceret, qui medicinas nihil profuturas egrotantibus adhiberet. Qui enim Pontificiam maiestatē aut imminutam aut euersam volunt, Quî speras, aiunt, horum testimonio, quę Pontifices decreuere, de sententia dimoueri posse? Nos igitur, qui, quantum in nobis est omnibus satisfactum cupi-

mus,

mus, sermonem nostrum tripartitò diuidemus. Nam cùm tribus hominũ generibus est ea dispu tatio instituẽda: Vnum genus est eorum, qui nostræ quidem causæ se fauere profitentur, sed hanc nostram disputandi rationem non probant: alte rum est eorum, qui quanquam inter nos viuunt, vehementius tamen quam par est, firmitatem ecclesiæ, & nostrorum autoritatem oppugnare con sueuerunt. Tertiam sermonis partem dabimus iis, qui impio mentis scelere inquinati apertas nobiscum inimicitias exercent. Primis igitur ita respondemus, in his tractandis præter decreta Pontificum nos quidem virorum sanctitate vitæ & doctrinæ cuiuscunque præstantia illustrium testimonia prope infinita protulisse, & per multas cõ ciliorum constitutiones recitauisse, atque euange licas traditiones non paucas, quibus omnibus vi sic perpetuò seruatæ cõsuetudinis accedente hæc nostra communiuntur, quę si reiiciantur ipsa quo que, quò præterea malitia hominum pertinax cõ uincatur, nihil prorsus relinquetur. De canonum verò autoritate, quam hîc inanem asserunt, quod fidem illis nullam faciant, contra quos hæc dispu tantur: sic dicimus, in causis agendis non id inpri 48
mis spectari, vt fides scilicet aduersario fiat, sed vt iudices, à quibus expectatur victoria, iurium vi coacti in nostram sententiam compellantur. Ita Specu. in tit. de aduocato, idq; docuit experientia

quę eſt efficax rerum magiſtra, c. quã ſit, de elect. in vj. optima enim & perfecta probatio eſt, cui iudex credere cogitur, vt habetur per Bar. & Pau. de Caſt. in l. admonẽdi, ff. de iureiu. & eſt tex. in l. iii. §. tu magis ſcire potes, ff. de teſti. Idem traditum eſt in l. quinquaginta. ff. de probat. & per Soci. in conſi. clxxxvij. in j. vol. Hæc igitur habenda ratio non fuit, quàm paruum põdus eſſent apud aduerſarios propter eorum perfidiam habitura quæ dicerentur à nobis, ſed quanti eſſent apud æquiſſimum iudicem æſtimanda: is autem iudex contra ipſos hæreticos & eorum opiniones, ſi Papæ iudicium reſpuunt, qui verus omnium iudex eſt & ſupremus. ſaltem erit, concilium legitimè, quemadmodum antea diximus, congregatum, cuius ſententię ſi ſubijci recuſent, recuſari autem nõ poteſt ſecundùm Abb. & Barb. in c. j. de iud. cùm neque ſint eo caſu in concilio audiendi nec admittẽdi, tunc nullum eſt mihi cum illis negotium qui hoſtes eccleſię iudicandi ſunt, & quaſi membra putrida de Chriſti corpore excidenda, vt paulò antè
50 explicatum eſt. Si enim neque Pontificem, neq; concilium, ad quod totus cętus epiſcoporũ citari ſolet, vt iudicem ſuarum contentionum admitterent; quis eſſet iudex? nemo certè. Principes enim ſeculares eccleſiaſticis ſe tractatibus immiſcere non poſſe, ſupra in ſecunda parte probauimus: Idq; habetur in c. laicis. xvi. q. vii. & apertè colli-

gitur

gitur ex gestis concilij Chalcedonẽsis: cùm enim Dioscorus quasi suspectos haberet illos patres petijsset, vt sententiæ de ipso ferendę Senatus Cæsaris præesset, à sanctissima illa Synodo fuit reiectus, vt in Actio.iij.eiusdem concilij continetur: Ad quod accedit memorabile illud Pauli documentum.j.ad Cor.vj.vbi redarguens eos ecclesiæ Antistites, qui se iudicibus laicis subijciebant, ait. An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? & si in vobis iudicabitur mũdus, indigni estis & reliqua. Proinde & iuris interpretes tradiderunt, Pontificem etiam ipsum, legem condere 51
non posse, qua clerici laicorum iudicio subijciantur: quoniam & ante Petrum à tali subiectione erant immunes. Scriptum enim erat, Nolite tangere Christos meos, & de hoc est Glo.sing.in c.si Imperator xcvi. dist. Ideò huiuscemodi ius à Papa tolli non potest, vt habetur in l.fi. C. si contra ius vel vtil.pub. & ita coram Papa per illam Glo. tenuit Card.Zab.in c.perpendimus de sent. excõ. hęc habẽtur per Rom.in sing.ccccxiiii.incip. sed an potest Papa. Cum itaq; laici in negociis clericorum, & in ijs qui ad religionem pertinent, iudices esse non posśint, & ecclesiastici recusentur, & præcipuè totum concilium, cuius sanctionibus resistere, non modò legislatores omnes, verum etiã cuncta anteacta sęcula nefas esse semper existimarunt, (hinc enim & pius ille constans Impera- 52
tor

tor Constantio fratri comminatus est, nisi conci lii Sardicensis decreta exequeretur,) hoc pacto er rantium opiniones sine aliquo iudice permanerent, siquidem tota Christiana Respublica in hęc tantum duo genera hominum, clericorũ scilicet & seculariũ, est diuisa. C. duo sunt. xii. q. i. id quod

53 ab omni iure & ratione penitus abhorreret. Nec obstat, si quis alio exceptionis genere vteretur dicens, neq; Papam, neq; concilium posse de iis cognoscere, quæ ad ipsum Pontificem, seu ad iura episcoporum pertin t, quoniã esse iudices in causa propria dicerentur. contra l. i. C. ne quis in sua cau. cum concord. Respondeo enim, hęc esse propria Papæ, vel concilii, iure dici non posse; sed totius ecclesiæ. Verum esto, non incogniti iuris est, eos, qui suprema iurisdictione funguntur, in causis etiam propriis ius dicere non prohiberi. l. proximè, & ibi Bar. ff. de his, quæ in test. delẽ. l. & hoc Tiberius. vbi idem Bar. ff. de hæred. instit. Et hoc

54 esse ius speciale ipsius Pontificis, vt causas ad ecclesiam spectantes, cuius ipse est rector & gubernator, iudicare valeat. docuit Oldr. in cõs. cxxiiii. Idq; confirmauit Romanæ vrbis cõsuetudo, quę secundum leges etiam Cæsareas. facit ius. §. fi. Instit. de satisd. quottidie enim videmus, Romanũ Antistitem in quibuscunq; causis iudicare, quod quidem & de ipso concilio, in quo Pontificia viget potestas, est vel facilè concedendum, idque

per

per retroacta tempora fuit inuiolabiliter obser-
uatum. Quòd si parere concilio sint parati, tum 55
docere me oportet, quam vim sint habituri cano
nes apud Concilium, in quibus inesse tantum reli
gionis & iustitiæ semper creditum est, vt ab eis in
ferendis sententijs non modò fideles omnes mo
ueri debeant, verùm etiam vrgeri. cap. si Roma-
norum, cùm seq. & capit. enimuerò, cap. nulli fas,
xix. distinct. & xx. distinct. per totam iuncto. c. i.
xxi. distinct. Nam quis non videt anteacta conci
lia summum semper honorē canonum decretis
& eorum conditoribus detulisse? Legant in v. Sy
nodo Constantinopolitana actione prima lite-
ras Mariani in quibus hæc habentur, quemadmo
dum Deus misit Petrum magnum Apostolorū
Principem ad Simonem condemnandum, ita
misit Agapetum Papam ad hæreticos de sedibus
eijciendos: & hęc in concilio lecta fuere nemine
patrum dissentiente. Rursus in eodem cōcilio in
interlocutione Mennæ Patriarchę hęc à patribus
illis dicta inueniuntur, non mirandum si suas etiā
nūc magna sedes Apostolica sequitur sanctiones,
vnde & nos sequentes, quę à sanctissimo Papa in
epistola, & reliqua. Ex quibus facilè intelligitur
Synodum illam Romano Antistiti, & eius decre
tis plurimū detulisse. Similiter quoq; ex epistola
Athanasij & aliorum Episcoporum in Alexandri
na Synodo commorantium ad Fęlicem II. hæc
habentur,

habentur, Summam vestram petimus sedē iuxta canonum decreta, vt inde auxilium capiamus, vnde antecessores nostri ordinationes, & dogmata acceperunt. Octaua Synodus doctrinam & sententiam Apostolicæ sedis recipiens ita inquit, Quoniam sequentes in omnibus apostolicam sedem, & obseruantes omnia eius statuta, speramus, vt in vna communione, quam sedes Apostolica prædicat, esse mereamur: in qua est vera & integra Christianæ religionis soliditas. hęc ibi. In epistola Agatonis Papę ad Constātinum Imperatorem, quę recepta fuit à sexta Synodo, hęc de sede Apostolica inueniuntur, Eius autoritatē vt puta Apostolorū Principis semper omnis catholica Christi ecclesia & vniuersales Synodi fideliter amplectentes in cunctis secutæ sunt, &c. In concilio au-
56 tem Vormatiensi patres illi dixerūt, se præceptis Apostolicę sedis esse instituēdos, & propterea recitata Gregorij Pontificis Romani sententia, in cā omnes vnanimiter concesserunt, vt legitur in gestis illius concilij in c. de baptismi sacramento. In iij. cōcilio Toletano statutum est, Romanorū Præsulū sāctiones esse perquàm diligenter custo-
57 diēdas. Præterea in Synodo Lateranēsi sub Inno. III. celebrata, c. lxij. nouimus esse sāncitū reliquias sanctorū, quę nouiter inueniuntur, non prius esse venerandas, quàm à Romano Pontifice fuerint approbatæ. Postremò cōcilium Florentinum in

diffiniendo

diffiniendo Papæ principatu sacrorum canonũ sanctionibus p otissimũ adhęsit. Ex quibus omnibus liquet, tum vetera illa, tum noua concilia, canonum & Romanorum Antistitum autoritati plurimum semper detulisse. Idq; latiùs confirmatur ex ijs, quę supra copiosè in j. parte deduximus cùm de primatu Romanæ sedis ageretur. Ad quę accedant tex. not. in c. nolite, ii. dist. & in c. si Romanorum xix. distin. & ea quę habẽtur per Aymarum archiepiscopũ Remen. in lib. de Synodis c. iij. vbi postquàm pro autoritate canonũ summorum Pontificum multa sanctorum patrum testimonia attulit, sic inquit. De autoritate autem ipsorum Põtificalium decretorum nulla nobis dubitatio relinquitur, cum & ipsa vniuersalia concilia autoritatem exinde perceperint, nec aliunde Synodicam firmitatem obtinere potuerint. hęc ille. & prædicta confirmantur, Quoniã alioqui multi sanctorũ virorũ libri reijcerentur, propterea q; sola Romanorũ Põtificũ autoritate nituntur, qui tamẽ passim ab omnibus venerãtur: vt docuit Io. de Tur. cre. in lib. ii. suę summæ. ca. cviij. Quare sileãt illi, qui decepti specie boni imprudẽter aiũt, sacros canones nõ esse magno huic causæ adiumento, cùm videamus eorum autoritatẽ, si nõ apud impios aduersantes, saltem apud ęquos iudices & pręsertim apud cõcilia, in sũmo honoris gradu sẽper fuisse meritò cõstitutã. Mul

58 (beside line 5: "plurimum semper detulisse")

59 (beside line 22: "cviij. Quare sileãt illi")

to magis enim mirari deberēt illi pariter & dole-
re, quòd nonnulli ex ſcriptoribus illis, qui aduer-
ſus hæreticos religionem defendendam ſuſcepe-
runt, non modò canones ipſos, qui vel in primis
ſunt venerãdi, verumetiam ſanctorum & doctiſ-
ſimorum interpretum documenta, & diuturnos
mores eccleſię prætermiſerunt, incipiēdoq; à pri
mis eccleſię fundamentis, de hac poteſtate Ponti
ficis, & negotiis fidei, ſolis diuinarum ſcriptura-
rum verbis inhærentes non ſecus diſputarunt, ac
ſi nudiuſtertius hæ ſolidiſsimæ baſes catholicę re
ligionis in lucē prodiiſſent. Dii boni, quātũ hi pa
tres alioqui eruditiſsimi à tramite veritatis (mea
ſententia) declinarunt, putātes vno tantùm vin-
culo, tametſi validiſsimo, eos poſſe cōſtringi, qui
fidei Chriſtianę ſinceritati adeò pertinaci impie-
tate reluctātur, vt vix poſsint omnibus etiam illis
vinculis, quę inter mortales ſunt firmiſsima, coer
ceri. Cùm enim hęc omnia luminum pater nobis
præbeat adiumenta, his omnibus eſt conſtantiſsi
mè innitendum: & toto conatu defendenda eſt
cauſa veritatis, cauſa Dei. Nam ſi ea, vt explorati
60 iuris eſt, quæ per ſe ſingula non proſunt ſimul iun
cta prodeſſe ſolēt. l. ij. §. j. ff. de exc. tut. traditur ple
nè in l. admonēdi, ff. de iureiur. in c. cum dilectus,
de ſucceſſ. ab inteſt. & in c. cum cauſā, de probat.
Quanto magis hęc, quę apud integros iudices etiā
diſiuncta & ſingula plenæ ſufficiunt probationi,

debent

debent simul iuncta indubitatam nobis victoriã
polliceri? Quantæ enim autoritatis (vt interim 61
canones omittamus) apud omnes esse debeāt illi
sancti & doctissimi ecclesiasticorum scriptorum
interpretes, & præsertim doctores ecclesiæ, tradi
tũ est in c.i.de reliq.& vener.sanct. de quibus hæc
habentur, ij tanquam athletæ Dei, & vera mundi
lumina, suis perlucidis & salutaribus documentis
ecclesiam illustrarunt, virtutibus decorarunt, &
moribus informarunt: per ipsos præterea quasi ar
dentes lucernas super candelabrum in domo Do
mini positas, errorum tenebris profugatis, totius
corpus ecclesiæ tanquã sidus irradiat matutinum
Hæc ibi. Huc accedit text. in c.de libellis, xx.dist. 62
vbi cautum est, quod si fortè inusitatum negotiũ
emerserit, quod nequeat sanctionibus iam anteà
editis diffiniri, dicta Hieronymi, Augustini, Isido
ri, & cæterorum similiter sanctorum doctorum
magnanimiter esse tenenda. Proinde inter gesta
concilii Hispalẽsis, cui Isidorus interfuit, hęc scri
pta inueniuntur, oportet nos & Diuinis libris &
sanctorum patrum obedire præceptis hæc haben
tur in.c.In noua. 16.q.7. Hoc idem confirma-
tur in c.de quibus, ead.dist. Quantum etiam robo 63
ris ac firmitatis habeant ea, quæ certam interpre-
tationem semper à consuetudine habuerũt, satis
in præcedentibus est ostensum, quibus addo Au-
gustinum hęc protulisse, In rebus, de quibus nihil

certi ſtatuit Diuina ſcriptura, mos populi Dei, & inſtituta maiorum pro legibus debent diligentiſſimè cuſtodiri, hæc ille ad Caſulanum. & relatum
64 eſt in c. in his rebus, xi. diſtinc. Hieronymus quoque Vigilantium eſſe hęreticũ probat, propterea quòd venerandas non eſſe martyrũ reliquias contra ecceſię conſuetudinem affirmabat. Hinc text. in c. multis, xvii. diſtinct. huiuſcemodi cõſuetudinem beatam appellare nõ dubitauit. Huc accedit trita illa Iuriſconſultorũ ſentẽtia in l. minimè. &
65 in l. de quibus. ff. de legi. Quinimo vſque adeò legiſlatores autoritati conſuetudinis tribuerunt, vt quamuis irrationalis & inualida ſit, eius tamẽ vi etiam ipſos delinquẽtes à pœna excuſari debere, & impunè abſoluẽdos eſſe pręceperint. Ita Petr. de Anch. in cõſil. cclxxxiii. Ro. in ſing. xix. Alex. in conſil. viii. & in cõſil. ccxxxiii. in vi. vol. Soc. in conſ. ccix. in i. vol. Iaſ. in l. ait pętor. §. iurari. ff. de iureiurand. & in d. l. de quibus. & Dec. in cõſil. ix. Quare ſi à legum conditoribus, quorum prudentia vniuerſus terrarum orbis regitur, tantum autoritatis conſuetudini etiam inualidæ fuit tributũ: Quanto magis huic noſtræ probatiſsimę conſuetudini deferendum eſt? quæ tam Diuino quàm humano iure & firmiſsimis rationum baſibus innixa perdurat. Eorum autem omnium, quæ prædiximus, ratio eſt in promptu, cũ enim è duobus alterum fateri neceſſe ſit, vel tot ſæculorum viros

clariſsimos atque optimos, vel huius vnius ſęculi obſcuros atque adeò etiam improbos à veritatis via declinaſſe. vtra ex his duabus veriſimilior ſit coniectura, cuiuſcunq; iudicio relinquatur. Cùm itaque pręter canones & euangelicas traditiones, ac decreta conciliorum, etiam prædicta cauſam noſtram vel maximè adiuuent, quorum vi ſi im pii, vt diximus, aduerſantes cogi non poſſunt, ſaltem iuſti iudices compelluntur: Cur ea hi noſtri athletæ ſolius euangelii verbis innitentes abiece rint, ſatis intelligere non poſſum? Iure igitur iſti potius patres damnari hac in re potuiſſent ab his, qui noſtrum hoc diſputandi inſtitutũ redarguũt, ſi modo cenſores iſti, de quibus nunc agimus, puro (vt profitentur) animo catholicæ religionis deſiderant incrementa.

Sed iam ad alteros ſermo noſter conuertatur, qui etiam (ò ſceleſtum facinus) hoſtes eccleſiæ ita ſemper defendunt, cum his de rebus ſermo exoritur, vt dici nihil impudétius poſsit: quippe qui & contra Pontifices, & contra canones obloqui nõ erubeſcant. Quod ſi ioco faciunt, & ſermonis cau ſa, vt moris interdum eſt hominum, diſcant tãtis 66
de rebus iocari non licere. Sin agunt ſeriò, neque tamen in cæteris conſentiant hæreticis, caueãt ne ſenſim ex hoc malo principio in impiam hęreticorum fraudem penitus delabantur. Pręterea per fraternam charitatẽ eos obſecramus vti videant,

ne

ne dum plus ſapere volunt, quàm oportet ſapere in ſpiritum ſanctum blaſphęmi eſſe deprænhendā tur. In id enim piaculum eiuſmodi homines inci dere didicimus in c. violatores, xxv. q. j. Quin eos etiam dignitatibus & honoribus priuari iubet ca non. in cap. nulli, ead. q. eos deniq;, vt hæreticos à Chriſtiana cōmunione vir inculpatæ vitæ Gregorius putat arcēdos. c. nulli, xix. diſt. Extat ſuper eadem re grauis Hieronymi ſententia ad Dama ſū in c. hæc eſt fides, xxiiij. q. j. Accedit ad hæc tex. in epiſt. liquet, C. de Sum. Trin. & in c. j. xxij. diſt.
67 Proinde ſanctiſsimi Damaſus & Leo Romani Pontifices, quorum alter ſecundum vniuerſale concilium, alter verò quartū Chalcedonenſe apoſtolica autoritate firmauit, omnia (inquiunt) decretalia prædeceſſorum noſtrorū ita ab omnibus epiſcopis & generaliter à cunctis ſacerdotibus cuſtodiri debere mandamus, vt ſi quis in illa cōmiſerit, veniam ſibi deinceps nouerit denegari. Agato Papa, qui ſextā Synodum vniuerſalem per legatos ſuos inſtituit & inſtitutā ſua autoritate firmauit, ſic ait, Omnes Apoſtolicæ ſedis ſāctiones accipiendæ ſunt tanquàm ipſius Petri voce firmatę. Nicolaus Papa 1. vniuerſalis concilij iudicio ſanxit, vt anathema eſſet quicūq; decreta Romani Pontificis contempſiſſet. Sanctus quoq; Adrianus Papa reges anathematizauit, qui ſedis Apoſtolicæ decreta violare pręſumpſerint, hęc haben

tur

tur per Aymarum archiepiſcopum Remen. in d. lib. de Synodis c. iii. quas omnes ſententias nō ſolùm magnorū virorū autoritate, ſed validis etiā rationibus ſubnixas, cōſiderare diligēter eos oportet, & ſi catholici volunt eſſe, vt verbo quidem & intra gręmium eccleſiæ vitā ducendo, profitētur, caueant ne talē eiuſmodi homines defendendi ſuſcipiāt impudentiā, qui prætextu nouæ ſapientię ſinceritatem Chriſtianæ religionis corrumpunt, vt cæci cæcis ducatū præſtantes, in foueā, in quā ipſi ceciderunt, cadere omnes deſiderent.

His autem tertia huius noſtri ſermonis pars debebatur: quod quidem facere inſtituimus non cōtendendi cauſa, ſed vt fraternè (quantum in nobis eſt) admoneantur. Non enim ingenij aut doctrinę oſtentandę cupiditas, ſed veritatis ſtudiū, quo ſemper incenſi fuimus, ad hunc laborem nos impulit. Nec vt ipſi ſe hoſtes eſſe eccleſię Romanæ palàm fatentur, ſic nos hoſtilem planè aduerſus illos animum gerimus. Atq; vtinam, quo animo hæc à nobis ſcripta ſunt, eo ab illis legerentur. Nā ſi beneuolis & ęquis non abalienatis & perturbatis hæc mentibus accipiātur, veritatis patrociniū à nobis ſuſceptum eſſe viſum iri ſperamus. Velim igitur dicant qua ratione ducti ſacrorum canonū ſanctiones contemnant. Nam cùm ad faciendā 68
fidē non rationes ſolę, quas & numero plurimas, & viribus firmas attulimus, ſęd autoritas etiā te-

ſtium

ſtiũ multũ proſit, nõ poſſum ſatis intelligere cur eorũ qui canones condiderunt teſtimoniũ reſpu
69 ant. Nam cùm eæ demũ perſonę magnũ teſtimonij põdus habeãt, quas aut morũ ſanctitas, aut imperij potentia, aut multarũ rerũ ſcientia cõmendat: quid eſt horum quod in canonũ conditoribus non ſit illuſtre? ſi ſcientiã requirũt, multos ex ijs, vt eruditiſsima eorũ ſcripta teſtantur, profundiſsimæ ſcientię viros fuiſſe nouimus. Si morum ac vitæ ſanctitatem deſiderant, multi eorũ nõ ſolùm iuſti, continentes, ac modeſti, ſed fortiſsimi etiam Chriſti milites religionis noſtrę veritatẽ, non ſolum ſubtiliter diſptando, ſed etiã fortiter moriendo defenderunt, & nunc martyrij ſui cõſtantia nobiles, cœleſti beatitudine perfruuntur. Poterit ne autem vel cuiuſquam ſenſus illud capere, vel intellectus vix vnquam concipere, eos, quos pietas ac religio quædã incõparabilis martyrio ſubiecit, ita faſtu atq; inani gloria elatos fuiſſe, vt non modò eã, quæ ad ipſos iure nõ pertineret, poteſtatẽ ſibi vẽdicarint, ſed ea de re ſanctiones etiam, quas nulla vnquam ætas delebit, impudenter ediderint? Quòd ſi morum ſanctitatem & doctrinam, quæ ſuadere ſolum poſſunt, contemnitis, poteſtatem quia cogere poteſt magis admiramini: quæ poteſt vel maior eſſe, vel auguſtior poteſtas, quàm quę Petro & eius ſucceſſoribus Ieſu Chriſti Dei ac ſeruatoris noſtri voce de

lata

lata est? quæ verò potest amplior esse iurisdictio, 70
quàm in terris ita vel soluere vel ligare, vt quę hîc vel solueris, vel ligaueris, eadem in cœlo quoque vel soluta sint, vel ligata? At hæc est summorum Pontificum, hoc est eorum, qui canones condiderunt, potestas, quos nemo sanæ mentis unquã negauit esse in terris Christi vicarios. Est enim Pontifex re vera, vt Bernardus ad Eugenium scribens testatur, est inquã sacerdos magnus, Episcoporum princeps, hæres Apostolorum, primatu Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, autoritate Moses, potestate Petrus, vnctione Christus, cui claues traditę, cui oues creditę sũt. Nã sũt & aliiquidam ianitores cœli, & gregum pastores, sed hic tantò gloriosiùs, quanto differentius vtrunq, prę cæteris nomen hæreditauit, habent enim alii assignatos greges singuli singulos, sed huic vniuersi sunt crediti: nec tantummodo ouium pastor, sed & princeps pastorum, ipse vnus omniũ pastor, successor vnius pastoris Christi, sedes vero illius, sedes sancta est, locus illius, quem constituit Dominus domus suę Dominum & omnis possessionis suæ principem, hæc ille. Accedit ad hæc epistola illa Nicolai Papæ ad Phocium Patriarchã Constantinopolitanum, quæ fuit in viij. Synodo recepta & approbata, in qua quidem epistola vt in viij. actione eiusdem concilij cõtinetur ita scri

ptum est, Decretalia autem, quæ à sanctis Ponti
ficibus Romanæ ecclesiæ sunt instituta, cuius au-
toritate atq; sanctione omnes Synodi & sancta
concilia roborantur & indè stabilitatem sumũt,
cur vos nõ habere vel obseruare dicitis, nisi quòd
vestræ ordinationi contradicunt? & infra, & si ea
non habetis de neglectu atq; incuria estis arguen
di: si habetis & nõ obseruatis de temeritate estis
corripiendi & increpandi, & habetur in c. si decre
71 ta, xx. dist. Hunc principem Episcoporum maxi-
mi viri ita venerati sunt, vt Hieronymus ille
vnus omniũ doctissimus pariter & sanctissimus,
fidem apud illum suam professus scriptum relin-
quere non erubuerit. Hæc est fides mea, Papa Bea
tissime, in qua si quid erro, cupio abs te emenda
ri, qui Petri sedem tenes: si autem hæc nostra con
fessio Apostolatus tui iudicio comprobatur, qui
cunque me culpare voluerit, is se nõ catholicum
comprobabit, &c. Ecce quàm expressè Hierony
mus, eos, qui à Pontificum traditionibus defle-
ctunt, hæreticos esse testatur, idq; ea tantum ratio
ne ductus, quia Petri sedem tenent: Hæc ille ad
Damasum, in c. hæc est fides, xxiiii. quæst. i. ac in
multis aliis locis, quę breuitatis gratia relinquun-
tur, Pontificiam maiestatẽ vsque ad astra extulit.
Papam Ambrosius fidei firmamentum appellare
non dubitauit in c. fidelior, l. distinct. eiusdem sen
tẽtię fuit Gregorius in c. nulli, xix. dist. Cyprianus
quoq;

quoq; autor probatissimus in hanc eandem opinionem adductus sic ait, qui cathedram Petri deserit se esse in ecclesia non confidat, vt legitur in c. qui cathedram, xciii. distin. Quis autem Cyrillo maiorem vnquam honorem Pontificibus detulit? Qui in libro Thesaur. potestatem illorum tam excelsam, tam sublimem, tam denique venerandam esse prædicauit, vt ea in terris non modo quicquam maius reperiri, sed neque huic simile vnquam possit excogitari. Ad hanc demum sententiã Augustinus, inter canonicas scripturas, apostolicę sedis epistolas referens, ut relatum est in. c. in canonicis. 19. dist. Ioan. Chrysostomus, Ignatius, cęteriq; celebres illis ac sancti patres vnanimiter accesserunt. concilium verò sub Stephano Papa celebratum humili professione Romanam ecclesiam Dominam suam appellat, vt legitur in c. oportebat, lxxix. distinct. Literas etiam Mariani supra citauimus ad Agapetum actione i. v. cõcilii Constantinopolitani, quæ maximum Agapeto Papæ honorem deferunt ex patrum illorum consensu. Illud præterea crimen inter cætera, ob quæ 73
Dioscorum à concilio Chalcedonensi damnatũ fuisse legimus, grauissimum fuit, quòd contra sedem latrauerat Apostolicã, vt habetur in epistola eiusdem concilii ad Valentinianum & Augustum. Pari quoq; ratione fuit damnatus in cõcilio Cõstantiẽsi articulus ille x. Io. Vuicleff. Decretales epistolæ sunt apocriphæ, & seducunt à fide

Christi & stulti sunt clerici, qui studēt eis. Deniq; concilium, in quo aderat Carolus Imperator, eādem ecclesiam honorari iubet, & licet vix ferendum ab ea sede iugum imponatur, pia tamen deuotione ferri præcipit c. in memoriam, xix. disti. Ad quod accedit B. Gregorius dicēs, cōtra morē ecclesiasticum esse, si non patiēter toleratur, etiā (quod à nobis absit) iniusta correctio, hæc ille in c. cōtra morem. c. dist. Itaq; cùm tales ac tāti viri canones condiderint, cū tantę dignitatis sit Romana ecclesia, tantæ potestatis summus Pōtifex, tātę demum autoritatis sint ac numero plurimi, qui Pontificiam potestatē non modò venerati, sed etiam atque etiam admirati sunt. Vos qui canones contemnendo, simul eos omnes contemnere audetis, vobiscum diu & multum cogitate quinam tandem vos sitis, qui fuerint illi, vitam cum vita vestra, potestatem cū potestate, doctrinam cum doctrina, pietatem cū pietate, omnes denique illorum virtutes cum vestris cōparate: & quod in arcano pectoris conscientia dictarit iudicate.
74 Videte obsecro (vt nunc potestatem ac vitæ sanctitatem prætermittamus) quis vestrum Hieronymo doctior sit? qui præter linguarū triū peritiam tam multa sciuit, vt de eo verè dictum omnibus videatur, neminē scisse, quod ipse ignorauit. Quis Augustino in omni scientiarum genere excellentior? Quis Cypriano? Quis Chrisosto

mo vel eruditior vel eloquentior? vt interim Gregorium, Ambrosium, Cyrillum, Ignatium, Bonifaciũ, Bernardum & alios magni nominis viros omittam, quorum doctrina & falsarum opinionum offendicula sublata sunt, & sana ecclesiæ dogmata ita illustrantur, vt toto terrarum orbe sole clarins enitescant: quæ nisi vera, valida, & ab ipso Deo profecta essent, nequaquã Christus ipse, qui periclitantibus & ad se confugientibus deesse nõ solet perferre potuisset, vt tãtus error, tãta fraus in ecclesia sua, tot anteacta secula fefellisset. Ita enim, nisi insanimus, & demẽtes penitus sumus, conijciendũ est, & propè diuino illo Gamalielis 75
vtendum est argumẽto, ea scilicet, quæ sine optimi maximi Dei numine suscipiuntur, & fiũt, breui tempore deperire & diu firma & stabilia esse non posse. Itaque cum hæc ab initio nascentis ecclesiæ in hunc vsq; diem inuiolata permanserint, Dei vltionem reformidate, ne dũ conamini ea destruere, quæ ab antiquis patribus Dei spiritu tã solidis fundamentis cõcorditer sunt extructa, ipsi in malorum profundum miserabiliter corruatis: cùm didicerimus, Deũ ipsum præcepisse, ne quis transferat terminos antiquos, quos patres nostri posuerunt Prouerb. 22. & alibi ĩperet, ne quis absumat terminos, quos fixerunt priores in possessione sua. Deut. 27. Quid? etiam si res dubia foret, quam tamen & indubitatam & certissimam

esse

esse satis superque probatum est, non ne tamen
76 tutiorem viam eligere oportet? Cui autem dubium esse potest, quin ea tutior sit sententia, qua maiorum sequimur documenta, & parentum vestigijs toto animo inhæremus, vt docuit Paulus, affirmans se à Deo errorum suorum veniam meruisse, propterea quòd parentum ac maiorum traditiones secutus esset, id quod longè faciliùs nobis non errantibus & proculdubio vera sequẽtibus continget. Quodnam enim (quæso) excusationis genus coram iusto iudice Deo afferre poterunt, qui sibi nimium sumentes, & ab antiqua viuendi norma, & ab vsitato & recto tramite declinantes in erroris foueam vltrò ceciderunt? nullum sanè poterit inueniri perfugium: nullus erit veniæ locus. Qui verò bona fide religioni à maioribus traditæ firmiter inhęrebũt, & magna animi sinceritate illorum pręcepta seruabunt, ij tametsi aberrarent (id quod non dicere modò sed suspicari est nefas) erunt tamen omni excusatione dignissimi: & eorum denique gressus in viam salutis Dei fauente clementia dirigentur. Huiusce rei testis omni exceptione maior est Paulus, cuius testimonium ad nos erudiẽdos conscriptum, paulò antè retulimus. Cęterùm, qui vera & simul etiam à senioribus tradita, qualia sunt hęc indubię nostræ fidei documenta, toto pectore amplectuntur: ij proculdubio regnum Dei per quàm fę

liciter

liciter poſsidebunt. Hi tandem illi ſunt, qui benè 77
actę vitæ pręmia referentes æternę beatitudinis gloria perfruentur: Quare ſi tãtum ſapere vultis quantum oportet, ſapientiſsimi viri Salomonis conſilium accipite, qui monet ne quiſquam pru dentię ſuæ innitatur, neve apud ſeipſum ſapiẽs ſit, ſed quid prudentiores ſentiant ſubinde conſideret, nec ab illis temere diſſentiat, qui ſedem B. Petri cõtemnit, locum terribilem, & terram ſanctam contemnere ſe meminerit, & audaciæ ſuæ pœnas reformidet, qui Pontifici reſiſtit, diuinæ ordinationi reſiſtere ſe intelligat, & ſubinde memoria repetat, quid huiuſmodi hominibus in Deuteronomio Deus comminetur, quaſi de ſub
limi ſpecula clamitans: Qui ſuperbierit & obedi 78
re ſacerdotis imperio recuſarit, morte moriatur. Proinde ſi quid aut rationes, aut magnorum virorum autoritates, aut preces apud vos meæ poſſunt, redite tandem in viam, ac ſanctiſsimè affirmanti credite, ſcitoteque me non cenſoria ſeueritate, quam mihi non vindico, ſed fraterna (vt antea dixi) charitate, qua vos proſequor ea monuiſſe, quæ vera, & famæ ac ſaluti veſtrę vtilia, ac neceſſaria exiſtimaui.

Verùm vt tandem eò redeamus, vndè nos Chriſtianus amor in periclitantes ac lapſos fratres auocarat, ex ijs, quę diſputata ſunt, illud in ſumma colligimus, atque concludimus, nullum

prorſus

prorsus casum reperiri posse, in quo concilium plushabeat potestatis, quàm verus & indubitatus Pontifex: in his tamen omnibus, & nos ipsos, & scripta nostra sanctæ Romanæ ecclesiæ, à qua dissentire nefas est, arbitrio ac censuræ submittimus. Neque ecclesiasticæ tantum potestati, sed prudentium ac doctorum omnium iudicio subiacere voluimus, à quibus vt laudari honorificum, ita emendari fructuosum semper existimauimus.

FINIS.

I N D E X O M N I V M

materiarum ac contentorum in lib. de potestate Papæ & Concilii,

CO. IO. HIERONYMI ALBANI

Iuriſconſulti & Illuſtriſs. Do. Venet. Collateralis generalis, feliciter incipit.

* apoſto

H

I

INDEX.

Q

Quæstiones

S

FINIS.

Errata notabiliora sic corrigito.

Pagina 2 post numerum 3 gitur lege igitur
Pag.2.nu.3.igloria lege gloria
Pag.2.nu.6. in fine deo autem lege Ideo autem
Pag.3.nu.6.conticesset, conticescet
Pag.18.nu.55.contractam, coarctatam
Pag.23.nu.61.cum inuitantes, eum inuitantes
Pag.23.Quid varo, Quid vero
Pag.29.post nu.70.potismum, potissimum
Pag 30.circa fi.succepisse, suscepisse
Pag.33.post nu.83.distum, dictum
Pag.35.supra nu.93.subiecere, subiacere
Pag.67.post nu.164.malis quoq;, a malis quoq;
Pag.102.post nu.57.sic a Deo, si a Deo
Pag.102.nu.57.congregari possent, posse
Pag.112.post,nu,81.ca.quatto, quanto
Pag.117.nu.98.vbi solitæ, solæ
Pag.128.post nu.130.loquente, loquentis
Pag.137 supra nu.150.sententiam confirmatur, sententia
Pag.155.post nu.177.existimatur, existimantur.
Pag.163.post nu.200.vt pro, & pro
Pag.165.circa fin.& tot tex.& tot tit.
Pag.168.supra nu.207.præsidisse, præsedisse
Pag.173. hac pontificiæ, hoc pontificiæ
Pag.178. Theodosius Rex alioqui Theodoricus
Pag.195.post nu.259, cum alias, cum alia
Pag.196.post nu.261.dilitescere, delitescere
Pag.203.post nu.280.vt patres, & patres
Pag.231.nu.42.ordine, in ordine. Ibidem post Eleucherius, lege Eleutherius.